ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 15.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος).
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γερασ. Δωρίζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς· Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόποι διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.—Ἡ Πεντηκοστή.—Τὸ ὕψιστον ἀγαθόν.—Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1890—1891 τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.—Παράρτημα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μεγάλη τοῦ Γ. Σχολή.— Ἡ πρεσβυγενὴς Μ. τοῦ Γένους Σχολὴ ἐπεσφράγιζε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐνώπιον ἀκροατηρίου σεβαστοῦ καὶ λογίου τοὺς κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος πνευματικοὺς αὐτῆς ἀγῶνας. Τὴν τελετὴν ἐτίμησαν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Δέρκων κ. Καλλίνικος, πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Σχολῆς, Δράμας κ. Γερμανός, Σηλυβρίας κ. Γερμανός, Σωζουαγαθουπόλεως κ. Παρθένιος, Βελεγράδων κ. Δωρόθεος καὶ Σισανίου κ. Ἀθανάσιος, οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρῖται κ. Γ. Γρηγορᾶς σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, κ. Γερμανὸς Ἀποστολάτος, ἀντιπρόσωπος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ κ. Χρύσανθος ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ὄρους, ὁ ἱερολογιώτ. κ. Γεράσιμος Δώριζας πατριαρχικ. ἐπόπτης τῶν σχολῶν καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἐκκλησιαστικ. Ἀληθείας» ὁ πανοσιολογιώτατος κ. Ἰωακεὶμ Φορόπουλος, οἱ ἐκ τῶν Ἐφόρων κκ. Βασιλάκης βέης Σαρακιώτης, Β. Ἐλευθεριάδης, Δ. Μεζάκης, καὶ Κ. Κωνσταντινίδης καὶ τινες ἄλλοι λόγιοι.

Τοῦ Προέδρου τῆς Ἐφορείας σεβασμιωτάτου ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου τελέσαντος τὴν εἰθισμένην ἱεράν τελετήν, καθ' ἣν ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Ἐφόρων, Εὐεργετῶν, Καθηγητῶν, Προστατῶν τῆς σχολῆς, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης, διευθυντὴς καὶ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Μιχαὴλ Κλεόβουλος καὶ διὰ λεπτομεροῦς καὶ σαφοῦς ἐκθέσεως, ἣν ἀσμένως πάνυ ἀρχόμεθα δημοσιεύοντες σήμερον, ἐξιστόρησε τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τῇ σχολῇ πεπραγμένα. Παραλείποντες νὰ ἀναφέρωμεν ἐν ταῖς βραχείαις ταύταις γραμμαῖς τὰ ἐξοχώτερα σημεῖα τῆς λογοδοσίας ἀσμένως δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἐξάρωμεν ἓν καὶ μόνον τεκμηριοῦν τὴν τελεσφόρον λειτουργίαν τοῦ πρεσβυγενοῦς ρωτωρίου ὑπὸ τὴν σώφρονα καὶ πεπυμένην διεύθυνσιν τοῦ νῦν διευθύνοντος αὐτὸ κ. Μιχαὴλ Κλεοβούλου. Τὸ ἐξαρτέον σημεῖόν ἐστιν ἡ πειθαρχία ἡ συντελεσθεῖσα ἐν τῇ σχολῇ ἅμα τῷ διορισμῷ τοῦ κ. Κλεοβούλου. Τούτου ἐπιτευχθέντος νῦν ἐν τῇ σχολῇ τῇ τοσαύτας ἑκατοντάδας μαθητῶν κατ' ἔτος ἀριθμούσῃ, δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι αὐτὴ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κανονικὴν ἐκείνην τροχιάν τὴν ἐξασφαλίζουσαν μὲν πάσῃ σχολῇ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἄγουσαν δὲ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς προορισμοῦ.

—Ἐγκύκλιος περὶ τῶν κτημάτων τῶν Ἱ. Μονῶν. —Ἡ ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ λίαν λυσιτελὲς καὶ σύμφορώτατον εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς θεωρήσασα τὸν σχηματισμὸν ἀκριβοῦς καὶ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ λεπτομερείᾳ κτηματολογίου ἁπασῶν τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ τὴν ἀποστολὴν πιστῶν καὶ ἀνελλιπῶν ἀντιγράφων πάντων τῶν τίτλων ἰδιοκτησίας καὶ λοιπῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, ἀπὸ μακροῦ ἤδη εἶχε προκαλέσει τὴν ἔκδοσιν πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου ἐπὶ τούτῳ, ἥτις μετὰ τῶν πρὸς ὁδηγίαν συνταχθέντων καταλλήλων διαγραμμάτων ἀπεστάλη τοῖς Ἡγουμένοις τῶν διαφόρων κατ' ἐπαρχίας ἱερῶν Μονῶν παρακελευομένη αὐτοῖς ὅπως συμμορφούμενοι πρὸς τὰ διατασσόμενα σπεύσωσιν ὡς τάχιον εἰς τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εὐάριθμοι μόνον τῶν Ἡγουμένων ἐδείκνυντο

χθησαν πρόθυμοι εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐντολῶν, καίπερ τοσούτου ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐν λόγῳ ἐγκυκλίου διαγενομένου χρόνου, ἡ ἐπιτροπὴ ἐποιήσατο νέον σχετικὸν διάβημα πρὸς ἔκδοσιν δευτέρας περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου ἐγκυκλίου. Φρονοῦμεν ὅθεν ὅτι οἱ πανοσιώτατοι Καθηγούμενοι τῶν ἱερῶν Μονῶν, ὅσαι τέως οὐ συνεμορφώθησαν τῇ διαταγῇ τῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλουσι νὰ σπεύσωσιν εἰς ἄμεσον καὶ ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τῆς ἐγκυκλίου ἐπιταττομένων, καθόσον μάλιστα τὸ ἔργον εἰς ὃ καλοῦνται νὰ συμπράξωσιν οὐ μόνον ἐκ τῶν οὐσιωδεστάτων τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἴδιον τῶν ἱερῶν Μονῶν ἀποβλέπει συμφέρον, μέλλον νὰ διασώσῃ τὰ μοναστηριακὰ κτήματα ἀπὸ προφανοῦς κινδύνου ἀπωλείας.

—*Ἐπιτροπὴ Κληρικοῦ Γηροκομείου.*— Ἡ ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διορισθεῖσα Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου κ. Ἀθανασίου καὶ τῶν κ. κ. Γρ. Γαρουφαλίδου, Β. βέη Σαρακιώτου καὶ Ν. Νικολαΐδου μετὰ τῆς ἐντολῆς ὅπως ἐξελέγξῃ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ κληρικοῦ Γηροκομείου γενομένην ἐργασίαν ἐκπληρώσασα τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ ἔργον, ὑπέβαλεν ἔκθεσιν εἰς τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, δι' ἧς δηλοῦσα ὅτι μεταβᾶσα ἐπιτοπίως καὶ μετ' ἐπιστασίας ἐξερεύνησε τὴν γενομένην ἐργασίαν εὗρε ταύτην σύμφωνον πρὸς τὰ ἄλλοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Γηροκομείου ἐκτεθέντα καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας γεγενημένην καὶ ὅτι ἐξελέγξασα καὶ τοὺς λογαριασμοὺς ἀρχομένους ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1888 καὶ λήγοντος τῇ 31 Δεκεμβρίου 1889 εὗρεν αὐτοὺς ἐν τάξει, προτείνει ἵνα, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀκριβὴς καὶ λελογισμένη διαχείρισις προφανὲς ἐστι τεκμήριον τοῦ ζήλου ὑφ' οὗ ἐμφοροῦνται τὰ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Γηροκομείου ἀπαρτίζοντα μέλη, ἅτινα ἅμα τῷ διορισμῷ αὐτῶν καὶ ἐξ ἰδίων κατέβαλον διάφορα ποσὰ πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐργασίας, ἐκδηλωθῇ αὐτοῖς ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβολίου ἀποδεξαμένου τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἐπαινέσαντος τὸν εὐσεβῆ ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς εἰργάσθησαν ἀποτελεσματικῶς ὑπὲρ τοῦ κληρικοῦ Γηροκομείου τὰ ἀξιότιμα μέλη, τὰ τὴν ἐπιτροπὴν αὐτοῦ ἀπαρτίζοντα, ἐνεκρίθη ἵνα διὰ πιττακίων ἐκδηλωθῇ αὐτοῖς ὁ ἔπαινος καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Γηροκομείου εἰσὶν οἱ κ. κ. Ἰ. Καλόγρηας, Π. Ὀρφανίδης, Γ. Κωνσταντινίδης καὶ Ν. Ἅγας.

— Τὴν Κυριακὴν γινομένης ἐν Σταυροδρομίῳ τῆς κηδείας τοῦ ἀοιδίμου Κυριάκου Χατζοπούλου, μέλους τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἀρχαίου μέλους τῆς Ἑφορείας τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐκκλησιῶν Σταυροδρομίου, τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἀπεράσισεν ἵνα ἐν σώματι παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν.

—*Ἐγγραφὴ Ἐκλεξίμου.*— Ἡ Α. Σεβασμ. ὁ μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Γρηγόριος διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξῃτήσατο τὴν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ἐγγραφὴν τοῦ ἀπὸ τετραετίας ἐκ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφοιτήσαντος, παρὰ δὲ τῇ Α. Σ. ὡς πρωτοσυγκέλλου ὑπηρετοῦντος ἱερολογιωτάτου Παναρέτου Πετρίδου. Τῆς αἰτήσεως ἀποδεκτῆς γενομένης διετάχθη ἡ ἐν τῷ καταλόγῳ ἐγγραφὴ τοῦ εἰρημένου κληρικοῦ.

— Κατ' εἰδήσεις ἐξ Ἁγίου Ὄρους πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τῇ ἐπὶ ἀποκρήμνου βράχου ἐκτισμένῃ ἱερᾷ Μονῇ Σίμωνος Πέτρας ἀπετέφρωσε μέγα μέρος τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος.

—*Ἐκπαιδευτήριον Ι. Βασματζίδου.*—Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἤρξαντο αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου, αἱ δὲ προφορικαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς μεθαύριον Κυριακῆς. Ἡ δὲ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις γενήσεται τῇ 23 τοῦ παρόντος μηνός.

— Ἐξεδόθη τὸ 31-ον φυλλάδιον Τομ. Δ'. τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Νικολαΐδου ἐκδιδομένης μεταφράσεως τῶν Ὀθωμ. Κωδίκων περιέχον διατάξεις τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, νόμους, ἐγκυκλίους καὶ λοιπά.

Ἐξεδόθη ἐπίσης τὸ 75-ον τεῦχος τοῦ Δ'. ἔτους τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης Ἀναπλάσεως, ἧς τὴν ἀνάγνωσιν θερμῶς συνιστῶμεν παντὶ φιλευσεβεῖ χριστιανῷ καὶ πάσαις ταῖς οἰκογενείαις ταῖς μεριμνώσαις περὶ τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τῶν τέκνων αὐτῶν.

Ἐπίσης ἐξεδόθη ὁ 22-ος ἀριθμὸς τοῦ Β'. ἔτους Τομ. Γ'. τοῦ Προμηθέως, περιοδικοῦ συγγράμματος τῶν φυσικῶν καὶ ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν, περιέχων ἐκλεκτὴν ἐπιστημονικὴν ὕλην.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται αἱ κάτοχοι τίτλων Ἰδιοκτησίας τῶν ἐν τῷ Γυναικείῳ τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ κειμένων στασειδίων, ὅπως παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ εἰς ἐπιθεώρησιν καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἀπὸ πρωΐας ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ σήμερον.

Ἐν τοῖς Π)χείοις τῇ 27 Μαΐου 1891.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ.

Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

Πεντηκοστή ἐστιν ἡ μεγάλη καὶ θαυμασία χριστιανικὴ ἑορτή, ἡ κορωνὶς πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν, ἡ ἐπισφράγισις τοῦ ἔργου τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν θείων ἐπαγγελιῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἡ ἔμπρακτος καὶ τρανοτάτη ἀπόδειξις τῆς θεότητος αὐτοῦ, ἡ ὁριστικὴ ἐφαρμογὴ τῶν θείων βουλῶν περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ἡ καθαγίασις τοῦ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος λυτρωθέντος ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἀνθρώπου, ἡ μεγίστη κατὰ τὸν Εὐσέβιον ἑορτή, ἡ ἡμέρα τοῦ Πνεύματος κατὰ τὸν μέγαν ἐν θεολόγοις Γρηγόριον, ἡ Μητρόπολις τῶν ἑορτῶν

κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον. Ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τῆς ἡμετέρας ἐξαγορᾶς καὶ τὴν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ οὐρανίου αὐτοῦ Πατρὸς ἐπάνοδον δὲν ἔπεμπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, συμφώνως τῇ ἐκουσίᾳ αὐτοῦ ἐπαγγελίᾳ «ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμῖν πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν», τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας σωτηρίας θὰ ἔμενεν ἡμιτελές, ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν δὲν θὰ ἦτο πλήρης, ὁ χριστιανικὸς βίος θὰ ἐστερεῖτο τοῦ ζωτικωτέρου αὐτοῦ στοιχείου, ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ καθαρὰ καὶ ἀνόθευτος καὶ ὁ χριστιανισμὸς θὰ ὑφίστατο μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν θειότητα τὴν τύχην τῶν θρησκειῶν, ἐν αἷς ἐλλείπει ἡ ἐσωτερικὴ ζωτικὴ θεία δύναμις. Διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καθόδου τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὁ Κύριος ἡμῶν κατελείχθη καὶ αὖθις, ὁ Θεὸς ἀληθινὸς καὶ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτοῦ, ὁ δὲ Παράκλητος, ὃν ἐπηγγείλατο κατῆλθεν ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος ὅπως συνεχίσῃ καὶ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας αὐτῆς, ὡδήγησε τοὺς ἀποστόλους εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, μεταβαλὼν τοὺς δειλοὺς καὶ μικροψύχους ἐκείνους ἁλιεῖς εἰς ἥρωας τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀψηφοῦντας βασάνους, διωγμούς, αὐτὸν τὸν θάνατον ἐν τῷ ἀποστολικῷ αὐτῶν ἔργῳ, ἐφώτισε καὶ κατηύγασε τὸν νοῦν αὐτῶν γνωρίσας αὐτοῖς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐβοήθησεν αὐτοὺς εἰς τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ἐγονιμοποίησε τὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καταβληθέντα σπόρον τοῦ χριστιανικοῦ βίου καὶ παρήγαγεν ἐν αὐτῷ τὸ μέγα καὶ καλλίκαρπον δένδρον τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἐγένετο ἡ ζωή, ἡ ψυχή, τὸ φῶς, ὁ καθηγητὴς καὶ διδάσκαλος τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἱδρυθείσης Ἐκκλησίας, ἐφώτισε τοὺς ποιμένας καὶ διδασκάλους αὐτῆς, ὡδήγησε αὐτοὺς εἰς κατανόησιν καὶ διατύπωσιν τῶν ὑψίστων ζητημάτων τῆς περὶ Θεοῦ καὶ Τριάδος χριστιανικῆς διδασκαλίας, προεφύλαξε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης πλάνης, αἱρετικῆς ἢ σχισματικῆς καὶ διετήρησεν αὐτὴν ἁγίαν καὶ ἀμόλυντον μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα, παρήγαγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς μεγάλους ἐκείνους πατέρας καὶ διδασκάλους, τοὺς θαυμασίους ποιμένας καὶ ἐπισκόπους, τοὺς οὐρανοπολίτας ἀναχωρητὰς καὶ ἀσκητάς, κατὰ δὲ τὴν ἐπαγγελίαν ἐπίσης τοῦ Σωτῆρος ὁ θεῖος Παράκλητος μενεῖ ἐν αὐτῇ εἰς τὸν αἰῶνα ζωογονῶν τὸν βίον αὐτῆς, φωτίζων τὴν ὁδὸν αὐτῆς, καθοδηγῶν αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἁγίου αὐτῆς ἔργου, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς σωτηρία πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἐν τῇ ποίμνῃ τοῦ Χριστοῦ εἴσοδος πάσης τῆς ἔτι ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένης ἀνθρωπότητος κατὰ τὸ: «καὶ γενήσεται μία ποίμνη εἷς ποιμήν».

Τὸ πνεῦμα λοιπὸν τὸ Ἅγιον, ὁ θεῖος Παράκλητος οἰκεῖ ἐν ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς, τοῦ σώματος ἡμῶν ὄντος ναοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος, οὗ ἔχομεν ἀπὸ Θεοῦ καὶ οὐκ ἐσμεν ἑαυτῶν (Α' Κορ. 6, 19). Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι τὸ ζῶν ἐν ἡμῖν στοιχεῖον, τὸ τὸν χριστιανικὸν βίον διαθερμαῖνον (Α' Θεσσαλ. 5, 19. Ρωμ. 12, 11). Εἶναι τὸ ὅπλον τοῦ χριστιανοῦ τὸ ἀνίκητον κατὰ τῶν πειρασμῶν τοῦ βίου (Ἐφ. 6, 18), εἶναι τὸ παράγον πᾶσαν ἀρετὴν στοιχεῖον, ἡ ῥίζα ἐξ ἧς φύονται οἱ εὐχυμότεροι καρποί, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ χρηστότης, ἡ ἀγαθωσύνη, ἡ πίστις· ὁ θεῖος Παράκλητος εἶναι τέλος ὁ ἀείποτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἰκῶν, ὁ κυβερνῶν καὶ διέπων αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν ἀείποτε καθοδηγῶν, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν, ὁ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῖς χριστιανοῖς χορηγός, ὁ φρουρῶν, ὁ σκέπων καὶ ἁγιάζων πάντα εὐσεβῆ καὶ πιστὸν χριστιανόν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ καθῆκον τοῦ χριστιανοῦ, ὅπερ ἀμέσως ἀπορρέει ἐκ τῆς τοιαύτης περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, τυγχάνει διπλοῦν, πρῶτον μὴ σβεννῦναι τὸ Πνεῦμα, καὶ εἶτα διαφυλάττειν καθαρὸν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας τὸ σῶμα, ὅπερ ἐστὶ ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν καθηκόντων τούτων τοῦ χριστιανοῦ ὑποχρεοῖ αὐτὸν εἰς διατήρησιν ἀείποτε τῆς θερμῆς καὶ ζώσης πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν πίστεως. Πᾶσα ψύχρανσις τῆς πρὸς τὸν Σωτῆρα πίστεως, πᾶσα ἀποδοχὴ ξένων καὶ ἀλλοτρίων διδασκαλιῶν ἀνθρώπων πεπλανημένα λαλούντων, πᾶν ὅ τι ἐν γένει συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μειώσῃ τὴν πρὸς τὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα Χριστὸν πίστιν ἀποτελεῖ κατάσβεσιν τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος. Τὸν κίνδυνον τοῦτον διατρέχουσι πρῶτον αἱ ἀνεπτυγμέναι ὁπωσδήποτε τάξεις τῆς κοινωνίας. Αἱ σημεριναὶ ὑλιστικαὶ καὶ πανθεϊστικαὶ ἰδέαι, αἱ ἰδέαι τῆς συνταυτίσεως τῆς κτίσεως μετὰ τοῦ κτίσαντος καὶ τῆς θεοποιήσεως τῆς ὕλης, αἱ διάφοροι περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου ὑποθέσεις, αἵτινες παρουσιάζονται ὡς ὁριστικὰ δῆθεν ἐξαγόμενα τῆς ἐπιστήμης, παρασύρουσι δυστυχῶς πολλοὺς εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀπιστίαν, εἰς τὴν περιφρόνησιν τῶν θείων δογμάτων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν καὶ ἐτράφημεν, καὶ ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν εὗρον τὴν ἄγκυραν τῆς σωτηρίας ἐν μέσῳ τῶν φοβερῶν τρικυμιῶν τοῦ βίου, εἰς τὴν ἀτάσθαλον ὑπερηφάνειαν, ἐπὶ τελείᾳ δῆθεν κτήσει τῆς ἀληθείας διὰ τῆς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης καὶ εἰς τὴν ἀνόητον περιφρόνησιν παντὸς ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ τιμαλφέστερον κειμήλιον καὶ τὴν ἱερωτέραν κληρονομίαν τὴν ὑπὸ τῶν μακαρίων ἡμῶν πατέρων παραδοθεῖσαν ἡμῖν. Οἱ τοιοῦτοι σβεννύουσι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐν ἡμῖν, ἀποξηραίνουσι δηλαδὴ τὴν πηγὴν τῆς πνευματικῆς ζωῆς, καταστρέφουσι τὰς ῥίζας τοῦ δένδρου, ὅπερ παράγει τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος καὶ καθίστανται ἀνωφελεῖς καὶ ἄχρηστοι διὰ τὸ μέγα ἔργον, δι' ὃ ὁ κόσμος

καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθησαν, τὴν ἐπικράτητιν δηλ. τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀλλὰ τὸν κίνδυνον τοῦτον διατρέχουσι δεύτερον καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες νομίζοντες ὅτι ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν λατρεία συνίσταται εἰς ἐκπλήρωσιν ἐξωτερικῶν μόνον τύπων, περιορίζονται ἀποκλειστικῶς εἰς τούτους, χωρὶς ἡ ψυχὴ αὐτῶν νὰ αἰσθάνηταί τι, ἐνῷ εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξωτερικὴ λατρεία πρέπει νὰ ᾖ ἀπόρροια τῆς ἐσωτερικῆς λατρείας, ἀπαύγασμα τοῦ ἐσωτερικοῦ φωτὸς, προϊὸν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι ἑπομένως διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ πρέπει πρώτιστον νὰ λατρεύσωσι τὸν Θεὸν καὶ εἶτα ἡ ἐσωτερικὴ αὕτη λατρεία νὰ ἐκδηλῶται ἐξωτερικῶς ὡς ἀνταν άκλασις ἐν τῇ ἐξωτερικῇ. Οἱ τοιοῦτοι ἀποσβεννύουσι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ λατρεία αὐτῶν ἡ τυπικὴ καὶ ξηρὰ, ἡ εἰς ἐξωτερικὰς μόνον τοῦ σώματος κινήσεις καὶ πράξεις συνισταμένη ἀποβαίνει ἀνωφελὴς καὶ ματαία, καθότι «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν».

Τὸ δεύτερον καθῆκον τοῦ χριστιανοῦ ἐπιβάλλει αὐτῷ ἵνα ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον διατηρῇ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶ ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος. Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς, ἡ σημερινὴ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνάπτυξις τοσαύτας ἐδημιούργησαν εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν ἀνάγκας, τοσαύτην ἔδωκαν ὥθησιν εἰς τὴν ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον τάσιν πρὸς τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις, ὥστε οἱ πλείους σχεδὸν τῶν χριστιανῶν ἀκατάσχετοι φέρονται πρὸς αὐτὰς, λησμονοῦντες παντελῶς ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν ἐσμὲν κεκλημένοι οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ ἀρετή. Ἀρ' ἑτέρου ὡσαύτως ἡ ὑπὸ ποικίλας μορφὰς διάδοσις σήμερον διαφόρων ἀντιθρησκευτικῶν ἰδεῶν, καθ' ἃς «τὸ φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν» εἶναι τὸ ἀναπόρευκτον συμπέρασμα τῶν σημερινῶν φιλοσοφικῶν περὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου θεωριῶν, ταῦτα πάντα συνετέλεσαν καὶ συντελοῦσιν ὥστε ἡ σημερινὴ κοινωνία ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων μέχρι τῶν κατωτάτων ἀκορέστως νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις καὶ ἡδονὰς λησμονοῦσα, ὅτι ὁ χριστιανὸς ὀφείλει καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ νὰ διατηρῇ ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον, διότι κατὰ τὴν διδασκαλίαν τὴν χριστιανικὴν καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν πρέπει νὰ διατηρῆται καθαρὸν, καθότι εἶναι ναὸς τοῦ ἐν τοῖς χριστιανοῖς οἰκοῦντος ἁγίου Πνεύματος, διότι ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Κύριος καὶ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν μετασχηματίσει εἰς τὸ γενέσθαι αὐτῷ σύμμορφον τοῦ σώματος τῆς δόξης αὐτοῦ(Φιλ.3, 25).

Τοιαῦται σκέψεις πρέπει νὰ διεγείρωνται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ χριστιανοῦ μετ' εὐλαβείας ἑορτάζοντος τὴν ἁγίαν ἡμέραν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιροιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅστις μετὰ θερμῆς καὶ ζώσης πίστεως ἱκετεύων τὸν θεῖον Παράκλητον ἵνα ἔλθῃ καὶ σκηνώσῃ ἐν αὐτῷ καὶ καθαρίσῃ αὐτὸν ἀπὸ πάσης κηλίδος, εἰλικρινῶς ὀφείλει νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ δυσχερεῖ ἀγῶνι τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, καθιστῶν ἑαυτὸν ἄξιον τῶν δωρεῶν καὶ χαρίτων τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος.

ΤΟ ΥΨΙΣΤΟΝ ΑΓΑΘΟΝ

Τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ δέον νὰ ᾖ, ὡς τὸ κακὸν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ᾖ. Διὰ τοὺς πιστεύοντας λοιπὸν εἰς Θεὸν τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἡ πραγμάτωσις τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐκτὸς τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὁρισμοῦ, ὅστις ἐστὶ καὶ ὁ μόνος πλήρης καὶ τέλειος ὁρισμὸς τοῦ ἀγαθοῦ, φιλόσοφοι καὶ ἠθικολόγοι διάφοροι, ποικίλους ἐπενόησαν ὁρισμοὺς, δι' ὧν προσεπάθησαν νὰ ὁρίσωσι τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ γλώσσῃ ἀποκαλοῦσιν ὕψιστον ἀγαθόν. Κατὰ τὸν Πλάτωνα τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ καλοῦ (ὡραίου) καὶ τοῦ ἀληθοῦς, συνιστάμενον δὲ εἰς τὸ ὁμοιωθῆναι τῷ Θεῷ. Ἡ προσπάθεια πρὸς τὸ ὁμοιωθῆναι τῷ Θεῷ (ὁμοίωσις Θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν) ἐστὶ κατὰ Πλάτωνα ἡ τελειότης τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ προσπάθεια αὕτη τυγχάνει ἐπίσης καὶ ἡ μόνη εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὁ μᾶλλον ἐνάρετος καὶ ὁ μᾶλλον δίκαιος ἐκ τῶν ἀνθρώπων εἶναι κατὰ Πλάτωνα καὶ ὁ μᾶλλον εὐτυχὴς, ὁ δὲ κακὸς καὶ ἄδικος τυγχάνει καὶ ὁ μᾶλλον δυστυχής. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐπιζητεῖ τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν ἐν τῷ ὠφελίμῳ ἢ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀπολαύσεων, ἃς παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ πλήρης ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ εἶναι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἀμοιβαίως δὲ τὸ ἀγαθὸν τυγχάνει ἡ τελειότης αὐτὴ τοῦ λογικοῦ. Τὸ ἀγαθὸν, κατὰ τὸν Ἐπίκουρον, εἶναι ἡ ἡδονὴ, ἢ τὸ εὖ εἶναι, ἤτοι σύνολον ἐντυπώσεων εὐαρέστων καὶ ἔλλειψις παντὸς αἰσθήματος λυπηροῦ καὶ πάσης ἰσχυρᾶς ἐντυπώσεως. Ὁ Ἐπίκουρος, εἶναι ἀληθὲς, συνίστησιν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ τὴν ζήτησιν τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ὅμως τοῦτο πράττει διότι ἡ ἀρετὴ παρέχει τῷ ἀνθρώπῳ ἀληθῆ ἡδονὴν καὶ εὐχαρίστησιν. Ὁ Ζήνων καὶ οἱ Στωϊκοὶ θεωροῦσιν ὡς ὕψιστον σκοπὸν τοῦ βίου τὴν ἀρετὴν καθ' ἑαυτὴν, τὴν αὐστηρὰν ἀρετὴν, εἰς ἣν ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἡ φύσις, ὅταν καλῶς γινώσκωμεν νὰ μελετῶμεν αὐτὴν καὶ ἀκολουθῶμεν αὐτῇ· τὸ «ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν» εἶναι τὸ ἀξίωμα τῆς ἠθικῆς τῶν Στωϊκῶν, ἥτις παρουσιάζεται ἡμῖν μᾶλλον ὑπὸ τύπον ἀρνητικὸν «ἀνέχου καὶ ἀπέχου». Βεβαίως κατ' ἄλλον τρόπον ἐνόει ὁ Βοσσουέτος τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν ὁρίζων αὐτὸ οὕτως: ὕψιστον ἀγαθόν ἐστιν ἡ ἀλήθεια ἐννοουμένη καὶ τελείως ἀγαπωμένη. Ὁ Κάντιος, ὅστις τὸ ζήτημα τοῦτο κατέστησε τὸ κέντρον τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν καὶ ἐρευνῶν αὐτοῦ, ἀφοῦ ἀνέτρεψε τὴν πεποίθησιν περὶ ὑπάρξεως τῶν λεγομένων ἰδεῶν τοῦ

λογικοῦ, διδάσκει ὅτι ἐν τούτοις ὑπάρχει μία ἀρχὴ γενικὴ καὶ ἀναγκαία, ἤτοι ὁ ἠθικὸς νόμος. Τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἀποκαλεῖ πρακτικὸν λόγον, δίδωσι μόνον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις τὸν ὕψιστον καὶ ἀπόλυτον σκοπόν. Τοιουτοτρόπως τὸ καθῆκον οὕτως ἐννοούμενον ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Κάντιον τὸ ἀγαθόν. Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἐξέτασιν τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ μεταβαίνομεν εἰς τὴν περὶ τούτου διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ παρουσιάζει ἡμῖν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἁπλουστάτην μέν, ἀλλὰ καὶ λίαν γόνιμον. Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἀπόλυτον ἀγαθόν, ὁ Θεὸς μόνος ἐστὶν ἀγαθὸς (Ματθ. 19, 17. Μάρκ. 10, 18. Λουκ. 28, 19). Οὐ μόνον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κακοῦ οὐδεμία συνάφεια εἶναι δυνατὴ (Ἰακ. 1, 13), ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἡ πηγή, ἡ μόνη πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐξ αὐτοῦ μόνον ἀγαθὸν προέρχεται, δὲν ὑπάρχει δὲ ἀγαθόν, ὅπερ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως δὲν προέρχεται ἐξ αὐτοῦ (Ἰακώβου 1, 17). Ἡ δημιουργία, ἡ πρώτη αὕτη ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀγαθή, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέρχεται ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ διήγησις τῆς γενέσεως μετὰ προφανοῦς προθέσεως διεξοδικῶς ποιεῖται μνείαν τοῦ σπουδαίου τούτου γεγονότος (Γεν. 1, 10, 12, 19, 21, 25). «Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν» (Γεν. 1, 30). «Πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν», λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (1 Τιμ. 4, 4). Ἐντεῦθεν τὸ ἀναπόφευκτον καὶ σπουδαῖον συμπέρασμα ὅτι τὸ κακὸν μολονότι εἶναι παγκόσμιον, δὲν εἶναι ὁ ὅρος τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλά τι ὅπερ κατὰ περίστασιν μόνον ὑπάρχει. Τοὐναντίον τὸ κακὸν ὡς τὸ σκότος, ὅπερ ἐστὶ σύμβολον τοῦ κακοῦ, εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ φωτός, ὅπερ ἐστὶ τὸ σύμβολον τοῦ ἀγαθοῦ (Ἰωάν. 3, 19 Α. Ἰωάνν. 15. Ἐφ. 5, 8), ὀφείλομεν δὲ νὰ ἀναμένωμεν τὴν τελείαν ἐξαφάνισιν τοῦ κακοῦ (Ματθ. 6, 13. Ἰακ. 4, 7. Ἡσ. 35, 10, 40, 11. Λουκ. 10, 18. Ἀποκ. 12, 9). Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἀγαθὸν εἶναι γεγονὸς ἠθικόν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον, παρὰ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἐκ μέρους αὐτοῦ πρᾶξις ἑκουσία. Μολονότι δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ μολονότι καὶ ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ ταύτης καταγωγῆς ἐδημιουργήθη ὅπως γνωρίσῃ, ἀγαπήσῃ καὶ πράξῃ τὸ ἀγαθόν, δύναται ὡς ἐλεύθερον ὄν, νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς καὶ ἀπεμακρύνθη πράγματι. Ὁ κόσμος, τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔμεινε τοιοῦτος, οἷον ὁ Θεὸς ἤθελεν αὐτόν, τὸ βασίλειον δηλ. τοῦ ἀγαθοῦ, διότι ὁ ἄνθρωπος, εἰς ὃν ὁ κόσμος ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (Γεν. 1, 28), συνετέλεσεν ὥστε νὰ διακοπῇ ἡ ἀρχικὴ κοινωνία μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δημιουργοῦ αὐτοῦ, ἥτις ἦν δι' αὐτὸν ὁ ὅρος τῆς ὑπάρξεως παντὸς ἀγαθοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ συνίσταται ἐν τούτῳ ἀκριβῶς ἵνα δηλαδὴ ἀποκαταστήσῃ τὴν διακοπεῖσαν ταύτην κοινωνίαν καὶ καταστήσῃ οὕτω προσιτὸν τῷ πεπτωκότι ἀνθρώπῳ τὸ ὕψιστον ἀγαθόν, ὅπερ διὰ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἀπώλεσεν, τὸ ὁποῖον ὅμως οὐδέποτε ἐπαύσατο ἐπιθυμῶν (Ψ. 16, 11, 36, 8. Ἡσ. 45, 1—3). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς παναγίας αὐτοῦ ζωῆς, τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας καὶ τοῦ λυτρωτικοῦ αὐτοῦ θανάτου ἐθεμελίωσεν ἐν μέσῳ τῆς ἁμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος νέαν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (Ματθ. 6, 33), ἁγίαν (Ἐφε. 5, 5) καὶ ἀσάλευτον (Ἑβρ. 12, 28), ἥτις ἐστὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ βασιλεία τοῦ ἀγαθοῦ, βασιλεία κυβερνωμένη ὑπὸ νόμου πνευματικοῦ (Ρωμ. 14, 17), ἤτοι ὑπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐλευθέρως γίνεται ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς βασιλείας ταύτης (Ματθ. 5, 7) καὶ ἐν ᾗ εὑρίσκονται πάντα τὰ ἀγαθά, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ, ἤτοι ἡ ἀνάπαυσις (Ματθ. 11, 28), ὁ χορτασμὸς (Ἰωάνν. 6, 35), τὸ ὕδωρ ὅπερ ποιεῖ μὴ διψᾶν εἰς τὸν αἰῶνα (Ἰωάν. 4, 14), ἡ ζωὴ (Ἰωάν. 10, 10). Τὸ ὕψιστον λοιπὸν ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲν δύναται νὰ ᾖ ἢ πνευματικὸν ἀγαθόν. Οὐδὲν ὑλικὸν καὶ πρόσκαιρον δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι ὀφείλομεν καθ' ὁλοκληρίαν νὰ περιφρονῶμεν τὰ ἀγαθά, ἅτινα δίδωσιν ἡμῖν ὁ παρὼν βίος καὶ ἅτινα ἐπεδαψίλευσεν ἡμῖν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀνήκουσιν αὐτῷ (Ψαλ. 24, 1. Ἐξ. 19, 5). Οὐχὶ μόνον τοιαύτην καθ' ὁλοκληρίαν περιφρόνησιν τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς δὲν διδάσκει ἡ Γραφή, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐντέλλεται ἡμῖν εἴτε ἐσθίειν, εἴτε πίνειν πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖν (1 Κορ. 10, 31) καὶ θεωρεῖν πάντα ἡμέτερα («πάντα γὰρ ἡμῖν ἐστι»)· ἀρκεῖ ἵνα ζῶντες ἡμεῖς ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ποιῶμεν ὅπως πάντα ταῦτα σύντελῶσιν εἰς ἐνίσχυσιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ (1 Κορ. 3, 21—23). Ἐπὶ τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς βασιλείας ταύτης καὶ τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ, ὅπερ ἀναπτύσσεται ἐν αὐτῇ συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι δηλ. τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν στοιχεῖον ἐν αὐτοῖς οὐ μόνον συνυπάρχουσιν, ἀλλὰ καὶ συνδέονται διὰ δεσμοῦ στενοῦ καὶ τελείου.

Ἐν τῷ ἀγαθῷ δηλ. τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς βούλεται, καὶ ὅπερ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀποκαλύπτει ἡμῖν, εὑρίσκει ἄνθρωπος ὅ τι κατ' ἐξοχὴν ὑπάρχει ἠθικὸν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῶν Στωϊκῶν καὶ ὅ τι κατ' ἐξοχὴν ὑπάρχει θρησκευτικὸν ἐν τῇ ἀγνοτέρᾳ καὶ καθαρωτέρᾳ θρησκείᾳ. Τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἀποκαλυφθὲν ἡμῖν ἀγαθὸν κατέρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, βλαστάνει διὰ τῆς χάριτος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς βουλήσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου (Ρωμ. 12, 1). Ὑπὸ τὴν οὐσιώδη ταύτην ἔποψιν θεωρούμενον τὸ ἀγαθὸν τοῦτο εἶναι αὐτὴ ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ πραγματοποιουμένη ὑπὸ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ νοήσωμεν ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἣν ὁ Κύριος ἐθεμελίωσε καὶ ἐν ᾗ ἡ θεία αὐτοῦ βούλησις εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος, οὔτε τὸ ἀγαθὸν ἄνευ τοῦ Θεοῦ, οὔτε τὸν Θεὸν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890—1891

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου **Μ. ΚΑΕΟΒΟΥΛΟΥ**.

Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι, μεγάτιμοι ἔφοροι καὶ ἡ λοιπὴ φιλόμουσος ὁμήγυρις!

Τῇ πανηγύρει τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων χάριτι, ἐπιδαψιλευθείσῃ καὶ ἐφέτος τῷ γεραρῷ καὶ πρεσβυγενεῖ τούτῳ τοῦ ὀρθοδόξου γένους ἡμῶν παιδευτηρίῳ τοῖς τῆς φιλοστόργου Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐχαῖς, διήνυσε τοῦτο αἰσίως καὶ τὸ λῆγον ἤδη σχολικὸν ἔτος. Τοῖς δὲ νενομισμένοις ὑπείκον δίδωσιν ὑμῖν σήμερον δημοσίᾳ δι' ἐμοῦ, ὡς ἐγκεχειρισμένου τὴν τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ διακονίαν, λόγον τῆς ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐνεργείας καὶ καταστάσεως αὐτοῦ. Ἐπικαλούμενος ὅθεν τὴν εὐμενῆ ὑμῶν ἀκρόασιν ἄρχομαι ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ πράξεως, τῶν ἐγγραφῶν.

Α΄ Περὶ τῶν ἐγγραφῶν τῶν μαθητῶν.

Συμφώνως τῷ περὶ τῶν ἐγγραφῶν ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς ἤρξατο ἡ Σχολὴ ἐγγράφουσα τοὺς προσερχομένους αὐτῇ μαθητὰς τοῦ τελευτῶντος τούτου σχολικοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς 20 αὐγούστου τοῦ παρελθόντος, καὶ παρέτεινε τὰς ἐγγραφὰς, ὅπως καὶ πέρυσι, ἐξ ἐπιεικείας, μέχρι τῶν ἀρχῶν νοεμβρίου, διότι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐξ ἀποκέντρων μερῶν καταγομένων ἐβράδυναν νὰ προσέλθωσι διὰ διαφόρους δικαιοφανεῖς αἰτίας. Ἐνέγραψε δὲ ἐν ὅλῳ μαθητὰς παλαιούς τε καὶ νέους 539, διανεμηθέντας εἰς τὰς ὑπὸ αὐτῆς τάξεις ὡς ἀκολούθως.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν κατετάγησαν 73, ἐξ ὧν οἱ μὲν 9, παλαιοί, στάσιμοι τοῦ παρελθόντος ἔτους, οἱ δὲ λοιποὶ 64, νέοι, ἐξ ἄλλων σχολῶν προσελθόντες.

Εἰς τὴν δευτέραν κατετάγησαν 60, ἐξ ὧν οἱ μὲν 7, στάσιμοι τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν 53, οἱ μὲν 40, προβιβασθέντες ἐκ τῆς πρώτης τάξεως, οἱ δὲ λοιποὶ 13, νέοι.

Τῆς τρίτης τάξεως, διῃρημένης εἰς δύο τμήματα, τὸ πρῶτον ἀπετέλουν 37 μαθηταί, 24 προβιβάσιμοι τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους καὶ 13 νέοι, τὸ δὲ δεύτερον 42 μαθηταί, ἐξ ὧν ὁ εἷς, στάσιμος τοῦ παρελθόντος ἔτους, οἱ δὲ 32 προβιβασθέντες ἐκ τῆς δευτέρας τάξεως καὶ οἱ λοιποὶ 9, νέοι.

Ἡ τετάρτη τάξις, ἤτοι ἡ πρώτη γυμνασιακή, εἶχε 76 μαθητὰς, τοὺς μὲν 62, παλαιούς, ὧν οἱ 6, στάσιμοι, οἱ δὲ λοιποὶ 56, προβιβασθέντες ἐκ τῆς τρίτης τάξεως—τοὺς δὲ ἄλλους 14, νέους.

Ἡ πέμπτη τάξις περιελάμβανε μαθητὰς 71, ἐκ τούτων 4 ἦσαν στάσιμοι, 56 προβιβασθέντες ἐκ τῆς τετάρτης τάξεως, οἱ δὲ λοιποὶ 11 νέοι.

Ἡ ἕκτη τάξις ἠρίθμει 51 μαθητὰς, τοὺς μὲν 48, προβιβασθέντας ἐκ τῆς πέμπτης τάξεως, τοὺς δὲ λοιποὺς 3 νέους.

Τὴν ἑβδόμην τάξιν ἀπήρτιζον μαθηταὶ 69, οἱ πάντες προβιβασθέντες ἐκ τῆς ἕκτης τάξεως τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἡ δὲ ὀγδόη, ἡ καὶ ἀνωτάτη, ἀπετελεῖτο ὑπὸ 60 μαθητῶν, πάντων ὡσαύτως τοῦ προλαβόντος σχολικοῦ ἔτους, ἐκ τῆς ἑβδόμης τάξεως προβιβασθέντων.

Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἐν τῷ λήγοντι σχολικῷ ἔτει ἐγγραφέντων, παλαιοὺς μὲν μαθητὰς, ἀνανεώσαντας τὰς ἐγγραφὰς αὐτῶν, εἶχεν ἡ Σχολὴ 412, νέους δὲ, τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγγραφέντας, 127—ἐκ τοῦ ὁλικοῦ δὲ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγραφέντων 539 κατήγοντο 180 μὲν ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν περιξ, 314 ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ 25 ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τοῖς τακτικοῖς τούτοις μαθηταῖς ἐδέξατο ἐφέτος ἡ Σχολὴ καὶ 2 ἀκροατὰς, οἵτινες, λίαν ὀψὲ προσελθόντες, δὲν ἐδικαιοῦντο κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς ἄρθρον νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς τακτικοὶ μαθηταί. Ἐκ τούτων ὁ εἷς κατήγετο ἐξ Ἠπείρου, ὁ δὲ ἕτερος ἐξ Ἑλλάδος.

Τοιαῦται ἐγένοντο, σεβαστὴ καὶ πανέντιμος ὁμήγυρις, αἱ ἐγγραφαὶ τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐφέτος ἐγγραφέντων μαθητῶν παραβαλλόμενος πρὸς τὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγγραφέντων φαίνεται ὑπολειπόμενος κατὰ 79. Ἰδίᾳ ἐλάττωσιν ὑπέστησαν ἡ τετάρτη καὶ ἡ ἕκτη τάξις, ἐπέκειναι τῶν 30 ὀλιγωτέρους ἑκατέρα ἔχουσα ἐφέτος μαθητὰς ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἡ δὲ ἐλάττωσις αὕτη προῆλθεν οὐχὶ τόσον ἐκ τῆς μὴ ἐκ νέου ἐγγραφῆς πολλῶν παλαιῶν μαθητῶν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος, διότι παλαιοὺς μαθητὰς εἶχεν ἡ Σχολὴ ἐφέτος πλείονας ἢ πέρυσιν, ὅσῳ ἐκ τῆς μὴ προσελεύσεως νέων πολλῶν πρὸς ἐγγραφὴν, διότι ἐνῷ ἐν τῷ παρελθόντι ἔτει ἐνεγράφησαν νέοι μαθηταὶ 208, οἱ νέοι τοῦ λήγοντος ἔτους ἦταν, καθὰ ἐρρήθη, μόνον 127· ὰ ἔχειρε δὲ μεγάλως ἡ Σχολὴ διὰ τὴν ἐλάττωσιν ταύτην τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν αὐτῆς, πολλαχῶς οὖσαν ὠφέλιμον τῇ προόδῳ αὐτῶν, καθὰ ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἀνεπτύξαμεν, ἐὰν τὸ ἐπενεγκὸν αὐτὴν αἴτιον δὲν ἦτο ἡ οἰκονομικὴ κακοξία τῶν γονέων, ἥτις οὐ μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν νέων μαθητῶν αὐτῆς ἐμείωσεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν πολλοὺς ἠνάγκασε νὰ διακόψωσι τὰς σπουδὰς αὐτῶν· διότι ἐκ τῶν 567 ὑποστάντων τὰς ἐτησίους αὐτῶν ἐξετάσεις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν τῷ λήγοντι, ὡς ἄρτι εἴπομεν μόνον 412.

Ἀπὸ τῶν Ἐγγραφῶν μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν κυρίαν τῆς Σχολῆς ἐνέργειαν, τὴν διδασκαλίαν.

Β΄ Περὶ τῆς διδασκαλίας.

Εὐλογησάσης, ὡς εἴθισται, τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Σχολῆς τῇ πρώτῃ τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου διὰ τῆς νενομισμένης ἱερᾶς τελετῆς, ἤρξατο τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμέσως καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων, ἥτις ὑπ' οὐδενὸς ἀπευκταίου χάριτι θείᾳ διακοπεῖσα ἐφέτος, παρετάθη ἀκριβῶς μέχρι τοῦ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς ὁριζομένου χρόνου. Ἐδιδάχθησαν δὲ συμφώνως τῷ νέῳ μετερρυθμισμένῳ τῆς Σχολῆς Προγράμματι, τηρήσαντι τὴν ἀρχαίαν πεντάωρον καθ' ἑκάστην διδασκαλίαν, τὰ ἑξῆς μαθήματα: α΄] Ἡ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστασιῶν, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ, ἑρμηνεία Αἰσωπείων μύθων, τοῦ περὶ προσευχῆς λόγου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Πίνακος Κέβητος τοῦ Θηβαίου καὶ Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ Γραμματικὴ μέχρι τῶν εἰς «μι» ρημάτων μετ' ἐπαναλήψεως καὶ ἐφαρμογῆς δεκάκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μαλιάκα καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Χουρμουζιάδου· γ΄] Πρακτικὴ ἀριθμητικὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς τῆς τετραγωνικῆς ρίζης πεντάκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Α. Χουρμουζιάδου· δ΄] Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Γεωγραφίαν καὶ φυσικὴ γεωγραφία τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἄϊμου δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ζαχαριάδου· ε΄] Γραμμικὴ Ἰχνογραφία θεωρητι-

κῶς καὶ στοιχειώδη γυμνάσματα ἐξ ἀντιγραφῆς τετράκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Βούρου· ς΄] Γυμνάσματα Καλλιγραφίας μέχρι τῶν κεφαλαίων γραμμάτων τετράκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Ν. Βούρου· καὶ ζ΄] Ἀνάγνωσις ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Σχολῆς κ. Γ. Κωνσταντινίδου.

Ἐν τῇ Δευτέρᾳ Τάξει τὰ ἑξῆς:

α΄] ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστασιῶν δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου. β΄] Ἑλληνικά— Ἑρμηνεία ἐκ τοῦ Ξενοφ. τῆς Ἀναβάσεως καὶ τῆς παιδείας τοῦ Κύρου, ἐκ τοῦ Ἰσοκράτους τὸν πρὸς Δημόνικον λόγον καὶ Γραμματικὴν ἀπὸ τῶν εἰς *(μι)* μέχρι τέλους μετ' ἐπαναλήψεως καὶ ἐφαρμογῆς 10-ις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Μαλιάκα καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Β. Δ. Καλλίφρονος. γ΄] Πραγματικὴ Ἀριθμητικὴ ἀπὸ τῆς τετραγωνικῆς ῥίζης μέχρι τέλους, 5-ις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Χουρμουζιάδου· δ΄] Ἱστορία τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Κ. Ζαχαριάδου. ε΄] Γεωγραφία τῶν Κρατῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἵμου δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. στ΄] Ἰχνογραφία — Σκηνογραφία θεωρητικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ γυμνάσματα ἀντιγραφῆς ἀπὸ δειγμάτων 4-ις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ· Ν. Βούρου. ζ΄] Γυμνάσματα Καλλιγραφίας μέχρι τῶν Κεφαλαίων γραμμάτων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Ἐν τῇ Τρίτῃ Τάξει διηρημένῃ εἰς δύο τμήματα ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα:

α΄] Ἱερὰ Λειτουργικὴ ἐν ἑκατέροις τοῖς τμήμασιν ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου ἀνὰ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα. β΄] Ἑλληνικά — Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι ὁ ἐπιτάφιος τοῦ Λυσίου, ὁ κατὰ Λεωκράτους τοῦ Λυκούργου, ὁ Ἀρεοπαγιτικὸς τοῦ Ἰσοκράτους ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου ὁ Θεμιστοκλῆς, τῆς Γραμματικῆς τὸ *Ἐτυμολογικὸν* καὶ τὸ *Περὶ Μορίων*, Στοιχειῶδες Συντακτικὸν καὶ Ἐκθέσεις ἐν τῇ καθωμιλημένῃ 12-ις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Χουρμουζιάδου. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι, τὰ Ἀπομνημονεύματα, ὁ Οἰκονομικὸς καὶ ἡ Κύρου Παιδεία τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ὁ κατὰ Λεωκράτους τοῦ Λυκούργου. Ἀσκήσεις συντακτικαὶ, τεχνολογικαὶ καὶ ἐτυμολογικαί. Συντακτικὸν Στοιχειῶδες καὶ Ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ πίνακος ὀρθογραφικαὶ, ἐπιστολογραφικαὶ καὶ στοιχειώδεις θεματογραφικαὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Β. Καλλίφρονος ὡσαύτως 12-ις τῆς ἑβδομάδος.

γ΄] Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς ἐπανάληψις καὶ λύσις προβλημάτων δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασιν ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Χουρμουζιάδου καὶ ἐπιπεδομετρία τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ζαχαριάδου ὡσαύτως ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασι δ΄] Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ Ρωμαϊκὴ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἁλώσεως τῆς Ἑλλάδος δὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ ἑλληνικὴ Μυθολογία ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασιν ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Ζαχαριάδου. ε΄] Γεωγραφία τῶν Δυτικῶν τῆς Εὐρώπης Κρατῶν καὶ τῆς Ἀσίας, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν ἀμφοτέροις τῆς τμήμασιν. στ΄] Γαλλικὰ, Ἀνάγνωσις, Γραφὴ καὶ Ἀριθμητικὴ, Στοιχειώδης ἐκ τῆς Γραμματικῆς διδασκαλία περὶ ὀνόματος, ἄρθρου, ἐπιθέτου καὶ σχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων avoir καὶ être καὶ ἀσκήσεις γραμματικαὶ μετὰ μικρῶν θεμάτων, τέσσαρας ὥρας καθ' ἑβδομάδα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασιν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου. ζ΄] Τουρκικὰ — Ἀνάγνωσις, ἐκ τῆς γραμματικῆς τὸ τεχνολογικὸν τῆς τουρκικῆς μέχρι τοῦ ῥήματος καὶ ἄσκησις εἰς τὴν γραφὴν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασιν ἀνὰ τρεῖς ὥρας καθ' ἑβδομάδα ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Χλωροῦ, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπὸ τοῦ κ. Λ. Μαλιάκα. η΄] ἐκ τῆς Ἰχνογραφίας ἡ προσωπογραφία πρακτικῶς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασιν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Βούρου.

Ἐν τῇ τετάρτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἑξῆς:

α΄] Ἱερὰ Κατήχησις ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ — ὁ Α΄ Β΄ καὶ Γ΄ Ὀλυνθιακὸς τοῦ Δημοσθένους, ἐκ τῶν τοῦ Πλάτωνος ἡ Ἀπολογία τοῦ Σωκράτους, ἐκ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους ὁ Πανηγυρικὸς καὶ Ἀρεοπαγιτικὸς ἐν ἐλευθέρᾳ ἑρμηνείᾳ, Συντακτικὸν μετὰ τεχνολογικῶν, συντακτικῶν καὶ ἀναλυτικῶν ἀσκήσεων, καὶ ἀσκήσεις ὀρθογραφικαὶ, ἐπιστολογραφικαὶ καὶ θεματογραφικαὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος 13 ὥρας καθ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Β. Καλλίφρονος· γ΄] Λατινικὰ — ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἁπλῶν προτάσεων, γραμματικῆς τὸ τυπικὸν μέρος μέχρι τῶν ἀριθμητικῶν μετὰ θεμάτων λατινικῶν καὶ φρασεολογίας ἐπ' αὐτῶν, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Δημοσθ. Οἰκονομίδου· δ΄] Θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ τετράκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Σπαθάρη καὶ μαθηματικὴ Γεωγραφία δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ζαχαριάδου· ε΄] Γενικὴν Ἱστορίαν ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι ἁλώσεως δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ζαχαριάδου· ς΄] Γαλλικὰ — ἀνάγνωσις καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν γραφὴ, ἑρμηνεία διαφόρων ἐκλεκτῶν τεμαχίων Γάλλων συγγραφέων, γραμματικὴ μέχρι τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, γραμματικαὶ ἀσκήσεις καὶ θεματογραφία, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου· ζ΄] Τουρκικὰ—ὅ τι καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τάξει (διότι ἡ διδασκαλία τῆς Τουρκικῆς γλώσσης μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπὸ τῆς τετάρτης τάξεως ἀρχομένη, πρῶτον ἔφιτος εἰσήχθη εἰς τὴν τρίτην), τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Χλωροῦ.

Ἐν τῇ πέμπτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἑξῆς.

α΄] Ἑρμηνεία τῆς ἐπὶ τοῦ *Ὅρους* διδαχῆς τοῦ Κυρίου μετὰ συντόμου εἰσαγωγῆς εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ—ὁ Λάχης τοῦ Πλάτωνος, τὸ ἕκτον βιβλίον τοῦ Ἡροδότου, τὸ ἕκτον τῆς Ὀδυσσείας τοῦ Ὁμήρου, θεματογραφία ἐκ τῆς ἁπλῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον καὶ ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Ἰωνικὴν καὶ συνθέσεις, ἑνδεκάκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Θεμ. Σαλτέλη· γ΄] Λατινικὰ — μετάφρασις τῶν βίων τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ Παυσανίου ἐκ τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος, τεχνολογία, γραμματικὴ ἀπὸ τῶν ῥημάτων μέχρι τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων τῆς δ΄ συζυγίας μετὰ θεμάτων Λατινικῶν καὶ φρασεολογίας ἐπ' αὐτῶν, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Δημοσθ. Οἰκονομίδου· δ΄] Ἐπιπεδομετρία καὶ Ἀλγεβρικὸς λογισμὸς τέσσαρας ὥρας καθ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Σπαθάρη· ε΄] ἐκ τῆς Γενικῆς Χημείας τὸ περὶ τῶν μὴ μετάλλων δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ· ς΄] Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Ἀριστοκλέους· ζ΄] Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ζαχαριάδου· η΄] Γαλλικὰ —ἑρμηνεία τεμαχίων ἐκ τῶν τοῦ Fenelon, Lesage, Alfonse Chateaubriand καὶ ἄλλων, γραμματικὴ μέχρι τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων, καὶ τούτων συμπεριλαμβανομένων, πρακτικαὶ ἀσκήσεις, θεματογραφία, καὶ μικραὶ συνθέσεις, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου· θ΄] Τουρκικὰ — Ἀνάγνωσις ἐξ ἐντύπων καὶ χειρογράφων κειμένων, ἑρμηνεία, γραφὴ καὶ ἐκ τῆς γραμματικῆς ὅλον τὸ τεχνολογικὸν μετὰ μέρους τοῦ ἐτυμολογικοῦ, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Χλωροῦ.

Ἐν τῇ ἕκτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα.

α΄] Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία συνοπτικῶς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ — ἑρμηνεία ἐκ τοῦ Θουκυδίδου τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τοῦ α΄ βιβλίου, ἐκ τοῦ β΄ βιβλίου μέχρι τοῦ Ἐπιταφίου, καὶ τῆς Δημηγορίας τοῦ Ἀρχιδάμου ἐκ τοῦ α΄, ἐκ τοῦ Ὁμήρου, τῶν βιβλίων Α, Β, Γ, Δ καὶ Ε τῆς Ἰλιάδος ὅλων καὶ μερῶν τοῦ Ι καὶ Λ μετὰ γραμματικῶν ἐπιστασιῶν ἐκ τῆς γραμματικῆς τῶν διαλέκτων καὶ ἐλεγειακῶν ἀποσπασμάτων μετὰ μετρικῆς εἰσαγωγῆς εἰς τοὺς Ἰαμβογράφους, ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ὀδυσσείας τῶν βιβλίων Β, Γ καὶ Δ ὅλων καὶ μέρους τοῦ Ε καὶ ἐκθέσεις ἐνδεκάκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγ. Ἀμαξοπούλου· γ΄] Λατινικὰ — Μετάφρασις ἐκ τοῦ α΄ βιβλίου τοῦ Γαλλικοῦ πολέμου τοῦ Καίσαρος καὶ ἐκ τοῦ 6΄ βιβλίου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τεχνολογία, σύνταξις, συντακτικὸν καὶ θεματογραφία, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Οἰκονομίδου· δ΄] Στερεομετρία, λογάριθμοι καὶ ἐξισώσεις, τέσσαρας ὥρας καθ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Σπαθάρη· ε΄] Ζωολογίας τὸ γενικὸν μέρος, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ· ς΄] Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, καὶ Ψυχολογίαν δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους· ζ΄] Ἑλληνικὴ καὶ Ρωμαϊκὴ Ἱστορία τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ· η΄] Γαλλικὰ —Γραμματικῆς συνέχεια μέχρι τέλους, σύνταξις τοῦ ρήματος καὶ ἀνάλυσις λογικὴ, θεματογραφία καὶ συνθέσεις, ἑρμηνεία τεμαχίων ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῆς Madame de Sevigné, τοῦ Paul-Louis-Courriers, τοῦ Barthelemy, τοῦ Chateaubriand, τοῦ Voltaire καὶ ἄλλων, δὶς τῆς ἑβδομάδος μόνον ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου· θ΄] Τουρκικὰ—ἑρμηνεία, θεματογραφία, ἀνάγνωσις, ἐκ χειρογράφων κειμένων, γραμματικῆς τὸ ἐτυμολογικὸν, τύπον Ἀραβικῆς γλώσσης, μέρος τοῦ συντακτικοῦ καὶ ἄσκησις εἰς τὴν γραφὴν, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Χλωροῦ.

Ἐν τῇ ἑβδόμῃ τάξει, ἥτοι τῇ τετάρτῃ Γυμνασιακῇ,

ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα:

α΄] Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας συνέχεια μέχρι τοῦ 1054 ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ ἑρμηνεία ἐκ τοῦ Θεοκρίτου τοῦ α΄, β΄, δ΄, ε΄ καὶ ιε΄ εἰδυλλίου. Ἐκ τοῦ Θουκυδίδου τοῦ Προοιμίου καὶ τῶν Δημηγοριῶν τοῦ Περικλέους ἐκ τοῦ α΄ βιβλίου, καὶ τοῦ Ἐπιταφίου· καὶ ἐκ τοῦ Εὐριπίδου τῆς Μηδείας μετὰ τῶν λυρικῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τῆς ἰαμβικῆς καὶ μελικῆς ποιήσεως. Ἀνάγνωσις τῶν βιβλίων Α, Β, Γ, καὶ Δ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου ὅλων καὶ μέρους τοῦ βιβλίου Ι, καὶ Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας εἰσαγωγὴ μετὰ μέρους τῆς Α΄ περιόδου, 9 ὥραι καθ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Ἀμαξοπούλου· γ΄] Λατινικὰ, μετάφρασις ἐκ τοῦ 6΄ βιβλίου τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου καὶ ἐκ τοῦ α΄ βιβλίου τῶν χρονικῶν τοῦ Ταχίτου, Τεχνολογία καὶ Σύνταξις, συνέχεια τοῦ Συντακτικοῦ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Γραμματολογίας ἡ πρώτη περίοδος, τρεῖς ὥρας καθ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Οἰκονομίδου· δ΄] Τριγωνομετρία, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. ε΄] Φυσικῆς τὸ μηχανικὸν μέρος τρὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ ς΄] Βοτανικῆς τὸ γενικὸν μέρος δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρ. Σπαθάρη· ζ΄] Λογικὴ καὶ Ἠθικὴ Φιλοσοφία, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους· η΄] Εἰσαγωγὴ τῆς Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας, Βυζαντινὴ καὶ Γενικὴ Μεσαιωνικὴ Ἱστορία, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

η΄] Γαλλικὰ—Συντακτικὸν τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης, Ἀνάλυσις λογικὴ καὶ κατασκευὴ τοῦ λόγου, Θεματογραφία εἰς Συνθέσεις καὶ Ἑρμηνεία διαφόρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου. θ΄] Τουρκικὰ — Ἑρμηνεία Ἐπιστολῶν καὶ τεμαχίων ἐκ συγγραφῶν διαφόρων δοκίμων συγγραφέων. Ἀνάγνωσις ἐκ χειρογράφων, Θεματογραφία, Συντακτικὸν καὶ ἄσκησις εἰς τὴν γραφὴν, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Χλωροῦ.

Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ, τῇ τῶν τελειοφοίτων τάξει,

ἐδιδάχθησαν τὰ ἑπόμενα:

α΄] Ἐπίτομος Χριστιανικὴ Ἠθικὴ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου· β΄] Ἑλληνικὰ — ὀκτὼ ᾠδαὶ τοῦ Πινδάρου, ὁ Ἀγαμέμνων τοῦ Αἰσχύλου, οἱ Ἀχαρνεῖς τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ Ἐπιγραμματοποιΐα, 9 ὥρας κατ' ἑβδομάδα ὑπὸ τοῦ κ. Θεμ. Σαλτέλη καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας ἡ β΄, γ΄, καὶ δ΄. περίοδος ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Ἀμαξοπούλου· γ΄] Λατινικὰ — Μετάφρασις ἐκ τοῦ β΄ βιβλίου τῆς Αἰνειάδος τοῦ Ουεργιλίου, καὶ ᾠδαί τινες μεθ' ἑνὸς ἐπῳδοῦ τοῦ Ὁρατίου, Τεχνολογία καὶ Σύνταξις, Ἐπανάληψις τῶν ἀνωμάλων ρημάτων, καὶ Ρωμαϊκῆς Γραμματολογίας ἡ δευτέρα περίοδος, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Δημοσθ. Οἰκονομίδου. δ΄] Κοσμογραφία, δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρ. Σπαθάρη· ε΄] Ἐκ τῆς Φυσικῆς ἡ Ἀκουστική, ἡ Ὀπτική, ὁ Μαγνητισμὸς καὶ ὁ Ἠλεκτρισμὸς τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ στ΄] Ὁρυκτολογία ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. ζ΄] Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους. η΄] Ἱστορία πολιτικὴ νεωτέρα ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. θ΄] Τουρκικὰ — Ἑρμηνεία ἐπιστολῶν καὶ τεμαχίων ἐκ συγγραφῶν διαφόρων δοκίμων συγγραφέων, ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ χειρογράφων κειμένων, Συντακτικὸν καὶ ἐπανάληψις ὅλης τῆς Γραμματικῆς, γραφὴ καὶ θεματογραφία, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Χλωροῦ. ι΄] Γαλλικὰ — Συντακτικαὶ ἀσκήσεις, γαλλισμοὶ καὶ δυσκολίαι τῆς γαλλικῆς γλώσσης, συνθέσεις διάφοροι, μεταφράσεις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ ἑρμηνεία διαφόρων Πεζογράφων καὶ Ποιητῶν, τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου.

Ταῦτά εἰσι, Σεβαστὴ καὶ Φιλόμουσε Ὁμήγυρις, τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ταῖς ὀκτὼ τῆς Σχολῆς τάξεσι διδαχθέντα μαθήματα. Ἐγενόμην βεβαίως ὀχληρὸς διὰ τῆς λεπτομεροῦς ἀναγραφῆς αὐτῶν καὶ θερμῶς ἐξαιτοῦμαι ἐπὶ τούτῳ τὴν ὑμετέραν συγγνώμην. Ἀλλ' ἐπάναγκες νομίζω ἡ λογοδοσία τῆς Μεγάλης Σχολῆς τοῦ Γένους νὰ περιλαμβάνῃ τοιαύτην λεπτομερῆ τῆς διδακτικῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἀφήγησιν, ὅπως ἀκριβῶς γνῶσιν αὐτῆς οἱ ἐνδιαφερόμενοι λαμβάνωσιν.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἕπεται πρὸς ἐξέτασιν ἡ πρόοδος τῶν μαθητῶν, ἥ τε διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ, εἰς ἣν καὶ μόνην ἀποσκοπεῖ ἡ διδασκαλία.

(ἕπεται τὸ τέλος).

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Κατὰ παραδρομὴν στοιχειοθέτου ἐτέθη ὑπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ λόγου τοῦ Π. Ἀρχιεπ. Χαρκόβου ἐν τοῖς τελευταίοις δυσὶ τεύχεσι τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τὸ ὄνομα: Ι. Δ. Ἰωαννίδης ἀντὶ Ι. Γ. Παραπαντόπουλος.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 16.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γεράσ. Δώριζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ	25

ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἡμαρτημένων ἱστορικῶν ἀφηγήσεων ἐπανόρθωσις ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἀμασείας Ἀνθίμου — Περὶ χαρακτῆρος — Ἡ ὀθνεία ἐκπαίδευσις — Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1890—1891 τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἔξαρχος Σερρῶν. Ὁ ἐκκλησιαστικῇ ἐντολῇ ἐξαρχικῶς μεταβὰς εἰς Σέρρας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Σωφρόνιος ἀπέστειλεν ἤδη εἰς τὰ πατριαρχεῖα τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ, ἀναγνωσθεῖσαν ἐν συνεδριάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐκ ταύτης ἐξάγεται ὅτι αἱ περὶ συνδιαλλαγῆς τῶν διεστώτων νουθεσίαι τοῦ ἐξάρχου δὲν εἰσηκούσθησαν δυστυχῶς καὶ ἑπομένως δὲν ἐπῆλθεν ἡ ποθητὴ ἀποκατάστασις τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἐνετείλατο τῇ Α. Σ. ἵνα πρὸς ἄρσιν πάσης ἀφορμῆς παραπόνων γένωνται ἐκ νέου ἐκλογαί, ἀπέστειλε δὲ καὶ παραινετικὸν πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς Σερρῶν Γράμμα νουθετοῦσα καὶ προτρεπομένη αὐτοὺς εἰς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν κοινῶν συμφερόντων. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ μητρικὴ τῆς Ἐκκλησίας φωνὴ θέλει εἰσακουσθῇ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν Σερραίων καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη καὶ ἡ νομιμότης θέλουσιν ἐπανέλθει ταχέως ἐν μέσῳ αὐτῶν.

— *Μητρόπολις Χαλκηδόνος καὶ Ρύσιοι.* Τὸ γνωστὸν ζήτημα, τὸ συνταράξαν τὴν κοινότητα Ρυσίου ἐλύθη αἰσίως, τῶν τέως ἀνθισταμένων εἰς τὰς προτροπὰς τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος προσελθόντων ἐσχάτως εἰς αὐτὴν καὶ δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἐξαιτησαμένων τὴν συγχώρησιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς μέχρι τοῦδε πεπραγμένοις, καθ' ἃ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Ἰωακεὶμ ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ. Πρὸ τούτου ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος διορισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων Συνοδικῶν Ἡρακλείας, Δέρκων καὶ Σισανίου ἀποτελουμένη εἶχεν ὑποβάλει ἔκθεσιν λεπτομερῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὁποίας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχεν ἀποφασίσει τὴν συγχώρησιν τοῦ γνωστοῦ ἱερέως Ἀνθίμου ὑπὸ τὸν ὅρον ἵνα οὗτος μὲν ἐγκατασταθῇ ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης, οἱ δὲ τέως περὶ αὐτὸν, προσελθόντες τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Χαλκηδόνος, ἐξαιτήσωνται συγχώρησιν, ἐφ' οἷς ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶχον ἐνεργήσει. Οὕτω δὲ συμμορφωθέντων νῦν τῶν εἰρημένων χριστιανῶν τῇ ἀποφάσει καὶ ταῖς νουθεσίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐλύθη ὁριστικῶς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δυσάρεστον καὶ πολλαχῶς τῇ Κοινότητι Ρυσίου ἐπιζήμιον ζήτημα.

Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα. — Ἡ πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐν τοῖς Ἐθν. φιλανθρωπικοῖς καταστήμασιν ἀπὸ πολλοῦ ἐπισυμβαινουσῶν σπουδαίων ἀταξιῶν, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν διαχείρισιν καὶ διοίκησιν ἀναγομένων, διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ, ἀποπερατώσασα τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ ἔργον εἶχεν ὑποβάλει τῇ Ἐφορείᾳ τῶν Καταστημάτων λεπτομερῆ τῶν πραγμάτων ἔκθεσιν μετὰ πάντων τῶν σχετικῶν ἐγγράφων. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀναγνωσθείσης ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ τῆς Ἐφορείας ἐνεκρίθη ἵνα ληφθῶσι ριζικὰ μέτρα πρὸς ὁριστικὴν περιστολὴν τῶν ἀταξιῶν καὶ καταχρήσεων ἔν τε τῷ ἱερῷ ἁγιάσματι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ ἐν τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασιν ἀπομακρυνομένων ἄνευ μηδεμιᾶς ἀναβολῆς τῶν ὁπωσδήποτε εἰς αὐτὰς ἐνεχομένων ἄνευ διακρίσεως προσώπων. Σὺν τούτῳ ἀπεφασίσθη ἵνα συνταχθῇ ἐσωτερικὸς διοργανισμὸς ὁρίζων τὰ καθήκοντα ἑνὸς

ἑκάστου, ληφθῶσι δὲ καὶ πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα, δι' ὧν εἶναι δυνατὸν νὰ προληφθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐπανάληψις ὁμοίων ἀτακτημάτων. Ἡ ἐπιτροπή, ἥτις εἰργάσθη ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ ἁγιάσματος καὶ τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀπὸ τοσούτων πολυχρονίων ἀταξιῶν καὶ καταχρήσεων ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεβ. Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας, Προέδρου τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐξογ. Ν. Ψυχάρη Βέη, τοῦ κ. Γρ. Ἐλευθεριάδου καὶ τοῦ ἰατροῦ Α. Δάλλα, Γραμματέα ἔχουσα τὸν διευθυντὴν τοῦ Γραφείου τῶν Νοσοκομείων κ. Ἐμ. Καββάδαν.

— *Μονὴ Σίμωνος Πέτρας.* Οἱ ὁσιώτατοι ἐπίτροποι τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας διὰ γράμματος αὐτῶν ἀνήγγειλαν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἐπισυμβὰν τῇ Μονῇ δυστύχημα, καθ' ὃ τέλεον σχεδὸν ἀπετεφρώθη ἅπασα. Ἐν τῷ γράμματι αὐτῶν ἀναφέρεται ὅτι παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἐγένετο ἡ εἰς χειρόγραφα πλουσία βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς, κατωρθώθη ὅμως ἡ διάσωσις τῶν ἱερῶν ἀμφίων καὶ λοιπῶν σκευῶν κατατεθειμένων ἐν ἀσφαλεῖ τόπῳ. Πρὸς τούτοις οἱ ὁσιώτατοι ἐπίτροποι ἀγγέλλοντες ὅτι αἱ λοιπαὶ εὐαγεῖς Μοναὶ ἔσπευσαν νὰ παράσχωσιν ἑκάστη τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν ἐπικαλοῦνται καὶ τὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀπεφάσισεν ἵνα πέμψῃ πρὸς τὴν σκληρῶς δοκιμασθεῖσαν Ἱερὰν Μονὴν παραμυθητικὴν ἐπιστολὴν μετὰ τῆς προσηκούσης ἀρωγῆς αὐτῆς.

— *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.* Τῆς ἱερᾶς κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν ᾗ καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολή, τελούσης τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ, ὡς γνωστόν, τὴν ἐπέτειον πανήγυριν αὐτῆς, μεταβὰς ἐκ Φαναρίου αὐτόσε ἐτέλεσε τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων ταμίας τῆς Σχολῆς σεβασμιώτατος ἅγιος Σηλυβρίας κ. Γερμανός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς Σχολῆς ἀπεπερατώθη, ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνελθοῦσα μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τὸ νέον τοῦτο κτίριον ἐτέλεσεν ἐν αὐτῷ ἁγιασμὸν ἐγκαινίζουσα τὴν νέαν ταύτην τῆς Σχολῆς πλευράν.

— *Ἐπίσκεψις.* Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας κ. Νελίδωφ ἄγοντος τὴν ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης ἀπέστειλε τὸν Μ. πρωτοσύγκελλον κ. Κωνστάντιον ὅπως ἐκ μέρους Αὐτῆς συγχαρῇ τῇ Α. Ἐξοχότητι.

—Κυριακὸς Χατζόπουλος. Μετ' ἐκτάκτου πομπῆς καὶ ἐν συρροῇ πολλοῦ κόσμου ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι ἡ κηδεία τοῦ ἀοιδίμου Κυριακοῦ Χατζοπούλου ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν Σακιᾶ ἀγάτς οἰκίας αὐτοῦ. Τῇ τακτῇ ὥρᾳ προσῆλθον τὰ λαϊκὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐκ δὲ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ μελῶν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Σισανίου ὡς καὶ ὁ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Διονύσιον τὸν Ε' ἐκπροσωπῶν πανοσιολογιώτατος μέγας πρωτοσύγκελλος κ. Κωνστάντιος. Παρέστησαν δὲ καὶ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, πλεῖστοι δὲ τραπεζῖται, ἔμποροι ὁμογενεῖς καὶ ξένοι. Τὰς μὲν ταινίας ἐκράτησαν οἱ ἀξιότιμοι ὁμογενεῖς κ. κ. Παῦλος Στεφάνοβικ, Λεωνίδας Ζαρίφης, Β. Σουβατζόγλους, Θ. Μαυρογορδάτος, Ν. Α. Φωτιάδης καὶ Ι. Ναοῦμ πρόεδρος τοῦ ἑλλην. προξενικοῦ δικαστηρίου, τὰς δὲ λαμπάδας οἱ κ. κ. Ἀλ. Παντζίρης, Γερ. Δώριζας, Σ. Πασπαλλῆς, Λαμπρίδης, καὶ Ν. Νικολόπουλος. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ὁ νεκρὸς μετηνέχθη καὶ ἐτάφη ἐν τῷ Βαλουκλίῳ νεκροταφείῳ.

— *Ἐοριακὴ Σχολὴ Γαλατᾶ.* Αἱ ἐξετάσεις τῆς τῶν ἀρρένων Σχολῆς ἐν Γαλατᾷ αἱ μὲν γραπταὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας 17 ἰουνίου, γινόμεναι καθ' ἑκάστην, αἱ δὲ προφορικαὶ τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ μηνός, τῇ δὲ 30 γενήσεται ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς τελειοροίτοις καὶ ἡ λογοδοσία ὑπὸ τῆς διευθύνσεως.

—*Ροβέρτειον Γυμνάσιον.* Ἐπὶ τῇ τελετῇ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων τοῖς τελειοροίτοις τοῦ γυμνασίου τούτου τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, προσκληθέντα ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου, ἐξεπροσώπησεν ὁ πατριαρχικὸς ἐπόπτης καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» κ. Γερόν. Δώριζας, ὅστις κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῷ καθιδρύματι τούτου τάξιν τοῦ προσφωνεῖν τοὺς διαφόρους ἀντιπροσώπους τῶν τε πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν προσεῖπεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὰ εἰκότα.

— *Βιβλιοκρισία.* Ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Η. Οἰκονομίδου, καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἐξεδόθη πρὸ πολλοῦ ἐν Λειψίᾳ Συντακτικὸν τῆς Γερμανικῆς γλώσσης. Τὸ πόνημα τοῦτο σπουδαίως εὐχεραῖνον τὸν περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς πλουσίας γερμανικῆς γλώσσης ἐνασχολούμενον, ἅτε πολλῶν σημείων τοῦ πολυπλόκου γερμανικοῦ λόγου εὐμεθόδως ἀναλυομένων καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀπαντωσῶν δυσχερειῶν περὶ τὴν κατανόησιν διὰ τρόπου εὐλήπτου ὑποδεικνυμένων, ἀποτελεῖ ἀναπόρευκτον βοήθημα παντὶ ἐπιποθοῦντι τὴν ἐκμάθησιν τῆς γερμανικῆς γλώσσης τῆς, ὡς γνωστόν, ἀνεξαντλήτους πάσης γνώσεως καὶ πολυτίμους θησαυροὺς ἐγκλειούσης, σπουδαιοτάτην δὲ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἕνεκα τούτου καταλαβούσης θέσιν.

— *Περιοδικὸς τύπος.* Ὑπὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐν Λειψίᾳ γερμανιστὶ ἐκδιδομένου καλλίστου καὶ λίαν διαδεδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος «ὁ Χριστιανικὸς κόσμος» ἐστάλη ἡμῖν προφρόνως ὁ 25 ἀριθμός, οὗ περιεχόμενά εἰσι: Τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης. Τὸ δεύτερον ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ ἱστορικὴ καὶ χριστιανικοθρησκευτικὴ ἄποψις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ παρόν. Γερμανικὴ φαιδρότης καὶ εὐαγγελικὴ πίστις. Ὠδαὶ Κλοπστὸκ καὶ ἐκλογὴ τούτων. Τὰ νεώτατα ὅπλα τῆς δημοκρατίας τῶν κοινωνιστῶν. Μία ἐρώτησις πρὸς τοὺς φίλους τῆς εὐαγγελικῆς ἑνώσεως.

— Ἐξεδόθη ὁ εἰκοστὸς ἀριθμὸς τοῦ «Ἐξηγητοῦ τῶν Ἁγίων Γραφῶν» τοῦ γνωστοῦ καὶ καλλίστου

περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγορίου Ζιγαβήνου ἐν Μασσαλίᾳ ἐκδιδομένου.

— *Λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν*, ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις, ἐπιμελείᾳ τοῦ Ν. Γ. Πολίτου, ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν *Μπάρτ καὶ Χίρστ. Τεῦχος 52ον.*

Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει ἄρθρα ἀπὸ τοῦ Βαλδουῖνος μέχρι τοῦ Βάξμουθ καὶ πίνακα ἐν παραρτήματι. Βιομηχανικὰ φυτά. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ 222 ἄρθρων ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς: Βαλλεστάϊν. Βαλλιστικὸν ἄσμα. Βαλσαμῶν Θεόδωρος. Βαμβακοπυρῖτις. Βάμβαξ. Βάνδαλοι κτλ.

Ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν δὲν λαμβάνουσι τακτικῶς τὴν συνέχειαν τοῦ Λεξικοῦ παρὰ τῶν βιβλιοπωλείων παρακαλοῦνται νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τοὺς τοὺς ἐκδότας τοὺς ἰδίους.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται αἱ κάτοχοι τίτλων Ἰδιοκτησίας τῶν ἐν τῷ Γυναικείῳ τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ κειμένων στασειδίων, ὅπως παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ εἰς ἐπιθεώρησιν καθ'ἑκάστην Κυριακὴν ἀπὸ πρωΐας ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ σήμερον.

Ἐν τοῖς Π)χείοις τῇ 27 Μαΐου 1891.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π)χικοῦ Ναοῦ.

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

ΑΝΘΙΜΟΥ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 90 τῆς 23 Ἀπριλίου 1891 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Κωνσταντινουπόλεως» εὐχαρίστως ἀνέγνωμεν διατριβὴν ἐξ Ἁγίου Ὄρους φέρουσαν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἑλλογίμου κληρικοῦ, γνωστοῦ ἐπὶ φιλομουσίᾳ καὶ διαφόροις σπουδαίοις δημοσιεύμασι, κ. Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀρχαιολογικὰ» ἐπικρατεστέρας ἐννοίας, ἅτε ἐν τῷ τέλει αὐτῆς ἐπισυνάπτεται ἀρχαία τις ἐπιγραφὴ τὴν πεφιλημένην τοῦ Διὸς θυγατέρα θεὰν τῶν ἀγρῶν καὶ τῆς ἄγρας Ἀρτέμιδα ἀγροτέραν, ἀφορῶσα καὶ ἐγγεγλυμμένη ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἐντετειχισμένης ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ἑστιατορίου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἣν ἀτυχῶς οὐκ εἴδομεν ἡμεῖς, οὐδέ, ἐὰν ἐβλέπομεν, ἐδυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα αὐτῆς διανύοντες τὴν ἐφηβικὴν ἡμῶν ἡλικίαν τότε, ὅτε ἐν ἀρχῇ τοῦ 1844 ἐπεσκέφθημεν τὴν ἱερὰν ταύτην Μονήν, ἐν ᾗ ἐφιλοξενήθημεν ἱκανὰς ἡμέρας, πρὸς δὲ καὶ ἑτέρας σεβασμίας Μονὰς καὶ ἰδίως τὴν τῶν Ἰβήρων, ἔνθα τρεῖς περίπου μῆνας διετρίψαμεν φιλοξενούμενοι μετὰ τοῦ ἡμετέρου Γέροντος κυροῦ Παντελεήμονος Κλαυδιουπόλεως τότε, εἶτα Δρυϊνουπόλεως καὶ μετέπειτα παραιτησαμένου καὶ ἐν τῇ τοῦ Σίμωνος Πέτρᾳ ἐγκαταβιώσαντος ὑπὸ τὸ ὄνομα Σίμωνος μοναχοῦ, (Μαδυτινοῦ, συμπολίτου ἡμῶν).

Ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης μανθάνομεν ὅτι ἐν σημειώσεσι καὶ ἐγγράφοις καὶ ἐν Πατριαρχικοῖς Σιγγιλίοις ἀποκειμένοις ἐν τῷ τῆς Λαύρας σκευοφυλακείῳ ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα «Γενναδίου» καὶ ἀναγινώσκονται αἱ ὑπογραφαὶ «Φιλοθέου καὶ Νικοδήμου» ὡς Μητροπολιτῶν Σερρῶν διατελεσάντων, τοῦ μὲν πρώτου κατὰ τὸ 1517—37, τοῦ δὲ δευτέρου τῷ 1753 μηνὶ Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος α'. ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου καὶ τοῦ τρίτου κατὰ τὸ 1798 ἐπὶ Πατριάρχου Γρηγορίου.

Ἐπειδὴ τοὺς εἰρημένους τρεῖς Μητροπολίτας Σερρῶν, Γεννάδιον (1517—37), Φιλόθεον (1753 Ἰουλίῳ) καὶ Νικόδημον (1798) οὐδόλως ἐμνημονεύσαμεν ἡμεῖς ἐν τῷ παρ' ἡμῶν δημοσιευθέντι χρονολογικῷ καταλόγῳ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Μητροπόλεως ταύτης, λίαν ἠχαριστήθημεν, ὡς ἦν ἐπόμενον, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν αὐτῶν προστιθεμένων κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἐπὶ συμπληρώσει τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχιερέων τῆς Μητροπόλεως ταύτης ἐν καιρῷ τῆς ἐν ἐνὶ τεύχει, εἰ Θεὸς δῷ, ἐκδόσεως τοῦ ἡμετέρου ἔργου, ἤτοι τῶν ἀρχιερατικῶν καταλόγων πασῶν τῶν Μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου· ἀλλ' ἵνα ἀσφαλέστερον βεβαιωθῶμεν ἀνεδράμομεν εἰς τὰ παρ' ἡμῖν συγγράμματα καὶ πηγάς· πλὴν ἀτυχῶς ἀλλοίας πληροφορίας ἐντεῦθεν ἀρυόμεθα· διότι, ἐνῷ ἐν τῇ διατριβῇ ἀναγινώσκομεν ὅτι ἐν Πατριαρχικῷ Σιγγιλίῳ γράμματι τοῦ 1753 φαίνεται ὑπογεγραμμένος «Σερρῶν Φιλόθεος», οὗτος οὐδόλως μνημονεύεται ἐν καταλόγῳ τῶν Μητροπολιτῶν Σερρῶν ἀποκειμένῳ ἐν τῷ Κώδηκι τῆς Μητροπόλεως ἐκείνης καὶ ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Νικομηδείας κ. Φιλοθέου Βρυεννίου (Ἀνατολ. Ἀστέρ. ἔτ. ΙΖ'. περίοδ. Β'. σελ. 696), φαίνεται δὲ ὁ Ἰωαννίκιος γενόμενος καὶ διατελέσας Σερρῶν ἀπὸ τοῦ 1745 μέχρι τοῦ 1761, ὅτε ἐγένετο Χαλκηδόνος διαδεξάμενος τὸν Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιον (Καρατζᾶν) γενόμενον Κωνσταντινουπόλεως (ἴδ. σημ. α'.).— Προσέτι ἐνῷ ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου ἀναφέρεται ὅτι ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Συνοδικῷ Γράμματι τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. χρονολογουμένῳ ἀπὸ τοῦ 1798 μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχιερατικῶν ὑπογραφῶν φαίνεται ὑπογεγραμμένος καὶ ὁ Σερρῶν Νικόδημος, τοῦτον ἡμεῖς οὐδαμοῦ ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν πηγαῖς ἀπαντῶμεν, ἀπεναντίας δὲ εὑρίσκομεν ὅτι τοῦ Ματθαίου Σερρῶν γενομένου τῷ 1779 καὶ μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Τορνόβου τῷ 1791 ἐγένετο Σερρῶν ὁ Μεσημβρίας Κωνστάντιος διοικήσας τὴν Μητρόπολιν ταύτην Σερρῶν ἐν συνεχείᾳ μέχρι τοῦ ἔτους 1811, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς Κυζίκου (ἴδ. σημ. β'.).

Ἐκ τούτων γοῦν εἰκάζομεν ὅτι αἱ ὑπογραφαὶ ἀνεγνώσθησαν πλημμελῶς, τὸ δὲ ἀνακριβὲς τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς ἐκείνοις γράμμασι ἀρχιερατικῶν ἐν συμπλέγματι (τζίφρᾳ) ὑπογραφῶν, γίνεται κατάδηλον καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς· οἷον, ἐνῷ τὸν Ἐφέσου Διονύσιον τελευτήσαντα τῷ 1752 διεδέξατο ὁ ἀπὸ Ἀγχιάλου Ναθαναὴλ (ὁ Καλλονάρης ἢ Κλωνά-

ρης), ᾧ ἀφιέρωσεν ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης τὸ Γ'. βιβλίον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν συγγραφῶν του τῷ 1752 κατὰ Νοέμβρ. ἐξ Ἐδέσσης καὶ οὗτινος ἡ ἀρχιερατεία ἐν ταύτῃ τῇ Μητροπόλει διήρκεσε μέχρι τοῦ 1761, ἀπεναντίας ἡ διατριβὴ πλημμελῶς δείκνυσιν ὑπάρχοντα τῷ 1753 Ἐφέσου Τιμόθεον (ἴδ. σημ. γ.) καὶ Κυζίκου Γεράσιμον τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐνῷ τοιοῦτος ἦν ὁ Ἀνανίας γενόμενος Κυζίκου τῷ 1734 καὶ διατελέσας αὐτόθι μέχρι τοῦ 1755. (ἴδε σημ. δ).

Προσέτι ἐνῷ τῷ 1798 ἦν Ἡρακλείας ὁ ἀπὸ Μυριοφύτου προβιβασθεὶς Μελέτιος διαδεξάμενος τὸν ἑαυτοῦ θεῖον Ἡρακλείας Μεθόδιον (Λέριον) τῷ 1795 καὶ διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1822, ἀπεναντίας βλέπομεν ἐν τῇ διατριβῇ μνημονευόμενον τῷ 1798 Ἡρακλείας Ἀθανάσιον (ἴδ. σημ. ε'.), Κυζίκου δὲ Ἀγάπιον, ἐνῷ οὗτος (Σίφνιος τὴν πατρίδα ἐκ τῆς οἰκογενείας Γρυπάρη) τελευτήσας τῷ 1794, ἀντικατέστη τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπὸ τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἀπὸ Ἀγχιάλου γενομένου καὶ ἀρχιερατεύσαντος μέχρι τοῦ 1805, εἶτα δὲ παραιτηθέντος (ἴδ. σημ. ς'.).

Ὁμοίως ἐν τῇ διατριβῇ ἀναγινώσκομεν ὅτι τῷ 1798 Νικαίας ἦν ὁ Ἰωαννίκιος, ἐνῷ ἡμεῖς εὑρίσκομεν τῷδε τῷ ἔτει Νικαίας τὸν Καλλίνικον γενόμενον ἀπὸ τοῦ 1792 καὶ διατελέσαντα τοιοῦτον μέχρι τοῦ 1801, ὅτε ἀνηγορεύθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε'. (ἴδ. σημ. ζ'.). Προσέτι ἐν τῇ διατριβῇ βλέπομεν τῷ αὐτῷ ἔτει 1798 Χαλκηδόνος Ἱερόθεον, τοῦθ' ὅπερ ἥκιστα ἀληθεύει· διότι γνωρίζομεν ὄντα Χαλκηδόνος τὸν Ἱερεμίαν, ὅστις ἀπὸ Βιδύνης μετατεθεὶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Χαλκηδόνος τῷ 1790 διετέλεσε ταύτην διοικῶν μέχρι τῆς ἀποβιώσεώς του 1810 (ἴδ. σημ. η'.).

Ὡσαύτως ἐν τῇ διατριβῇ βλέπομεν τῷ αὐτῷ ἔτει 1798 ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ε'. Μητροπολίτην Σμύρνης Ἡσαΐαν, ἐνῷ τοῦ ἀπὸ Σμύρνης Γρηγορίου Πατριαρχεύσαντος τῷ 1797 ἐγένετο Σμύρνης ὁ Μέγας Πρωτοσύγγελος Ἄνθιμος (ὁ Νάξιος) διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1821, εἶτα διαδεξάμενος τὸν ἀποβιώσαντα Χαλκηδόνος Γρηγόριον ἀνηγορεύθη ἐκ τῆς Μητροπόλεως ταύτης Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος Γ'. (ἴδ. σημ. θ'.).

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἐκ τῶν τριῶν ὀνομάτων τῆς ἐξ Ἁγίου Ὄρους διατριβῆς λαβόντες ὑπὸ σημείωσιν μόνον τὸ τοῦ Γενναδίου Σερρῶν (1517—1537), ὡς ἐν καιρῷ ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μαξίμου Θεσσαλονίκης 1512 (Νεολόγ. ἔτ. ΚΕ'. ἀριθ. 6378) ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν τῷ ἐλλογίμῳ κληρικῷ κ. Ἀλεξάνδρῳ Ε. Λαυριώτῃ, ᾧ μετὰ θάρρους πατρικοῦ καὶ φιλικῆς ἀβρότητος οὐκ ἄπο σκοποῦ θεωροῦμεν τοῦ ποιῆσαι ἁπλῆν παρατήρησιν ὅτι ὁ Ἡσαΐας, οὐχὶ Σμύρνης, ἀλλὰ Νεοκαισαρείας δέον ν' ἀναγνωσθῇ, καθὼς καὶ Χαλκηδόνος, οὐχὶ Ἱερόθεος, ἀλλὰ Ἱερεμίας. Τοῦτο δὲ λέγομεν, διότι ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἰδιοχείρους αὐτῶν ὑπογραφάς, ὧν ἡ συμπλοκὴ τῶν γραμμάτων εὐκόλως ἀπατᾷ τὸν ἀναγνώστην.

Ἐν Ἀμισῷ (Σαμψοῦν) τῇ καθ' ἡμᾶς Μητροπόλει τῇ 3 Ἰουνίου 1891.

† Ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σημ. Α'. ΣΕΡΡΩΝ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ 1745—1761.

1. Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια ἔτ. 1ον Σελ. 156.
2. » » » 2ον » 323·
3. » » » 3ον » 236.
4. Ἀθανάσ Ὑψηλάντ. Σελ. 379, 385, 387.
5. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ. ἔτ. ΣΤ. σελ. 501—502
6. Χρον. Πατριαρχ. Ἀκαδ. ὑπὸ Μ. Γεδεών σελ. 220—221.
7. Κατάλογ. Ἱεραρχ. ἐν Κώδηκ· Μητροπολ. Σερρῶν ἀποκείμενον καὶ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτ. Νικομηδείας κ. Φιλοθέου Βρυεννίου ἐν τῷ Ἀνατολ. Ἀστέρ. ἔτ. ΙΖ. Περίοδ. Β'. σελ. 696.

Σημ. Β'. ΣΕΡΡΩΝ ΜΑΤΘΑΙΟΣ 1779—1791. — ΣΕΡΡΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ 1791—1811.

1. Ἐκκλησιαστ. Ἱστορ. Μελετ. Τόμ. Δον ἐν Βιέννῃ 1783 ἐν Καταλόγῳ συνδρομητῶν.
2. Κανονικ. Διατάξ. ὑπὸ Μ. Γεδεών Τόμ. Δον σελ. 268.
3. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ· ἔτ. Β'. σελ. 263—317
4. Ἡ Ζωοδόχ. Πηγ. ὑπὸ Εὐγενίου ἱερέως Ἀθήν. 1886 σελ. 234.
5. Κωνσταντ. Σάθα Μεσαιων. ἱστορ. Τόμ. Γον σελ. 377.
6. Ἀνατολ. Ἀστέρ. ἔτ. ΙΖ'. Περίοδ. Β'· σελ. 696.

Σημ. Γ'. ΕΦΕΣΟΥ ΝΑΘΑΝΑΗΛ (Χίος) 1752—1761.

1. Συγγραφ. Ἑλάσσ. Κωνσταντίου Πατριάρ. ἐν Κων)πόλει τῷ 1866 σελ. 155.
2. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ. ἔτ. Γον σελ. 453.
3. Ἀθανάσ Ὑψηλάντ. σελ. κα'· 392, 398.
4. Χρονικ. Πατριαρ. Ἀκαδημ. σελ. 144, 145.

Σημ. Δ'. ΚΥΖΙΚΟΥ ΑΝΑΝΙΑΣ 1734—1755.

1. Ἱερᾶς Ἀκολουθ. Ἁγ. Μάρκ. Ἐφές. τοῦ Εὐγενικοῦ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτ. Ἐφές. κ. Ἀγαθαγγέλου ἐν Σμύρνῃ 1872.
2. Ἡ Ζωοδόχ. Πηγ. κ.τ.λ. σελ 288.
3. Κανονικ. Διατάξ· Τόμ. Δον. σελ. 229, 240.
4. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ. ἔτ. Βον σελ. 231.
5. » » » Ηον » 323.
6. Ἀθανάσ. Ὑψηλάντ. σελ 371.

Σημ. Ε'. ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ (Λέριος) 1794—1822.

1. Κανονικ. Διατάξ. Τόμ. Δον σελ. 294, 300, 310, 313.
2. » » » Βον » 86. 94, 99, 121 141, » » » » » καὶ 145,148,155, 466.
3. Ἡ Ζωοδόχ Πηγ. ἔνθα ἀνωτ. σελ. 86,107,294,300,314.
4. Χρονικ. Πατριαρχ. Ἀκαδ. σελ. 203.
5. Παρνασσὸς (περιοδ.) Τόμ. Ιος Ἀθήν. 1886 σελ. 61,137.

Σημ. ς'. ΚΥΖΙΚΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ (Ἀντιπάριος) 1794—1806.

1. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ. ἔτ. Γον σελ. 473.
2. Κανονικ. Διατάξ. Τόμ. Δον σελ. 310, 313.
3. » » » Βον » 466.
4. Ἡμέτερ. Σημειώσ. ἐξ ἐπισήμων πηγῶν.

Σημ. Ζ'. ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ 1792—1801.

1. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθ. ἔτ. Βον σελ. 279.
2. Βίοι Παράλληλοι ὑπὸ Ἀναστ. Γούδα Τόμ. Δον Ἀθήν σελ. λ'. 20—21.
3. Παρνασ. (Περιοδ.) Τόμ· Ιον Τεῦχ. Βον 1886 σελ. 81.

4. Τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχ. Γρηγόρ. Ε'. Τόμ. Αον 'Αθήν. σελ. 83.
5. Βίον Γρηγορ. Μητροπολίτ. Εἰρηνουπόλεως καὶ Βατοπεδίου ὑπὸ Σοφ. Κ. Οἰκονόμου 'Αθήν. 1860 σελ. 27,32.
6. Κανονικ. Διατάξ. Τόμ. Αον. σελ. 300, 310, 313.
7. » » » Βον » 466.
8. Πατριαρχ. Πίνακ. ὑπὸ Μ. Γεδεών σελ. 679.

Σημ. Η'. ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ 1790—1810·

1. 'Εκκλησιαστ. 'Αλήθ. ἔτ. Βον. σελ. 264, 277.
2. Κανονικ. Διατάξ Τόμ. Αον σελ. 278, 290, 294, 300, 310, 313.
3. Κανονικ. Διατάξ. Τόμ. Βον σελ. 496. 94.
4. Νεολόγ. ἐν Κων)πόλει ἔτ. ΙΣΤ'. ἀριθ. 3,934 ἐν Πατριαρχ. Σιγγιλ.
5. Παρνασ. (Περιοδ.) ἔτος Ιον Τεῦχ· Βον σελ. 61.
6. Τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχ. Γρηγόρ. Ε'. Τόμ. Αον σελ. 67,92.

Σημ. Θ'. ΣΜΥΡΝΗΣ ΑΝΘΙΜΟΣ (Νάξιος) 1797—1821.

1. 'Εκκλησιαστ· 'Αλήθ. ἔτ. Βον σελ. 316.
2. Φιλολογ. Συγγράμ. Κ. Οἰκονόμου ὑπὸ Σοφ· Οἰκονόμου Τόμ. Αον ἐν 'Αθήναις 1871 σελ. 347.
3. 'Αισματ. 'Ακολουθ. τῶν 'Αγ. Βουκόλου καὶ Πολυκάρπου ἐν Σμύρνῃ 1886 ἐν τῷ ἐπισυνημμένῳ καταλόγ. τῶν ἱεραρχῶν Σμύρνης, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτ. Σμύρνης κ. Βασιλείου.
4. 'Ημέτερ. Σημειώσ. ἐξ ἐπισήμων πηγῶν.
5. Χρονικ. Πατριαρχ. 'Ακαδημ. ὑπὸ Μ. Γεδεών ἐν Κων) πόλει σελ. 175.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

Ἕκαστος ἄνθρωπος γεννώμενος εἰς τὸν κόσμον φέρει μεθ' ἑαυτοῦ πρῶτον φυσικὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ δεύτερον ἰδιότητας καὶ προδιαθέσεις διανοητικὰς καὶ ἠθικάς, αἵτινες συναρμοζόμεναι πρὸς ἀλλήλας καὶ κατὰ διαστάσεις ἰδιαιτέρας ἀποτελοῦσιν σύνολον τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶναι ἀκριβῶς καὶ καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς ἄλλα τοιαῦτα. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἰσέρχεται εἰς τὸν βίον ἔχων ἤδη ἰδιαίτερόν τινα τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι, διανοεῖσθαι, βούλεσθαι. Ἕκαστος ἄνθρωπος εἶναι κατὰ τοσοῦτο διάφορος τῶν ἄλλων ὡσεὶ εἶχε δημιουργηθῆ κατ' ἰδιαίτερον τύπον, φέρων σεσημασμένην ἰδιαιτέραν σφραγῖδα. Τοῦτό ἐστι κυρίως ὅπερ καλεῖται ὁ φυσικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ ἐπιμιξίαι, αἱ κληρονομικῶς μεταβιβαζόμεναι ἰδιότητες, τὸ κλῆμα, ἡ ἀνατροφή, ὁ κοινωνικὸς καὶ θρησκευτικὸς κύκλος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος ζῇ, βεβαίως καταντῶσι μετὰ παρέλευσιν χρόνου νὰ μορφώσωσι πολλοὺς ἀνθρώπους καθ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν γενικόν πως καὶ ἀόριστον τύπον, ἐξαλείφοντα τὰς μᾶλλον διακριτικὰς διαφορὰς τῶν ἀτόμων, ἐξ οὗ ὁ λεγόμενος ἐθνικὸς χαρακτὴρ, εὐρωπαϊκὸς χαρακτὴρ, ἀσιατικὸς χαρακτὴρ κτλ. Ὡσαύτως πολλοὶ ἄνθρωποι ἕνεκα ἀσθενοῦς θελήσεως ἢ ἐξ ἐλλείψεως ἀρχῶν παραδίδονται εἰς τὰς φυσικὰς αὐτῶν κλίσεις καὶ εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν περὶ αὐτοὺς ἀνθρώπων. Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα, ὃν δημιουργοῦσιν αὐτοῖς αἱ κληρονομικῶς ἀποκτώμεναι διαθέσεις καὶ αἱ περιστάσεις. Περὶ αὐτῶν λέγεται ὅτι στεροῦνται χαρακτῆρος, βεβαίως διότι ὁ χαρακτὴρ, ὃν ἔχουσι, δὲν εἶναι ὁ ἴδιος αὐτῶν χαρακτήρ. 'Αλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν μορφοῦται οὕτω μόνον, μοιραίως δηλ. καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐγεννήθη καὶ ζῇ. Ὁ ἄνθρωπος κέκληται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἵνα γένηται κύριος τῆς ὑλικῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ καταστήσῃ αὐτὴν ὅσον οἷόν τε πνευματικὴν, ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ἵνα καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ἐξωτερικὰς αἰτίας χρησιμοποιήσῃ εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ μορφώσῃ αὐτὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Βεβαίως ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ καθ' ὁλοκληρίαν ἑαυτὸν, ὥστε νὰ σχηματίσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅλως νέον πρόσωπον, οὐδὲ δύναται νὰ δημιουργήσῃ εἰς ἑαυτὸν δυνάμεις καὶ ἰδιοσυγκρασίαν ὅλως νέαν. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναί πως ἀληθὲς τὸ λεχθὲν ὑπό τινων ὅτι δὲν ἔχομεν τὸν χαρακτῆρα ἐκεῖνον, ὃν θέλομεν. Ἄλλως τε ἡ ποικιλία τῶν χαρακτήρων τῶν ἀτόμων οὔτε τυχαῖόν τι συμβεβηκὸς εἶναι, οὔτε ἀταξία τις ἐν τῇ δημιουργίᾳ, οὔτε μεταβατική τις κατάστασις, τοὐναντίον εἶναί τι ἀγαθὸν, προῖὸν τῆς βουλήσεως αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ποικιλία αὕτη τῶν χαρακτήρων ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἠθικὴν γονιμότητα τοῦ ἀνθρωπίνου ἐν γένει εἴδους. Ἑπομένως τὸ καθῆκον τὸ εἰς ἕκαστον ἰδίᾳ ἄτομον ἐπιβαλλόμενον δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀτομικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰς τὴν διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἑκάστου ἀνθρώπου ἔχοντος ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ τυγχάνει ὁ τύπος, ὑφ' ὃν ἐπιβάλλεται αὐτῷ νὰ πραγματώσῃ τὸ ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι ἕκαστος ἡμῶν δὲν ἔχει τι νὰ ἀπαλείψῃ καὶ διορθώσῃ ἐκ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Τὸ τοιοῦτο θὰ εἶχεν οὕτως ἐὰν ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπότητος ἦτο κανονική. 'Αλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὸ ἀνθρώπινον γένος διατελεῖ ἐν καταστάσει πτώσεως, διάφορα κακὰ στοιχεῖα μεταβιβάζονται αὐτῷ κληρονομικῶς μετὰ τῶν οὐσιωδῶς συστατικῶν τοῦ ἀνθρώπου στοιχείων. Ὁ φυσικὸς καὶ κοινωνικὸς κύκλος ἐντὸς τοῦ ὁποίου γεννᾶται καὶ βιοῖ ὁ ἄνθρωπος ἐξασκοῦσιν ἐπίσης ἐπιρροὴν φθοροποιὸν ἐπ' αὐτοῦ. «Τὸ γεννώμενον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν». Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. 'Αλλ' ὅμως ἡ ἀνακαίνισις, ἣν ἐνεργεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὐδόλως καταστρέφει τὴν ἀτομικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅ,τι κυρίως ἀποτελεῖ τὸ διακριτικὸν αὐτῆς στοιχεῖον, τοὐναντίον μάλιστα ὁ Κύριος ἡμῶν ἀπαλλάττων τὴν ἀνθρωπίνην ἀτομικότητα ἀπὸ παντὸς στοιχείου, ὅπερ διεφθείρει καὶ ἀσχημίζει αὐτὴν, ἐπανάγει εἰς τὴν θείαν αὐτῆς αὐτῆς ἀρχικὴν κατάστασιν. Ἀρκεῖ νὰ ἀναμνησθῇ τις τοὺς μεγάλους ἐκείνους καὶ θαυμασίους χαρακτῆρας, τοὺς τοσοῦτον ὅμως καθαρῶς ἀπ' ἀλλήλων διακρινομένους, τοὺς χαρακτῆρας τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, Πέτρου, Ἰωάννου, Παύλου, Ἰακώβου, ὅπως ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ἰδανικὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ τελειότης τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἡ τελεία ἐξάλειψις τῶν

διαφόρων ἀλλήλοις ἀτόμων, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἁρμονία τῶν διαφόρων ἐκείνων μεγάλων καὶ θαυμαστῶν προσωπικοτήτων, ἃς ὁ χριστιανισμὸς μορφοῖ, ἑκάστης αὐτῶν ἐχούσης τὸ ἴδιον ἐν τῷ κόσμῳ ἔργον, συμπληρουσῶν δὲ ἀλλήλας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἡ μετασχηματισις τοῦ φυσικοῦ εἰς χριστιανικὸν χαρακτῆρα εἶναι ἔργον ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν λεγόμενον ἁγιασμόν, οὗτινος σκοπὸς δὲν εἶναι μόνον τὸ ἐκτελέσαι τὰς διαφόρους ἁγίας πράξεις, αἵτινες παρουσιάζονται εἰς τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ κυρίως τὸ μορφῶσαι χαρακτῆρα ἅγιον. Ἐν τέλει προστίθεμεν ὅτι ὁμιλοῦντες ἐν γένει περὶ χριστιανικοῦ χαρακτῆρος ὑπονοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, τῶν ἀποτελουσῶν ἓν ὅλον ὀργανικὸν καὶ ζῶν· ὁ χαρακτὴρ οὗτος τυγχάνει ἀληθῶς τὸ κατ' ἐξοχὴν διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ.

Η ΟΘΝΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἀναθαρρησιεύοντες ἐκ τοῦ «Νεολόγου» τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἄρθρον ὡς προερχόμενον ἐξ αὐτόπτου μάρτυρος τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐν αὐτῷ ἐκτίθενται, ἐρωτῶμεν σπουδαίως τὴν ἐπ' αὐτοῦ προσοχὴν τῶν γονέων ἐκείνων, οἵτινες χάριν τῆς ἐλαχίστης σχετικῶς ὠφελείας τῆς ἐκ τοῦ ψιττακισμοῦ ὀλίγων γαλλικῶν προερχομένης, ἐκτιθεῖσι τὰ φίλτατα αὐτῶν τέκνα εἰς οὕτω μέγαν ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν κίνδυνον καὶ ἰδίαις αὐτῶν χερσὶ παραδιδόασιν εἰς τοὺς ἀσπονδοτέρους ἐχθροὺς τοῦ ἱερωτέρου ἡμῶν χρήματος, τῆς θείας καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἣν οἱ μακάριοι πατέρες ἡμῶν διὰ ποταμῶν αἱμάτων διετήρησαν ἀσινῆ καὶ ἀμόλυντον, τὸ μέλλον τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν καὶ τοῦ ἔθνους.

«Ἐν δυσὶν ἤδη φύλλοις τοῦ «Νεολόγου» ἐγράψατέ τινα, λίαν σύντομα ὅμως, συμβαίνοντα ἐν ταῖς ἐνταῦθα παπικαῖς κληρικαῖς σχολαῖς. Τοιαῦται, ὡς γνωστόν, ὑπάρχουσι καὶ αἱ κοιναὶ τῶν Φρὲρ καλούμεναι, εἰς μίαν τῶν ὁποίων κἀγὼ, ἀποφοιτήσας ἑλληνικοῦ γυμνασίου, ἐφοίτησα χάριν τῆς γαλλικῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ φυσικῷ τῷ λόγῳ δὲν ἦμην πλέον παῖς ἄνευ κρίσεως καὶ ἄνευ συναισθήσεως, δηλ. δὲν ἦμην εὐχείριστον νευρόσπαστον, ὡς θέλουσι τοὺς μαθητὰς καὶ ἐν γένει τὸ ποίμνιόν των οἱ δυτικοὶ κληρικοί, μετὰ μεγάλων δυσκολιῶν μέ ἐδέχθησαν, ἐν τέλει δ' ἀπήτησαν νὰ ὑποσχεθῶ ὅτι δὲν θὰ ἀντιλέγω, ἀλλὰ θὰ ὑπακούω πάντοτε τοῖς καθηγηταῖς μου. Τὴν εἰς τοὺς διδασκάλους ὑπακοὴν εὑρίσκων φυσικῶς τε καὶ ἠθικῶς ἐπιβαλλομένην, ἔδωκα τὴν αἰτουμένην ὑπόσχεσιν, ἀλλ' ἀπεῖχον πολὺ τοῦ νὰ προμαντεύσω τί θὰ μοὶ ἐστοίχιζεν ἡ τοιαύτη ὑπόσχεσις. Ἀφ' ἑνὸς φρικιῶν ἔβλεπον οἰκτίστην ἀσέβειαν βασιλεύουσαν παρὰ τοῖς δυτικοῖς μαθηταῖς (*), ἀφ' ἑτέρου ὑποκριτικὴν καὶ ἀηδῆ ἐξωτερικὴν εὐσέβειαν, βίᾳ ἐπιβαλλομένην αὐτοῖς· Ἀνὰ πᾶσαν ὥραν προσευχαὶ καὶ γονυκλισίαι ὑποχρεωτικαὶ πᾶσι καὶ τοῖς μὴ δυτικοῖς, ὃς δὲ ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας μετάβασις ὑποχρεωτικὴ εἰς τὸ τῆς σχολῆς παρεκκλήσιον, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς κυριακὰς μάλιστα, ὥστε καθ' ὅλον τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐφοίτησα, μόνον ἓν τισι μεγάλαις ἑορταῖς μοὶ ἐπετράπη νὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν. Ταῦτα πάντα ἐξήντλουν τὴν ὑπομονήν μου· ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἠδυνήθην ἐν σιγῇ νὰ ὑπομείνω ἦσαν αἱ ἀκατανόμαστοι κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὕβρεις τῶν μὲν καθηγητῶν ἀπὸ καθέδρας, τῶν ἱερέων δ' ἀπ' ἄμβωνος, οἱ ἐμπαιγμοὶ τῶν τελετῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἠθίμων ἡμῶν, τῶν μὲν δυτικῶν μαθητῶν ἐπιγελώντων, τῶν δὲ ὀρθοδόξων, ἅτε μικρῶν τὴν ἡλικίαν (διότι πρὸ πάντων καὶ μόνους τοιούτους προθύμως δέχονται), μὴ δυναμένων ἢ μὴ τολμώντων νὰ ἀπαντήσωσι. Τὰ εἰς τὸν διευθυντὴν παράπονά μου καὶ αἱ ἀναιρέσεις τῶν ὕβρεών των εἰς οὐδὲν ἦνυον, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος ἐγίνετο· διότι ὅσον ἐν γένει τὸ γαλλικὸν ἔθνος συμπαθεῖ ἡμῖν, τοσοῦτῳ οἱ κληρικοί του ἐχθαίρουσι καὶ μισοῦσιν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὀρθοδόξους· εἴμεθα κάρφος τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν καὶ, δοθείσης περιστάσεως, δὲν θὰ ἀπεδειλίων πρὸ δευτέρας νυκτὸς τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου κατὰ τῶν σχισματικῶν, ὡς μᾶς ἀποκαλοῦσι πάντοτε, μικρὸν δὲ τῆς τοιαύτης διαθέσεώς των μαρτύριον πάρεστι καὶ τὸ τελευταῖον ἐν Βηθλεὲμ ἱερόσυλον ἀνοσιούργημα τῶν ἁγιωτάτων καπουτσίνων.

Φανατικὸς δὲν ἦμην ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν μου, ὡς πρὸς τ' ἄλλα δὲ δόγματα ἦμην ἀνεξίθρησκος· ἀλλ' ἡ μονοετὴς ἐν τῇ παπικῇ ἐκείνῃ σχολῇ διαμονή μου τέλεον μετέτρεψέ μου τὸ φρόνημα· οἱ κατὰ τῆς ἀπείρου ἡμῶν Ἐκκλησίας προπηλακισμοὶ ὑπὸ νέας ὅλως αἰγλης περιβαλλομένην μοὶ ἐπέδειξαν αὐτὴν καὶ φανατικῶς αὐτὴν ἠγάπησα, ἐπὶ δὲ μόνῳ τῷ ὀνόματι τοῦ παπικοῦ καὶ τῇ θέᾳ τοιούτου κληρικοῦ αἰσθάνομαι ἀνορθουμένας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, διότι ζωηρὰ διατελοῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ ὅσα ὑπέστην τότε ἐν τῇ ἐθνικῇ καὶ θρησκευτικῇ μου φιλοτιμίᾳ. Ὅσα ἐπινοοῦσιν, ὅσα μηχανεύονται ὑπὸ τοῦ φανατισμοῦ των κινούμενοι οἱ ρασοφόροι οὗτοί εἰσιν ἀπερίγραπτα.

Φαντάσθητε κατάστασιν· κατὰ τό ἔτος τοῦτο, ὅτε οἱ ὀρθόδοξοι οὗτοι ἐζήτουν ἄδειαν ἀπουσίας κατὰ τὴν Μ. Πέμπτην, Παρασκευὴν καὶ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, μετὰ δυσκολίας ἐπέτρεψαν αὐτοῖς τοῦτο, λέγοντες : «Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα χριστιανοί· ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ Πάσχα. ὅπερ ἑωρτάσατε πρὸ μηνὸς μεθ' ἡμῶν»! καὶ ὅτε οἱ ἐσωτερικοὶ ὀρθόδοξοι ἐζήτουν νὰ μεταβῶσιν, ὅπως ἐξομολογηθῶσιν ὀρθοδόξῳ ἱερεῖ, παρεκίνησαν αὐτοὺς νὰ ἐξομολογηθῶσιν εἰς τοὺς ἐν τῇ σχολῇ καπουτσίνους, ἀφοῦ καὶ αὐτοί εἰσι χριστιανοὶ ἱερεῖς!! . . . . . Καὶ τί ἄλλο πρῶτον νὰ περιγράψω; τὴν ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν τούτων Ἀδελφῶν ὑποκινουμένην καὶ ὑποθαλπομένην μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἰησουϊτικὴν ἀμοιβαίαν κατασκοπείαν καὶ καταμήνυσιν, ἢ τὸν τρόπον τῆς ὑπὸ τῶν αὐτοκαλουμένων τούτων προφεσόρων διδασκαλίας δι' ἰδίων βιβλίων, ἐπιγραφομένων *Βιβλίων τοῦ διδασκάλου*, ἐν οἷς ἐξηγοῦνται πάντα τὰ ἐν τοῖς τῶν μαθητῶν περιεχόμενα, ἄνευ δὲ τῆς βοηθείας τῶν τυφλοσυρτῶν τούτων ἀμαθεστάτων ἐξελεγχομένων, ἢ καὶ τέλος πῶς περιποιοῦνται καὶ τρέφουσι τοὺς εἰς αὐτοὺς ἐμπεπιστευμένους ἐσωτερικοὺς μαθητάς, αὐτοὶ μὲν λουκουλλείως γευματίζοντες ἐν ἰδικαιτέρᾳ αἰθούσῃ, τοῖς δὲ δυστυχέσι θύμασιν αὐτῶν παραθέτοντες ἔωλα καὶ ἀηδῆ φαγητά, παρασκευαζόμενα ἐν χύτραις ἀκαθάρτοις καὶ ὠξειδωμέναις, ὥστε πρό τινος ἅπαντες οἱ μαθηταὶ εἶχον δηλητηριασθῆ καὶ μόλις διεσώθησαν, ἀπηγορεύθη δὲ αὐτοῖς αὐστηρῶς ν' ἀναφέρωσι περὶ τούτου καὶ εἰς τοὺς γονεῖς των αὐτούς;

Καὶ ὅμως ἐκ τῶν 150 περίπου μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν *Φρὲρ*, εἰς ἣν ἐφοίτησα, πλέον τοῦ ἡμίσεός εἰσιν ὀρθόδοξοι καὶ τούτων οἱ πλεῖστοι ἔχουσιν ἡλικίαν 7—12 ἐτῶν, δηλαδὴ τὴν εὐπλαστον καὶ εὔφθαρτον ἐκείνην ἡλικίαν, τὴν ὑπὸ τῶν ἐλαχίστων προσβαλλομένην ἐντυπώσεων, καὶ εἶναι φρίκη νὰ βλέπῃ τις τὰ δυστυχῆ ταῦτα θύματα τοῦ δυτικοῦ φανατισμοῦ αὐξανόμενα ἄνευ συναισθήσεως τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκουσι, τῆς θρη-

* Πιστεύσατε, εἶδον τοιούτους πτύοντας ἐν τῷ δοχείῳ τοῦ ἁγιάσματος, ὑβρίζοντας αἰσχρῶς τὴν εἰκόνα τοῦ πάπα, παρῳδοῦντας κωμικῶς ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸν ἱερέα, καὶ ἄλλα.

σκείας, ἣν οἱ πατέρες των ἐπρέσβευον, κατ' ὄνομα μόνον Ἕλληνας καὶ ὀρθοδόξους. Καὶ ὅμως οἱ γονεῖς των τὸ ἔχουσι καμάρι ὅτι τὰ τέκνα των τάχα φοιτῶσιν εἰς γαλλικὴν σχολὴν καὶ μανθάνουσι νὰ ψελλίζωσιν ὀλίγα γαλλικά, πρὶν ἢ μάθωσι τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, πρὶν ἢ διδαχθῶσι τὰ στοιχεῖα τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας. Καὶ ὅταν ἐξέλθωσι τῆς σχολῆς, μαθόντα μόνον προσευχὰς καὶ στερούμενα βασίμου παιδεύτεως, προστίθενται εἰς τὸ πολυάριθμον δυστυχῶς τάγμα τῶν γνωστῶν ἐκείνων νέων, τῶν γαλλιζόντων μέν, ἀλλὰ μὴ δυναμένων νὰ ὀρθογραφήσωσιν ἑλληνιστὶ οὐδὲ τὸ ὄνομά των, σπανίως καὶ ἀπροθύμως τιθέντων τὸν πόδα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐμπαιζόντων πάντας τοὺς εἰς τὰ πατροπαράδοτα ἐμμένοντας, ψυχροὺς πρὸς πᾶν εὐγενὲς καὶ φιλανθρωπικὸν ἔργον. Καὶ εἶναι ταῦτα τὰ θύματα τοῦ παπικοῦ φανατισμοῦ!... Ἀνανήψατε, γονεῖς! ἀναλογίσθητε ἀντὶ ὁποίου τιμήματος ἀγοράζονται τὰ ὀλίγα καὶ ἐπιπόλαια γαλλικά, ἅτινα μανθάνουσι νὰ ψελλίζωσι τὰ τέκνα ὑμῶν παρὰ τοῖς *Φρὲρ* καὶ τοῖς ὁμοίοις αὐτῶν· ὅταν ζητῆτε τὰ αἴτια τῆς καταπτώσεως τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν τέκνων ὑμῶν, γνῶτε ὅτι ἓν τῶν κυριωτέρων τούτου αἰτίων εἰσὶ τὰ παπικὰ κληρικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ κατήντησε μόδα νὰ πέμπητε τὰ τέκνα σας καὶ τὰ χρήματά σας ἐνῷ τὰ ἡμέτερα σχολεῖα πένονται, τὰ δ' ἐκείνων πλουτοῦσι, θησαυρίζουσι καὶ πλουθύνονται, ὥστε ἐν μόνῃ τῇ Κων)πόλει καὶ τοῖς προαστείοις εὑρίσκονται, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, *πέντε* ὅλαι σχολαὶ μόνον τῶν *Φρὲρ*, ὑπάρχει δὲ ἑσμὸς ἄλλων, διευθυνομένων ὑπὸ παπικῶν κληρικῶν, ἀρσενικῶν τε καὶ θηλυκῶν, παντὸς εἴδους καὶ παντὸς χρώματος, πάντων δὲ τεινόντων εἰς τὸν αὐτὸν προσηλυτιστικὸν καὶ ἐθνολέτορα σκοπόν. Τὸ κακὸν ὁλονὲν προβαίνει, καὶ ὅμως οὐδεμία φιλογενὴς ἠγέρθη μέχρι τοῦδε φωνή· ἀλλ' εὔελπίς εἰμι ὅτι ἡ στεντορεία τοῦ *Νεολόγου* φωνὴ θέλει εὕρει ἠχὼ παρ' οἷς δεῖ, ὥστε, σὺν τῇ ἀρωγῇ τοῦ Μεγάλου Θεοῦ, τοῦ μέχρι τοῦδε διαφυλάξαντος ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ παπισμοῦ, νὰ σπεύσωσι καὶ προλάβωσι κατὰ τό ἐνδν τὰς δεινὰς καταστροφὰς τῆς ἐναντίον πάντων μὲν τῶν μὴ παπικῶν, ἀλλ' ἰδιαιτέρως καὶ πρώτιστα κατὰ τῶν τέκνων τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιδρομῆς τῶν παπαίων ρασοφόρων, τῶν ἐκ τῶν πατρίδων των μὲν ἐκδιωκομένων, εὑρισκόντων δὲ ἀσφαλὲς καταφύγιον καὶ στάδιον ἐνεργείας τὴν φιλόξενον καὶ μακρόθυμον ἡμῶν χώραν.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890—1891

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου **Μ. ΚΑΒΟΒΟΥΛΟΥ***.

Γ') Περὶ τῆς διανοητικῆς τοῦ μαθητοῦ προόδου.

Τῆς διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου μαρτύριον κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβὲς καὶ οἱονεὶ κάτοπτρον αὐτῆς τυγχάνουσιν οἱ βαθμοὶ τῶν ἐξετάσεων αὐτῶν, προφορικῶν τε καὶ γραπτῶν, ὧν γνῶσιν φροντίζει νὰ παρέχῃ τοῖς γονεῦσι καὶ κηδεμόσι τῶν μαθητῶν ἡ Σχολὴ διὰ τῶν δὶς τοῦ ἔτους, ἐν τῷ τέλει τῆς πρώτης καὶ τῷ τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας, διανεμομένων αὐτοῖς δελτίων. — Ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου δὲν ἐπιτυγχάνεται καθ' ὁλοκληρίαν ὁ σκοπὸς οὗτος τῆς Σχολῆς, μὴ δεικνυόντων πάντων τῶν μαθητῶν τοῖς γονεῦσι καὶ κηδεμόσιν αὐτῶν τὰ δελτία ταῦτα, γινώσκω τοῦτο ἐκ πείρας, ἀλλὰ δὲν ἔχει αὕτη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τό γε νῦν ἕτερον προσφορώτερον μέσον. Κατὰ τοὺς βαθμοὺς λοιπὸν τούτους, τοὺς ἐν τοῖς μνησθεῖσι δελτίοις σεσημειωμένους, ἡ διανοητικὴ τῶν μαθητῶν πρόοδος δὲν εἶναι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δυσάρεστος, καίτοι παρὰ πολλῶν τούτων ἐπεθύμει καὶ ἐδικαιοῦτο νὰ ἀπαιτῇ ἡ Σχολὴ πολλῷ μείζονα πρόοδον, ἰδίᾳ δὲ παρ' ἐκείνων, οἵτινες εἶχον πάντα τὰ πρὸς τοῦτο μέσα. Πολλῷ δὲ μείζων ἤθελεν εἶναι ἡ ἐν τοῖς μαθήμασι πρόοδος τῶν μαθητῶν, ἐὰν ἐξέλιπεν ἢ τοὐλάχιστον ἠλαττοῦτο πολλῶν γονέων καὶ κηδεμόνων αὐτῶν ἡ περὶ αὐτῆς ἀκηδία, ἀφοῦ τὸ ἕτερον κώλυμα αὐτῆς, ἡ ἐν ταῖς τάξεσιν πολλὴ τῶν μαθητῶν συμπύκνωσις δὲν εἶναι δυνατόν, καὶ ἴσως ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον δὲν θὰ ᾖναι δι' οἰκονομικοὺς λόγους νὰ ἀρθῇ. Διὸ καὶ θερμὰς ἀπευθύνει ἡ Σχολὴ παρακλήσεις πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ κηδεμόνας τῶν τροφίμων αὐτῆς, ὅπως μὴ λογίζωνται περιττὴν καὶ ἀναξίαν τοῦ κόπου τὴν ἄπραξ τοῦ μηνὸς τοὐλάχιστον ἐπίσκεψιν αὐτῆς, ἵνα ἰδίοις ὠσὶ περὶ τῆς προόδου τῶν υἱῶν καὶ τῶν κηδεμονευομένων αὐτῶν πληροφορούμενοι τὴν κατάλληλον λαμβάνωσι φροντίδα πρὸς ἀποσόβησιν μὲν τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς, ἐὰν τυχὸν τοιαῦται ὑπάρχωσιν, πρὸς περιῤῥούρησιν δὲ καὶ ἐξασφάλισιν αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν τυγχάνῃ αὕτη ἀνελλιπὴς καὶ τελεία. Μηδεὶς ἀπατάσθω πιστεύων, ὅτι ἡ φιλοπονία καὶ ἐπιμέλεια τοῦ υἱοῦ ἢ κηδεμονευομένου αὐτοῦ περιττὴν καθίστησι πᾶσαν τοιαύτην περὶ τῆς προόδου αὐτοῦ φροντίδα, ἢ ὅτι ἡ τῆς Σχολῆς περὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν αὐτῆς καθόλου φροντὶς ἀρκεῖ μόνη ἵνα ἄρῃ καὶ τὰς ἐν τῇ προόδῳ τοῦ υἱοῦ ἢ κηδεμονευομένου αὐτοῦ ἐλλείψεις. Ὅπως πρὸς πᾶν κακὸν οὕτω καὶ πρὸς τὴν φυγοπονίαν λίαν εὐόλισθος τυγχάνει ἡ νεότης, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς πτώσεως ἐπανόρθωσις αὐτῆς πολλῷ κοπωδεστέρα καὶ ὀδυνηροτέρα ἐστίν, ἢ ἡ γλυκεῖα καὶ τερψίθυμος μέριμνα πρὸς διατήρησιν αὐτῆς ἐν τῇ ἀρετῇ. Ἡ δὲ πρὸς φυγάδευσιν τῶν προσκομμάτων τῆς προόδου μαθητοῦ τινος πρόνοια τῆς Σχολῆς, ὅσον δραστικὴ καὶ ἐπίμονος καὶ ἐὰν ᾖ, δυσκόλως καὶ παρὰ λίαν εὐαρίθμοις δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ διωκομένου σκοποῦ, στερουμένη τῆς συμπράξεως τοῦ γονέως ἢ κηδεμόνος αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ λέγων λαλῶ ἐκ πείρας. Μαθηταὶ διακρινόμενοι ἐπὶ ἐπιμελείᾳ ἐν τοῖς σχολείοις τῶν πατρίδων αὐτῶν ἀπέβαλλον τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν τοῦ μαθητοῦ ἀρετῶν ὅλως ἢ ἐν μέρει ἐνταῦθα, στερηθέντες τῆς τῶν γονέων ἐπιβλέψεως καὶ ἐπιστασίας. Καὶ πάλιν ἕτεροι, οὓς πᾶσαι αἱ τῆς Σχολῆς φροντίδες καὶ παραινέσεις δὲν ἠδυνήθησαν μόναι νὰ παροτρύνωσιν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν, προσελθούσης εἰς ταύτης ἐπικούρου τῆς τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων αὐτῶν φροντίδος οὐ τὴν τυχοῦσαν ἤρξαντο ἐπιδεικνύμενοι ἐπιμέλειαν. Τὸ Γραφικὸν «Ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα» ὡς ἐν πολλοῖς ἄλλοις οὕτω ἐπαληθεύει καὶ ἐνταῦθα ἐμφανέστατα.

Περὶ τῆς διανοητικῆς προόδου τῶν μαθητῶν ὄντος τοῦ λόγου, προστίθημι τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ ἑξῆς οὐχὶ πάντῃ ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἕνεκα τῆς κρατούσης οἰκονομικῆς καχεξίας πρακτικώτερα περὶ τῆς μέσης λεγομένης παιδεύσεως σκεπτόμενοί τινες ὁμολογοῦσι μέν, ὅτι ἱκανὴν παρέχει καθολικὴν μόρφωσιν τοῖς ἐκτῆς τροφίμοις ἡ Σχολὴ αὕτη, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκουσιν αὐτὴν πρόσφορον πρὸς τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ αὐτῶν ἀποκατάστασιν, ὡς μὴ γινωσκόντων ἐπαρκῶς τὰς ἐν τῇ Σχολῇ διδασκομένας αὐτοῖς ξένας γλώσσας, χρησιμωτατας οὔσας ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, στερουμένων δὲ καὶ ἄλλων τινῶν πρακτικῶν, οὐχ ἧττον χρησίμων ἐν αὐτῷ γνώσεων. Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶναι βεβαίως προσοχῆς ἀνάξιοι. Ἀλλ' ἡ Σχολή, ὡς Γυμνάσιον, ἀκριβῶς σκοπεῖ νὰ παρέχῃ τοῖς τροφίμοις αὐτῆς ὅ,τι ὑπ' αὐτῶν ὡς παρεχόμενον ὁμολογεῖται, ἀνωτέραν τινὰ καθολικὴν παίδευ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 118—120 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

σιν καθιστᾶσαν τοὺς ἐν αὐτῇ παιδευομένους ἱκανοὺς εἰς τὴν μετὰ ταῦτα σπουδὴν καὶ ἐνασχόλησιν περὶ οἱανδήποτε ἐπιστήμην· ἐὰν δὲ τοῦτο κατορθοῖ κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτῇ νὰ παρέχῃ, τελεῖ ἤδη αὕτη ὅ,τι ὤφειλε συμφώνως τῷ προορισμῷ αὐτῆς νὰ τελέσῃ· τὸ ἕτερον, ὅπερ οἱ τελειοτέραν καὶ ἐπαρκῆ πρὸς πάσας τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου τὴν παίδευσιν αὐτῆς ἐπιθυμοῦντες ἀξιοῦσιν, εὐχερῆ δηλ. τῶν ἐν αὐτῇ διδασκομένων ξένων γλωσσῶν χρῆσιν καὶ τὰς λοιπὰς ἐκείνας γνώσεις, τὰς ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ χρησίμους, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν Γυμνασίῳ, ὁσονδήποτε καλῶς κατηρτισμένον καὶ ἐὰν ᾖ τοῦτο, ἀλλ' εἶναι ἔργον ἄλλων εἰδικῶν πρακτικῶν σχολῶν. Τὸ δὲ ἀδύνατον τούτου καὶ ἡ σοφωτάτη διδάσκαλος πεῖρα ἐν πολλαῖς χώραις κατέδειξε καὶ κατὰ τὴν οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν Βερολίνῳ γενομένην περὶ τῆς ἀνωτέρας παιδεύσεως συνδιάσκεψιν ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν ὡμολογήθη. Κλασικὰ Γυμνάσια μετὰ κλασικῆς παιδεύσεως καὶ ἕτερόν τι εἶδος σχολῶν, στοχαζομένων τῆς πρακτικῆς παιδεύσεως, τοῦτο θεωρεῖται ἔν τινι συνεδριάσει αὐτῆς ὡς ἡ ἁπλουστάτη λύσις τοῦ ζητήματος: «Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ὡς οἷόν τε πληρέστερον οἱ περὶ κλασικῆς καὶ πρακτικῆς παιδεύσεως πόθοι». Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σύστασις τοιούτου εἴδους σχολῶν, ἐπαρκουσῶν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πρακτικοῦ βίου ἐστὶ παρ' ἡμῖν τὸ γε νῦν ἐξ οἰκονομικῶν λόγων ἀδύνατος, εὐχηθῶμεν, ὅπως ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, ἡ τοσοῦτον φιλοστόργως περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ὀρθοδόξου γένους ἡμῶν προνοοῦσα παράσχῃ αὐτῷ ἐν οὐ πόρρω ἀπέχοντι μέλλοντι καὶ τὸ μέσον τῆς τοιαύτης πρακτικῆς παιδεύσεως.

Ταῦτα καθόλου περὶ τῆς διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου εἰπόντες, ἴδωμεν ἤδη καὶ ὁποία ἦν ἡ ἠθικὴ αὐτῶν πρόοδος.

Δ'. Περὶ τῆς ἠθικῆς τῶν μαθητῶν προόδου.

Ὅπως ἡ διανοητικὴ οὕτω καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ μαθητοῦ πρόοδος δὲν ἀπέδειξε πάντη ἀτελεσφόρους καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰς ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Σχολῆς προσπαθείας, καίτοι προσεδόκα νὰ ἴδῃ αὕτη παρά τισι πολλῷ ἀφθονωτέρους τοὺς καρποὺς τῶν προσπαθειῶν αὐτῆς τούτων, καὶ λυπεῖται λύπην ἀμύθητον, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ τούτου, τὴν δὲ προσδοκίαν αὐτῆς ταύτην διέψευσε κατὰ τὸ πλεῖστον δυστυχῶς καὶ ἐνταῦθα ἡ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν μαθητῶν τούτων ἀκηδία, ἥτις παρά τισιν αὐτῶν τόσῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπετάθη, ὥστε οἱ μὲν οὐδεμιᾶς προσαχθῆ ἠξίωσαν τὰς προσκλήσεις τῆς Σχολαρχίας, δι' οὐδὲν ἄλλο καλούσης αὐτοὺς ἢ δι' ἠθικὰς τῶν υἱῶν καὶ τῶν κηδεμονευομένων αὐτῶν παρεκτροπάς, οἱ δὲ καὶ ἐδυσχέραινον ἐπὶ ταῖς τοιαύταις προσκλήσεσιν· ἄνευ τῆς τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων ἐπικουρίας μόναι αἱ τῆς Σχολῆς προσπάθειαι μικρὸν καὶ παρ' ὀλίγοις μαθηταῖς δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς ἐπανόρθωσιν τοῦ πεπτωκότος τυχὸν ἤθους αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν παντὸς μαθητοῦ καθόλου παίδευσιν καὶ προαγωγήν. Ἀναλογισθήτωσαν, ὅτι πεντάωρον μόνον τῆς ἡμέρας διατρίβουσιν οἱ μαθηταὶ ἐν τῇ Σχολῇ, ὅτι εἰς ἑκατοντάδας ἡ πληθὺς αὐτῶν ἀνέρχεται, ὅτι ἐκ διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας οὗτοι προερχόμενοι διαφόρους ἐκριζωτάς καὶ διορθωτὰς ἕξεις μεθ' ἑαυτῶν συγκομίζουσιν, ἔτι δέ, ὅτι κατὰ τὰς ἐκτὸς τῆς Σχολῆς ἀναστροφὰς αὐτῶν οὐ μόνον χαλινοὺς τῆς ἁμαρτίας δὲν ἔχουσιν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον κέντρα πολλὰ καὶ ποικίλα πρὸς αὐτήν, καὶ κρινάτω, ἂν ἀρκῇ μόνη ἡ ἐν τῇ Σχολῇ ἠθοπαιδευτικὴ διδασκαλία καὶ ἐπίβλεψις πρὸς τὴν προσήκουσαν τοῦ ἤθους τῶν μαθητῶν αὐτῆς μόρφωσιν, ἢ ἂν μὴ τὰ μέγιστα ἁμαρτάνωσιν οἱ ἀρνούμενοι τῇ Σχολῇ τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν πρὸς τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐπιδίωξιν τῆς ἠθικῆς αὐτῶν προκοπῆς· ὅτι δὲ πολλῷ βαρύτερον ἁμαρτάνουσιν ἐκεῖνοι τῶν γονέων, ὅσοι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους ἢ ἐξ ἄλλων μερῶν πέμποντες τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς τὴν Σχολὴν δὲν φροντίζουσι νὰ εὕρωσι τοὺς ἁρμοδίους αὐτῶν κηδεμόνας, οὐδεμιᾶς δεῖται ταῦτο ἀποδείξεως. Τοσούτῳ λοιπὸν σημαινούσης τῆς τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων συμπράξεως ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν τῶν μαθητῶν μόρφωσιν, δὲν δύναται ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον στερηθεῖσα ταύτης Σχολὴ νὰ μὴ ἀναπέμψῃ ἀπείρους εὐχαριστίας τῷ Παναγάθῳ Θεῷ, ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου παράγοντος τῆς ἠθικῆς τῶν μαθητῶν αὐτῆς μορφώσεως ἠδόκησε νὰ χορηγήσῃ αὐτῇ καὶ ἐφέτος ταῖς εὐχαῖς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας οὐχὶ πάντη ἀναξίαν λόγου τὴν ἐπικαρπίαν τῆς ἠθοπαιδευτικῆς αὐτῆς ἐνεργείας. Μετὰ πολλῆς δὲ τῆς ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἀνακηρύττω, ὅτι αἱ μητρικαὶ πρός τινας τῶν ἀποκλινάντων τῆς εὐθείας ὁδοῦ τέκνων αὐτῆς παραινέσεις καὶ νουθεσίαι τοσοῦτον ἐπέδρασαν εἰς τὰς εὐαισθήτους αὐτῶν καρδίας, ὥστε τὴν εἰλικρινῆ αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις μετάνοιαν δὲν ἐβράδυνε νὰ κατακυρώσῃ καὶ ἀξιέπαινος διόρθωσις βίου· ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτῆς μαθηταῖς ἐμφανέστερον βλέπουσα ἡ Σχολὴ τοὺς ἠθικοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων καὶ μόχθων αὐτῆς χαίρει χαρὰν ἀνεκλάλητον, ὅπως χαίρουσι γονεῖς ἐπανάγοντες τοὺς τυχὸν ἀποπλανηθέντας υἱοὺς αὐτῶν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ἀημονοῦσα δὲ πάσας τὰς πικρίας, ἃς ἐποτίσθη ὑπ' αὐτῶν, τέρπεται μᾶλλον ἐπὶ τῇ ἡδύτητι τῆς τελεσφορήσεως τῶν μόχθων αὐτῆς καὶ ἀγαπᾷ τούτους οὐδαμῶς ἧττον τῶν οὐδέποτε λυπησάντων αὐτήν.

Ἀπὸ τῆς ἀφηγήσεως τῆς ἠθικῆς τῶν μαθητῶν προόδου μεταβαίνω ἤδη εἰς τὸν περὶ τῶν ἐξετάσεων λόγον.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Μολονότι καὶ διὰ προγενεστέρων κοινοποιήσεων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνήγγειλεν, ὅτι πάντες οἱ ἔχοντες ν' ἀπευθύνωσιν εἰς αὐτὸ αἴτησίν τινα περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως ὀφείλουσιν, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῶν, εἴτε διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, νὰ καταβάλλωσι τὰ νενομισμένα δικαιώματα τοῦ Πρωτοκόλλου, ἐν τούτοις ἐν τῷ Γραφείῳ τούτῳ ἀπό τινος ὑπάρχουσι πολλὰ ἔγγραφα χωρὶς οὐδεμία νὰ γένηται ἐπ' αὐτῶν ἐνέργεια, μηδενὸς παρουσιασθέντος, ἵνα καταβάλῃ τὰ κεκανονισμένα δικαιώματα. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου ἐν τῷ μέλλοντι, γνωστοποιεῖται καὶ αὖθις εἰς πάντας τοὺς εἴτε ἀπευθύνοντας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἴτησίν τινα, χωρὶς νὰ ἀποτίσωσι τὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τέλη, εἴτε ἔχοντας σκοπὸν ν' ἀπευθύνωσι περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως αἴτησιν, ὅτι κατὰ τὸν διέποντα τὴν ἐργασίαν τῶν Πατριαρχείων Κανονισμόν, οὐδὲν ἐνεργηθήσεται ἐπὶ τῆς αἰτήσεως αὐτῶν ἄνευ τῆς προηγουμένης ἀποτίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Πρωτοκόλλου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 Ἰουνίου 1891.

Ὁ πρωτοκολλητὴς Ι. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 17.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

†Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γερά. Δώριζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς διδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς· Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη—Οἶκος Σχολὴ Ἐκκλησία—Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1890—1891 τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς—Κοινοποίησις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐργασίαι τῶν δύο τῆς Ἐκκλησίας διοικητικῶν σωμάτων—Συνελθόντων τῇ προχθὲς τετάρτῃ τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων, ἤτοι τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμ. ἐπιτροπεύοντος Μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ ἐγένετο σκέψις περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀποβιώσαντος ἀοιδίμου Κυριακοῦ Χατζοπούλου. Γενομένης δὲ κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Γενικοὺς τῶν Πατριαρχείων Κανονισμοὺς προτάσεως ὑποψηφίων καὶ ψηφοφορίας ἐξελέγη παμψηφεὶ μέλος τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὁ Α. Ἐνδοξότης ὁ Στέφανος Χρυσίδης ἐφένδης καὶ ἐν ἄλλοις περιόδοις διατελέσας τοιοῦτος.

—Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει τῶν δύο Σωμάτων ἐνεκρίθη ἡ ἀναθεώρησις τοῦ πρό τινων ἐτῶν συνταχθέντος καὶ ἐν ἐνεργείᾳ μέχρι τοῦδε διατελοῦντος ἐκλογικοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως Κανονισμοῦ, διωρίσθη δὲ πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου καὶ τῶν κκ. Β. Σρακιώτη βέη, Π. Φενερλὴ βέη καὶ τοῦ Α' Γραμματέως τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου κ. Δημ. Ξανθοπούλου.

— Κατὰ τὴν αὐτὴν τῶν δύο Σωμάτων συνεδρίασιν ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτ. Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς αὕτη ὑποδείκνυσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐν ἐνεργείᾳ Κανονισμοῦ αὐτῆς, ἐνεκρίθη ἡ σύστασις ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, ἧς πρόεδρος μὲν ἐξελέγη ὁ πρόεδρος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς σεβασμ. μητροπολίτης Σισανίου κ. Ἀθανάσιος, μέλη δὲ ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης καὶ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς κ. Μ. Κλεόβουλος καὶ οἱ κκ. Β. Σρακιώτης βέης, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, Ἀνδρέας Σπαθάρης καὶ Μ. Ἱ. Κεφάλας. Ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀναθεωρήσεως ἐπετράπη τῇ Ἐπιτροπῇ νὰ προσλάβῃ καὶ οἵους ἂν ἐγκρίνῃ ἐκ τῶν εἰς τοῦτο ἁρμοδίων.

—*Πατριαρχικὴ Κεντρ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.* Προτάσει τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποφάσει δὲ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἡ Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία πρόκειται νὰ ἀπολύσῃ πρὸς τὰς Ἐφοροεπιτροπὰς καὶ Ἐφορείας τῶν Σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀπόδειξιν, δι' ἧς δηλοῦται αὐταῖς, ὅτι τῆς Ἐκκλησίας ἐπιθυμούσης ἵνα λάβῃ πλήρη γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς τοῦτο ἐπάναγκες τυγχάνει ὅπως ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρεύουσα Πατριαρχ. Κεντρ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ λάβῃ ἀκριβεῖς καὶ ὡρισμένας στατιστικὰς πληροφορίας περὶ πάντων τῶν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἐκπαιδευτηρίων ἑκατέρου τῶν φύλων, ἐντέλλεται τοῖς Ἐφοροεπιτρόποις καὶ Ἐφόροις τῶν διαφόρων Σχολῶν ἵνα προθύμως συμμορφούμενοι τῇ τῆς Ἐκκλησίας ἐντολῇ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Π. Κ. Ἐκπ. Ἐπιτροπῆς ἀκριβῆ καὶ σαφῆ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτῶν εὑρισκομένων σχολῶν ἑκατέρου τῶν φύλων, περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς αὐτῶν καταστάσεως, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δι-

διδασκάλων καὶ μαθητῶν αὐτῶν, περὶ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων πόρων αὐτῶν καὶ περὶ τῶν μισθῶν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ, ἐπισυνάπτοντες ἅμα καὶ ἀκριβεῖς πίνακας τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτῶν Σχολῶν.

Αἱ πληροφορίαι αὗται αἱ ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς παρὰ τῶν Ἐφορεπιτροπῶν καὶ Ἐφορειῶν αἰτούμεναι, ἰδίως μάλιστα αἱ περὶ τῆς ὑλικῆς καταστάσεως ἤτοι, τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων πόρων, τῶν μισθῶν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καὶ τῶν ἐν γένει δαπανῶν καὶ προσόδων τῶν σχολῶν, θέλουσι συμπληρώσει τὰς ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχικῶν ἐποπτῶν ὑποβληθείσας τῇ Π. Κεντρ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῇ ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— *Ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ Σχολὴ Χάλκης.*— Μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα ἦν ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς 14 τελειοφοίτοις τῆς Σχολῆς ταύτης, ἡ τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ γενομένη ἐνώπιον πυκνῆς καὶ ἐπιλέκτου ὁμηγύρεως γονέων, κηδεμόνων ἐφόρων καὶ ἄλλων λογίων καὶ ἐπιστημόνων. Τὴν Ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπει κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἡ Α. Σ. ὁ ἐπιτροπεύων Ἅγιος Ἡρακλείας κ. Γερμανὸς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μυρέων κ. Γρηγορίου καὶ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς συνόδου κ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, ἀκολουθούμενος δὲ ὑπὸ τῶν Ἱερολογιωτάτων Δευτερεύοντος κ. Κωνσταντίνου Μικρούλη καὶ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κυρίλλου. Τῇ τακτῇ ὥρᾳ μετέβη εἰς τὴν Σχολὴν ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Ε. Ζαλοκώστα. Τὴν τελετὴν ταύτην ἐτίμησαν πολλοὶ τῶν λογάδων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Γερμανὸς Γρηγοριάδης μετά τινων καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ταύτης, ὁ ἐξοχώτατος Μέγας Χαρτοφύλαξ Ν. Ψυχάρης βέης, ὁ ἐξοχώτατος Δημητράκης ἐφένδης Γενιδουνιάς, ὁ σεβαστὸς κ. Δημήτριος Ταμβάκος, ὁ κ. Ι. Ναούμ πρόεδρος τοῦ ἐνταῦθα ἑλλ. προξενικοῦ δικαστηρίου, ὁ ἐνδοξ. Ἀντώνιος Οἰκιάδης ἐφένδης Καπου-κεχαγιᾶς τῶν Πατριαρχείων, ὁ ἐνδοξ. Ι. Δ. Ἀριστοκλῆς ἐφένδης, ἐκπροσωπῶν τὸν ὑπουργὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ἐξοχ. Μουνίρ πασᾶν, καὶ πολλοὶ ἄλλοι διακριτεῖς ὁμογενεῖς ἔμποροί τε καὶ λόγιοι. Μετὰ τὴν εἰθισμένην θρησκευτικὴν τελετὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου ἐπιτροπεύοντος καὶ ὕμνον πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, ἀναγνωσθέντος ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου διευθυντοῦ τῆς σχολῆς κ. Γ. Λιανοπούλου τοῦ βαθμολογίου τῶν ἀπολυομένων μαθητῶν, προσῆλθον οὗτοι καὶ ἔλαβον τὰ πτυχία αὐτῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος, ὅστις διὰ προσφόρου προσλαλιᾶς ἐξεδήλωσε μὲν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ εὐδοκίμῳ καὶ καρποφόρῳ καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ἐργασίᾳ τοῦ γεραροῦ τούτου καθιδρύματος, ὅπερ ὑπὸ τὴν συνετὴν καὶ πεπειραμένην διεύθυνσιν τοῦ διαπρεποῦς αὐτοῦ διευθυντοῦ κ. Γ. Λιανοπούλου οὐ μόνον ἀπροσκόπτως ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀγλαοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποφέρει τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καρποὺς, ἐξῆρε δὲ ἐν τέλει τὴν φιλομουσίαν τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος. Μετὰ τοῦτο ὁ τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐκπροσωπῶν ἐνδ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλῆς ἐφένδης δι' εὐρυθμοῦ προσφωνήσεως παρέστησε τὴν ἐκπολιτιστικὴν δύναμιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὰς εἰς τὸ ἐμπόριον ἰδίως τῆς αὐτοκρατορίας πολυτίμους ὑπηρεσίας τῆς σχολῆς ταύτης, ἀείποτε προκοπτούσης ὑπὸ τὴν πατρικὴν αἰγίδα τοῦ φιλομούσου καὶ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν, προκαλέσας ζωηροτάτας ζητωκραυγήσεις ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

Τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τελειοφοίτων τῆς Σχολῆς εἰσὶ τὰ ἑπόμενα:

Γεώργιος Ψαλίδας, Θεόδωρος Φιλιππίδης, Ἰωάννης Δαμιανός, Ἀντ. Καρδαντακόπουλος, Μωϋσῆς Μωϋσιάδης. Ξεν. Ἀσλόγλους, Κωνστ. Πετρόπουλος, Δημ. Βαρειάδης, Πέτρος Βλασσόπουλος, Μιλτιάδης Τέρκας, Γεώργιος Μαζαράκης, Ἰωάννης Βερβέρης, Ἰούλιος Νιώτης καὶ Ἀλέξανδρος Βλαδίκας.

— *Παλλάς.*— Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τὸ ἕτερον τῶν ἀνωτάτων Παρθεναγωγείων τῆς πρωτευούσης, ἡ *Παλλὰς*, ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ κόσμου ἦγε τὴν ἐπίσημον τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων ταῖς τελειοφοίτοις καὶ ταῖς νηπιαγωγοῖς αὐτῆς. Τῆς τελετῆς προίστατο ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Δράμας κ. Γερμανὸς, παρῆν δὲ καὶ ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Σηλυβρίας κ. Γερμανὸς ὡς καὶ ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἰωακείμ. Μεταξὺ τῶν παρισταμένων διεκρίνετο ἡ Α. Ἐξ. ὁ τῆς Ἑλλάδος πρεσβευτὴς κ. Νικόλαος Μαυροκορδάτος μετὰ τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Εὐγενίου Ζαλοκώστα, ὁ κ. Ἰ. Ναούμ, πρόεδρος τοῦ ἑλληνικοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου, ἐκ μέρους δὲ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὁ κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλῆς ἐφέντης. Μετὰ ὕμνον πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν φιλόμουσον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν καὶ ᾠδὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια τοῦ ἐκπαιδευτηρίου κ. Ὑπατία Στάμπα ἀνέγνω τὸ βαθμολόγιον τῶν ἐξετασθεισῶν, καὶ προσεῖπέ τινα κατάλληλα τῇ περιστάσει, εἶτα δὲ ἐπεδόθησαν τὰ οἰκεῖα πτυχία ταῖς τελειοφοίτοις. Ἐν τέλει ἡ Α. Σεβασμ. ὁ ἅγιος Δράμας ἐξέφρασε τὴν χαρὰν καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ γενομένῃ προσόδῳ, μεθ' ὃ ὁ κ. Ἰ. Ἀριστοκλῆς ἐφένδης προσεῖπεν ἐκ μέρους τῆς Α. Ε. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας ἱκανὰ καὶ λίαν πρόσφορα, προκαλέσας ζητωκραύγησιν ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

— *Σχολὴ Φερίκιοϊ.*—Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῆς ἐν Φερίκιοϊ ἀδελφότητος ἱερούργησεν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Βελεγράδων κ. Δωρόθεος. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ Α. Σ. παρέστη εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος ταύτης συντηρουμένου Νηπιαγωγείου, οὗ οἱ πνευματικοὶ καρποὶ ὑπῆρξαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κάλλιστοι.

— *Τὰ δύο Λύκεια.*—Ἐπὶ ταῖς ἐξετάσεσι τῶν τελειοφοίτων τῶν δύο ἐν τῷ Πέραν ἑλληνικῶν Λυκείων παρέστησαν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ἐν μὲν τῷ τοῦ κ. Ἰωάννου Βασματζίδου ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Νικόδημος, ἐν δὲ τῷ τοῦ κ. Χρ. Χατζηχρήστου ὁ ἱερολογιώτατος κ. Γεράσιμος Δώριζας, πατριαρχικὸς ἐπόπτης καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας». Προσεχῶς γενήσεται ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων τοῖς ἀποροιτῶσι, περὶ ἧς καὶ μακρότερος ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

— *Χειροτονία διακόνου.* — Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Σισανίου ἐχειροτόνησε τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγιοταφικοῦ Μετοχίου διάκονον τὸν ἱερολογ. κ. Δημήτριον Παπαγεωργίου, ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀποροίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, τελειοφοίτου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Πανεπιστημίου, σπουδάσαντα δὲ τὰ φυσικομαθητικά.

— *Γάμοι.*—Ἡ Α. Σ. ὁ Ἐπιτροπεύων ἅγιος Ἡρακλείας κ. Γερμανὸς ηὐλόγησε τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχιτέκτονος Βασιλ. ἐφένδη Ἰωαννίδου δεσποινίδος Μαρίας μετὰ τοῦ κ. Γρηγορίου Μαρσὰν, διευθυντοῦ τῶν ἐν Βραΐλα καταστημάτων τοῦ ὁμογενοῦς Ὀδ. Νεγρεπόντη.

—Ἐπίσης ὁ ἐκ τῶν Σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Σισανίου κ. Ἀθανάσιος ηὐλόγησε τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος τοὺς γάμους τοῦ κ. Συμεωνάκη Τελλόγλου, υἱοῦ τοῦ κ. Ἀθανασάκη Τελλόγλου, μετὰ τῆς δεσποινίδος Ἐλισάβετ Κωνσταντίνωρ.

—Ἀρτίως ἐκ Βουκουρεστίου ἐπανακάμψας εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀπῆλθεν χθὲς εἰς Ἅγιον Ὄρος ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου κ. Μελέτιος.

—*Κωνσταντῖνος Θωμαΐδης.*—Τελεσθέντος τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Κωνσταντίνου Θωμαΐδου (Μαμπεγινδζῆ), ἀρχαίου μέλους τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, ἐπιτίμου προέδρου καὶ μεγάλου εὐεργέτου τῆς Μακεδονικῆς Ἀδελφότητος, ἀρχαίου προέδρου καὶ εὐεργέτου τοῦ ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν, ἱερούργησεν ἐν τῷ ἐν Βαλουκλίῳ ἱερῷ ναῷ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν Σεβ. Μητροπολίτης Βερροίας κ. Πρακόπιος.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ*

Τὸ πᾶν ἐν τῷ ἔργῳ ἑκάστου Εὐαγγελιστοῦ προέρχεται ἐκ τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸν καὶ μόνον βλέπομεν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ζῶντα, αὐτὸν καὶ μόνον ἀκούομεν. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους διδαχή, αἱ παραβολαί, αἱ μετὰ τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων συζητήσεις, τὰ παραγγέλματα τὰ εἰς τοὺς δώδεκα καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα δύο Ἀποστόλους δοθέντα, τὸ κατὰ τῶν ψευδοδιδασκάλων ἀνάθεμα, ἡ πρόρρησις περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ, αἱ ἐπανειλημμέναι διακηρύξεις περὶ τοῦ μέλλοντος πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου, αἱ συνδιαλέξεις αὐτοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ τοῦ Νικοδήμου, αἱ ἐπίσημοι διαβεβαιώσεις τοῦ μεσσιανικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἐνώπιον τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ Σολομῶντος, αἱ θαυμάσιαι διακηρύξεις τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, τῆς ἰσότητος αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατρός, τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὡς Μεσσίου συμβολικῶς ὑποδηλουμένου ὑπὸ τῆς πέτρας ἐν Χωρὴβ, ὑπὸ τῶν φώτων τῆς ἑορτῆς τῆς σκηνοπηγίας, ὑφ' ὅλων τῶν μεγάλων γεγονότων τῆς ἰουδαϊκῆς ἱστορίας καὶ τῆς λατρείας, ἥτις ὑπεμίμνησκε τὰ γεγονότα ταῦτα, πάντα ταῦτά εἰσιν ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ. Διισχυρίζεσθαι ὅτι οἱ εὐαγγελισταί, καὶ ἰδίως ὁ τέταρτος, παρουσιάζουσιν ἡμῖν λόγους τοῦ Ἰησοῦ, οὓς αὐτοὶ οὗτοι ἐξύφαναν, χωρὶς ποτε ν' ἀπαγγελθῶσιν ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν, ὅπως ὁ Τίτος Λίβιος ἔπραξε διὰ τοὺς ρωμαίους στρατηγούς, δηλοῖ τάσιν ὅπως ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ μόνος τίτλος οὗτινος ῥητῶς οὗτοι ἀντιποιοῦνται, σημαίνει παραγνώρισιν τοῦ ἀπείρου σεβασμοῦ, ὃν εἶχον πρὸς τὸν διδάσκαλον αὐτῶν, ἐστὶ διασείειν καὶ ἀντικρούειν ἄνευ οὐδενὸς θετικοῦ αἰτίου, τὴν γενικὴν καὶ ἀδίκοπον παράδοσιν, σημαίνει διαψεύδειν τὸν ἐπανειλημμένως καὶ ἐπισήμως διακηρύξαντα «ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς,— καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἐφανερώθη ὑμῖν — ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν». (1 Ἰωάνν 1—3)

Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πῶς οἱ ἁλιεῖς τῆς Γαλιλαίας, αἱ ἀκαλλιέργητοι αὗται φύσεις ἠδυνήθησαν νὰ γράψωσι βιβλίον τοιοῦτον, οἷον τὸ Εὐαγγέλιον. Ἤρκει αὐτοῖς μόνον νὰ ἀναμνησθῶσιν. Ἐὰν εἶχον συντάξει διάλογον κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Πλάτωνος ἢ πραγματείαν κατὰ τὸν τρόπον Φίλωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἤθελον νομισθῇ ὡς ὑπέροχοι νόοι, ἡ ὑπεροχὴ ὅμως αὐτῶν θὰ ἐφαίνετο ὕποπτος. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει βεβαίως ἤθελον ἐκθέσει τὰς ἰδίας αὐτῶν ἰδέας καὶ τὸ ἔργον θὰ ἦν δημιούργημα αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ Εὐαγ-

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 93—96 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

γελισταὶ οὐδὲν ἐγίνωσκον. Ὅ,τι δύναται νὰ παρατηρηθῇ ἐν αὐτοῖς, εἶναι ὅτι ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐπενέργειαν τοῦ Ἰησοῦ ἀπεξεδύθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς κοινὰς προλήψεις τῆς φυλῆς αὐτῶν καὶ ἀπεδέχθησαν μετὰ πίστεως ὁλοσχεροῦς τὸ παράδειγμα καὶ τὸν λόγον τοῦ διδασκάλου αὐτῶν. Δὲν ὑρίστανται πλέον οὗτοι κυρίως εἰπεῖν, ὁ Διδάσκαλος αὐτῶν εἶναι τὸ πᾶν ἐν αὐτοῖς.

Ἐν πολλαῖς περιστάσεσι προτιμῶ ὡς κριτικὸν τὸν ἁπλοῦν χωρικὸν τοῦ λεπτοῦ καὶ πονηροῦ φιλοσόφου. Ὁ πρῶτος θὰ μοὶ εἴπῃ ἀφελῶς ὅ,τι εἶδε, ὁ ἕτερος θὰ ζητήσῃ νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ τοῦτο. Ἐκεῖνο, ὅπερ ἐνδιαφέρει τὸν ἱστορικόν, εἶναι ἐν τούτοις κατὰ πρῶτον τὸ γεγονός, ἡ δὲ ἐξήγησις τοῦ γεγονότος ἔρχεται μετὰ ταῦτα. Ἐν πάσῃ ὑποθέσει πρὸ τῆς ἐξηγήσεως τῶν φαινομένων πρέπει πρῶτον νὰ ἀποδειχθῶσι ταῦτα.

Διὰ τοιαύτην ἐργασίαν δυσπιστῶ εἰς τὰ λίαν καλλιεργημένα πνεύματα, διότι ἔχουσι πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἴδιον σύστημα, τοῦθ' ὅπερ ἀποκαλοῦσιν ὄργανον τελειοποιημένον. Δὲν ἀπατῶνται ἀρά γε; Εἶναι ὄργανον τελειοποιημένον, δι' οὗ βλέπει τις ὅ,τι θέλει νὰ ἴδῃ καὶ δὲν βλέπει ἐκεῖνο ὅπερ δὲν συμφέρει αὐτῷ νὰ ἴδῃ. Ὁ χαρακτὴρ τῶν εὐαγγελίων, ὡς μαρτυριῶν, στηρίζεται οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῆς σαφοῦς προθέσεως τῶν συντακτῶν, ἣν οὗτοι ἐπισήμως διετύπωσαν, ἀλλὰ κυρίως καὶ ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν, «πορευθέντες, εἶπεν αὐτοῖς ἀποχωριζόμενος αὐτῶν, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη.... διδάσκοντες αὐτοὺς πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». (Ματθ. 28, 19—20) «ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων» (Λ. 24, 49) «λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1, 8). Ἀλλ' ὅμως ὁ λόγος αὐτῶν δὲν ὤφειλε νὰ ᾖ ἁπλῆ ἀνθρωπίνη ἀνάμνησις ἀφιερμένη εἰς τὴν μνήμην καὶ τὴν συνείδησιν, αἵτινές εἰσι τοσοῦτον ἄστατοι καὶ ἀσθενεῖς. Ὁ λόγος αὐτῶν θέλει διατηρεῖσθαι καὶ κυροῦσθαι ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ζῶντος ἐν αὐτοῖς, ὅπερ θέλει ὑπαγορεύει αὐτοῖς τί πρέπει νὰ εἴπωσιν (Ἰωάνν. 14, 16). Οὕτως ἡ ἐκκλησία διὰ παραδόσεως συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου ἐθεώρησε πάντοτε τὰ εὐαγγέλια. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διακρίνωμεν ἐν αὐτοῖς στοιχεῖον ἴδιον εἰς αὐτοὺς καὶ στοιχεῖον ἴδιον εἰς ἐκεῖνον περὶ οὗ ἔγραφον. Πᾶν ὅ τι ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ καλάμου αὐτῶν, ἀνήκει εἰς τὸν Ἰησοῦν, εἴτε ὡς πρᾶξις τοῦ βίου αὐτοῦ, εἴτε ὡς παράγγελμα τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Ἡ πρᾶξις περιεγράφη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σαφῶς, ζωηρῶς, ἡ διδασκαλία ἐξετέθη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τελεία ἢ τεμαχικῶς, ἀλλ' ὅμως καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἕτερόν εἰσιν ἀναπόσπαστα μέρη τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Διδασκάλου.

Ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ μυστήριον τοῦ αἰωνίου κάλλους, τῆς ἁπλότητος, τῆς ἁγιότητος, τῆς ἀθανάτου δυνάμεως τῶν Εὐαγγελίων. Δὲν εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα, ἡ ψυχή, ὁ νοῦς τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ ἡ ψυχή, τὸ πνεῦμα, ὁ νοῦς τοῦ Διδασκάλου. Οὗτος ζῇ ἐν αὐτοῖς, ἐνεργεῖ, λαλεῖ, συγκινεῖ φωτίζει καὶ ἁγιάζει. Ἡ γλυκύτης αὐτοῦ ἀκτινοβολεῖ καὶ περιβάλλει τὸν ἄνθρωπον, ἡ χάρις αὐτοῦ θέλγει καὶ ἑλκύει αὐτόν, τὸ παράδειγμα αὐτοῦ σύρει αὐτὸν κατόπιν αὐτοῦ, ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ μεταδίδοται πάντοτε. Βαδίζει τις κατόπιν αὐτοῦ μετὰ τῶν πτωχῶν, οἵτινες ἀπετέλουν αὐτῷ συνοδείαν, μετὰ τῶν ἀρτρωλῶν καὶ ἀσθενῶν τῶν ὁποίων ἐθεράπευε τὰς ὀρατὰς πληγὰς καί τὰ ἀόρατα τραύματα, δυνάμεθα νὰ ἀκούσωμεν τὴν διδαχὴν αὐτοῦ τοιαύτην, οἵαν ἐποίει εἰς τὰ πλήθη, νὰ καθήσωμεν μετ' αὐτῶν ὅπως ἀκούσωμεν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν λόφων τῆς Γαλιλαίας ἢ εἰς τὴν παραλίαν τῆς λίμνης, νὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτῷ κατὰ τὰ ταξείδια αὐτοῦ καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμεν αὐτὸν μετὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὡς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ναί, οὐδεὶς ποτε ὡμίλησε μετὰ τοσαύτης δυνάμεως καὶ ἐσκόρπισε πλείονας χάριτας. Αἱ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἰδιαίτεραι ἀποκαλύψεις, ὁ ἀποχαιρετισμός, αἱ διάφοροι αὐτοῦ συνδιαλέξεις κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου αὐτοῦ φαίνονται ὅτι ἀπευθύνονται καὶ ἡμῖν, αἱ ὀδύναι αὐτοῦ παρουσιάζονται ἐν ὅλῃ τῇ φρικαλεότητι, ἡ φοβερὰ αὐτοῦ τιμωρία προκαλεῖ καὶ ἐν ἡμῖν δάκρυα ὅπως παρὰ τοῖς φίλοις αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας τοῦ σταυροῦ, ὁ θαυμάσιος θρίαμβος αὐτοῦ καθησυχάζει ἡμᾶς· βλέποντες δὲ αὐτὸν καταλείποντα τὴν γῆν ἐν τῇ δόξῃ τῆς Ἀναλήψεως αὐτοῦ αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς πλήρεις ἐλπίδος καὶ δυνάμεως, διότι ἀφῆσιν καὶ ἡμῖν ὡς ἄλλοτε τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς τὸ Πνεῦμα τὸ νικῆσαν τὸν κόσμον καὶ καθιστὰν ἡμᾶς τέκνα Θεοῦ.

Τὰ βιβλία ταῦτα διατηροῦσι αἰωνίαν ζωὴν, νεότητα καὶ ἀνθηρότητα. Εἰσὶν ὡς ὁ Χριστὸς περὶ οὗ μαρτυροῦσι καὶ ὅστις ἦτο χθὲς, εἶναι σήμερον καὶ ἔσται αὔριον. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ οὐδαμῶς. Πάντες οἱ πάσχοντες δύνανται νὰ ἀναγνώσωσι τὰ Εὐαγγέλια, διότι θὰ εὕρωσιν ἐν αὐτοῖς παραμυθίαν· οἱ ἀγαπῶντες δύνανται να μελετήσωσιν αὐτά, διότι θὰ διδαχθῶσιν ἐν αὐτοῖς τὴν θυσίαν· οἱ θέλοντες τὸ ἀγαθὸν δύνανται νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτά, διότι θὰ εὕρωσιν ἐν αὐτοῖς τὸ μυστήριον πάσης ἀρετῆς. Οἱ ἀπηλπισμένοι θὰ εὕρωσιν ἐν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν, πάντες δὲ οἱ μελετῶντες, ἐὰν ἐξερευνήσωσιν αὐτὰ μετὰ καρδίας ἁπλῆς καὶ εὐθείας, θέλουσιν ἠττηθῇ ὑπὸ τῆς θείας ταύτης σοφίας, ἥτις διδάσκει ἡμᾶς τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτουσα ἡμῖν τὰς ἀνθρωπίνους ἀθλιότητας καὶ τὰ μέσα τοῦ ἀνακουφίζειν αὐτάς. Τίς ἄλλη ἐπιστήμη εἶναι ὑπερτέρα ταύτης; (ἕπεται συνέχεια).

ΟΙΚΟΣ–ΣΧΟΛΗ–ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι παράγοντες σφιγκτότατα πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένοι ἀπετέλεσαν ἀνέκαθεν τὴν ἀκράδαντον βάσιν τῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ, ὅτι ἕκαστος τούτων ἀμοιβαίως ἐξυπηρέτησε καὶ δέον νὰ ἐξυπηρετῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἄλλου πρὸς πλήρη καὶ κατὰ Χριστὸν μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν παντὸς τέκνου ὀρθοδόξου, τούτου ἀψευδὴς μάρτυς παρίσταται ἡ ἱστορία. Οἶκος, Σχολὴ καὶ Ἐκκλησία ἀποτελοῦσι τὴν ἱερὰν ἐκείνην τριάδα τῶν παραγόντων, οἵτινες καλλιεργοῦντες τὸν νοῦν καὶ μορφοῦντες τὴν καρδίαν τοῦ χριστιανοῦ καθιστῶσιν αὐτὸν πράγματι μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τέκνον τῆς Πολιτείας χρηστὸν καὶ γνήσιον καὶ ἀρχηγὸν οἴκου σώφρονα καὶ φιλόστοργον. Ὅπου ἕκαστος τῶν παραγόντων τούτων μονομερῶς ἐλειτούργησε καὶ ἐπὶ τῆς μονομεροῦς ἐστηρίχθη ἐνεργείας, ἐκεῖ τὸ ἔργον ἐναυάγησε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν οἰκτιστον, παραχθείσης ἐκ τῆς τοιαύτης μονομεροῦς ἐνεργείας καρδίας τερατωδῶς ἀντικειμένης πρὸς τὰς ἐνεργείας καὶ τὸν σκοπὸν τῶν δύο ἑτέρων παραγόντων. Ὅπου ἐπὶ παραδείγματι μόνη ἡ Σχολὴ ἀνέλαβε τὴν διάπλασιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ χριστιανοῦ παιδὸς ὀλιγωρήσασα, ἢ εἰς οὐδὲν λογισαμένη νὰ ζητήσῃ τὴν συναντίληψιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἴκου, ἐκεῖ ἐγεννήθη χριστιανικόν τι τέρας λυμηνάμενον τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, κινδύνους ἀπροόπτους τῇ Πολιτείᾳ προξενῆσαν καὶ πολλαχῶς τὴν κοινωνίαν συνταράξαν καὶ διαφθεῖραν· ὅπου ὁ Οἶκος ἠθέλησε νὰ συμπεριλάβῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἔργον τῶν δύο ἄλλων συμπαραγόντων αὐτοῦ, ἐκεῖ ἀνεβλάστησε μικροχριστιανική τις καρδία, ἐξ ἐκείνων ἃς παρῆγεν ὁ μεσαίων, ἐκεῖ ἀνεφύη ἐγωϊστικόν τι καὶ αὐτάρεσκον ὄν, ὅπερ ἐγέννων αἱ στενοκέφαλοι αὐλαὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης· ὅπου δὲ μόνη ἡ Ἐκκλησία ἀφιερμένη ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων προέβαινεν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Χριστιανοῦ ὡς ἐν τοῖς ἀναχωρητηρίοις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἐκεῖ ἐσχηματίζετο χριστιανὸς φέρων μὲν τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης καὶ εὐλαβείας πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν σφραγῖδα ἐκείνην τοῦ τελείου Χριστιανοῦ, οἵαν διετύπωσεν ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ Εὐαγγελίῳ.

Οἱ τρεῖς ἄρα οὗτοι παράγοντες δέον ἐκ παραλλήλου νὰ χειραγωγῶσι καὶ διαπλάττωσι τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἀποβῇ οὗτος τύπος μὲν ἀληθὴς χριστιανοῦ ὀρθοδόξου ἐν τῷ παρόντι, πολίτης δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ἱστορία γεραίρει καὶ τιμᾷ τὰ ὀνόματα ἐκείνων τῶν τέκνων αὐτῆς, ἅτινα διεμορφώθησαν καὶ διεπλάσθησαν τῇ συμπράξει τῶν τριῶν περὶ οὗ ὁ λόγος παραγόντων. Τὸ πνεῦμα τῶν οὕτω διαπαιδαγωγηθέντων τέκνων αὐτῆς χαρακτηρίζει σεβασμὸς πρὸς τὸν οἶκον σεβασμὸς πρὸς τὴν Σχολὴν καὶ εὐλάβεια ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος πρὸς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐζωογόνησε καὶ ἐστήριξετὰς ἠθικὰς βάσεις τοῦ οἴκου, ἀνύψωσε τὴν ἀποστολὴν τῆς σχολῆς, καὶ ἐλάμπρυνε καὶ κατηύγασε τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ πνεῦμα αὐτῶν κατέδειξε τὸν ἀναπόφευκτον σύνδεσμον τοῦ Οἴκου, τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς εὐχερῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ γῆς διανοίξαν ἅμα τὰς πύλας τῆς θύραθεν καὶ τῆς ἔσω σοφίας, ἅτε τοῦ αὐτοῦ ἀμφοτέρων στοχαζομένων σκοποῦ, τῆς ἐν τῷ ἀγαθῷ διαπλάσεως καὶ διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Τοῦ πνεύματος τούτου τῶν ἀληθῶν τέκνων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μεταλαμπαδευθέντος, ἄνδρες σοφοὶ ἐκύρωσαν τοὺς λόγους αὐτῶν πλήρεις πυρὸς ἱεροῦ, διὰ χριστιανικῶν ἀρετῶν κεκοσμημένοι καὶ ὑπόδειγμα ἡμῖν τοῖς νεωτέροις γενόμενοι. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡμεῖς οἱ νεώτεροι οὔτε τὸ παράδειγμα αὐτῶν μελετῶντες, οὔτε τῇ φυσικῇ ὁδῷ τῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου εἰς τὴν Σχολὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγούσῃ ἀκολουθοῦντες, συνεσπειρώθημεν ἐν τῇ τρώγλῃ μόνον τῆς Σχολῆς χαίρειν ἐῶντες τόν τε οἶκον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ βυκαλιζόμενοι ὑπὸ τῶν μινυρισμάτων τῆς ἐγωϊστικῆς καὶ τὴν σύμπραξιν τοῦ Οἴκου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπαρνησαμένης Σχολῆς, οὐ μόνον κούφως ἐπιδοκιμάζομεν καὶ ἐπικροτοῦμεν τὴν ἰδιόβουλον καὶ σφετεριστικὴν ταύτην τῆς σχολῆς τάσιν, ἀλλὰ καὶ ἀγνώμονας σαρκασμοὺς ἐπιρρίπτομεν ἐπὶ τοῦ Οἴκου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ τὰς θύρας αὐτῶν κἂν ἀνεχόμενοι νὰ ἴδωμεν. Εἰς ἠλίκα κέντρα λακτίζομεν οἱ δείλαιοι! Φιλοῦντες τὴν Σχολήν, ὀλιγωροῦμεν χάριν ταύτης τὴν Ἐκκλησίαν μὴ εἰδότες ὅτι τὸ ἔργον τῆς σχολῆς εἶναι ζοφερὸν ἄνευ τοῦ θείου φωτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκροβολίζομεν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας μὴ αἰσθανόμενοι ὅτι τὰ βέλη ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὴν τάλαιναν ἡμῶν κεφαλήν! Γινόμενοι Σαῦλοι ἐν ἀγνοίᾳ λακτίζομεν τὴν μητέρα ἐκείνην, ἥτις καὶ μόνη ἐγαλούχησε τοὺς προπάτορας καὶ γονεῖς ἡμῶν καὶ ἥτις μόνη ἐν κινδύνοις ἠθικοῖς καὶ λαίλαψι κοινωνικοῖς προβαλεῖ ἡμῖν τὰς θερμογόνους αὐτῆς πτέρυγας. Σπεύδομεν εἰς τὰς ἀνοικτὰς πύλας τῆς Σχολῆς καὶ ἀποστρέφομεν τὸ πρόσωπον ἡμῶν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῆς Ἐκκλησίας μὴ ἔχοντες ἐν νῷ οἱ τλήμονες ὅτι τὸ ἔργον τῆς σχολῆς καὶ μόνης εἶναι ξίφος ἀνεσπασμένον καὶ ἐπαπειλοῦν τὴν κεφαλὴν ἡμῶν καὶ ὅτι τὸ ξίφος τοῦτο δέον νὰ περιβάλῃ ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ κολεοῦ αὐτῆς, ἵνα μὴ βλάψῃ ἡμᾶς αὐτούς. Φιλίως διακείμενοι πρὸς τὴν γαυριῶσαν τοῦ παρόντος αἰῶνος δέσποιναν Σχολὴν ἀποφεύγομεν τὴν μητρικὴν ἐκείνην καὶ θείαν στοργήν, μεθ'ἧς νηπίους ὄντας περιεπτύξατο ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία, τείνοντες ἐν τῇ τετυφλωμένῃ ταύτῃ καταστάσει ἡμῶν νὰ διαρρήξωμεν πάντα μετ'αὐτῆς δεσμὸν καὶ διαβιώσωμεν ὑπὸ μόνα τὰ ἄγονα καὶ παγερὰ νουθετήματα τῆς σχολῆς. Ἠλίκον λάκκον ἀνορύττομεν οἱ νήπιοι πρὸ τοῦ μέλλοντος τῶν ἐπελευσομένων γενεῶν! Κατηντήσαμεν οἱ ἄφρονες νὰ

θεωρῶμεν τὰ δόγματα τῆς Σχολῆς κραταιότερα τῶν τῆς Ἐκκλησίας μὴ λογιζόμενοι ὅτι ἐκεῖνα μέν εἰσιν ἐπιγείων πνευμάτων προϊόντα, ταῦτα δὲ ἀπαύγασμα τοῦ θείου φωτός, ὅτι ἐκεῖνα μὲν πλανῶσι τοὺς τε πλανῶντας καὶ τοὺς πλανωμένους, ταῦτα δὲ σώζουσι καὶ τοὺς πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἀπολέσαντας.

Ἄλλοτε θέσει καὶ πνεύματι ἡ Σχολὴ παρέκειτο τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸν λύχνον δὲ κατέχουσα ἐδανείζετο τὸ ἔλαιον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ χριστιανικὸς οὗτος λύχνος καθωδήγει τοὺς προπάτορας ἡμῶν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἤδη δέ θέσει ἀπομακρυνθεῖσα ἡ Σχολὴ συναπεμακρύνθη καὶ πνεύματι καὶ τὸν λύχνον ἐγχειρίζουσα δὲν προτρέπεται τὸν χριστιανὸν ἵνα πορευθεὶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λάβῃ τὸ ἀναγκαῖον λύχνον ἔλαιον, ἀλλ' ἀρίησιν αὐτὸν οὕτω οἰόμενον ἔχειν τὸν ἀνημμένον, ἐνῷ, πράγματι οὗτός ἐστιν ἐσβεσμένος.

Ἄλλοτε εἰσήρχετο εὐλαβῶς ὁ χριστιανὸς παῖς, οὕτω ὑπὸ τῆς Σχολῆς νουθετούμενος, εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ καὶ προσηύχετο, νῦν ὅμως, πολὺ ἀρχαϊκὸν θεωρεῖται τὸ εἰσελθεῖν οὐχὶ εἰς τὸ «ταμεῖον» αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν Οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἵνα προσευχηθῇ. Ἄλλοτε τὸ τέκνον ἐν συγκινητικῇ στάσει ἀπήγγειλε περὶ τὴν ὥραν τῆς κατακλίσεως αὐτοῦ τὸ θεῖον «Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε» κτλ. τὸ «Θεοτόκε Παρθένε», τὸ «Πάτερ ἡμῶν», νῦν ὅμως ταῦτα πάντα ἐτέθησαν ὑπό τε τῆς Σχολῆς καὶ τῶν τὰς ῥήτρας αὐτῆς ὁλοψύχως ἐνστερνιζομένων γονέων ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ ἀντικαταστα θέντα ὑπὸ ὀθνείων καὶ ἀλλογλώσσων ποιημάτων τερπόντων τὰς ἀκοὰς τῶν γονέων γαυριώντων ἐπὶ τῇ ψευδοπροόδῳ ταύτῃ τῶν τεκνίων αὐτῶν. Ἄλλοτε τὸ τέλος τῆς τραπέζης καὶ τοῦ δείπνου ἐπεσφράγιζε τὸ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπαγγελλόμενον «Φάγονται πένητες κτλ.» τὸ «Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὅτι ἐνέπλησας ἡμᾶς» κτλ., νῦν ὅμως ἐσίγησαν ταῦτα ὡς ἀνεμώλια καὶ σκιά, τὸ δὲ *κλεισοκύμβαλον* ἀνέλαβε νὰ ἀναπέμπῃ τὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐπὶ τῇ χορηγήσει τοῦ «ἐπιουσίου ἄρτου». Ὦ χρόνοι παρελθυθότες πολύτιμοι καὶ ὦ χρόνοι παρόντες ἀγνώμονες καὶ ἀνεύλαβεῖς! Ἀλλὰ κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην τοιαύτη διατελέσει οὖσα ἠπνευματικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἡμῶν κατάστασις, ἐφ' ὅσον ἡ Σχολὴ δὲν θὰ συνδέῃ στενῶς τὴν ἀποστολήν αὐτῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἴκου, τοιαύτη ἡ κατ' οἶκον ἡμῶν ἀγωγὴ καὶ διαβίωσις ἐφ' ὅσον δὲν ἐννοήσωμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ συνδέωμεν τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ Οἴκου καὶ τούτων μετὰ τῆς Ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Μὴ παρακατατίθεσθε, γονεῖς, τὴν ἀγωγὴν καὶ διάπλασιν τῶν τεκνίων ἡμῶν εἰς μόνην τὴν Σχολήν, πρόσχετε δέ, παρακολουθεῖτε καὶ ἀναπληροῦτε καὶ συμπληροῦτε τὸ ἀτελὲς τοῦ ἔργου ἐκείνης. Μὴ προσδοκᾶτε τὴν ποθητὴν ἀγωγὴν καὶ διάπλασιν τῆς καρδίας τῶν ποθητῶν τεκνίων ἡμῶν παρὰ μόνης τῆς Σχολῆς, διότι ἀδυνατεῖ αὕτη νὰ παράσχῃ ἐντελὲς τὸ ποθούμενον, ἀλλὰ συναντιλαμβάνεσθε τοῦ ἔργου διδόντες τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἐκεῖνο, ὅπερ φύσει δὲν κέκτηται ἡ Σχολή. Προθύμως ὁδηγεῖτε τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς τὴν Σχολήν, ἀλλ' ὀφείλετε προθυμότερον νὰ ἄγητε αὐτὰ καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν θέλητε νὰ καταρτισθῇ ἐν τῇ τρυφερᾷ καρδίᾳ αὐτῶν τὸ ὕψιστον ἔργον, ὅπερ ἐπιδιώκετε. Οὔτε μόνη ἡ Σχολή, οὔτε μόνος ὁ Οἶκος θὰ παραδώσῃ ἡμῖν εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ τέκνα τοιαῦτα, οἷα ποθεῖτε νὰ ἴδητε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλ' οἱ δύο παράγοντες μετὰ τῆς εὐλογίας καὶ συναρωγῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀγαθὸν καὶ τέλειον δύναται νὰ κατορθωθῇ, θὰ συμπληρώσωσι τὸ ἔργον τοῦτο. Ποιεῖτε τοῦτο, μὴ ἀφίετε ἐκεῖνο, μὴ ἐγκαταλείπετε καὶ τὸ ἕτερον, διότι ἄλλως ἡ μόρφωσις καὶ ἡ παίδευσις τοῦ τέκνου ἡμῶν ἔσται οὐ μόνον χωλή, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος. Μεριμνῶντες περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ παραγκωνίζοντες τὴν καλλιέργιαν τοῦ ἑτέρου, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἐμεριμνᾶτε περὶ τῶν ποδῶν καὶ ἠμελεῖτε τῆς θεραπείας ἐλλείψεως ὑπαρχούσης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Παίδευσιν καὶ μόρφωσιν ἀρτίαν θὰ δώσητε τοῖς τέκνοις ἡμῶν, μόνον ὅταν ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν ἐπιδιώξητε τὴν σύμπραξιν τοῦ Οἴκου, τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸ πάντων, ἀναποσπάστως πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένων καὶ ἀποτελούντων τὸν θρόνον τῆς ἐντελοῦς μορφώσεως τῶν προσφιλῶν ἡμῖν τέκνων καὶ τὸ ἅρμα, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος μεταρσιούμενος φέρεται ἀπὸ γῆς πρὸς οὐρανόν, ἤτοι πρὸς τὸ ἀρχῆθεν τεταγμένον αὐτῷ θεῖον ἐκεῖνο ὕψος, ἀφ' οὗ ἁμαρτὼν ἐξωλίσθησε καὶ κατέπεσεν εἰς τὴν δοκιμαστικὴν ταύτην κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος καὶ τῶν στερήσεων.

Ἰάκωβος Βασιάδης.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1890—1891

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου Μ. ΚΑΒΟΥΓΑΛΟΥ*.

Ε'.) Περὶ τῶν ἐξετάσεων.

Οἱ ἐγγραφέντες κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος ἐν τῷ Μητρῴῳ τῆς Σχολῆς μαθηταὶ ἦσαν, καθὰ ἐρρήθη, ἐν ὅλῳ 539, πλὴν τῶν 2 ἀκροατῶν Ἀλλ' ἐκ τούτων μόνον 457 μετὰ τῶν 2 τούτων ἀκροατῶν προσῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν 82 οἱ μὲν ἀπεχώρησαν τῆς Σχολῆς κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ἕνεκα διαφόρων λόγων, οἱ δὲ ἀσθενήσαντες ἀνέβαλον τὰς ἐξετάσεις αὐτῶν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, δύο δὲ λίαν προώρως ἐθέρισε τὸ ἀπηνὲς τοῦ θανάτου δρέπανον, τὸν ἕνα ἐκ τῆς πρώτης καὶ τὸν ἕτερον ἐκ τῆς ὀγδόης τάξεως· τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου ἐθρήνησεν ἡ Σχολὴ ὡς μεγίστην αὐτῆς ζημίαν, οὐ μόνον διότι ἐστερήθη δι' αὐτοῦ ἑνὸς τῶν φιλτάτων αὐτῆς τέκνων, πολλαῖς κατηγλαϊσμένου ἀρεταῖς ἐμφύτοις τε καὶ ἐπικτήτοις, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπώλεσε δι' αὐτοῦ πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸν μαθητοῦ, ἀκριβῶς τὴν κλῆσιν καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ συναισθανομένου, καὶ δὲν ἠξιώθη νὰ παράσχῃ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ πολίτην χρησιμώτατον, οἷος πάντως ἔμελλε νὰ ἀναδειχθῇ ὁ

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 127—128 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου, καὶ τέλος.

προσφιλὴς αὐτῇ Δημήτριος Φωτιάδης, ἔχων ἣν ἔφερεν ἀπὸ τοῦ οἴκου χριστιανικωτάτην ἀνατροφήν. Εὔχεται δὲ τῇ μακρίᾳ αὐτοῦ ψυχῇ ἄδιον τὴν ἀνάπαυσιν. Αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις τούτων τῶν πρὸς ἐξέτασιν προσελθόντων διεξήχθησαν ἀκριβῶς συμφώνως ταῖς τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς διακελεύσεσιν. Ἡ ὀγδόη τάξις, ἡ τῶν τελειοφοίτων, ἐξετασθεῖσα κατὰ διαφόρους καιροὺς τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους ἐκ τῶν κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη διδαχθέντων μαθημάτων ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ, τῇ Ἀλγέβρᾳ καὶ Γεωμετρίᾳ, τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ρωμαϊκῇ Ἱστορίᾳ καὶ τῇ Ψυχολογίᾳ καὶ Λογικῇ, ὑπέστη ἀπὸ τῆς 22 τοῦ λήγοντος Μαΐου, ἐναρκτηρίου ἡμέρας τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων, καὶ τὰς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς καὶ τῇ Ἑλληνικῇ Γραμματολογίᾳ, τοῖς Λατινικοῖς καὶ τῇ Λατινικῇ Γραμματολογίᾳ, τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Φιλοσοφίας, τῇ Κοσμογραφίᾳ, τῇ Ὀρυκτολογίᾳ, τοῖς Γαλλικοῖς καὶ τοῖς Τουρκικοῖς ἐξετάσεις. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ κατώτεραι τάξεις, ὑποστᾶσαι, ληγούσης τῆς πρώτης ἑξαμηνίας, τὰς χειμερινὰς αὐτῶν ἐξετάσεις ἐν ἅπασι τοῖς ἐν αὐτῇ διδιδαγμένοις μαθήμασιν, καθυπεβλήθησαν ἀπὸ τῆς 22ας μέχρι τῆς 31ης τοῦ προλαβόντος μηνὸς καὶ εἰς τὰς ἐτησίους ἐξετάσεις ἐξετασθεῖσαι οὐ μόνον ἐν τοῖς τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας, ἀλλ' ἐν ἅπασι τοῖς τοῦ ἔτους μαθήμασιν· ὑπολείπονται ἤδη αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις, εἰς ἃς ὑποβάλλεται μόνη ἡ ἀνωτάτη τάξις, ἡ τῶν τελειοφοίτων, ἥτις καὶ ἐξετασθήσεται ἀπὸ τῆς προσεχοῦς δευτέρας ἐν τοῖς ἑξῆς μαθήμασι: τῇ Χριστιανικῇ Ἠθικῇ, τῇ Νεωτέρᾳ Ἱστορίᾳ, τῇ Πειραματικῇ Φυσικῇ, τοῖς Ἑλληνικοῖς, τοῖς Λατινικοῖς, τοῖς Τουρκικοῖς καὶ τοῖς Γαλλικοῖς. Διεξαχθήσονται δὲ αἱ ἐξετάσεις αὐτῆς ἀκριβῶς ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἤτοι διακριθέντων τῶν μαθημάτων εἰς τρεῖς κατηγορίας, τὴν τῶν *Ἑλληνικῶν*, τὴν τῶν *Γλωσσικῶν* (περιλαμβανόντων τὰ Λατινικά, Τουρκικὰ καὶ Γαλλικὰ) καὶ τὴν τῶν *Ἐπιστημονικῶν* (περιλαμβανόντων τὰ λοιπὰ τρία· τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικήν, τὴν Πειραματικὴν Φυσικὴν καὶ τὴν Πολιτικὴν Ἱστορίαν), καὶ τῆς ὅλης πληθύος τῶν μαθητῶν διαιρεθείσης διὰ κληρώσεως εἰς ὀκτὼ ἑπτάδας, ἐξετασθήσονται καθ' ἑκάστην τρεῖς ἑπτάδες μαθητῶν, ἡ μία ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς, ἡ ἑτέρα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ ἡ τρίτη ἐν τοῖς γλωσσικοῖς· οὕτως, ὥστε ἕκαστος τῶν μαθητῶν ὑποστήσεται ἐν ὅλῳ ἐξετάσεις, μίαν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, μίαν ἐν τοῖς Γλωσσικοῖς καὶ μίαν ἐν τοῖς Ἐπιστημονικοῖς· ἐν τίνι δὲ τῶν τριῶν μαθημάτων τῶν δύο δευτέρων κατηγοριῶν ἐξετασθήσεται ἕκαστος, ὁρισθήσεται δι' ἰδίου κλήρου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κληρώσεως αὐτοῦ πρὸς ἐξέτασιν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῶν ἐξετάσεων τριῶν μόνον ὡρισμένων ἑπτάδων μαθητῶν ὀφειλουσῶν νὰ προσέρχωνται καθ' ἑκάστην πρὸς ἐξέτασιν, ἀπαλλάσσονται οἱ λοιποὶ τῆς ψυχικῆς ἐκείνης ἀγωνίας, ἣν πάσχει ὁ ἀναμένων νὰ κληρωθῇ πρὸς ἐξέτασιν, καὶ ἥτις παρὰ πολλῷ πλήθει ἐξετασίμων, ὅπερ σχεδὸν πάντοτε ἔχει ἡ τῶν τελειοφοίτων τάξις, καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ὡς ἐκ τῆς πείρας γινώσκει τοῦτο ἡ Σχολή.

Ταῦτα, Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ὁμήγυρις, καὶ περὶ τῶν ἐξετάσεων τοῦ τελευτῶντος τούτου σχολικοῦ ἔτους. Εὔκαιρον δὲ ἤδη νομίζω νὰ ὁμολογήσω πανδήμως τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου πᾶσι τοῖς ἀξιοτίμοις τῆς Σχολῆς καθηγηταῖς, οἵτινες, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν οὕτω καὶ κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος οὐ μόνον ἀκριβῶς καὶ ἀνελλιπῶς τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῆς ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑψηλὴν διακονίαν ἐπετέλεσαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς καὶ εἰλικρινοῦς τῆς προθυμίας τὴν ἑαυτῶν σύμπραξίν μοι παρέσχον ἐν τῷ τῆς διευθύνσεως ἔργῳ. Ἰδίᾳ δὲ εὐγνωμοσύνης ἄξιός ἐστιν ὁ σεβαστὸς κύριος Β. Δ. Καλλίφρων, πολλαχῶς παρασχὼν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν πολύτιμον αὐτοῦ συνδρομὴν τῇ Σχολαρχίᾳ. Ὁ ἀρχειοφύλαξ κ. Α. Σπαθάρης, πολλὰ μοχθήσας καὶ ἐφέτος οὐ μόνον πρὸς διευθέτησιν τῶν διαφόρων τῆς Σχολῆς ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πρὸς συστηματικὴν ταξιθέτησιν τῆς βοτανικῆς καὶ ὀρυκτολογικῆς τῆς Σχολῆς συλλογῆς, ὁ γραμματεὺς τοῦ ἔτους τούτου κ. Α. Μαλιάκας ἀκριβῶς τὰ τῆς γραμματείας καθήκοντα ἐπιτελέσας καὶ ἀξιόλογον πραγματείαν «*Περὶ Λουκιανοῦ*» κατὰ τὴν τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν νενομισμένην τῆς Σχολῆς πανήγυριν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἀναγνούς, καὶ ὁ βιβλιοφύλαξ κ. Ν. Βοῦρος, πολλοὺς καὶ ἐφέτος ὑποστὰς κόπους πρὸς ταξιθέτησιν τῶν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων. Εὐχαριστίας πολλὰς ὁμολογῶ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἐκείνοις ἀξιοτίμοις γονεῦσι καὶ κηδεμόσι τῶν μαθητῶν, ὧν οἱ μὲν, αἰτηθέντες, οἱ δὲ φιλοστοργότεροι καὶ αὐθορμήτως παρέσχον τῇ Σχολῇ τὴν δυνατὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἐν ταῖς περὶ τῶν υἱῶν καὶ τῶν κηδεμονευομένων αὐτῶν φροντίσιν αὐτῆς·

Μετὰ τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τῶν ἐξετάσεων ἐπιτραπήτω μοι ἤδη νὰ μνημονεύσω καὶ τῶν δωρεῶν, δι' ὧν ἱκανοὶ τῶν φιλομούσων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξεδήλωσαν τὴν πρὸς τὴν Σχολὴν ἀγάπην αὐτῶν.

Γ'.) Περὶ δωρεῶν.

Παρατρέχων τὰς χρηματικὰς δωρεὰς, ἀναγραφησομένας ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ ἐριτίμου καὶ ὀτηρηοῦ ταμίου τῆς Σχολῆς κ. Β. Ἐλευθεριάδου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, μνημονεύω ἐνταῦθα μόνον τῶν ἑξῆς, καὶ δὴ πρῶτον τῶν πρὸς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς.

Ὁ Πανιερώτατος ἐπίσκοπος Μυριοφύτου κ. Νικόδημος ἐδωρήσατο τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς ἓν ἀντίτυπον τῆς ὑπὸ Β. Κάνδη ἐκπονηθείσης «Περιγραφῆς τῆς Προύσης».

Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωακεὶμ Φορόπουλος τὰ ἑξῆς τέσσαρα ἔργα αὐτοῦ: 1) Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία αὐτοκράτειρα τῶν Ρωμαίων· 2) Ἀφελὴς ἄποψις τῶν ἀξιώσεων τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀντικειμένων ταῖς λοιπαῖς Χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις· 3) Οἱ Ἀρειανοὶ τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος· 4) Ἡ κατὰ Καισάρειαν Ροδοκανάκειος Ἱερατικὴ Σχολή.

Ὁ σεβαστὸς τῆς Σχολῆς καθηγητὴς κ. Β. Δ. Καλλίφρων διαφόρους συγγραφὰς, ἀποτελούσας ἐν ὅλῳ σώματα μὲν 42 τόμους δὲ 43.

Ὁ διδάκτωρ τὰ νομικὰ δικηγόρος κ. Μιλτιάδης Καραβοκυρὸς τὰ ἑξῆς δύο ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντα συγγράμματα: 1) Κῶδιξ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου καὶ ἐκ διαθηκῶν κληρονομικοῦ δικαίου· 2) Κλεὶς τῆς συνήθους ὀθωμανικῆς νομοθεσίας.

Ὁ διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Βασίλειος Α. Κωνσταντινίδης τὰς ὑπ' αὐτοῦ γραφείσας «Κρίσεις, διορθώσεις καὶ προσθήκας» εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Γεωγραφικὴν Φιλολογίαν Ἀντωνίου Μηλιαράκη.

Ὁ διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνης τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντα «Μικρασιατικά». Ὁ αὐτὸς «Παναγιωτάκη τοῦ Μαμωνᾶ Διάλεξιν».

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ν. Κανελάκης τὰ ὑπ' αὐτοῦ συλλεγέντα καὶ ἐκδοθέντα «Χιακὰ ἀνάλεκτα».

Ὁ ἐλλόγιμος κ. Μανουὴλ Γεδεὼν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντας «Πατριαρχικοὺς Πίνακας».

Ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ (1861—1886). Παράρτημα τοῦ 18ου τόμου τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ.

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς τὴν Λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1889—1890.

Τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον «Τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1889—90 πεπραγμένα τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασίων τὴν ἐτησίαν Λογοδοσίαν τῆς διευθυνούσης αὐτὸ Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1890.

Ὁ κ. Ε. Δράκος τὰς ἑξῆς τρεῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσας συγγραφάς: 1] Μείζων στολισμὸς, ἤτοι λόγος περὶ παιδείας. Μελέτη περὶ τοῦ πῶς δεῖ συγγράφειν τοπογραφίαν καὶ Λατῖνοι ἐπίσκοποι ἐν Ἀνατολῇ· 2] Διάκοσμος· 3] Ἑλληνικαὶ Ἐκκλησιαστικαὶ σελίδες, τεῦχος πρῶτον.

Ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Γρ. Ζιγαβηνὸς, προϊστάμενος τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικῆς Κοινότητος τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον ἀξιόλογον περιοδικὸν «Ὁ Ἑξηγητὴς τῶν ἁγίων Γραφῶν».

Ἡ σεβαστὴ Διεύθυνσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» πάντα τὰ τοῦ ἔτους τούτου φύλλα αὐτῆς.

Αἱ ἀξιότιμοι διευθύνσεις τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος», τοῦ «Νεολόγου», τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ τῆς «Βυζαντίδος» πάντα τὰ ἄχρι τοῦδε ἐκδοθέντα φύλλα αὐτῶν, τοῦ «Νεολόγου» περιοριμένου μετὰ τῶν οἰκείων παραρτημάτων.

Τῷ δὲ Μουσείῳ τῆς Σχολῆς ἐδωρήσατο ὁ ἐκ τῶν τελειοφοίτων τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους κ. Ἀντ. Μουράτης τρεῖς πολυποδας κοραλλίων.

Ἀνώνυμος δέ τις εὐμενέστατα πρός τε τὴν σχολὴν καὶ τοὺς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῆς ἀπόρους διακείμενος, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπαναλαμβανομένων δωρεῶν αὐτοῦ διατρανοῦται, ἐδωρήσατο τῇ Σχολῇ μίαν μεγάλην θερμάστραν πρὸς θέρμανσιν τοῦ προδόμου αὐτῆς, καὶ εἴκοσι σώματα τῆς Φυσικῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀνδ. Σπαθάρη δεδεμένα πρὸς χρῆσιν τῶν ἐκ τῶν διδασκομένων τὸ μάθημα τοῦτο ἀπόρων μαθητῶν.

Τῷ παραδείγματι τοῦ ἀνωνύμου τούτου ἑπόμενος ἔπεμψε τῇ Σχολῇ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ὁ ἐρίτιμος κ. Κωνστ. Ἠλιάσκος ἀνὰ 30 ἀντίτυπα τῶν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀριστοκλέους ἐκπεπονημένων δύο συγγραφῶν: Λογικῆς καὶ Ἠθικῆς Φιλοσοφίας, ἵνα διανεμηθῶσι τοῖς ἐκ τῶν διδασκομένων τὰ μαθήματα ταῦτα ἐπιμελέστι καὶ διακρινομένοις ἐπὶ χρηστότητι ἤθους ἀπόροις μαθηταῖς.

Πᾶσι τούτοις τοῖς δωρηταῖς ἀπονέμει ἡ Σχολὴ δημοσίᾳ δι' ἐμοῦ σήμερον θερμὰς εὐχαριστίας.

Περὶ δωρεῶν πρὸς τὴν Σχολὴν ὄντος τοῦ λόγου, καθήκόν μου ἀπαραίτητον θεωρῶ νὰ μὴ παρασιωπήσω καὶ τὴν προστασίαν, ἣν παρέσχε καὶ ἐφέτος ὁ φιλόμουσος Σύλλογος «Ἑρμῆς» πρὸς ἱκανοὺς τῶν ἀπόρων μαθητῶν τῆς Σχολῆς, δωρεὰν χορηγήσας αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα βιβλία τῇ συστάσει τῆς Σχολαρχίας, ὡς καὶ τὴν σπουδαίαν πρός τινα τῶν ἀπόρων μαθητῶν αὐτῆς ἀρωγὴν τῆς ἐνταῦθα Ἐφορίας τῶν Σχολείων τῆς κωμοπόλεως Φερτεκίου παρασχούσης αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἄνετον συντήρησιν. Καὶ τούτοις τοῖς φιλομούσοις σωματείοις ἀπονέμει ἡ Σχολὴ πολλὰς τὰς εὐχαριστίας.

Ἀπὸ τῆς ἀναγραφῆς τῶν δωρεῶν μεταβαίνω ἤδη εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Σχολῆς.

Ζ'. Περὶ ἀναγκῶν τῆς Σχολῆς.

Τῆς Σχολῆς διὰ τῶν τακτικῶν αὐτῆς πόρων μόλις δυναμένης νὰ ἐπαρκῇ ταῖς ἀναποδράστοις αὐτῆς καθ' ἡμέραν ἀνάγκαις, ἡ θεραπεία ἐκτάκτων ἀναγκῶν αὐτῆς δέον ἀλλοθεν νὰ προέρχηται καὶ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ τὸ ταμεῖον αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἄλλοτε ὑπεδείχθησαν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ τῆς Σχολῆς ἀνάγκαι, καὶ θερμὴ ἐξηνέχθη εὐχὴ, ὅπως φιλόμουσός τις τῶν ὁμογενῶν εὐδοκήσῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Ἔκτακτοι δὲ ἀνάγκαι, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου γεννώμεναι ἐν οἰκοδομήμασι, οἷον ἡ Σχολὴ αὕτη, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναφαίνωνται κατὰ καιρούς. Ἡ σπουδαιοτάτη δὲ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς ἐστιν ἐφέτος ἡ καὶ πέρυσιν ὑποδειχθεῖσα ἀνάγκη τῆς βερνικώσεως τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν τοίχων αὐτῆς, ἡς ἡ θεραπεία δέον νὰ μὴ βραδύνῃ, ἵνα μὴ εἰς σοβαρωτέραν καὶ δυσθεράπευτον ἀνάγκην αὕτη περιέλθῃ πολυδαπάνων ἐπισκευῶν.

Ἑτέρα σπουδαία τῆς σχολῆς ἀνάγκη ἐστὶν ἡ αὔξησις καὶ ὁ πλουτισμὸς τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς, ἥτις, ἐπαρκὴς ἴσως ἐν ἄλλοις χρόνοις οὖσα, λίαν ἀνεπαρκὴς ἐστι σήμερον καὶ πενιχρά.

Ἡ τελευταία αὕτη ἀνάγκη αὐτῆς εὐχερέστατα δύναται νὰ πληρωθῇ, ἐάν τινα τῶν διακεκριμένων ἐπὶ πλούτῳ τέκνων αὐτῆς ἡδόκουν νὰ ἐπιδείξωνται τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην αὐτῶν διὰ δωρεᾶς νέων χρησίμων συγγραφῶν. Πάσας ταύτας τὰς ἀνάγκας αὐτῆς εὐελπιστεῖ ἡ Σχολὴ, ὅτι θὰ ἴδῃ ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ πεπληρωμένας.

Σπεύδων ἤδη πρὸς τὸ τέρμα τοῦ λόγου, καθῆκον ἀπαραίτητον λογίζομαι νὰ διακηρύξω πανδήμως ἐν τῇ εὐσήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τὴν ἄμετρον τῆς Σχολῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κύριον κύριον Διονύσιον, καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν σεπτοτάτην χορείαν τῶν ἁγίων Συνοδικῶν ἐπὶ τῇ πατρικῇ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς προνοίᾳ, ἥτις, ὅπως πάντοτε, οὕτω καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐμφανέστατα ἐξεδηλώθη.—Εὐγνωμοσύνην πολλὴν ὁμολογεῖ ἡ Σχολὴ καὶ τῷ προέδρῳ τῆς Ἐφορείας αὐτῆς σεβασμιωτάτῳ ἁγίῳ Δέρκων κ. Καλλινίκῳ σὺν τοῖς λοιποῖς μεγατίμοις καὶ φιλομουσοτάτοις ἀνδράσι, τοῖς συναπαρτίζουσι τὴν Ἐφορείαν ταύτην, κ. κ. Βασιλείῳ Σαρακιώτῃ, Βασιλείῳ Ἐλευθεριάδῃ, Δημητρίῳ Παπαλλῇ, Δημητρίῳ Εὐθυβούλῃ, Δημητρίῳ Μεζίκῃ καὶ Κωνσταντίνῳ Γ. Κωνσταντινίδῃ καὶ τῷ ἀποχωρήσαντι αὐτῆς κ. Ξενοφῶντι Ζωγράφῳ ἐπὶ τῷ πολλῷ καὶ ἀκραιφνεῖ ζήλῳ, ὃν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ προόδου αὐτῆς ἐπεδείξαντο. Εὐγνωμονεῖ ἔτι μεγάλως αὕτη καὶ τῇ ἀδελφότητι «Ξηροκρήνη», ἀνθ' ἧς καὶ ἐφέτος ἀπῄλαυσε παρ' αὐτῆς ἀρωγῆς. Ἀλλὰ τὴν μεγίστην εὐγνωμοσύνην ὀφείλει τῷ τριεδάστῳ, φιλολάῳ καὶ φιλομουσοτάτῳ ἡμῶν Ἄνακτι ἐπὶ τῇ πατρικῇ καὶ ὄντως βασιλικῇ εὐμενείᾳ, ἣν εὐδοκεῖ νὰ ἐπιδιωκῇ ἐν τῇ παιδευτικῇ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους δράσει, καὶ εὔχεται τῷ Ἄνακτι τῶν Ἀνάκτων Θεῷ, ὅπως χαρίσηται αὐτῷ εὐδαίμονα καὶ πανένδοξον βίου μακρότητα. Γένοιτο!

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Πληροφορῶ τὸν σεβαστὸν κλῆρον ὅτι ἐν τῷ ἀρτίως συστηθέντι ἐν Φαναρίῳ ὑπ' ἀριθ. 45 καταστήματί μου εὑρίσκονται ἐνδύματα ἀπὸ διάφορα ὑφάσματα, δηλ. ῥάσα, ἀντερία, κοντόρρασα, παντελόνια, κλωβιὰ ἐπαγκαλύμμαυχα, ὡς καὶ ἄμφια ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Πρὸς τούτοις δέχομαι καὶ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω κατασκευάζονται ἐν τῷ καταστήματί μου κομψῶς, στερεῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 18.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Γ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Ταντολίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γεράσ. Δώριζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμισυ.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς· Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Περὶ τακτικοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου —Κοινοποίησις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Ἐπιτροπεύων.— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Διονύσιος ὁ Ε' ἀδιαθετῶν καὶ κατὰ τὴν διαγνώμην τῶν ἰατρῶν ἔχων ἀνάγκην ἀναπαύσεως καὶ ἀποχῆς ἀπὸ πάσης ἐργασίας διώρισε διὰ πατριαρχικοῦ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον πιττακίου ἐπιτροπεύοντα τὸν Σεβασμιώτατον Γέροντα ἅγιον Ἡρακλείας κ. Γερμανόν, ᾧ τινι ἔδοτο τελείαν πληρεξουσιότητα ἐπὶ πασῶν τῶν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Πατριαρχείων ἀναγομένων ὑποθέσεων. Τοῦ διορισμοῦ τούτου τοῦ Ἐπιτροπεύοντος ἀνακοινωθέντος καὶ εἰς τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα καὶ ἀποδεκτοῦ γενομένου, ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Ἐπιτροπεύων ἀνέλαβεν ἤδη τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα τῆς θέσεως αὐτοῦ προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διεξάγων μετ' αὐτῆς πάσας τὰς εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Γεν. Κανονισμῶν ἀναγομένας ὑποθέσεις καὶ ὑπογράφων ἀντὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πάντα τὰ ἐκ τῶν Πατριαρχείων ἐξερχόμενα ἔγγραφα πλὴν τῶν πρὸς τὴν Ὑψ. Πύλην τακριρίων, ἅτινα ἐνεκρίθη ἵνα ὑπογράφωνται καὶ σφραγίζωνται ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

— Μητροπολίτης Βάρνης.— Ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς τρίτης παραιτήσεως κανονικῆς τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Βάρνης κυρίου Ἀλεξάνδρου, ἐγένετο σκέψις περὶ διορισμοῦ καὶ ἀποκαταστάσεως Ἀρχιερέως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἀπὸ πολλοῦ στερουμένῃ ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ἐπισκέψεως. Προταθέντων δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τριῶν κατὰ τὸν νόμον ὑποψηφίων, ἀνεβλήθη ἡ ὁριστικὴ τοῦ Μητροπολίτου Βάρνης ἐκλογὴ εἰς ἑτέραν συνεδρίασιν.

— Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.—Ἐπειδὴ ἡ Ἐφορεία τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων μεταξὺ τῶν μέτρων, ἅτινα ἐθεώρησεν ὡς ἀμέσως ληπτέα ἐνέκρινε καὶ τὸν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῆς Χωσδόχου Πηγῆς διορισμὸν ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου, τοῦτο δὲ δὲν προεβλέπετο ὑπὸ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Κανονισμοῦ, λόγον ποιουμένου περὶ ἱερατικῶς προϊσταμένου, προὐτάθη ἡ τροποποίησις τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου εἰς τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, τὴν κατὰ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς ἁρμοδίαν πρὸς τοῦτο ἀνωτάτην ἀρχήν. Τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ἀποδεξάμενον τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου, ἐνέκρινε τὸν ἐν τῇ ἱερᾷ περὶ ἧς ὁ λόγος Μονῇ διορισμὸν ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου, οὗ ἡ ἐκλογὴ ἀρέθη κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας εἰς τὴν ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον.

Τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων προστιθέμεθα ὅτι ἀποφάσει τῆς Ἐφορείας τούτων ὁ τέως διευθυντὴς αὐτῶν κ. Φλώρης ἰατρὸς ἀπελύθη τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἀνετέθη δὲ τῇ πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς ἐσωτερικῆς διευθύνσεως καὶ διαχειρίσεως διωρισμένῃ Ἐπιτροπῇ ἵνα προβῇ εἰς λῆψιν παντὸς μέτρου δυναμένου νὰ ἀποκατασταθῇ τὴν δέουσαν τάξιν ἐν τοῖς Καταστήμασι καὶ προλάβῃ τὴν ἐπανάληψιν ὁμοίων ἀτακτημάτων καὶ καταχρήσεων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ μεταβᾶσα προχθὲς ἐκεῖσε εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

— Κοινοτικὸν ζήτημα Σερρῶν. — Καθὰ γράφουσιν

ἐκ Σερρῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἡ μὲν μερὶς ἐκείνη τῶν πολιτῶν, ἥτις ἀείποτε ἐνέμεινεν ἐν τῇ τάξει καὶ νομιμότητι ἀσμένως καὶ προθύμως ἀπεδέξατο τὰ τελευταίως ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀποφασισθέντα ἀναφορικῶς εἰς τὸ διεγερθὲν αὐτόθι, ὡς μὴ ὤφελε, ζήτημα, διαβιβάσασα μάλιστα τῇ Ἐκκλησίᾳ θερμὰς εὐχαριστίας ἐπί τε τοῖς ἀποφασισθεῖσι καὶ ἐπὶ ταῖς ἀπευθυνομέναις μητριαῖς νουθεσίαις, ἐνῷ ἡ ἑτέρα ἀρνεῖται ἔτι δυστυχῶς νὰ ὑπακούσῃ τῇ μητρικῇ τῆς Ἐκκλησίας φωνῇ ἐμμένουσα εἰς τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν αὐτῆς. Συνεπείᾳ τούτου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σκεψαμένη ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντίνου ὡς συνεξάρχου τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἀνατιθεῖσα ἀμφοτέροις τοῖς ἱεράρχαις ὅπως συγκαλέσωσι γενικὴν τῶν πολιτῶν Σερρῶν συνέλευσιν, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παλαιοῦ Κανονισμοῦ, ἥτις νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς συντακτικὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐκπόνησιν σχεδίου νέου Κανονισμοῦ τῆς Κοινότητος, μετὰ δὲ τὴν ἐπιψήφισιν τούτου καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ἔγκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν προβῶσιν οἱ ἔξαρχοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν τοῦ Κανονισμοῦ τούτου ἄρθρων εἰς ἐκλογὴν νέων κοινοτικῶν ἀρχῶν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νέου κανονισμοῦ τὰ τῆς Κοινότητος θέλουσι διεξάγεσθαι ὑπὸ τῶν ἤδη ἐνεργείᾳ ἀρχῶν.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι οἱ εὐσεβεῖς Σερραῖοι ἀσμένως ὑπακούσουσι τῇ δικαίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἀποφάσει καὶ ὅτι δὲν θέλει βραδύνει ἡ ἀποκατάστασις τῆς τάξεως ἐν τῇ φιλογενεῖ αὐτῶν κοινότητι ἐπὶ κοινῷ ἀγαθῷ.

— *Πατριαρχικὴ Κεντρ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.*— Ἡ πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς διορισθεῖσα ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπὴ ἤρξατο ἤδη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς συνελθοῦσα εἰς προκαταρκτικὴν συνεδρίαν τῇ πρελθούσῃ τετάρτῃ. Κατὰ ταύτην ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει ἔνθεν μὲν ὁ τέως ἐν ἐνεργείᾳ Κανονισμὸς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔνθεν δὲ αἱ μέχρι τοῦδε ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς σχετικαὶ αἰτήσεις καὶ ἀπεφασίσθη ἵνα μετὰ μελέτην τῶν ἐγγράφων τούτων ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς προβῇ αὕτη εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐργασίαν.

—*Ἐπιτροπὴ δικονομίας.*— Ἐπειδὴ ἡ πρὸς σύνταξιν τῆς δικονομίας διορισθεῖσα ὑποεπιτροπὴ συντελέσασα τὸ ἔργον αὐτῆς παρέδωκε τὸ συνταχθὲν νομοσχέδιον εἰς τὴν ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων διορισθεῖσαν Ἐπιτροπήν, ταύτης δὲ μέλος ἦν καὶ ὁ Ἐξ. Ξ. Ζωγράφος ἰατρός, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀπεχώρησε τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀποπερατώσας τὴν διετῆ αὐτοῦ περίοδον, ἐξελέγη εἰς ἀντικατάστασιν ἐν τῇ συνεδριάσει τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου τῆς τετάρτης μέλος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπῆς ὁ ἐξοχ. Παυλάκης βέης Φενερλῆς.

—*Ἀπόδειξις Πρωτοσυγκελλίας.*— Ἡ Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία ἀπηύθυνεν εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὰς Ἐφορείας τῶν κατ' ἐνορίας Σχολῶν Ἀπόδειξιν, δι' ἧς δηλοῦσα ὅτι διάφορα κτήματα τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Σχολῶν ὄντα ἐπιγεγραμμένα ἐπ' ὀνόματι προσώπων ζώντων μὲν, μὴ ἐχόντων δὲ νομίμους κληρονόμους, ἢ πρὸ πολλοῦ μὲν ἀποθανόντων, καταλιπόντων δὲ τέκνα ἐν ἀγαμίᾳ διατελοῦντα, ἢ συνάψαντα μὲν γάμον μὴ ἀποκτήσαντα δὲ κληρονόμους, κινδυνεύουσι νὰ ἀπολεσθῶσιν, ἕνεκα τῶν λόγων τούτων καὶ ἄλλων ὁμοίας φύσεως, συνίστησι θερμῶς ταῖς Ἐπιτροπαῖς καὶ ἐφορείαις ἵνα προλαμβάνουσαι τὸν κίνδυνον τοῦτον σπεύσωσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ κτήματα ταῦτα διενεργοῦσαι τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν ἐπ' ὀνόματι ἑτέρων προσώπων, παρουσιαζόντων ἐχέγγυα ἐξασφαλίσεως τῶν κτημάτων τούτων, λαμβάνουσαι δὲ παρ' αὐτῶν τὰ εἰθισμένα ἔγγραφα τὰ τὴν εἰκονικὴν ἐγγραφὴν τῶν κτημάτων τούτων δηλοῦντα.

Τὸ πρᾶγμα τυγχάνει τοσοῦτο σπουδαῖον, ὁ κίνδυνος τοσοῦτο προφανὴς καὶ ἡ ἀπώλεια οὕτως ἀνεπανόρθωτος, ὥστε πιστεύομεν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀξιότιμοι Ἐφορεῖαι καὶ Ἐπιτροπαὶ θέλουσι σπεύσει ἵνα κανονίσωσιν ἐγκαίρως τὰ περὶ τούτου, λαμβάνουσαι ὑπ' ὄψει οἷαν ὑπέχουσιν εὐθύνην, ἐὰν ἐκ τῆς ὀλιγωρίας αὐτῶν ἢ ἐξ ἄλλων λόγων ἀφήσωσι νὰ ἀπολεσθῇ ἐκκλησιαστικὸν ἢ σχολικόν τι κτῆμα, ἐν ᾧ πασίγνωστον τυγχάνει ὅτι ἐκ τῶν μικρῶν προσόδων τῶν κτημάτων τούτων συντηροῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἡμέτερα ἐκπαιδευτήρια καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ εὐπρέπεια τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*— Λαβουσῶν ἤδη πέρας τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφοίτων ἐν τῇ κατὰ Χάλκην ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἄρχονται τῇ προσεχεῖ Δευτέρᾳ 1ῃ Ἰουλίου, αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις πασῶν τῶν τάξεων, αἵτινες διαρκέσουσι μέχρι τῆς Κυριακῆς 7 Ἰουλίου, ὅτε γενήσεται ἡ ἐν τῷ ναῷ τῆς Μονῆς συνήθης ἱερὰ τελετὴ, ἡ ἀναγόρευσις τῶν τελοιοφοίτων εἰς διδασκάλους τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς θεολογίας καὶ ἡ ἀπονομὴ εἰς αὐτοὺς τοῦ νενομισμένου διπλώματος. Πρὸς τοῦτο ἀπέρχεται εἰς Χάλκην ἀπὸ τῆς Κυριακῆς ὁ Σεβασμ. Ἐπιτροπεύων μετὰ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἧς αἱ ἐργασίαι διακόπτονται ἐπὶ ἑβδομάδα.

Οἱ πρόκριτοι Τσαριτσάνης τῆς Ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος διὰ γράμματος αὐτῶν ὑπέβαλον τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ αἴτησιν ἵνα ἐκ τῆς κωμοπόλεως αὐτῶν εἰσχθῇ καὶ νῦν εἰς ὑπότροφος εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν διατηρούμενος ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Μ. Οἰκονόμου. Ἡ αἴτησις αὕτη ὑποβληθεῖσα τῇ ἱ. Συνόδῳ ἐγένετο ἀποδεκτή.

Πρὸς τούτοις ἡ Ἐφορεία τῆς αὐτῆς Σχολῆς ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποστολῆς τοῦ Οἰκονόμου τῆς Σχολῆς εἰς τὴν Μονὴν Ξενίτου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γάνου καὶ Χώρας πρὸς εἴσπραξιν τῶν ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς καθυστερουμένων τῇ Σχολῇ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν ἀποστολὴν τοῦ ὑποδειχθέντος προσώπου.

—*Ταμεῖον ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς.*— Ἐπιτροπὴ

ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ σεβ. ἁγίου Δράμας κ. Γερμανοῦ καὶ τῶν κκ. Σ. Παπαδάκη καὶ Ν. Α. Νικολαΐδου εἶχε διορισθῇ ὅπως ἐξελέγξῃ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ τε πρώην ταμίου τῆς Σχολῆς σεβασμ. μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Ἰωακεὶμ καὶ τοῦ νῦν τοιούτου σεβασμ. μητροπολίτου Σηλυβρίας κ. Γερμανοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀποπεράνασα τὸ ἔργον αὐτῆς ὑπέβαλεν ἔκθεσιν, δι' ἧς δηλοῦσα ὅτι εὗρεν ἀμφοτέρας τὰς διαχειρίσεις ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ καὶ ὀρθότητι γενομένας προτείνει ἵνα ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς σεβασμ. ταμίας, ἐφ' ᾧ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφήνατο ἵνα διὰ πιττακίων τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος ἐκδηλωθῶσιν ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας ἀμφοτέροις τοῖς οὕτωσὶ ἀξιεπαίνως ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐργασαμένοις σεβασμιωτάτοις ἱεράρχαις.

— *Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον.* — Σεβαστὴ ἱεραρχῶν, ἐπιστημόνων, λογίων, τραπεζιτῶν καὶ ἄλλων φιλομούσων ὁμήγυρις παρέστη τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ καθιδρύματος τοῦ Ζαππείου ἀγομένην τελετὴν τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς τελειοφοίτοις αὐτοῦ ταῖς κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος τὸν πνευματικὸν αὐτῶν δρόμον εὐδοκίμως πάνυ διανυσάσαις. Τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐν μητρικῇ ἀγαλλιάσει εὐλογοῦσαν τὸν ὅλον τοῦ ἀγλαοῦ φυτωρίου πνευματικὸν ἀγῶνα ἐξεπροσώπησαν οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, πρωτοστατοῦντος τῆς θυμήρους τελετῆς τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ, ἤτοι οἱ σεβασμ. Δέρκων Καλλίνικος, Δράμας Γερμανός, Σηλυβρίας Γερμανός, Σωζουαγαθουπόλεως Ἁρθένιος καὶ Βελεγράδων Δωρόθεος μετὰ τῶν πανιερωτάτων πρώην Ἐρσεκίου Ἰγνατίου, καὶ πρώην Λεβρῶν Μεθοδίου, τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν κκ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μιχαὴλ Κλεοβούλου, σχολάρχου καὶ διευθυντοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ παναγίου Τάφου καὶ τοῦ κ. Χρυσάνθου ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Πρὸς τούτοις τὴν τελετὴν ἐτίμησαν ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Εὐγ. Ζαλοκώστα, ὁ κ. Οὐάρ, διερμηνεὺς τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς πρεσβείας, ὁ Γεωργάκη ἐφέντης Ὀχάνης, γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ μέλος τῆς ἐπὶ τῶν συντάξεων καὶ μεταφράσεων ἐπιτροπῆς τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Ἐξ. τὸν φιλόμουσον Μουνὶρ πασᾶν, ὑπουργὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Γενομένης τῆς ἱερᾶς τελετῆς τὸ βῆμα ἀνῆλθεν ὁ κ. Στ. Βουτυρᾶς, μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Ζαππείου καὶ γενικὸς αὐτοῦ γραμματεὺς καὶ ἐξ ὑπογυίου ἐξέθηκε τὰ πεπραγμένα καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ. Κατὰ τὴν προρρηκὴν ταύτην ἔκθεσιν τοῦ κ. Στ. Βουτυρᾶ ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ ἔτος τριακόσιαι τριάκοντα καὶ δύο μαθήτριαι, ὧν 120 ἐσωτερικαὶ καὶ 212 ἐξωτερικαί, ὧν 11 διετέλεσαν ἡμίτροφοι. Ἐκ τῶν 120 δὲ ἐσωτερικῶν 98 μὲν ἐγένοντο ἡμίτροφοι, 22 δὲ ὑπότροφοι, ἐκ δὲ τῶν ἐξωτερικῶν 106 μὲν ἐφοίτησαν δωρεάν, 96 δὲ ἐπὶ διδάκτροις. Καὶ τοῦ μὲν διδασκαλείου τελειόφοιτοι ἀνεδείχθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 14, τοῦ δὲ γυμνασίου 19.

Περὶ τῶν ἐξετάσεων δὲ τῶν τελειοφοίτων προκειμένου ὁ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶς εἶπεν ὅτι αὗται ἐγένοντο μετὰ πάσης αὐστηρότητος πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διορισθείσης ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀπαρτιζομένης ὑπὸ τοῦ σεβασμ. Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου καὶ τῶν ἐλλογίμων κκ. Χριστοφόρου Σαμαρτσίδου καὶ Μιχαὴλ Κεφάλα, καθὰ ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἐμαρτύρει.

Τὸν κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶν διεδέξατο ἡ διευθύντρια τοῦ καθιδρύματος ἐλλόγιμος κ. Εὐθαλία Ἀδάμ, καὶ διὰ συνετῆς καὶ περιεκτικωτάτης προσφωνήσεως ἀπέτεινε σορὰς νουθεσίας πρὸς τὰς τὸ σεμνὸν καθίδρυμα ἀποχαιρετιζούσας τελειοφοίτους. Μετὰ τὴν παραινετικωτάτην ταύτην τῆς εὐπαιδεύτου διευθυντρίας προσλαλιὰν καὶ ὕμνον πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν ἄνακτα ἡμῶν Σουλτάνον Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν καὶ ᾠδὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ ἑτέραν πρὸς τὸν φιλογενέστατον καὶ μεγάθυμον ἱδρυτήν, ἡ Α. Σ. ὁ Ἐπιτροπεύων ἐξέφρασε τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ἀριπρεπεῖ τούτῳ ἐθνικῷ καθιδρύματι καρποφόρῳ διδασκαλίᾳ, εὐξάμενος αὐτῷ μὲν πλούσιον ἀεὶ καὶ δαψιλῆ τὸν πνευματικὸν ἀμητόν, τῷ δὲ μεγαθύμῳ καὶ φιλογενεῖ ἱδρυτῇ μακρότητα ἡμερῶν καὶ περίσσειαν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς. Ἐδεήθη δὲ ἡ Α. Σεβασμιότης τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τῶν φώτων, ἵνα τοὺς μὲν ἐν τῷ σεμνῷ τούτῳ ἱδρύματι φερεπόνως κοπιῶσι καὶ μοχθοῦσι πρὸς μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς θηλείας νεότητος, διοικητικῷ συμβουλίῳ, κοσμητρίαις, καθηγηταῖς καὶ διδασκάλοις δωρῆται πλουσίαν τὴν ἄνωθεν ἀντιμισθίαν, τῷ δὲ φιλομουσοτάτῳ ἡμῶν Ἄνακτι χαρίζηται ὑγίειαν ἀμετάπτωτον καὶ εὐδαιμονίαν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ὑπὸ τὸ κραταιὸν αὐτοῦ σκῆπτρον ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐημερίᾳ βιούντων πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων.

— *Ἐκπαιδευτήριον Βασματζίδου.* — Ἐν μέσῳ πυκνῆς ὁμηγύρεως γονέων, κηδεμόνων καὶ πολλῶν λογίων, ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρασχόντος τρανὰ τεκμήρια τῆς εὐδοκίμου λειτουργίας αὐτοῦ ὑπὸ τὴν σοφὴν καὶ ἄγρυπνον διεύθυνσιν τοῦ ἱδρυτοῦ ἀκαμάτου δὲ καὶ δραστηρίου διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Ἰωάννου Βασματζίδου. Τῆς τελετῆς προέστη ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Προικοννήσου κ. Νικόδημος. Ψαλέντος ὕμνου πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων, ὁ ἐλλόγιμος διευθυντὴς ἀνέγνω τὸ γενικὸν βαθμολόγιον τῆς τε προόδου καὶ διαγωγῆς τῶν μαθητῶν πασῶν τῶν τάξεων, μετὰ τοῦτο δὲ τὸ τῶν τελειοφοίτων ἀποτείνας πολλὰς πατρικὰς καὶ σορὰς

νουθεσίας πρὸς τοὺς πέντε τελειοφοίτους τῆς Σχολῆς. Μετὰ τὸν κ. Βασιλειάδην ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Προικοννήσου προσεῖπε τὰ εἰκότα ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐξάρας τὴν καλὴν καὶ καρποφόρον λειτουργίαν τοῦ καλοῦ τούτου καθιδρύματος, εὐξάμενος τοῖς ἀποφοιτῶσι προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν ἐν τῷ πολλῷ δυσχερεστέρῳ σταδίῳ τῆς κοινωνίας καὶ καταλήξας εἰς ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχῶν πρὸς τὸν ὕψιστον ὑπὲρ τοῦ κρειττόστου καὶ φιλομούσου ἡμῶν Ἄνακτος ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ὁποίου ἀπροσκόπτως ἐκπληροῦσι τὰ ἡμέτερα ἐκπαιδευτήρια τὴν μεγάλην αὐτῶν κοινωνικὴν ἀποστολήν.

— *Διδασκαλικὴ ἀδελφότης.* — Πολλάκις ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς σύστασιν σωματείου ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν ἀλληλοβοήθειαν τῶν διδασκάλων, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπανειλημμένως, ἂν μὴ ἀπατώμεθα, ἡ σύστασις προσέκρουσε καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμενεν ἐν καταστάσει σχεδίου μόνον. Ἤδη ἀπὸ πολλοῦ τυγχάνει βέβαιον ὅτι συνέστη «Διδασκαλικὴ Ἀδελφότης» ἥτις προτίθεται κατὰ τὸν Κανονισμὸν αὐτῆς α΄] τὴν κατὰ τὸ ἐνὸν ὑλικὴν ὑποστήριξιν διδασκάλων γήρατος ἢ ἄλλης ἀπροόπτου αἰτίας ἕνεκα ἐν διαθεσιμότητι διατελούντων καὶ ἀνεξιοπαθούντων, διὰ παροχῆς συνδρομῶν ὡς ἐν τῷ Ζ΄ κεφαλαίῳ ὁρίζεται καὶ β΄] τὴν ἠθικὴν ἀλληλοβοήθειαν, ἰδίᾳ τῶν τακτικῶν αὐτῆς μελῶν, διὰ συγκροτήσεως εἰδικῶν συνεδριάσεων πρὸς ἀνακοίνωσιν παιδαγωγικῶν πραγματειῶν, δι' ἐκδόσεως ἐκπαιδευτικοῦ περιοδικοῦ καὶ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου ὑπὸ τῆς ὁλομελείας ἐγκρινομένου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ἀδελφότητος ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἀξιοτίμων κκ. Ἐμμ. Μουτεβελλῆ ὡς προέδρου, Θ. Ν. Βεγλερῆ καὶ Δημ. Κ. Μισιτζῆ ὡς ἀντιπροέδρων, Γεωργίου Ἰ. Σεϊτανίδου ταμίου, Ἀλ. Γεωργιάδου ὑποταμίου, Ν. Βαρειάδου γεν. γραμματέως καὶ Κ. Θεοδοσιάδου εἰδικοῦ γραμματέως.

Τῆς συστάσεως τοιαύτης ἀδελφότητος οὔσης λίαν λυσιτελοῦς, ἅτε δὴ σκοποῦσης τὴν ὁπωσδήποτε βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ἐν τῷ πολυμόχθῳ ἀγῶνι τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος ἐγγηρασκόντων, ἢ καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν εἰς ἐργασίαν ἀνικάνων καθισταμένων διδασκάλων, ὡς καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀλληλοβοήθειαν τῶν τακτικῶν αὐτῆς μελῶν, θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ συστήσωμεν πᾶσι τοῖς ὁπωσδήποτε δυναμένοις, ἵνα προθύμως παράσχωσιν αὐτῇ τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν, καθόσον τοιαῦτα κοινωφελῆ σωματεῖα μόνον διὰ τῆς βοηθείας καὶ ἀρωγῆς πολλῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ οὗ στοχάζονται. Πρὸ παντὸς ὅμως αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ συσσωματωθῶσι περὶ τὴν Ἀδελφότητα, ὅπως αὕτη δυνηθῇ νὰ καταλάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἀνταποκριθῇ δὲ τελεσφόρως εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνέστη.

—*Παρθεναγωγεῖον Ἁγίου Τάφου.* —Αἱ ἐξετάσεις τοῦ ἐν Φαναρίῳ Παρθεναγωγείου τοῦ Ἁγίου Τάφου ἄρξονται αὔριον Σαββάτῳ, ἑορτῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, παραταθησόμεναι μέχρι τῆς πέμπτης τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος.

—*Σχολὴ Ξυλοπόρτης.*—Αἱ ἐξετάσεις τῆς σχολῆς ταύτης ἄρχονται τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ 30 λήγοντος διαρκοῦσαι καὶ τῇ ἐπιούσῃ.

— *Βιβλιοκρισία.*— Προθύμῳ δαπάνῃ τοῦ γεραροῦ καὶ μουσοτραφοῦς μητροπολίτου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη ἐξεδόθη λίαν φιλοκάλως ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν ἐν Ἀθήναις ἀδελφῶν Περρῆ τὸ Α΄ φυλλάδιον «Συντόμου Ἱστορίας τῆς Ἀμισηνῆς χώρας», ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Παπαγεωργιάδου.

Ὁ συγγραφεὺς λίαν φιλοπόνως ἐπεζήτησε πᾶν ὅ τι ἔμελλε νὰ εὐοδώσῃ τὸν σκοπόν, οὗ ἐστοχάζετο τὸ πόνημα αὐτοῦ· δι' ὃ ἐπισταμένως ἠρεύνησε καὶ αὐτοπροσώπως ἐπεσκέψατο πᾶν ὅ τι ἐνυπῆρχεν αὐτόθι λείψανον διαγῶν ἀμυδρὸν φῶς εἴς τινας σελίδας τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Μετὰ τὴν γεωγραφικὴν περιγραφὴν τῆς Ἀμισηνῆς χώρας ἄρχεται τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀπὸ ἐποχῆς μυθολογικῆς καὶ συντόμως διατρέχων πάσας τὰς περιόδους αὐτῆς καταλήγει μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴν περαιτέρω δὲ ἱστορίαν ἐπιφυλάσσεται νὰ διαπραγματευθῇ ἐν τοῖς ἑπομένοις φυλλαδίοις. Ἐν τέλει τοῦ φυλλαδίου ἐπισυνάπτεται Κατάλογος Χρονολογικὸς τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἀρχιερέων Ἀμασείας συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. μητροπολίτου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου.

Ὁ κ. Χ. Παπαγεωργιάδου ἔχων τὴν πολύτιμον ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ πολυσεβάστου μητροπολίτου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἀξιέπαινον ἔργον, διότι αἱ καλαί, ἤτοι αἱ ἀκριβεῖς καὶ ὑπὸ αὐτοπτῶν μαρτύρων συντασσόμεναι μονογραφίαι πόλεων ἢ ἐπαρχιῶν εἰσὶ τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν μορφοῦται ἡ ἐν γένει ἱστορία καὶ γεωγραφία, ὡς τὰ γράμματά εἰσι τὰ στοιχεῖα, δι' ὧν σχηματίζεται ὁ λόγος. Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων ἀκριβῶν μονογραφιῶν δύναται νὰ ἱδρυθῇ ἀσφαλὲς καὶ ἑδραῖον ἱστορικὸν οἰκοδόμημα ἀνεπηρέαστον πάσης φανταστικῆς ἢ μεροληπτικῆς ἀφηγήσεως.

—Ἐπίσης ὁ διαπρεπὴς καὶ φιλόπονος κ. Ἐπαμειν. Σταματιάδης ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικὰ Σύλλεκτα» ἐξέδωκεν εἰς φῶς διάφορα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα, οἷον πατριαρχικὰς καὶ συνοδικὰς πράξεις, ἔγγραφά τινα τοῦ Μ. Λογοθέτου Ἱεράκος καί τινας ἐπιστολὰς πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων, ἀντιγράψας τὰ μὲν τούτων ἐκ κώδικος τῆς ἐν Σάμῳ ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὸ δὲ ἐκ χειρογράφου τῆς εὐαγοῦς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἕτερα δὲ ἀλλαχόθεν παραλαβών.

Τῆς συλλογῆς ταύτης προτάσσεται σοφὸς πρόλογος, ἐν ᾧ ὁ ἐρίτιμος κ. Σταματιάδης καταδείκνυσι τὴν ὠφέλειαν, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τοιούτων ἐγγράφων, ἅτινα σπουδαῖον ἐπιχέουσι φῶς ἐπὶ τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἧς τοσαῦτα μέρη μένουσιν ἔτι ἐν τῷ

σκότει ἐλλείψει πηγῶν ἢ καὶ διαστρέφονται ὑπὸ ἀνθρώπων ἀγνοούντων τὴν ἱστορίαν, ἢ καὶ ἐν ἐπιγνώσει διαστρεφόντων αὐτὴν χάριν ἰδιοτελῶν σκοπῶν καὶ λόγων.

Συγχαίρομεν τῷ διαπρεπεῖ λογίῳ ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ πολυτίμῳ συμβολῇ εἰς τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱστορίαν εὐχόμενοι ἵνα καὶ ἄλλα ὅμοια ἔργα τοῦ τε κ. Σταματιάδου καὶ ἄλλων λογίων ὁμογενῶν ἴδωμεν πλουτίζοντα τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν ὅπως ἐπ' αὐτῶν ἀνεγερθῇ, ὅταν ἐπιστῇ ὁ καιρός, ἀγλαὸν καὶ ἀριπρεπὲς οἰκοδόμημα τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

—*Ὀθωμανικοὶ κώδικες*. Ἐξεδόθη τὸ 32 φυλλάδιον τοῦ Δ' τόμου τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Νικολαΐδου διευθυντοῦ τῶν ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Σερβέτ» ἐκδιδομένων ὀθωμανικῶν κωδίκων περιέχον διοικητικοὺς νόμους, ἐγκυκλίους καὶ λοιπά.

—Ὡσαύτως ἐξεδόθη τὸ 23 καὶ 24 τεῦχος τοῦ ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ «Κήρυκος» τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Π. Ἰωαννίδου ἐκδιδομένου, περιέχον δαψιλῆ καὶ ἐκλεκτὴν φιλολογικὴν ὕλην.

—Ἐξεδόθη ἐπίσης τὸ Γ' καὶ Δ' τεῦχος τοῦ ΙΔ' τόμου τοῦ ἐν Ἀθήναις καλλίστου μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος «Σωτῆρος», περιέχοντος ἐκλεκτὴν ὕλην.

Τῇ προσεχεῖ κυριακῇ, 30 Ἰουνίου, ἡ κοινότης Σαλματομβρουκίου τελεῖ τὸ τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου καὶ μεγάλου αὐτῆς εὐεργέτου **Κυριακοῦ Κατζοπούλου.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ *ἐλέῳ θεοῦ κτλ.*

Ἀριθ. $\frac{\text{πρωτ. } 2518}{\text{διεκπ. } 1993}$

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα . . . ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε . . . ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύρ . . . χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Διὰ τῆς ἀπὸ κη' φεβρουαρίου τοῦ παρῳχημένου ἔτους πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου ἀνακοινούμενοι αὐτῇ τὰς πρὸς τοὺς ἡγουμένους τῶν ἱερῶν Μονῶν διαβιβασθείσας ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας πρὸς καταρτισμὸν κτηματολογίου τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ πρὸς ἀποστολὴν ἀντιγράφων πάντων τῶν τίτλων ἰδιοκτησίας, ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπειγούσης ἀνάγκης τοῦ μέρους τούτου, προτρεπόμενοι μάλιστα, ὅπως, ἐὰν ἴδῃ τοὺς διέποντας τὰ τῶν Μονῶν ἀμελοῦντας περὶ τὴν ἔγκαιρον ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης, ἐπαναλάβῃ ἐπιμόνως καὶ ἐντόνως τὰς ἑαυτῆς προτροπάς. Ἀλλ' ὅμως, τοῦ σκοποῦ τῆς ἐγκυλίου ἐκείνης μήπω ἐκπληρωθέντος ἐκ μέρους πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ἡγουμένων, προαγόμεθα, συνοδικῇ ἀποφάσει, εἰς τὴν νέαν ταύτην ὑπόμνησιν. Ἀπολύσαντες δὲ τὴν ἔγκλειστον ἐπαναληπτικὴν πρὸς τοὺς ἡγουμένους ἐγκύκλιον, ἀξιοῦμεν τὴν αὐτῆς Ἱερότητα καὶ συντόνως προτρεπόμεθα ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου συντελέσῃ εἰς τὴν ταχεῖαν ἐγγραφὴν τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ζητουμένων πληροφοριῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πέρυσιν ἀποσταλέντων διαγραμμάτων, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν αἰτηθέντων ἀντιγράφων πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀπαραιτήτου γενικοῦ κτηματολογίου τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, ὅπερ ἤρξατο ἤδη συντασσόμενον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπὶ σκοπῷ ἐξασφαλίσεως καὶ προστασίας τῶν μοναστηριακῶν ἰδιοκτησιῶν καὶ τῶν ὑλικῶν αὐτῶν συμφερόντων. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος.

ἀωϛα' ἰουνίου ιγ'.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝ]ΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

Καὶ διὰ τὴν Α· Θ. Παναγιότητα ἀσθενοῦσαν

Ὁ ἐπιτροπεύων † *Ἡρακλείας* ΓΕΡΜΑΝΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός·

† ὁ Δέρκων ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Βερροίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Δράμας ΓΕΡΜΑΝΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Σηλυβρίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Σωζουαγαθουπόλεως ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ἐν Χ. ἀγ. ἀδελφός.

† ὁ Βελεγράδων ΔΩΡΟΘΕΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Σισανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† ὁ Προικοννήσου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητ. ἀδελφός.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ *ἐλέῳ* Θεοῦ κ τ λ.

Ὁσιώτατοι ὅ τε ἡγούμενος καὶ λοιποὶ Πατέρες τοῦ ἐν τῇ.. κειμένου ἱεροῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ Σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου.. τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Κατὰ φεβρουάριον φθάνοντα τοῦ παρελθόντος ἔτους διεβιβάσαμεν ὑμῖν ἡμετέρας πατριαρχικὰς ἐγκυκλίους μετὰ ἐντύπων διαγραμμάτων, ἐντελλόμενοι, ὅπως ἐν αὐτοῖς ἐγγράψητε, συμφώνως ταῖς σημειουμέναις ὁδηγίαις, πάσας τὰς ἀναγκαίας περὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων πληροφορίας, συνάμα δὲ ἀποστείλητε πιστὰ καὶ ἀνελλιπῆ ἀντίγραφα πάντων τῶν τίτλων ἰδιοκτησίας, αὐτοκρατορικῶν φιρμανίων, χαττίων καὶ λοιπῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, σχετικῶν πρὸς τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριότητα τῆς ἱερᾶς ὑμῶν Μονῆς. Καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ὁσιωτάτων ἡγουμένων, καλῶς ἐννοήσαντες τὸν λίαν ἐπωφελῆ καὶ πρακτικὸν σκοπὸν τοῦ σχηματισμοῦ μοναστηριακοῦ Κτηματολογίου, δι' οὗ πρόκειται ἵνα ἐξασφαλισθῶσι τὰ ἐπὶ τῶν κτημάτων δικαιώματα τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ προστατευθῶσι τὰ ὑλικὰ αὐτῶν συμφέροντα, ἔσπευσαν ἀποστεῖλαι τὰς ζητηθείσας πληροφορίας καὶ τὰ ἀντίγραφα τῶν ὑποδειχθέντων ἐγγράφων· ἀλλὰ, τῆς ὁσιότητος ὑμῶν καθυστερούσης εἰσέτι εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου, προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι ὑμῖν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων Ἐπιτροπὴ τῶν Πατριαρχείων συντόνως ἐργάζεται εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ γενικοῦ τῶν Μονῶν Κτηματολογίου, καὶ ἐπομένως ἀνάγκη ἀναπόφευκτος καὶ ἐπείγουσα ἐπιβάλει τὴν ἀπὸ πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν Μονῶν συλλογὴν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο στοιχείων, ἐντελλόμεθα συνοδικῶς ὅπως, ἅμα τῷ λαβεῖν τὴν παροῦσαν, προθυμηθῆτε σημειῶσαι ἐπὶ τῶν πέρυσιν ἀποσταλέντων ὑμῖν ἐντύπων διαγραμμάτων τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, *σφραγίζοντες ἕκαστον φύλλον αὐτῶν διὰ τῆς μοναστηριακῆς ὑμῶν σφραγῖδος*, ἀποστείλητε δ' ὅ τι τάχιον ταῦτα τῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν ἀντιγράφων τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων ἐπι-

σήμων ἐγγράφων. Ἔττω δ' ὑμῖν γνωστὸν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν περιπτώσει περαιτέρω ὀλιγωρίας ἐκ μέρους τῆς ὑμῶν ὁσιότητος μὴ δυναμένη παριδεῖν τοιαύτην πρὸς ζωτικὰ τῶν Μονῶν συμφέροντα ἀκηδίαν, εὑρεθήσεται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ λαβεῖν σπουδαῖα μέτρα πρὸς ἐκτέλεστιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμῶν ὁσιότητος.

ϡωξα΄, Ἰουνίου ιγ΄.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Καὶ διὰ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀσθενοῦσαν

Ὁ ἐπιτροπεύων † *Ἡρακλείας* ΓΕΡΜΑΝΟΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΠΕΡΙ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ὑπὸ βαθείας λύπης καταλαμβάνεται ἡ ψυχὴ τοῦ φρονοῦντος ὅτι εἶναι ἀναγκαιότατον τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, ὅταν ἀποβλέψῃ εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν παρ' ἡμῖν γίνεται. Γινώσκω καὶ ὑπέδειξα ἄλλοτε τὸν λόγον, δι' ὃν οἱ ποιμένες τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐν παρελθούσι χρόνοις ἀπώλεσαν τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν καὶ ἑρμηνεύειν τὰς Γραφάς, ἣτις ἄλλοτε ἤκμαζεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὡσαύτως δὲ γινώσκω, ὅτι δὲν εἶναι ἔργον βραχέος χρόνου ἡ ὑπὸ πάντων ἀνάκτησις τῆς δυνάμεως ταύτης. Ἀλλὰ συγχρόνως βλέπω φανερὰ, ὅτι δὲν γίνεται ὅ τι καὶ ἐν τῷ παρόντι εἶναι δυνατόν.

Πρὸ ἑνὸς ἔτους, παραδείγματος χάριν, διατρίψας ὀλίγας ἡμέρας ἔν τινι τόπῳ ἦλθον τῇ κυριακῇ εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐχάρην ἰδὼν τὸν ἀρχιερέα τοῦ τόπου χοροστατοῦντα. Ἀνεγνώσθη ἡ περίφημος περὶ ἀγάπης περικοπὴ τῆς ἀ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἡ ἀρχομένη διὰ τῶν ἐξῆς· «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω» κτλ. καὶ ἤλπιζον ὅτι ὁ ἀρχιερεύς, εὐπαίδευτος ὢν καὶ συγγραφεὺς βιβλίου δυσκολώτατον ζήτημα πραγματευομένου, ἔμελλε νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ὑψηλὴν περικοπὴν πρὸ τῶν χριστιανῶν· ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν τὸ ἔπραξε. Διατί νὰ μὴ τὸ πράξῃ; Μυρίας βεβαίως δικαιολογίας δύναταί τις νὰ προβάλῃ, ὅταν θέλῃ νὰ δικαιολογηθῇ. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀρχιερεῖς δυνάμενοι νὰ διδάσκωσι τὸν λαόν των, καὶ διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον οὐ πράττουσι τοῦτο.

Ὅτι ἡ ἐξήγησις τοῦ θείου λόγου εἶναι τὸ πρῶτον καθῆκον τῶν ἀρχιερέων, τὸ ἐννοεῖ τις, εὐθὺς ὡς συλλογισθῇ, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς εἶναι ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀποβλέψῃ πρὸς τὸν ἀρχιποίμενα, ὅστις ἀδιαλείπτως ἐδίδασκεν. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἀποδείξω τὸ ὀρθὸν τῆς γνώμης ταύτης, θὰ παρέτασσον πάντας τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς λόγους· ἀλλὰ τὸ νομίζω περιττόν. Πρό τινων ἐτῶν, τῶν εὐπαιδεύτων ἀρχιερέων τις, δημοσιεύσας συλλογὰς λόγων του ἔγραψεν ἐν προμετωπίδι αὐτῶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου· «Ἐὰν εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχησις· οὐαὶ δέ μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι», ἐν δὲ τοῖς προλεγομένοις ἀνέπτυξε τὴν εἰρημένην γνώμην, ὅτι πρῶτον καθῆκον τῶν ἀρχιερέων εἶναι νὰ ἐξηγῶσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐνῷ λοιπὸν τὸ καθῆκον εἶναι φανερὸν καὶ ἐπιτακτικώτατον, διατί ἀρχιερεῖς πεπαιδευμένοι καὶ ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσι δὲν πράττουσι τοῦτο; Ἡ σιωπὴ τοῦ ἀμβωνος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπῆρξε, φεῦ, οὕτω μακρὰ, ὥστε καὶ αὐτοὶ τῶν ποιμένων οἱ δυνάμενοι νὰ καταστήσωσι αὐτὸν ζῶντα, διὰ μακροχρόνιον ἕξιν ἀνέχονται νὰ μένῃ σιγῶν! Διατί σιγῶσι; διότι ἄλλαι ἀσχολίαι κατέχουσι τὸν χρόνον αὐτῶν, καὶ δὲν δύνανται νὰ παρασκευασθῶσιν εἰς ἐξήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ἔχουσι καὶ ἄλλα καθήκοντα ἀπαιτοῦντα ἄγρυπνον προσοχήν· ἀλλὰ δὲν ὑπολείπεται ἀρά γε αὐτοῖς χρόνος πρὸς μελέτην καὶ παρασκευὴν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ πρώτου αὐτῶν καθήκοντος; Τί ὠφελεῖ τότε ἡ ἄλλη προσπάθειά των; Ἐνῷ ἀγωνίζονται νὰ προασπίσωσι τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ἔξω, φθείρεται αὕτη ἐσωτερικῶς, μειουμένης δι' ἔλλειψιν διδασκαλίας τῆς εὐσεβείας τῶν χριστιανῶν.

Ἄλλη δικαιολόγησις ἴσως εἶναι, ὅτι, καὶ ἂν εὑρίσκωσι καιρὸν νὰ μελετῶσι, δὲν εὑρίσκουσι καιρὸν νὰ γράψωσι λόγον. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφωνῶσι πάντοτε οἱ ἀρχιερεῖς λόγους κεκαλλιεπημένους, διὰ μακροῦ χρόνου παρεσκευασμένους. Ὅτε ὡς πεπαιδευμένοι καὶ θεολόγοι γινώσκουσι τί λέγει ἡ Γραφή, ἐὰν ἐσπούδασαν τὴν φύσιν καὶ τὰ ἐλατήρια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ βλέπωσι τὰς ἰδέας, τὰ φρονήματα, τὰς τάσεις, τὰς ἕξεις, τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας τοῦ ποιμνίου αὐτῶν, τότε μετ' οὐ μακρὰν σκέψιν καὶ βραχείας σημειώσεις δύνανται νὰ ἐξηγήσωσιν ἁπλῶς καὶ φυσικῶς μετὰ τῆς εὐγλωττίας, ἣν ἐμπνέει ὁ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἐνθουσιασμός, τὰς σωτηρίους ἐντολὰς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν θρησκείας.

Ὑπό τινων πιθανὸν νὰ προβληθῇ ἡ δικαιολόγησις, ὅτι δὲν εἶναι πρόθυμοι οἱ χριστιανοὶ εἰς ἀκρόασιν τῆς ἐξηγήσεως τοῦ θείου λόγου· ἀλλ' ἐὰν τῷ ὄντι ἦναι ἀπρόθυμοι οἱ χριστιανοί, τοῦτο πρέπει νὰ παρορμᾷ ἔτι μᾶλλον τὸν ἀρχιερέα εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του, ἵνα ἐθισθῶσιν οἱ χριστιανοὶ εἰς ἀκρόασιν. Ἔπειτα πρέπει νὰ ἴδῃ, μήπως ἡ αἰτία ὑπάρχῃ ἐν ἑαυτῷ, καὶ νὰ μελετᾷ, νὰ παρασκευάζηται καλλίτερον, ὥστε νὰ διορθώσῃ τὰς τυχὸν ἐλλείψεις του καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν λόγον του ἐπαγωγότερον.

Τέλος πάντων τὸ καθῆκον τῶν ἀρχιερέων νὰ ἐξηγῶσι τὰς Γραφὰς πρὸς τὸν λαὸν εἶναι ἐπιτακτικώτατον καὶ πρῶτον καὶ ἕκαστος συναισθανόμενος αὐτὸ πρέπει νὰ εὑρίσκῃ χρόνον χάριν αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων ἀσχολιῶν του καὶ νὰ διδάσκῃ τὸν λαόν του ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότατα. Ἐὰν ἀρχιερεύς τις ἦναι ἀπαίδευτος, καὶ δὴ ἀνίκανος νὰ διδάσκῃ, τότε κατὰ τὴν πεφωτισμένην πρόνοιαν τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἱεροκήρυκα. Ἀλ-

λ' ἐὰν ἦναι πεπαιδευμένος, νὰ κλείῃ τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐνῷ ἡ συχνὴ ἐξήγησις τοῦ θείου λόγου εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς σωτηρίαν τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῷ λαοῦ, εἶναι βλαβερώτατον τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ σημειώσω ἐνταῦθα, ὅτι τὰ εἰρημένα δὲν ἀναφέρονται εἰς πάντας τοὺς πεπαιδευμένους ἀρχιερεῖς ἡμῶν· διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι ὑπάρχουσί τινες διδάσκοντες συχνάκις, ἔνιοι δ', ὡς λέγεται, καὶ τακτικώτατα κατὰ πᾶσαν κυριακήν. Πρὸς δὲ τούτῳ πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεως σημειῶ, ὅτι διὰ τῶν εἰρημένων δὲν προτίθεμαι νὰ ὀνειδίσω οὔτε νὰ ἐλέγξω, ἀλλὰ νὰ δώσω ἀφορμὴν τοῖς ἁρμοδίοις νὰ ἀποβλέψωσιν οὐχὶ εἰς ὅ τι ἐγένετο ἐν τῷ παρελθόντι ἢ γίνεται συνήθως ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' εἰς ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται, ἵνα προσλάβῃ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τὴν ἐκ τῆς συχνῆς καὶ, εἰ δυνατόν, τακτικῆς ἐξηγήσεως τοῦ θείου λόγου δύναμιν· διότι ἄλλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἐξηγεῖται ὁ θεῖος λόγος, καὶ ἄλλη ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐξηγεῖται κατὰ διαλείμματα.

Τοῦτο μὲν λοιπόν, τὸ νὰ διδάσκωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότατα οἱ πεπαιδευμένοι ἀρχιερεῖς, εἶναι ἐκ τῶν ἐν τῷ παρόντι δυνατῶν τὸ προχειρότατον· ἀλλὰ φρονῶ, ὅτι καὶ ἄλλα εἶναι κατορθωτά. Ἐὰν μὴ περιεσπᾶτο τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν κέντρον ὑπ' ἄλλων ἀγώνων, βεβαίως θὰ εὕρισκε τὰ μέσα καὶ τὰ πρόσωπα, ὥστε νὰ διορίσῃ τινὰς τακτικοὺς καὶ οὕτως εἰπεῖν *ἐφημερίους ἱεροκήρυκας* ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι κατάλληλα πρόσωπα, δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι ὑπάρχουσιν. Ἀδύνατον δὲ νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὴ ἡ πρωτεύουσα νὰ συντηρήσῃ αὐτούς. Πρό τινων ἐτῶν ἀνεπτύχθη ἐν τῷ *Νεολόγῳ* λαμπρὸν σύστημα εὐρύνσεως καὶ συντηρήσεως τῆς ἐντεῦθα ἐκπαιδεύσεως, συντηρήσεως τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ ὑπερτριάκοντα ἱεροκηρύκων ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Βάσις δὲ τοῦ συστήματος ἦν ἐτησία εἰσφορὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας λίρας κατὰ μέσον ὅρον ὑπὸ πάσης ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ἀπαλλασσομένης ἀπὸ πάσης ἄλλης εἰς τὰ σχολεῖα, τοὺς ναοὺς καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἰσφορᾶς. Τοιαύτη ἡ παραπλησία συστηματοποίησις τῶν εἰσφορῶν θὰ κατώρθου τῇ ἀληθείᾳ θαυμάσια καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐθνικὸν ἡμῶν κέντρον πρέπει νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τῶν δεόντων τὰ δυνατά.

Ἀλλ' ἐάν τις ἀντείπῃ, ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ μεταβάλλωμεν τοὺς ὑπάρχοντας τρόπους τῆς συντηρήσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καταστημάτων, οὐδεὶς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀντείπῃ εἰς εἰς τοῦτο, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ τρόπος νὰ συντηρηθῶσί τινες τακτικοὶ ἱεροκήρυκες ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀλγεινὸν νὰ μὴ ὑπάρχῃ μηδὲ εἷς τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἐν τῷ μέσῳ τόσου ὀρθοδόξου λαοῦ. Δὲν εἶναι ἱκανὸς τοσοῦτος λαὸς νὰ συντηρήσῃ ἕνα ἱεροκήρυκα; Ἀναμφιβόλως δύναται νὰ συντηρήσῃ πλείονα τοῦ ἑνός. Εἶναι καιρός, νομίζω, νὰ συστηθῇ ἐπιτροπὴ κατάλληλος, ἥτις νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ πράγματος. Τίνας συνδυασμοὺς δύναται νὰ κατορθώσῃ, ποῦ θὰ εὕρῃ τὰ μέσα; δὲν εἶναι ἐμὸν ἔργον νὰ εἴπω. Ὑπάρχουσιν οἱ φρονοῦντες, ὅτι τὰ ταμεῖα τῶν ναῶν δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τοῦτο. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, κάτοικοι τῆς πρωτευούσης, πρόθυμοι νὰ συνεισφέρωσί τι εἰδικῶς χάριν τοῦ σκοποῦ. Εἶναι δ' εὐχῆς ἄξιον νὰ ἦναι αὐτάρκης ἐν τούτῳ ἡ πρωτεύουσα. Ἀλλὰ βεβαίως θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης οἰκούντων ὁμογενῶν ἡμῶν ἄνδρες πρόθυμοι νὰ συντελέσωσί τι εἰς συντήρησιν τακτικῶν ἱεροκηρύκων ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ ἂν ὑπὸ μυρίων φροντίδων περισπᾶται ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ὀφείλει καὶ δύναται νὰ φροντίσῃ καὶ περὶ τοῦ ζωτικωτάτου καὶ λίαν κατεπείγοντος ζητήματος. Λέγω δὲ ὅτι εἶναι λίαν κατεπείγον τὸ ζήτημα, διότι πάντοτε εἶναι κατεπείγουσα ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ δὲ θείου λόγου ἡ ἐξήγησις εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς σωτηρίαν. Εἶναι λοιπὸν τὸ ζήτημα ἐσωτερικὸν καὶ θὰ ἐπεθύμουν αὐτὸ μάλιστα ἡ σκέψις νὰ ἦτο τὸ ἐλατήριον τῆς ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου φροντίδος ἡμῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ παραλίπω τὴν σημείωσιν τοῦ κινδύνου, ὅστις περικυκλοῖ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἐκ τῆς ἐν ἡμῖν ἐνεργείας τῶν ξένων, οἵτινες ἐνθαρρύνονται ἐκ τῆς ἐν τούτῳ ἀσθενείας ἡμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου εἶναι καιρὸς νὰ φροντίσωμεν περὶ διορισμοῦ καὶ συντηρήσεως τακτικῶν ἱεροκηρύκων ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἡ δὲ πρὸς τοῦτο πρωτοβουλία εἶναι καθῆκον καὶ δικαίωμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡμῶν κέντρου.

Λουΐζος Ἠλιού.

Σ. Σ. Ἐκ. Ἀλ. Δημοσιεύοντες ἀσμένως τὴν ἀνωτέρω ἀξίαν λόγου διατριβὴν τοῦ ἐλλογίμου καθηγητοῦ κ. Λουΐζου Ἠλιού, οὗ γνωστὴ τοῖς πᾶσι τυγχάνει ἡ εἰλικρινὴς εὐσέβεια καὶ ὁ ἔνθεος ζῆλος ὑπὲρ τῆς ἁγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας, οὐκ ἄπο σκοποῦ νομίζομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀείποτε περὶ πλείστου ποιεῖται τὸ ἱερὸν κήρυγμα ἐνθαρρύνουσα, βραβεύουσα καὶ διὰ πολλῆς τιμῆς ἄγουσα τοὺς ἐν αὐτῷ διακρινομένους κληρικούς. Ἀπόδειξις τρανὴ τῆς ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος ἐνδελεχοῦς προνοίας τῆς Ἐκκλησίας τυγχάνει οὐ μόνον ἡ διὰ συνεισφορῶν τοῦ ἱεροῦ κλήρου συντήρησις τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐν ᾗ οἱ νέοι λευῖται ἐκγυμνάζονται εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου καὶ ἐξ ἧς ἀποφοιτῶντες καθυπισχνοῦνται ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι πανταχοῦ εὐαγγελίσονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὐ μόνον ἡ κατὰ τὰς νηστείας μέριμνα ὅπως μηδεὶς τῶν ἱερῶν ναῶν μένῃ ἄνευ κηρύγματος, οὐ μόνον αἱ περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης πνευματικῆς ἡμῶν ἀνάγκης ἐνέργειαι καὶ ἀποφάσεις διαφόρων κατὰ καιροὺς Πατριαρχῶν, αἵτινες ὅμως ἅπασαι δυστυχῶς προσέ-

κοψαν κατὰ τῆς ἐλλείψεως τῶν πρὸς συντήρησιν τακτικῶν ἱεροκηρύκων ἀπαιτουμένων πόρων, ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς τακτικῆς καὶ διαρκοῦς ὑπάρξεως τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, ὅστις ἐστὶν ὁ θεῖος σπόρος ἐξ οὗ βλαστάνουσι πᾶσαι αἱ χριστιανικαὶ ἀρεταί, ἰδιαιτάτης ἐγένετο ἀντικειμένων προνοίας ὑπὸ τῶν ἀνωτάτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας λειτουργῶν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὅπως δήποτε εὐποροῦσαι ἐνορίαι ἀξιεπαίνως λίαν ἤρξαντο μεριμνῶσαι περὶ τῆς τακτικῆς ὑπάρξεως ἐν αὐταῖς τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος. Οὕτω λέγεται ὅτι ἡ Κοινότης τοῦ Πέραν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῶν δαπανῶν τῶν ἱερῶν αὐτῆς ναῶν ὥρισε καὶ ποσὸν χρησιμεῦσον εἰς ἀμοιβὴν τακτικοῦ ἱεροκήρυκος ἐν τοῖς τρισὶ ναοῖς τῆς Κοινότητος ταύτης. Καὶ ἄλλαι δὲ εὐσεβεῖς Κοινότητος σπουδαίως μεριμνῶσι περὶ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, ἄλλαι μὲν προσλαμβάνουσαι ὡς ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένους τελειοφοίτους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἄλλαι δὲ πολὺν ἐνδεικνύμεναι ζῆλον πρὸς θεραπείαν τῆς μεγάλης ταύτης πνευματικῆς ἀνάγκης τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, διψῶντος ἀληθῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς τὸ φῶς τοῦ χριστιανοῦ, τὸ μάννα τὸ θεῖον, ἡ φαεινὴ στήλη τοῦ πυρὸς ἡ ὁδηγοῦσα αὐτὸν εἰς σωτηρίαν. Ὅσον ἀρορᾷ εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, οὐδεὶς τούτων ἠρνήθη ποτὲ ὅτι ἓν τῶν ὑψίστων καθηκόντων τοῦ ποιμένος τυγχάνει τὸ κηρύττειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, πολλοὶ δὲ, καθὰ καὶ ὁ κ. Λουΐζος Ἡλιοῦ ὁμολογεῖ, μετὰ πολλῆς τῆς πνευματικῆς καρποφορίας ἐκτελοῦσι τὸ κήρυγμα. Ὅπωσδήποτε ὅμως δὲν δυνάμεθα ἐκ τῶν ἱεραρχῶν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν παραδειγματιζόμενοι νὰ ἀπαιτήσωμεν τόγε νῦν τὴν αὐτὴν περὶ τὸ κηρύττειν ἀκρίβειαν καὶ περὶ τῶν ἡμετέρων ἱεραρχῶν ὧν τὰ πολλαπλᾶ διοικητικὰ, δικαστικὰ καὶ ἄλλα ἀπολύτως ἀπαραίτητα καθήκοντα καθιστῶσι λίαν δυσχερῆ ἐνίοτε τὴν τακτικὴν ἐνασχόλησιν καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ διδάσκειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Βεβαίως πολλὴ καὶ μεγάλη ἀπαιτεῖται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας μέριμνα καὶ σύντονος φροντὶς περὶ τοῦ ζωτικωτάτου καὶ λίαν κατεπείγοντος τούτου ζητήματος, διότι ἔνθεν μὲν ὁ παρὼν καιρὸς ἀπαιτεῖ εἴπερ ἄλλοτέ ποτε τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου πρὸς ἀναχαίτησιν τῆς ἐπαπειλούσης ἡμᾶς ἠθικῆς πανωλεθρίας, ἔνθεν δὲ διότι ἡ μανία τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, γῆν καὶ θάλασσαν ἀνακυκώντων ἵνα ποιήσωσιν ἕνα προσήλυτον, εἴπερ ἄλλοτέ ποτε ἐπλεόνασεν, ἀπειλοῦσα ροβερὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν κίνδυνον. Ἀλλ' ὅμως νῦν εἴπερ ἄλλοτέ ποτε ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου ἡ Ἐκκλησία θέλει ἐπιτελέσει τὸ καθῆκον αὐτῆς θεραπεύουσα κατὰ τὸ ἐνὸν καὶ τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀνάγκην τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Μολονότι καὶ διὰ προγενεστέρων κοινοποιήσεων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνήγγειλεν, ὅτι πάντες οἱ ἔχοντες ν' ἀπευθύνωσιν εἰς αὐτὸ αἴτησίν τινα περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως ὀφείλουσιν, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῶν, εἴτε διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, νὰ καταβάλωσι τὰ νενομισμένα δικαιώματα τοῦ Πρωτοκόλλου, ἐν τούτοις ἐν τῷ Γραφείῳ τούτῳ ἀπό τινος ὑπάρχουσι πολλὰ ἔγγραφα χωρὶς οὐδεμίαν νὰ γένηται ἐπ' αὐτῶν ἐνέργεια, μηδενὸς παρουσιασθέντος, ἵνα καταβάλῃ τὰ κεκανονισμένα δικαιώματα. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου ἐν τῷ μέλλοντι, γνωστοποιεῖται καὶ αὖθις εἰς πάντας τοὺς εἴτε ἀπευθύνοντας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἴτησίν τινα, χωρὶς νὰ ἀποτίσωσι τὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τέλη εἴτε ἔχοντας σκοπὸν ν' ἀπευθύνωσι περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως αἴτησιν, ὅτι κατὰ τὸν διέποντα τὴν ἐργασίαν τῶν Πατριαρχείων Κανονισμὸν, οὐδὲν ἐνεργηθήσεται ἐπὶ τῆς αἰτήσεως αὐτῶν ἄνευ τῆς προηγουμένης ἀποτίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Πρωτοκόλλου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 ἰουνίου 1891.

Ὁ πρωτοκολλητὴς Ι. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ.

Πληροφορῶ τὸν σεβαστὸν κληρον ὅτι ἐν τῷ ἀρτίως συστηθέντι ἐν Φαναρίῳ ὑπ' ἀριθ. 45 καταστήματί μου εὑρίσκονται ἐνδύματα ἀπὸ διάφορα ὑφάσματα, δηλ. ῥάσα, ἀντερία, κοντόρρασα, παντελόνια, κληρικὰ ἐπανωκαλύμμαυχα, ὡς καὶ ἄμφια ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Πρὸς τούτοις δέχομαι καὶ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω κατασκευάζονται ἐν τῷ καταστήματί μου κομψῶς, στερεῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

(12) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ πρὸς ψυχωφελῆ χρῆσιν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐκδοθεῖσα ἐγκρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. *Πωλεῖται ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ*, **τιμᾶται δὲ ὡς ἑξῆς·**

Δεδεμένη μετὰ ἁπλοῦ πανίου μαύρου γρ.		**7**
»	» χρυσώματος ἔξωθεν »	**10**
»	» φύλλ. κεχρυσωμένων »	**15**
»	» δέρματος κεχρυσωμ. »	**25**

ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις προστιθεμένου **ἑνὸς γροσίου** *διὰ ταχυδρομικὰ τέλη.*

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 19.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γεράσ. Δώριζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ	25

ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονὴν ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια·

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν σχολαῖς — Βιβλιοκρισία — Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις εἰς τὰ Ἀνάκτορα.— Χθὲς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Κουρβὰν Βαϊράμιου ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας κυρίου Γερμανοῦ καὶ τοῦ Σεβ. Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου, συνοδευομένη δὲ ὑπὸ τοῦ Καπου-κεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων Ἐνδ. Ἀντωνίου ἐρένδη Οἰκιάδου μεταβᾶσα εἰς τὰ Ἀνάκτορα καθυπέβαλε τὰ ἐπὶ ταῖς ἀγομέναις ἑορταῖς συγχαρητήρια τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔτυχεν εὐμενεστάτης καὶ λίαν φιλόφρονος δεξιώσεως.

—*Ἐξέλεγξις μοναστηριακῶν λογαριασμῶν.*—Τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον διασκεψάμενον ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτοῦ τῆς 21 τοῦ παρελθόντος μηνὸς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξελέγξεως τῶν μοναστηριακῶν λογαριασμῶν, ἅτε δὴ τῆς ἐξελεγκτικῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν παραπέμπονται ἁρμοδίως καὶ οἱ μοναστηριακοὶ πρὸς ἐξέλεγξιν, ἀδυνατούσης νὰ ἐκτελέσῃ ὡς δεῖ τὴν ἐντολὴν αὐτῆς, καθόσον ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς συνήθως οὔτε πρόχειρα καθημερινὰ βιβλία φυλάττονται, οὔτε διπλότυποι ἀποδείξεις, ἐλλείπουσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ πᾶσαι ἄλλαι πληροφορίαι, ὧν χρήζει ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀναποφεύκτως ἐν τῇ ἐξελέγξει ἑκάστου κονδυλίου τῶν τε προσόδων καὶ τῶν δαπανῶν, ἐνέκρινεν ἵνα ἀνατεθῇ τοῖς ἁγίοις Ἀρχιερεῦσι τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων ἐν αἷς ὑπάρχουσι σταυροπηγιακαὶ Μοναί, ἡ ἐντολὴ ἵνα ἕκαστος αὐτῶν ἐν καιρῷ τῆς περιοδείας, ὅταν διέρχηται ἐκ τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κειμένης Μονῆς, προειδοποιήσῃ τοὺς πατέρας ἵνα ἔχωσι τοὺς ἐτησίους λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν ἑτοίμους καὶ ἐν ἐποχῇ ὡρισμένῃ κεκλεισμένους, παραμείνας δὲ ἐν τῇ Μονῇ κατὰ τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὴν ἐργασίαν χρόνον, προβῇ εἰς ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ ἐξέλεγξιν τῶν εἰρημένων λογαριασμῶν καὶ ἀκολούθως πέμψῃ ἰσοζύγιον κεκυρωμένον ὑπ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, ὅπως οἱ λογαριασμοὶ οὗτοι τύχωσι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικυρώσεως. Ἡ σχετικὴ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος ἐκδοθήσεται προσεχῶς.

—*Πατριαρχικὴ ὑπαλληλία.*— Τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτοῦ τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἐνετείλατο ἵνα εἰδοποιηθῶσιν ἁρμοδίως πάντες οἱ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπάλληλοι, ὅπως καθ' ἑκάστην ἀνελλιπῶς ἀπὸ τῆς ἐν τῷ προγράμματι ὡρισμένης ὥρας παρευρίσκωνται ἐν τοῖς οἰκείοις τμήμασι καὶ ἄρχωνται τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἑορτολογίου τῶν Πατριαρχείων τεταγμένων ἑορτῶν.

—*Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπή.*— Ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ὅσα συνήθως λαμβάνουσι χώραν ἔν τε τῷ διορισμῷ καὶ ἰδίως ἐν τῇ παύσει τῶν διδασκάλων, οἵτινες πολλάκις παύονται ὑπὸ τῶν κατ' ἐνορίας ἐφορειῶν ἄνευ σπουδαίου λόγου καὶ ἐν ἐποχῇ ἰδίως ὅλως ἀκαταλλήλῳ, τοῦθ' ὅπερ δίδωσι χώραν εἰς πολλὰ δυσάρεστα, προκαλοῦντα ἀτελευτήτους πολλάκις δίκας, ληγούσας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς βάρος τῶν ταμείων τῶν σχολῶν, ἐθεώρησεν ὡς ἓν τῶν μέτρων, ἅτι-

να δύνανται νὰ διορθώσωσι τὸ κακὸν τοῦτο, τὴν σύνταξιν τακτικῶν συμβολαίων μεταξὺ τῶν ἐφορειῶν καὶ τῶν διδασκάλων κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐγγράφων τούτων ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον, εἰς ὃ ἀνετέθη τὸ πρᾶγμα, ἐπεθεώρησε τὸ προτεινόμενον μέτρον, ἐνεκρίθη ὑπ' αὐτοῦ ἵνα ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπιθεωρῇ καὶ ἐπικυροῖ τὰ συνταττόμενα συμβόλαια λαμβάνουσα οὐχὶ λόγῳ τέλους, ἀλλ' ἁπλῶς λόγῳ δικαιώματος ἐπικυρώσεως 10 μὲν γρόσια διὰ τὰ ὁριζόντα μισθὸν κατώτερον τῶν 500 γροσίων, 20 διὰ τὰ ὁριζόντα μισθὸν μέχρι 1000 γροσίων καὶ 40 διὰ τὴν ἐπικύρωσιν συμβολαίων ἐν οἷς ἀναφέρεται μισθὸς ὑπερβαίνων τὰ 1000 γρόσια. Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο τῶν Πατριαρχείων, σπουδῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἔνθεν μὲν τὰς ἐφορείας ἀπὸ πολλῶν παρενοχλήσεων, ἔνθεν δὲ τοὺς διδασκάλους ἀπὸ ἀδίκων πολλάκις ἀνεπανορθώτων, ὀφείλομεν ὅτι ἀσμένως θέλουσιν ὑπαχθῇ αἵ τε ἐφορίαι καὶ τὸ διδασκαλικὸν σῶμα, χάριν τοῦ ὁποίου ὡρίσθη καὶ δικαίωμα ἐπικυρώσεως σχετικῶς ἐλάχιστον. Τὸ αὐτὸ μέτρον βεβαίως ἐφαρμοσθήσεται καὶ ἐν ταῖς διαφόροις ἐπαρχίαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτ. Ἐπιτροπὴ ἐπιθυμοῦσα, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἐγράψη, ἵνα καταρτίσῃ γενικὸν Κατάλογον τῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν χρήσει βιβλίων, εἶχεν ἀπευθυνθῇ πρὸς τοὺς διαφόρους τῆς πρωτευούσης ὁμογενεῖς βιβλιοπώλας, ἐξαιτήσασα παρ' ἑκάστου αὐτῶν ἀριθμὸν βιβλίων ὁρισθέντων ὑπ' αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἅπαντες ἔσπευσαν προρρήνως νὰ συμμορφωθῶσι τῇ ἀξιώσει αὐτῆς, δωρεὰν παρασχόντες τὰ αἰτηθέντα βιβλία, ἡ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴ, διένειμε ταῦτα εἰς τὰ μέλη αὐτῆς πρὸς ἐξέτασιν καὶ μελέτην. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, θέλει καταρτισθῇ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Κατάλογος, ὅστις θέλει περιέχει πάντα τὰ ἐγκριθησόμενα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς βιβλία, ἐν οἷς δηλαδὴ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ θρησκευτικῶς ἢ πολιτικῶς ἀπάθον. Ἀπὸ τῆς καταρτίσεως δὲ τοῦ Καταλόγου τούτου οὐδὲν θέλει εἰσάγεσθαι εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα βιβλίον, μὴ περιειλημμένον τὸ κῦρος τῆς Ἐπιτροπῆς.

—*Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐν Χάλκῃ.*— Καθὼ καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ ἐσημειώθη, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον διέκοψαν κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἕνεκα τῆς μετοβάσεως τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολὴν ἄγουσαν τὰς ἐνιαυσίους προρρητὰς ἐξετάσεις τῶν τροφίμων αὐτῆς. Αἱ ἐξετάσεις αὗται ἤρξαντο τῇ δευτέρᾳ, 1 τρέχοντος, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν τε Σεβασμ. Ἱεραρχῶν καὶ ἄλλων λογίων. Μετὰ τὴν ἱερὰν τελετὴν καὶ τὴν λογοδοσίαν τοῦ γεραροῦ σχολάρχου πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμανοῦ Γρηγορᾶ, ἐξητάσθη ἡ τῶν ἀπορρήτων τάξις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὁριζόμενα μαθήματα, ἤτοι εἰς τὴν Δογματικὴν θεολογίαν, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, τὴν Ἠθικὴν θεολογίαν, τὸ Κανονικὸν δίκαιον καὶ τὴν Ἑρμηνευτικὴν, μετὰ τούτους δὲ αἱ λοιπαὶ τάξεις, ὧν αἱ ἐξετάσεις διεμείνουσι μέχρι τῆς αὔριον. Τῇ μεθαύριον δὲ κυριακῇ μετὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν τελεσθησομένην ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, χοροστατοῦντος τοῦ Σ. ἁγίου Ἐπιτροπεύοντος, γενήσεται ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν διπλωμάτων τοῖς κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἀποφοιτῶσι 4 διδασκάλοις τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς θεολογίας.

—*Ἀρχιδ. Φώτιος Ἀλεξανδρίδης.*— Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Γεράσιμος ἐπιθυμῶν ἵνα ἐν τῇ διακυβερνήσει τοῦ πρεσβυγενοῦς θρόνου τοῦ Ἀδελφοθέου χρησιμοποιήσῃ πάντα τὰ ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πείρᾳ διακρινόμενα μέλη τῆς ἱερᾶς ἀγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος, προσεκάλεσεν εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν πανοσιολογ. Ἀρχιδιάκονον κ. Φώτιον Ἀλεξανδρίδην, ὅλοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθύναντα τὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Σταυροῦ καὶ Μέγαν Ἀρχιδιάκονον τοῦ Θρόνου, τανῦν δὲ Καθηγητὴν τῆς Θεολογίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, διαπρεπῆ λόγιον καὶ γεραρὸν κληρικόν. Ἡ Α. πανοσιολογιότης ἀπέρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποχώρησις τοῦ πολυμαθοῦς καὶ γεραροῦ Καθηγητοῦ κ. Φωτίου Ἀλεξανδρίδου καταλείπει κενὸν, ὅπερ οὐχὶ εὐχερῶς δύναται νὰ πληρωθῇ.

—*Ἐξετάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει.*— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τῶν διαφόρων ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἡμετέρων σχολῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Σχολαρχείων ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἐν ἅπασι τοῖς πνευματικοῖς ἀγῶσι, καθ' οὓς ἡ φιλότιμος ὁμογενὴς νεολαία ἀμφοτέρων τῶν φύλων κατέδειξε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὅτι δι' ἐπιμελοῦς καὶ νοήμονος παρασκευῆς κατέστησεν ἑαυτὴν ἀξίαν ἵνα λάβῃ τὸν εὐγενῆ στέφανον τῆς φιλοπονίας αὐτῆς, ἡ Ἐκκλησία ἀντεπροσωπεύθη δι' ἀπεσταλμένων αὐτῆς κληρικῶν ἐπευλογοῦσα τοὺς ἀγῶνας τῶν ὑπὲρ τῆς ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ ἐργαζομένων ἐφόρων, προστατῶν καὶ διδασκάλων, εὐχομένη δὲ τῷ Θεῷ, καὶ πατρὶ τῶν Φώτων ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τοῦ φιλομουσοτάτου ἡμῶν Ἄνακτος, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην καὶ προστασίαν τοῦ ὁποίου τὰ ἐκπαιδευτήρια τοῦ Γένους εὐδοκοῦνται καὶ προάγονται, ἄρθονον ἐπιχέοντα τῆς γνώσεως τὸ φῶς ἐπὶ τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν.

—*Κατάθεσις θεμελίου λίθου ἐν Θεσσαλονίκῃ.*— Καθ' ἃ ἐκ Θεσσαλονίκης ἠγγέλθη, μετὰ τῆς εἰθισμένης ἱεροτελεστίας καὶ τῶν ἁρμοδίων ἐπιγραμμάτων ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ γενναίᾳ δαπάνῃ τοῦ ἐθνικοῦ ἀνδρὸς καὶ μεγάλου εὐεργέτου τῆς πόλεως τῶν Θεσσαλονικέων κ. Α. Δ. Συγγροῦ ἀνεγερθησομένου μητροπολιτικοῦ ναοῦ καὶ μεγάρου Μητροπόλεως, πυρπολη-

θέντων ὡς γνωστόν, ἀμφοτέρων τῇ ἀπορράδι νυκτὶ τῆς 22 πρὸς τὴν 23 αὐγούστου τοῦ 1890 ὑπὸ τοῦ παμφάγου πυρὸς τῆς καταστρεπτικῆς ἐκείνης πυρκαϊᾶς.

—*Ἐξετάσεις ἁγιοταφ. Παρθεναγωγείου.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένοντο ἐν Φαναρίῳ αἱ ἐξετάσεις τοῦ ὑπὸ τοῦ παναγίου Τάφου ἀπὸ ἐτῶν συντηρουμένου Παρθεναγωγείου καὶ Νηπιαγωγείου. Ἀμφοτέρων αἱ δοκιμασίαι ἐστέφθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ ἐπιτυχίας. Καὶ τὸ μὲν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξεπροσώπει ὁ ἐκ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος, παρῆσαν δὲ πρὸς τούτοις οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Βερροίας Προκόπιος καὶ Δράμας Γερμανός, ὁ πανοσιολ. ἐπίτροπος τοῦ παναγ. Τάφου κ. Γερμανὸς Ἀποστολᾶτος, ὁ πανοσ. Ἀρχιδ. κ. Φώτιος Ἀλεξανδρίδης, καὶ ὁ Ἱερολ. Γ. Δώριζας πατριαρχικὸς ἐπόπτης τῶν Σχολῶν καὶ ἀρχισυντ. τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὁ σεβαστὸς Καθηγητὴς Β. Δ. Καλλίφρων καὶ ἄλλοι πολλοί.

—*Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.*— Εἴχομεν γράψει ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὀλίγα τινὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λῃστρικὴν ἐπίθεσιν τῶν διαβοήτων φραγκισκανῶν καλογήρων κατὰ τῶν ἡμετέρων κληρικῶν ἐπὶ νοσρισμῷ παναρχαίων καὶ ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς 11 μαΐου, καθ' ἣν ἔλαβε χώραν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀξιόποινος τῶν παπικῶν καλογήρων πρᾶξις, πολλὰ καὶ διάφορα ἐγράφησαν καὶ γράφονται περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν εὐρωπαϊκοῖς φύλλοις, ὡς π. χ. ἐν τῷ «Χριστιανικῷ κόσμῳ» τῆς Λειψίας καὶ ἄλλοις, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ δώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φύλλου συντομωτάτην ἀφήγησιν τῶν γεγονότων.

Τῇ 11 μαΐου περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστὶ ἤρξαντο οἱ ἡμέτεροι ὀρθόδοξοι ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ἥτις τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐτελέσθη ὑφ' ἑνὸς μόνον ἱερέως καὶ ἑνὸς διακόνου, χοροστατοῦντος τοῦ σεβασμ. ἀρχιεπισκόπου Θαβωρίου κ. Σπυρίδωνος, παρισταμένων δὲ ὀλίγων σχετικῶς ὀρθοδόξων. Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ σπηλαίου δύο κλίμακες ἄγουσιν εἰς τὸν ναόν, μία νοτία ἀποκλειστικῶς τοῖς ἡμετέροις ἀνήκουσα καὶ ἑτέρα βορεία οὖσα εἰς κοινὴν χρῆσιν τῶν ἡμετέρων, τῶν Λατίνων καὶ τῶν Ἀρμενίων. Τὴν κλίμακα ταύτην πολλάκις ἐπειράθησαν οἱ παπικοὶ καλόγηροι νὰ ἰδιοποιηθῶσιν, ὡς δῆθεν ἀποκλειστικῶς αὐτοῖς ἀνήκουσαν, πάντοτε ὅμως ἀβάσιμοι ἀπεδείχθησαν οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ἐπὶ παναρχαίων, σεβαστῶν καὶ ἀδιαφιλονεικήτων τίτλων βασιζομένων δικαιωμάτων τῶν ὀρθοδόξων. Οἱ τίτλοι οὗτοι εἰσιν ὑψηλὸν φιρμάνιον τοῦ πορθητοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ Σουλτὰν Σελὴμ καὶ διάφορα φιρμάνια καὶ χάττια τῶν μετὰ ταῦτα ἐνδόξων Σουλτάνων ἐπαναλαμβάνοντα καὶ ἐπικυροῦντα τὰ ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ ἐκχωρηθέντα προνόμια. Τῇ 11 μαΐου ἐν τῇ βορείᾳ περὶ ἧς ὁ λόγος κλίμακι ζωηρὰ ἐπεκράτει κίνησις μεταξὺ τῶν φραγκισκανῶν, χωρὶς ὅμως οἱ ὀρθόδοξοι νὰ ὑποπτεύσωσιν ὅτι οὗτοι διελογίζοντο ἐπίθεσιν κατ' αὐτῶν. Ὅτε ὅμως κατὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ὁ ἱεροδιάκονος Διονύσιος κρατῶν τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον ἀνήρχετο τὴν βορείαν ταύτην κλίμακα, ὅπως μετὰ τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ σπηλαίῳ διανομὴν διανείμῃ τοῦτο καὶ τοῖς ἐν τῷ ναῷ ὀρθοδόξοις, ἀνεχαιτίσθη ὑπὸ τριῶν φραγκισκανῶν καλογήρων θελησάντων νὰ κωλύσωσιν αὐτῷ τὴν διὰ τῆς κλίμακος ταύτης ἄνοδον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἱεροδιάκονος οὗτος μὴ δοὺς προσοχὴν εἰς τὰς φωνασκίας τῶν παπικῶν καλογήρων ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ, ἐγένετο τότε ἡ ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰς τὰς φωνὰς αὐτοῦ δραμόντος ἑτέρου ἱεροδιακόνου Φιλίππου ἐπίθεσις, περὶ ἧς μακρὸς καὶ λεπτομερὴς ἐγένετο ἄλλοτε λόγος. Ἡ ἐπίθεσις αὕτη ἐκ μέρους τῶν παπιστῶν ἦν προμελετημένη, διότι αὐτοὶ καὶ μόνοι ἐφωράθησαν φέροντες ὅπλα, ἐνῷ οἱ ὀρθόδοξοι οὔτε ὅπλα εἶχον, οὔτε πολυάριθμοι ἦσαν, οὔτε γνῶσιν εἶχον ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ συμβῇ ῥῆξίς τις. Εὐτυχῶς ἡ ἔγκαιρος τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως ἐπέμβασις προέλαβε γεγονότα λίαν λυπηρά.

Μετὰ τὰς σκηνὰς ταύτας ἡ Α. Μακαριότης ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων κ. Γεράσιμος ἔσπευσε νὰ ποιήσηται τὰς δεούσας παραστάσεις εἰς τὸν διοικητὴν τῶν Ἱεροσολύμων, ἀξιῶν ἐν τῷ δικαίῳ αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι παρεμπόδισιν ὁμοίων βανδαλικῶν σκηνῶν.

Καὶ ὁ ἐνταῦθα δὲ γεραρὸς ἐπίτροπος τοῦ παναγίου Τάφου πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Γερμανὸς Ἀποστολᾶτος ἐποιήσατο τὰ προσήκοντα διαβήματα παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῇ Α. Ὑψ. τῷ Μ. βεζύρῃ, ὃς τις καλῶς γινώσκει τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ πράγματα, ὡς χρηματίσας ἄλλοτε διοικητὴς ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει. Ἤδη συνεπείᾳ τῶν διαβημάτων τούτων καὶ ἰδίᾳ χάρις εἰς τὴν ὑψηλὴν περίνοιαν καὶ εὐθυδικίαν τῆς Α. Ὑψηλότητος καταφανῶν καὶ αὖθις γενομένων τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων τῶν ὀρθοδόξων, διετάχθη ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος, καθ' ὃ, ὡς ἐρρήθη, ἡ μὲν νοτία κλῖμαξ ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τοῖς ὀρθοδόξοις, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ σπηλαίου εἰς τὸν ναὸν ἄγουσα βορεία κλῖμαξ μένει εἰς κοινὴν χρῆσιν τῶν ἡμετέρων, τῶν Λατίνων καὶ τῶν Ἀρμενίων.

Ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα θερμοτάτας ἐκφράζει εὐχαριστίας τῇ Α. Ὑψ. τῷ Μ. Βεζύρῃ ἐπὶ τῇ φιλοδικαίῳ προστασίᾳ τῶν ἀναμφιλέκτων δικαίων τῶν ὀρθοδόξων ὑπηκόων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὑπὸ τὸ ἔνδοξον καὶ κραταιὸν σκῆπτρον τοῦ ὁποίου οἱ ὀρθόδοξοι λαοὶ πλήρους ἀπολαύουσιν ἰσονομίας καὶ δικαιοσύνης, χωρὶς εἰς οὐδένα νὰ ἐπιτρέπηται ὅπως ἐκ χωρῶν ξένων καὶ ἀπομεμακρυσμένων τῆς ἡμετέρας ἐρχόμενος ἐπιζητῇ νοσρισμὸν παναρχαίων καὶ ἐπὶ ἱερῶν καὶ πανσεβάστων τίτλων βασιζομένων δικαίων τῶν ἰθαγενῶν.

—*Ἐκδόσεις συγγραμμάτων.*— Ὑπὸ τοῦ διδάκτο-

ρος τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀκμάτου συγγραφέως κ. Ἐρρίκου Brockhaus ἐξεδόθη πρό τινος σπουδαῖον σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ τέχνη ἐν ταῖς Μοναῖς τοῦ Ἄθω» μετὰ πολλῶν δὲ εἰκόνων ἐρωδιασμένον καὶ ἑνὸς χάρτου γεωγραφικοῦ. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐκπονηθὲν μεθ' ἱκανὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διατριβὴν τοῦ συγγραφέως καὶ ἐπισταμένην μελέτην πασῶν τῶν ἐν ταῖς αὐτόθι βιβλιοθήκαις ὑπαρχουσῶν πηγῶν μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σπουδαῖον βοήθημα πᾶσι μὲν τοῖς φίλοις τῆς τέχνης, ἰδίᾳ ὅμως ἐνδιαφέρον ἔσται διὰ τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς θεολόγους, χάριν τῶν ὁποίων καὶ ἀγγέλλομεν τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

—Μετὰ τὸν οὐ πρὸ πολλοῦ ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ διαπρεποῦς σοφοῦ καὶ γερουσιαστοῦ τῆς Γαλλίας Ἐδμόνδου Πρεσανσὲ ἐξεδόθη σπουδαιότατον πόνημα τοῦ σοφοῦ τούτου συγγραφέως καὶ ζηλωτοῦ χριστιανοῦ ἐπιγραφόμενον «ἡ Χριστιανικὴ οἰκογένεια». Περιεχόμενα τοῦ σπουδαίου τούτου συγγράμματός εἰσι τὰ ἑξῆς: α'] ἡ βάσις τῆς Χριστιανικῆς οἰκογενείας, β'] ὁ χριστιανικὸς γάμος, γ'] ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή, δ'] ἡ νεολαία ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ε'] τὰ καθήκοντα τῶν κυρίων καὶ τῶν ὑπηρετῶν, ς'] ἡ οἰκογένεια ἐν τῇ εὐπορίᾳ, ζ'] ἡ οἰκογένεια ἐν τῷ πένθει. Τὸ πόνημα τιμᾶται 3 φράγκων καὶ 50 ἑκατοστῶν.

—*Ἑρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην.*— Ὁ σοφὸς καὶ γεραιὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Νικόλαος Δαμαλᾶς, ὁ ἀκάματος οὗτος τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου ἐργάτης, συμπληρώσας τὸ σοφὸν αὐτοῦ σύγγραμμα τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἑρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην», οὗτινος εἶχεν ἐκδώσει ἐν τῷ Α' τόμῳ τὴν Εἰσαγωγήν, ἐξέδωκεν ἤδη τοῦτο πλῆρες ἐν τρισὶ τόμοις. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ σοφοῦ καὶ πολυσεβάστου καθηγητοῦ πολύτιμον ὂν διὰ πάντα περὶ τὴν μελέτην τῆς Καινῆς Διαθήκης σπουδαίως ἀσχολούμενον, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον, ὅστις ἰδίως ὀφείλει ἐρευνᾶν τὰς Γραφὰς καὶ ἐν αὐταῖς εὑρίσκειν τὰ ῥήματα ζωῆς αἰωνίου, περιποιεῖ ἅμα ὑψίστην τιμὴν τῇ καθ' ἡμᾶς Θεολογικῇ ἐπιστήμῃ, ἥτις δυστυχῶς ὀλίγα τοιαῦτα ἔργα νεωτέρων θεολόγων ἔχει νὰ παρουσιάσῃ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πάντες οἱ ἐνταῦθα δυνάμενοι, ἰδίᾳ δὲ ὁ φιλομαθὴς ἡμῶν κλῆρος θέλουσι σπεύσει νὰ φίνωσι κάτοχοι τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου καὶ λυσιτελεστάτου συγγράμματος, ὅπως δι' αὐτοῦ καθοδηγούμενοι εἰς τὴν ἀκριβῆ κατανόησιν τῆς Γραφῆς σκοπιμώτερον δυνηθῶσιν ἐπιτελεῖν τὴν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ἱερὰν διακονίαν.

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» θερμῶς συνιστᾶσα παντὶ τῷ ἱερῷ κλήρῳ τὸ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἄξιον πάσης συστάσεως σοφὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα, καθῆκον αὐτῆς θεωρεῖ ἵνα ἐν προσεχεῖ αὐτῆς φύλλῳ γνωρίσῃ τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς τοῦτο διὰ λεπτομερεστέρας ἀναλύσεως.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΣΧΟΛΑΙΣ.

Ὅπως ἐν τῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν ἐπικρατεῖ νόσος τις, ἡ ἐπιστήμη ζωηρότερον ἀγωνίζεται εἰς ἐξεύρεσιν τοῦ εἰδικοῦ φαρμάκου τῆς θεραπείας τῆς νόσου ταύτης καὶ εἰς προθυμοτέραν ἀναζήτησιν τῶν αἰτίων αὐτῆς, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν ταύτην ἐποχήν, καθ' ἣν φοβερὰ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ νόσος ἐνέσκηψεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, καθ' ἣν νοσοῦμεν δεινῶς θρησκευτικῶς τε καὶ ἠθικῶς, καθ' ἣν ἡ μὲν πρὸς τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ πίστιν εὐσέβεια καὶ ἀγάπη σπουδαίως ἐψυχράνθη, τὸ δὲ ἠθικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα, τοῦ ὁποίου κρηπὶς καὶ θεμέλιον τυγχάνει ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ἡμῶν εὐσέβεια, διασεισθείσης τῆς βάσεως αὐτοῦ ταύτης, δεινὸν ὑρίσταται κλονισμὸν ἀπειλοῦντα οἰκτρὰν καὶ ἐλεεινὴν πτῶσιν, πολλοὶ καὶ διάφοροι, τοῦ μέλλοντος τῆς κοινωνίας ἡμῶν σπουδαίως κηδόμενοι καὶ μετὰ ἀγαστοῦ καὶ θεοφιλοῦς ζήλου ἐργαζόμενοι, ὅπως ἀναχαιτίσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βαράθρου, εἰς ὃ γοργῷ φέρεται τῷ βήματι, διάφορα καθ' ἑκάστην ὑποδεικνύουσι μέσα θεραπείας τοῦ κακοῦ καὶ ἀποσοβήσεως τοῦ δεινῶς ἐπαπειλοῦντος ἡμᾶς κινδύνου.

Θρησκεία καὶ ἐπ' αὐτῆς ὡς ἐπὶ ἀρραγοῦς καὶ θεοσδότου βάσεως τεθεμελιωμένη ἠθικὴ εἰσιν οἱ δύο μεγάλοι παράγοντες τοῦ μεγαλείου, τῆς προόδου, τῆς ἀληθοῦς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἐν γένει εὐημερίας τῶν λαῶν, καθὰ περιτρανῶς ἀποδείκνυσιν ἡ ἐμβριθὴς μελέτη τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Τοὐναντίον ἀσέβεια καὶ ἔκλυσις περὶ τὰ ἤθη — εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐν κοινωνίᾳ τινὶ ἀνθρώπων ἠθικότης ἄνευ βασίμων καὶ στερεῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων—εἰσὶ τὰ δύο διαλυτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὡς φοβερὰ ἠθικὰ μιάσματα εἰσερχόμενα εἰς τοὺς κοινωνικοὺς ὀργανισμοὺς ἀπεργάζονται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὴν διάλυσιν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τέλους τὴν τελείαν αὐτῶν καταστροφήν. Δικαίως ἄρα παρὰ πάντων τῶν ὀρθῶς σκεπτομένων ἀπὸ πολλοῦ ἐναγωνίως ἐπιζητεῖται τὸ φάρμακον, ὅπερ δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς νόσου τῆς καταβιβρωσκούσης τὰ σπλάγχνα αὐτῆς, δικαίως δὲ ἐπίσης καὶ ἐλλόγως ἀναζητεῖται ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ αἰτία τῆς παρ' ἡμῖν ψυχράνσεως τῆς πρὸς τὴν θείαν καὶ ἀμώμητον θρησκείαν καὶ πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἀγάπης καὶ εὐλαβείας ἡμῶν καὶ τῆς ἐκλύσεως ἑπομένως τῶν ἠθῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ.

Πολλαὶ παρὰ πολλῶν εὐσεβῶν καὶ ζηλωτῶν ὑπεδείχθησαν μέχρι τοῦδε ὡς αἰτίαι τῆς ἐλαττώσεως παρ' ἡμῖν τῆς πρὸς τὴν θρησκείαν εὐλαβείας καὶ τῆς ἀπὸ τῆς αὐστηρᾶς τῶν πατέρων ἡμῶν ἠθικῆς ἀπομα-

κρύνσεως ἡμῶν. Πᾶσαι αὗται αἱ αἰτίαι εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀληθεῖς καὶ πραγματικαί, ἡ δὲ ἄρσις αὐτῶν καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ ἐξ αὐτῶν παραχθέντος κακοῦ ὡς ὕψιστον ἐπιβάλλεται πᾶσιν ἡμῖν καθῆκον. Μία ὅμως τῶν αἰτιῶν τούτων, ἥτις νομίζομεν ὅτι εἰσέτι δὲν ὑπεδείχθη ἀρκούντως ἐναργῶς, ἥτις ἐν τούτοις τὰ μάλιστα συντελεῖ εἰς ἐπικράτησιν τῆς ἀνευλαβείας καὶ ἐπομένως τῆς ἠθικῆς ἐκλύσεως, τυγχάνει ἀναντιρρήτως ἡ κακή, ἡ ἐλαττωματικὴ ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν διδασκαλία τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Ὅτι ἡ ἐν τοῖς σχολείοις καλὴ διδασκαλία τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς εἶναι ἓν ἐκ τῶν μέσων τῶν καθιστώντων τὸν ἄνθρωπον εὐλαβῆ καὶ ἠθικόν, τοῦτο τυγχάνει ἀναντίρρητον. Αἱ μεγάλαι καὶ ἀναμφίριστοι θρησκευτικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀλήθειαι, τὰ θεῖα καὶ ὑψηλὰ μυστήρια τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἡ ἀπαστράπτουσα θεία αἴγλη τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ἡ ἄφατος καλλονὴ τοῦ προσώπου τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ οὐρανία ἠθική, ἣν διὰ τῶν Εὐαγγελίων διδάσκει ἡμᾶς, ὅταν καλῶς ἐξηγῶνται καὶ παριστῶνται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παράγωσι βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὰς ἁπαλὰς τῶν παιδίων καρδίας καὶ νὰ μὴ ἀφήσωσιν ἐν αὐταῖς ἀνεξάλειπτα καθ' ὅλον τὸν βίον ἴχνη. Ὁ ἄνθρωπος ὁ καλῶς διδαχθεὶς ἐν τῇ παιδικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπολέσῃ τελείως τὸ πολύτιμον τοῦτο τοῦ βίου ἐφόδιον, τὴν σωστικὴν ταύτην ἄγκυραν ἐν τῷ δεινῷ κλύδωνι καὶ τῇ φοβερᾷ βιωτικῇ τριχυμίᾳ, τὴν ἄμαχον ταύτην πανοπλίαν ἐν τῷ πολυκινδύνῳ ἀγῶνι τῆς ὑπάρξεως. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑπὸ ἀλγεινοτάτων καταλαμβάνεται τις αἰσθημάτων παριστάμενος εἴτε εἰς τὴν καθ' ἡμέραν διδασκαλίαν, εἴτε εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις. Ἐκτὸς ὀλίγων ἀξιεπαίνων ἐξαιρέσεων, ἃς ἀποτελοῦσιν ἀνώτεραί τινες σχολαὶ τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων, ἐν αἷς ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς τεθεμελιωμένη ἠθικὴ γίνονται ὑπὸ κληρικῶν καθηγητῶν εἰδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ γίνονται εὐτυχῶς λίαν καρποφόρως, ἐν τῇ μεγάλῃ πλειονότητι τῶν σχολῶν ἡμῶν ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ διδασκαλία εἰσὶν ἀνατεθειμέναι εἰς λαϊκοὺς διδασκάλους, οἵτινες πάντες σχεδὸν ἀγνοοῦσιν τὸ ἔργον ὅπερ ἀνέλαβον, λυπηροτάτην παρουσιάζοντες ἄγνοιαν τῶν στοιχείων αὐτῶν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, ἣν ἀξιοῦσι νὰ διδάξωσιν εἰς τοὺς ἄλλους. Τί δὲ προκύπτει ἐντεῦθεν; εἶναι λίαν εὐχερὲς νὰ νοήσῃ τις τὸ ὀδυνηρὸν ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τῶν ἱερῶν μαθημάτων διδασκαλίας. Ὁ μὲν διδάσκαλος περιορίζεται εἰς ξηρὰν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Κατηχήσεως ἢ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας ἐκτεθειμένων, ἐνίοτε μάλιστα παρανοῶν καὶ ἐξ ἀγνοίας διαστρέφων τὰ ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ μαθητὴς εἰς ψυχρὰν καὶ ἄχαρι ἀπομνημόνευσιν τούτων καὶ οὕτω ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία, ἥτις εἶναι στοιχεῖον ζωῆς, ἀποβαίνει στοιχεῖον ἀπονεκρώσεως, μηδεμίαν παράγον ἀγαθὴν ἐντύπωσιν ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδός, λησμονοῦντος ἐντὸς βραχυτάτου ὅσα μηχανικῶς ἐκ τοῦ βιβλίου ἀπεμνημόνευσεν, ἐθιζομένου δὲ νὰ θεωρῇ τὸ ἱερὸν μάθημα ὡς τι ἐπαχθὲς καὶ ὀχληρόν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν νέους κεκτημένους μὲν ὅταν εἰσέρχωνται εἰς τὴν Σχολὴν ἱκανὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν, παρουσιάζοντας δὲ ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν ἐκ τῆς Σχολῆς τὸ λυπηρὸν θέαμα παντελοῦς ἀγνοίας τῆς θρησκείας καὶ ἐπομένως ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος πρὸς αὐτήν. Τὸ πῶς πιστεύουσιν, ἐὰν μὴ διδαχθῶσι τοῦ Ἀποστόλου ἔχει καὶ ἐνταῦθα τὴν πλήρη αὐτοῦ ἐφαρμογήν.

Τὸ κακὸν λοιπὸν ὑπάρχει καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ ἐπείγει. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν νεολαίαν θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς μεμορφωμένην καὶ κοινωνίαν ἐπομένως, ἐν ᾗ ἀκμαῖον νὰ ὑπάρχῃ τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν αἴσθημα, ἣν ἡ θεία τοῦ Ἰησοῦ θρησκεία νὰ ζωογονῇ καὶ ἐν ᾗ ἡ ὑψίστη αὐτοῦ ἠθικὴ νὰ παράγῃ τοὺς εὐχύμους καρποὺς τοῦ πνεύματος, οἵτινές εἰσι χαρά, ἀγάπη, εἰρήνη, μακροθυμία, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, πρέπει ταχέως νὰ φροντίσωμεν περὶ διορθώσεως τῆς ἐλαττωματικῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις. Ἄλλως θὰ ἔχωμεν νέους μὲν ψυχροὺς καὶ ἀδιαφόρους περὶ τὰ θεῖα, ἄνδρας δὲ καὶ γέροντας τῶν αὐτῶν δυστυχῶς αἰσθημάτων. Εἰς μάλιστα λόγος δι' ὃν τὸ κήρυγμα, ὅταν γίνηται, δὲν καρποφορεῖ παρ' ἡμῖν, εἶναι ὅτι ἡ κοινωνία ἡμῶν δὲν παρασκευάζεται ὡς δεῖ θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς ἐν τοῖς σχολείοις ὅπως ἀκολούθως τὸ θεῖον κήρυγμα δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ἠχὼ ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Τὸ καθ' ἡμᾶς τὸ κακὸν διορθοῦται ἐὰν τῇ ἐπεμβάσει τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑποδειχθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς τὰς ἀξιοτίμους ἐφορείας τῶν Σχολείων, ἀνατεθῇ δὲ ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν μαθημάτων εἰς κληρικοὺς καθηγητάς, γινομένης καὶ ἐπὶ τούτων, ἐννοεῖται τῆς δεούσης ἐκλογῆς. Ἕκαστος τούτων δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱερῶν εἰς τέσσαρας ἢ καὶ πέντε σχολάς, ἡ δὲ ἀμοιβὴ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξοικονομηθῇ εὐχερῶς, ἐὰν ἑκάστη σχολὴ καταβάλῃ ποσόν τι κατὰ μῆνα, ὅπερ σχετικῶς θὰ ἦ μικρὸν μὴ ἐπιβαρῦνον σπουδαίως τὸν προϋπολογισμὸν τῶν σχολῶν. Διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης θυσίας δύναται ἐν τούτοις νὰ προκύψῃ μέγα καὶ σπουδαιότατον ἀγαθὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν καὶ νὰ ἀναχαιτισθῇ σπουδαίως τὸ ὁρμητικὸν ρεῦμα τῆς ἀθρησκίας καὶ τῆς ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία εἶναι ὁ σπόρος ὁ θεῖος, ὅστις καλῶς σπειρόμενος εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παραγάγῃ ἀφθονωτάτους τοὺς ἠθικοὺς καρπούς.

Τὰς ὀλίγας ταύτας σκέψεις ὑποβάλλομεν εὐσεβάστως τοῖς διέπουσι νῦν τὰ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ πράγματα πεποιθότες, ὅτι καὶ τὸ κακὸν τοῦτο θέλει τύχει τῆς δεούσης ἐμβριθοῦς μελέτης καὶ ὁριστικῆς θεραπείας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Διακεκριμένος λόγιος ἀναγνώστης τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ἐν τῷ «Νεολόγῳ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὀθνεία ἐκπαίδευσις» δημοσιευθέντος καὶ ἐκ τούτου ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 17 φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀναδημοσιευθέντος ἄρθρου ἔπεμψεν ἡμῖν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἐλεγξικλῆς» πρὸς δημοσίευσιν τὴν παρὰ πόδας βιβλιοκρισίαν, ἥτις ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην σπουδαία καὶ λίαν ἀξιαναγνωστος τυγχάνει πραγματεία, ἀξία τῶν γνώσεων καὶ τῆς ὑπολήψεως, ἧς ἀπολαύει ὁ διαπρεπὴς οὗτος ἀναγνώστης τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας». Τὴν ἀξιόλογον ταύτην πραγματείαν ἀσμένως δημοσιεύοντες ἐπιρυλασσόμεθα καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἵνα ἐκθέσωμεν τὰς ἡμετέρας ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις, τοῦτο μὲν ὅπως συντόνως ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν πάντων τῶν τῆς ὑγιοῦς μορφώσεως τῶν τέκνων αὐτῶν κηδομένων ἐπὶ τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχουσι ταῦτα ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες γῆν καὶ θάλασσαν περιτρέχουσιν ἵνα ποιήσωσιν ἕνα προσήλυτον καὶ ὅταν κατορθώσωσι τοῦτο καθιστῶσι τοῦτον υἱὸν γεέννης διπλότερον αὐτῶν, τοῦτο δὲ ὅπως καταφανεῖς καταστήσωμεν τὰς καταχθονίους ἐνεργείας τῶν ὑπούλων τούτων σπορέων τῶν ζιζανίων, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλεπόντων, ἢ εἰς τὸν σκοτισμὸν τοῦ νοῦ καὶ τὴν διαστροφὴν τῆς καρδίας τῶν ἀθώων πλασμάτων, ὅσα ἡ ἔνοχος ἀρροσύνη καὶ ἀπρονοησία τῶν γονέων παραδίδωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν θανασίμων τούτων ἐχθρῶν καὶ ἀμειλίκτων ἀείποτε θιασωτῶν τῆς ἀγνῆς καὶ ἀσπίλου νύμφης τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πραγματεία ἔχει οὕτω:

Ἀνάλυσις βιβλίου τινὸς ἐπιγραφομένου: **Ἐπιτομὴ τῶν τεκμηρίων τῆς θρησκείας** *ὑπὸ J. M. ἐκδοθέντος ἐν Ἑρμουπόλει 1879 Τύποις Πριντεζη.*

Ὅτι ὁ Πέτρος ἐκήρυξεν ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τοῦ Παύλου καὶ Ἰωάννου, ὧν τὸν μὲν θεωρεῖ κεκαλυμμένον ὑπὸ ἀχλύος, τὸν δὲ κοιμώμενον καὶ γηράσαντα, ἀμφοτέρους δὲ πεπλανημένους, τὸ τοιοῦτον καὶ πᾶσα μὲν ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν παρέχονται ἐπιτομαὶ τεκμηρίων καὶ πίστεων τοῦ αἰωνίου τούτου σκόλοπος, ὃς ἐδόθη τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἀληθείας, ἵνα κολαρίζῃ αὐτὴν, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται. Ἤλπισεν ὁ Χριστιανικὸς κόσμος, συμπεριλαμβανομένων καὶ αὐτῶν τῶν ἀπροκαταλήπτων δυτικῶν, ὅτι πρὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ τῆς προόδου, ὅπερ διαλύον τὰ σκότη τῆς πλάνης ὁσημέραι καταδεικνύει τίνες μὲν οἱ πλανῶντες καὶ πλανώμενοι, τίνες δὲ οἱ ἀντεχόμενοι στερρῶς τῆς πίστεως, ἤλπισε, λέγω, ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ὅτι θὰ ἐμετριάζετο ὁ φανατισμὸς τῶν τέκνων τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας· συναισθανόμενα δὲ ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθείας, θὰ ἔπαυον παρέχοντες ἀφορμὰς τῷ Παύλῳ ἵνα ἐξελέγχῃ τὸν Πέτρον, ἐν τῷ πνεύματι δὲ τῆς συγχαιρούσης ἐπὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀγάπης θὰ προπαρεσκεύαζον τὸ ἔδαφος, ἵνα δεξιὰς δῶσιν ἀλλήλοις καὶ ἡ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀναπεμπομένη εὐχὴ ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως πραγματωθῇ οὕτω· Ματαία ἐλπίς· δὲν θέλουσι νὰ διανοίξωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἕδρας καὶ ἀπ' ἄμβωνος καὶ διὰ συγγραφῶν καὶ ἐν τῇ ἐξομολογήσει καὶ ἐν ταῖς κατ ἰδίαν συναναστροφαῖς παντοτοῦ καὶ πάντοτε δράττονται τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐξευτελίσωσι τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, νὰ χλευάσωσιν αὐτὴν, νὰ ὑβρίσωσι καὶ νὰ ἐκμηδενίσωσιν, ἂν εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτούς.

Ἀλλὰ τοῦτο ἀπηγόρευσεν αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια εἰποῦσα «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»· εἶναι τοῦτο ἁμάρτημα καὶ δὴ τῶν θανασιμωτάτων, ἐπειδὴ ἡ βλασφημία ἀναφέρεται εἰς αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἀλλ' ἡλίου φαεινότερον ἀποδέδεικται ὅτι μόνη ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ κατὰ τὸ Σύμβολον *μία, ἁγία, καθολικὴ* καὶ *ἀποστολική*, ἐπειδὴ ζῇ ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν 7 οἰκουμενικῶν Συνόδων ἰῶτα ἓν ἢ μίαν κεραίαν μὴ παραλλάξασα, ἵνα ἀνθρώποις ἀρέσῃ· ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς δυτικοῖς ἱστορικοῖς καὶ διαμαρτυρομένοις εἴρηται πολλαχοῦ ὅτι διὰ τὸ σχίσμα δὲν πταίει ἡ φιλοδοξία τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, τοῦ σεμνώματος τούτου λόγῳ παιδείας καὶ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἡ συγκεντρωτικὴ τάσις τῆς Ρωμάνας Ἐκκλησίας, ἡ φιλοδοξία καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτῆς, πρὸ τοῦ βωμοῦ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ἀπεμπολήθη καὶ ποταμοὶ αἱμάτων τὸν κόσμον ἐπλημμύρησαν, καὶ ὁ ἐσμὸς τῶν θρησκευτικῶν κακῶν ἐπῆλθε καὶ τοσαῦτα δεινὰ ταῖς ἀνθρωπίναις κοινωνίαις κατενήνεκται· ἀδιάφορον τοῦτο δι' αὐτούς· τί πρὸς αὐτούς; ἀρκεῖ τὸν σκοπόν. αὐτῶν νὰ ἐπιτύχωσιν· ἀρκεῖ ὁ καθολικισμὸς νὰ αὐξάνῃ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ὄγκον· πῶς γὰρ οὔ; μὴ ὁ Παῦλος τοῖς πᾶσι τὰ πάντα οὐ γέγονεν, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ; ὡς ἄλλοι λοιπὸν Φαρισαῖοι περιάγουσι γῆν καὶ θάλασσαν χάριν προσηλυτισμοῦ· καὶ ἐξεγείρουσι τέκνα κατὰ γονέων, ἀδελφοὺς κατ' ἀδελφῶν, συζύγους κατὰ συζύγων· ταῦτα δὲ πάντα ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τῶν προβάτων, ὑπὸ τὴν ἱερὰν σημαίαν τῆς φιλανθρωπίας, τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης ὑπουλότητος, ἡ ὁποία ἔστιν ὅτε καὶ τοὺς ἐξυπνωτέρους ἐξαπατᾷ. Νομίζουσι δὲ ὅτι τοσοῦτον μυστικῶς διενεργοῦσι ταῦτα πάντα, ὥστε τὰ σκότια αὐτῶν ἔργα «ἄνδρες γὰρ, κατὰ τὸν ἱερὸν Φώτιον, ἐκ τοῦ σκότους ἀναδύντες ὡς τῆς ἑσπερίου μοίρας ὑπάρχοντες γεννήματα», ν' ἀγνοῶνται.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἐποχὴ τοῦ φόβου παρῆλθε καὶ αὐ-

τοὶ κατενόησαν τοῦτο καὶ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι ὅμως ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσωσιν ἡσύχους καὶ νὰ μὴ σκανδαλίζωσιν ἐκεῖνοι πρὸ πάντων περὶ ὧν εἶπεν ὁ Σωτὴρ «Καλὸν εἰ μὴ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος»· καὶ τοῦτο εἶναι πλέον ἢ βέβαιον. Ἔχουσι στάδιον καὶ εὐρὺ μάλιστα διὰ νὰ ἀσκήσωσι τὴν προσηλυτιστικὴν αὐτῶν ἐνέργειαν. Ἡ ἐν εἰδωλολατρείᾳ μαύρη ἤπειρος εἶναι ἀνοικτὴ δι' αὐτούς, ἐκεῖ ὑπάρχει τοσοῦτος θερισμός, ὥστε νὰ εἶναι φόβος μὴ δὲν ἐπαρκέσωσι· ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία καὶ τοσαῦτα ἄλλα μέρη τῆς γῆς, ὅπου ἐπικάθηται τὸ σκότος καὶ ἡ σκιὰ τοῦ θανάτου, εἶναι ἐδάφη χέρσα· ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἂν ἐν πνεύματι χριστιανικῷ ἐργασθῶσι; Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι, Ἐκκλησία τε καὶ κοινωνία, ἀνάγκη ν' ἀνανήψωμεν καὶ νὰ σκεφθῶμεν τίνι τρόπῳ θὰ ἐξουδετερώσωμεν παντάπασι τὰ βέλη αὐτῶν. Ἀπεδείχθη ἤδη ὅτι καὶ Γαλλικά, γαλλικὰ δὲν μανθάνουσιν ὅσοι φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῶν, καὶ αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις σαλεύονται, καὶ ἀσεβέστεροι γίνονται, καὶ μόρφωσιν μορφώσεως μόνον ἔχουσι, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται· τὸ πραγματικὸν μέρος εἶναι ἐλεεινόν. Ἓν ἁπλοῦν, ἁπλούστατον ἐξωτερικὸν ἐπίχρισμα καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐπιβάλλεται διὰ ταῦτα εἰς ἡμᾶς τὸ καθῆκον νὰ σκεφθῶμεν περὶ συστάσεως, ἢ μᾶλλον περὶ μεταβολῆς μιᾶς τῶν σχολῶν ἡμῶν εἰς Σχολὴν τῶν ξένων γλωσσῶν, μόνον προορισμὸν ἔχουσαν νὰ μορφώνῃ τοὺς ἑλληνόπαιδας δεξιοὺς περὶ τὰς δύο ἢ τρεῖς ξένας γλώσσας τὰς ἐν χρήσει μᾶλλον. Διεύθυνσις καὶ ἐσωτερικὸς διοργανισμὸς κατὰ μορφὴν καὶ κατ' οὐσίαν νὰ εἶναι ἐθνοπρεπής. Τότε δὲ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κακῶς ἐννοούμενος φραγκισμός, τὸν ὁποῖον δὰ οἰκογένειαί τινες τοσοῦτον κακοζήλως μιμοῦνται, θὰ παύσῃ· τὰ θυμιάματα καὶ οἱ λιβανωτοὶ οἱ καιόμενοι διὰ τὰ ξένα σχολεῖα θὰ ἐλαττωθῶσι καὶ δὲν θὰ βλέπωμεν τὰς δύο ἁμάξας τῶν ξένων τούτων σχολῶν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν πρωΐας καὶ ἑσπέρας πλήρεις ὀρθοδόξων κορασίδων καὶ ἀγερώχως ἱσταμένας πρὸ τῶν οἰκιῶν ἡμῶν καὶ προκλητικῶς· θαυμάσιοι ὡς ἀληθῶς εἰς τὴν ἐφευρετικότητα. Τί δὲν σκαρρίζονται χάριν προσηλυτισμοῦ! τί δὲν ἐπινοοῦσι· δῶρα, ὑποσχέσεις, ἀποκατάστασιν· τὰ πάντα τέλος τοῖς πᾶσι.

Αἱ σκέψεις αὗται ἀπὸ πολλοῦ μὲ βασανίζουσι καὶ πολλάκις ἀπεφάσισα νὰ δώσω ἀφορμὴν δι' αὐτῶν εἰς ἄλλους πολλῷ ἐμοῦ κάρρονας νὰ σκεφθῶσιν ὡριμώτερον καὶ πρακτικώτερον περὶ τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἀνάγκης. Ὅτε δὲ ἀνέγνωσα προχθὲς ὅσα μαθητής τις ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ Νεολόγου περὶ τῶν ὅσα ὑφίστανται καὶ ποίαν μόρφωσιν λαμβάνουσι καὶ ποίους ἐξευτελισμοὺς ἀκούουσι καὶ ὕβρεις διὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν οἱ ἐν ταῖς Σχολαῖς αὐτῶν φοιτῶντες ὀρθόδοξοι, λαβὼν δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς πρὸ ἡμερῶν βιβλίον τι παρ' ἑτέρου μαθητοῦ φοιτῶντος ἐπίσης ἐν μιᾷ τῶν σχολῶν τούτων μετ' ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ μοὶ γράφει «τὰ τί ὑποφέρομεν ἐν τῷ μαθήματι τῆς Κατηχήσεως δὲν λέγονται· μολαταῦτα ἀνθιστάμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τοὺς ραδιούργους τούτους καὶ τοῖς ἀποδεικνύομεν ὅτι εἴμεθα ὀρθόδοξοι» ἀπεφάσισα ν' ἀναλύσω τὸ βιβλίον τοῦτο διὰ νὰ μάθῃ τὸ κοινὸν ὀρθόδοξον τί κατήχησις διδάσκεται εἰς τὰ παιδία ἡμῶν καὶ ποῖον βιβλίον δίδεται εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἅμα τῇ εἰσόδῳ. Ἐλπίζω δὲ οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν μετ' ἀποστροφῆς ν' ἀποστρέψωσι τὸ πρόσωπον προτιμῶντες καὶ τὸ ὑποκάμισον αὐτῶν νὰ πωλῶσι διὰ νὰ εἰσάγωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ ἡμέτερα Σχολεῖα παρὰ ἀντὶ πινακίου φακῆς ν' ἀπεμπολῶσιν ὅ,τι ἱερώτερον ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸ βιβλίον, ὅπερ χαρακτηρίζει ψευδολογία, θράσος καὶ διαστροφὴ τῆς ἀληθείας, ἐπιγράφεται «Ἐπιτομὴ τῶν τεκμηρίων τῆς θρησκείας», καὶ εἶναι προωρισμένον διὰ τοὺς ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρωμάναν ἐπιστρέφοντας, σκοποῦν «τὸν φωτισμὸν αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δογματικὰς διαφοράς»· διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ δεύτερον ἰδίᾳ «προκομίζον μαρτυρίας ἔκ τε τῶν ἁγίων Γραφῶν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀνατολικῶν πατέρων καὶ τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν ψαλλομένων μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» ἀποδεικνύει τὸ ἐσφαλμένον τῶν δογμάτων τῶν Φωτιανῶν καὶ τὸ ἀληθὲς τῶν δογμάτων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐλπίζει δὲ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν δι' αὐτοῦ «ἐπαύξησιν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τῇ τοσοῦτον καρποφόρῳ ἄλλοτε εἰς ὁσίους καὶ ἁγίους ἄνδρας, *νῦν δὲ κεχερσωμένῃ καὶ στειρευούσῃ, ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν αὐτῇ σχίσματος*». Θὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ δευτέρου μέρους περὶ ἧς προσεχῶς.

Ἐλεγξικλῆς.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ*

Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ δύο εἴδη ἱστορικῶν μνημείων, τὰ μέν εἰσι γράμμα νεκρόν, τὰ δέ εἰσι ζῶντα. Τὰ πρῶτα ἀληθῆ λείψανα λαῶν, κοινωνιῶν, πολιτισμῶν, φυλῶν ἐκλιπουσῶν, λίθοι ἢ στῆλαι ἐγκεχαραγμέναι, περγαμηναὶ ἢ τεμάχια παπύρου κεκαλυμμένα δι' ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἢ διὰ χαρακτήρων γλώσσης ἀγνώστου, εἰς οὐδένα ἀνήκουσι πλέον. Περιῆλθον εἰς τὴν κυριότητα πάντων καὶ δὲν ἔχουσι πλέον τὸ ζῶν πνεῦμα λαοῦ τινος ὅπως ἑρμηνεύῃ αὐτά· τὰ δεύτερα μένουσιν εἰς τὴν κυριότητα ἑνὸς λαοῦ, μιᾶς κοινωνίας, μιᾶς ζώσης θρησκείας, ἐγράφησαν ἐν γλώσσῃ, ἥτις ὁμιλεῖται καὶ ἐννοεῖται, τηροῦνται ἄθικτα ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ζῶσιν ἐν αὐτοῖς καὶ γινώσκουσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ὅλα τὰ αἰγυπτιακὰ ἀσσυριακά, φοινικικὰ καὶ ἄλλα μνημεῖα ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν,

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 131—132 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

τὰ εὐαγγέλια κατέχουσι τὴν πρώτην σειρὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ. Οὐδὲν βιβλίον εἶναι μᾶλλον αὐτῶν ἄξιον τῆς προσωνυμίας τοῦ ζῶντος βιβλίου.

Ὅ,τι τὰ βιβλία ταῦτα ἀναφέρουσιν, εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ ἑκατομμυρίων συνειδήσεων, αἵτινες σκέπτονται ὡς αὐτά, διευθύνονται κατ' αὐτά, παραμυθοῦνται ἐν αὐτοῖς, ἐλπίζουσιν δι' αὐτῶν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἔλαβον γέννησιν ἐν θρησκευτικῇ κοινωνίᾳ, ἥτις δικαίως θεωρεῖ ταῦτα ὡς ἴδιον κτῆμα, ὡς τίτλους αὐτῆς οἰκογενειακούς, ὡς ἕνα τῶν πολυτιμοτέρων αὐτῆς θησαυρῶν. Ἡ κοινωνία αὕτη, ἥτις καλουμένη Ἐκκλησία, ἐκτείνεται καθ' ὅλον τὸν κόσμον, παρουσιάζει εἰς πάντας τὸ Εὐαγγέλιον αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀνήκει τὸ ἑρμηνεῦσαι αὐτό. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἰδιοκτήτης τούτου, διότι ἐξ ἧλθεν ἐξ αὐτῆς. Τίς γινώσκει κάλλιον τὴν ἔννοιαν ἑνὸς βιβλίου; οὐχὶ ἐκεῖνος ὅστις παρήγαγεν αὐτό;

Ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἀποδείξω τὴν λίαν ἁπλῆν μέν, ἀλλὰ καὶ παραγνωριζομένην ἐν τούτοις ταύτην ἀλήθειαν, θὰ ἔλεγον εἰς τοὺς λησμονοῦντας αὐτήν, εἰς πάντας τοὺς ἑρμηνευτάς, αἵτινες οὐδόλως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἐκ παραδόσεως διδασκαλίαν αὐτῆς πρὸς κατανόησιν τῶν εὐαγγελίων: Ὅταν θέλητε νὰ ἑρμηνεύσητε μνημεῖα νεκρά, ποίαν μέθοδον μεταχειρίζεσθε; Προσπαθεῖτε νὰ ἀνασυστήσητε τὸν λαόν, εἰς ὃν ἀνήκουσι ταῦτα, ἀναλαλεῖτε αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν εἰς τὸ παρόν, ἀναζωογονεῖτε αὐτὸν ἐν τῇ σποδῷ αὐτοῦ, ὅταν δὲ ἴδητε αὐτὸν ζῶντα ἐνώπιον ὑμῶν μετὰ τῆς γλώσσης αὐτοῦ, τῶν ἠθῶν, τῆς διδασκαλίας, μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς ἱστορίας, προβαίνετε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱστορικοῦ μνημείου καὶ μετὰ δισταγμοῦ ἐπιχειρεῖτε τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ, διότι ἡ ἱστορικὴ ἀνάστασις ἑνὸς ἐκλιπόντος πολιτισμοῦ, ἑνὸς ἐξαλειφθέντος λαοῦ εἶνε πάντοτε ἀτελές. Ἐν τούτοις τὰ ἱερὰ εὐαγγέλια δὲν εἶναι ἱστορικὰ μνημεῖα νεκρά, ἀνήκουσιν εἰς λαὸν ζῶντα, ὅστις μεγαλύνεται καθ' ἑκάστην, ὅστις ὁμιλεῖ, διδάσκει καὶ οὐδέποτε παύει ἑρμηνεύων, ἀναγινώσκων καὶ ζωογονῶν αὐτά.

Ἐν τίνι δικαιώματι ζητεῖτε νὰ ἑρμηνεύσητε αὐτά, ὡς ἁπλοῦν πάπυρον εὑρεθέντα ἐν τῷ τάφῳ μομίας τινός, ἢ ὡς ἀρχαίαν περγαμηνὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ἐν τοῖς ἀρχείοις πόλεώς τινος καταστραφείσης; Ἐὰν οἱ αἰγύπτιοι τοῦ Ραμσῆ ἐπανήρχοντο ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου, θὰ ἦσαν νομίζω, οἱ καλλίτεροι ἑρμηνευταὶ τῆς γραφῆς αὐτῶν, αἱ δὲ αἰγυπτιολόγοι οὐδεμίαν θὰ εἶχον δυσχέρειαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τοῦτο. Ὡς ἁπλοῦς κριτικὸς καὶ χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῶ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἀληθὲς κῦρος, ὅπερ ἐδόθη αὐτῇ παρὰ τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς ὅσον ἀρορᾷ εἰς τὴν τήρησιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς πίστεως, ἀξιῶ νὰ ἐκλαμβάνωσι τοὐλάχιστον αὐτὴν ὡς πᾶσαν κοινωνίαν ζῶσαν καὶ διανουμένην καὶ νὰ εὐαρεστῶνται νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι αὕτη κάλλιον παντὸς ἄλλου εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰ ἴδια αὐτῆς βιβλία.

Τοῦ δικαιώματος τούτου ἀναγνωριζομένου, οὐδεμίαν προβάλλω δυσκολίαν ἵνα ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὰ Εὐαγγέλια, ἅτινα διετηρήθησαν ζῶντα μεθ' ὅλην αὐτῶν τὴν τοσούτων αἰώνων ἀρχαιότητα, ἡ μέθοδος, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ ἐπαναγαγεῖν τὰ βιβλία ταῦτα ἐν τῷ κύκλῳ, ἐν ᾧ παρήχθησαν καὶ ἁρυσθῆναι ἐκ τοῦ κύκλου τούτου στοιχεῖα μεγάλης ἀξίας συντελοῦντα εἰς κρείσσονα αὐτῶν κατανόησιν.

Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ ἓν παράδειγμα. Ὑπάρχει ἐν τοῖς εὐαγγελισταῖς μία ἔκφρασις βαρυσήμαντος, ἧς ἡ ἑρμηνεία τυγχάνει ὑψίστης σπουδαιότητος, ἡ δὲ ἔκφρασις αὕτη ἐστὶν «Υἱὸς Θεοῦ», ἐφαρμοζομένη εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Οἱ νεώτεροι κριτικοὶ οἱ μελετῶντες τὸ Εὐαγγέλιον ὡς τὸν Ἡρόδοτον ἢ τὸν Τίτον Λίβιον λέγουσιν ἀκριβῶς ὅτι ἡ φράσις αὕτη ἔχει διαφόρους ἐννοίας, ὅτι ἐνίοτε καταντᾷ εἰς μεταφορικὴν καὶ ἠθικὴν σημασίαν καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὡς πράγματι ἐφαρμόζεται, καὶ εἰς ἀνθρώπους.

Προστιθεῖσι μάλιστα ὅτι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἡ ἔκφρασις πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Τὸ ζήτημα εἶναι ἐν τούτοις πῶς ὁ Ἰησοῦς ἤθελε νὰ ἐφαρμόζηται εἰς αὐτὸν ἡ ἔκφρασις αὕτη καὶ πῶς οἱ Ἀπόστολοι ἐφήρμοσαν εἰς αὐτὸν ταύτην.

Εἶναι ζήτημα οὐχὶ θεωρητικόν, ἀλλὰ πραγματικόν, ζήτημα μαρτυρίας. Ἡ Ἐκκλησία, φύλαξ τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων, ἐπαναλαμβάνουσα μετ' αὐτῶν καὶ κατόπιν αὐτῶν ἀπὸ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν ὅ,τι οὗτοι ἐδίδαξαν, βεβαιοῖ ὅτι ὁ τίτλος, «Υἱὸς Θεοῦ» ὑπῆρξε πάντοτε ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, οἵτινες ἔδωκαν αὐτὸν τῷ Ἰησοῦ, μέχρι σήμερον, τίτλος ὑπονοῶν οὐχὶ υἱικὴν σχέσιν μεταφορικὴν καὶ ἠθικήν, ἀλλὰ υἱικὴν σχέσιν ἀπόλυτον ἐν τῇ ταὐτότητι τῆς αὐτῆς θείας φύσεως. Τί δύναται νὰ ἀποδείξῃ ἡ ἐξηγητικὴ ἐναντίον τοιαύτης μαρτυρίας; Βεβαίως τὸ λογικὸν εἶναι ἐλεύθερον νὰ ἀρνηθῇ τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὸν λόγον τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ εἰς τὸν λόγον τῶν Ἀποστόλων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὅμως κατ' οὐδένα τρόπον παραδέχομαι ἵνα τὸ λογικὸν ἀντιποιῆται τοῦ δικαιώματος τοῦ λέγειν εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς συγγραφεῖς τῶν βιβλίων, ἢ ὅπερ τὸ αὐτό, εἰς τοὺς πιστοὺς φύλακας τῶν συγγραμμάτων τούτων: Ἀγνοεῖτε τί γράφετε καὶ τί ἀναγινώσκετε. Τῇ ἀληθείᾳ τί δύναται τὸ λογικὸν νὰ ἐννοήσῃ ἐν τοῖς πράγμασι τούτοις;

Ἐν τῇ χριστιανικῇ αὐτῆς ἐννοίᾳ ἐκλαμβανομένη ἡ ἔκφρασις «Υἱὸς Θεοῦ» δύναται νὰ φανῇ στενὴ ἢ καὶ ἀπαράδεκτος εἴς τινα πνεύματα, ἀλλ' ἐὰν ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθη αὐτὴν κατὰ τὴν σημασίαν ταύτην, ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει μόνον νὰ ἀναγράψῃ τοῦτο, ἀρνούμενος δὲ νὰ πράξῃ τοῦτο διαστρέφει καὶ παραμορφοῖ τὴν ἱστορίαν.

(ἕπεται συνέχεια).

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 12 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Γεράσ. Δώριζας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἥμισυ.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια·

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Περὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλομένης εὐχαριστίας — Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐν Χάλκῃ — Δελτίον κινήσεως τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι περιθαλπομένων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐργασίαι Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.—Ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας κατελθόντων ἐκ τῆς νήσου Χάλκης, ἔνθα εἶχον μεταβῆ χάριν τῶν ἐξετάσεων τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ τε σεβασμιωτάτου Ἐπιτροπεύοντος Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων ἐπανελήφθησαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σεβασμιότητος αἱ ἐπὶ ἑβδομάδα διακοπεῖσαι ἐργασίαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὡσαύτως ἤρξαντο καὶ αἱ συνεδρίαι πασῶν τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐργαζομένων Ἐπιτροπῶν, πλὴν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου μὴ συνεδριάσαντος οὔτε τὴν τετάρτην οὔτε σήμερον ἕνεκα ἀπουσίας τῶν μελῶν αὐτοῦ εἰς τὰς διαφόρους περὶ τὴν πρωτεύουσαν ἐξοχάς.

—*Ἱερὰ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς.*—Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐν Βαλουκλίῳ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἵνα διορισθῇ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἀργυρουπόλεως κ. Χαρίτων ὑποδειχθεὶς ὑπὸ τῆς ἐφορίας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἡ ἐκλογὴ τῆς Α. Θεοφιλίας, ἥτις καὶ εὐπαίδευτός ἐστι καὶ τοῦ κοινοῦ ἀπολαύει σεβασμοῦ, τυγχάνει κατὰ πάντα ἐπιτυχής.

—*Ἐκλογὴ ἡγουμένου.*— Οἱ ὁσιώτατοι πατέρες τῆς ἱερᾶς ἐν Ὀλύμπῳ Μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου διὰ γράμματος αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἠγγειλαν τὴν ἐκλογὴν νέου ἡγουμένου τῆς Μονῆς αὐτῶν τοῦ πανοσ. Ἱερομονάχου κ. Γενναδίου, τοῦ τέως τοιούτου παραιτησαμένου τὴν διακονίαν ταύτην. Τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐγγριθείσης ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἀπερασίσθη ἡ ἔκδοσις τοῦ εἰθισμένου ἡγουμενικοῦ γράμματος ἐπικυροῦντος ταύτην.

—*Ἄδεια.*— Ὁ ἐν τῷ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικῷ Μετοχίῳ τοῦ ἁγίου Σεργίου πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Σεραφεὶμ Σκαρούλης διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐζητήσατο ἵνα χορηγηθῇ αὐτῷ ἡ ἄδεια ἐλθεῖν ἐνταῦθα πρὸς περίθαλψιν τῆς παθούσης ὑγιείας αὐτοῦ. Τῆς αἰτηθείσης ἀδείας χορηγηθείσης, ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης ἀφικνεῖται ἐνταῦθα μετ' οὐ πολύ.

—*Ἱερὰ Μονὴ Σίμωνος Πέτρας.*—Οἱ ὁσιώτατοι Ἐπίτροποι τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας ἀγγέλλοντες διὰ γράμματος αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι ἐπιτροπὴ μοναχῶν φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς ἱκανὰ ἱερὰ λείψανα προτίθεται νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ρωσσίαν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς πρό τινων μηνῶν ὡς γνωστὸν βορᾶς καταστρεπτικωτάτης πυρκαϊᾶς γενομένης ἱερᾶς Μονῆς αὐτῶν, παρακαλοῦσιν αὐτὴν ὅπως ἐφοδιάσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπὴν διὰ τῶν ἀναγκαίων συστατηρίων ἐπιστολῶν, ἵνα οὕτω ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἡ εἰς τὴν ρωσσικὴν αὐτοκρατορίαν εἴσοδος χάριν τοῦ εἰρημένου σκοποῦ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὑπ' ὄψει ἔχουσα τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποστέλλεται εἰς τὸ ὁμόδοξον μέγα Κράτος, οὗ ὁ εὐσεβὴς καὶ χριστιανικώτατος λαὸς μετ' ἀγαστῆς ἀείποτε προθυμίας γενναίαν προσήνεγκε τὴν

ἀρωγὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων, ἐνέκρινε τὴν ἔκδοσιν τῶν ζητουμένων συστατικῶν γραμμάτων.

Δωρεὰ βιβλίων.—Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἰδιοκτήτου τῶν ἐν Ἀθήναις γνωστῶν βιβλιοπωλικῶν Καταστημάτων ἐστάλη εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Βιβλιοθήκην δωρεὰ βιβλίων ἐξ ἑκατὸν σωμάτων συγκειμένη. Ἡ δωρεὰ αὕτη τοῦ φιλογενοῦς ἀνδρὸς τεκμηριοῦσα τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εὐσεβῆ αὐτοῦ αἰσθήματα, συνεπάγεται πολὺν τὸν δίκαιον ἔπαινον, δυναμένη ἅμα νὰ προβληθῇ ὡς ὑπόδειγμα πᾶσι τοῖς δυναμένοις ἵνα συντελέσωσιν εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς ἤδη καταρτιζομένης καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν λυσιτελοῦς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης.

—*Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.*—Προχθὲς ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀρσένιος Ἀγγελίδης διορισθεὶς γενικὸς ἀντιπρόσωπος καὶ ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Ρωσσίᾳ. Ὁ διορισμὸς οὗτος τῆς Α. Πανοσιολογιότητος, ἥτις ἀπολαύει τοῦ γενικοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως ἐν τῇ ὁμοδόξῳ Ρωσσίᾳ, τυγχάνει κατὰ πάντα ἐπιτυχής.

Ἐναίσιμος διατριβὴ Δ. Μοστράτου.—Ὁ ἐν Βερολίνῳ ἀπὸ τετραετίας περὶ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ φιλολογικὰς σπουδὰς ἀσχολούμενος γνωστὸς εὐφυὴς καὶ φερέπονος νέος, ὁ διὰ πολλῶν μεταφράσεων ἐκ τῆς γαλλικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς καὶ πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἤδη μεταβάσεως αὐτοῦ τῷ δημοσίῳ τῆς πρωτευούσης καὶ τῷ λοιπῷ λογίῳ κόσμῳ εὐφήμως γνωρίσας ἑαυτὸν κ. Δημήτριος Μοστράτος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀνεκηρύχθη τῇ 3 μεσοῦντος μηνὸς ὑπὸ τῆς σοφῆς χορείας τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου μετὰ πολλῶν ἐπαίνων καὶ ἐπιδοκιμασιῶν διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τυχὼν τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐν γλαφυρᾷ γερμανικῇ γλώσσῃ συγγραφεῖσαν εἰθισμένην ἐναίσιμον διατριβὴν πραγματευομένην περὶ τῆς «Παιδαγωγικῆς τοῦ Ἑλβετίου»(Die Pædagogik des Helvetius).

Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου τοῦ κ. Δημητρίου Μοστράτου ἔργου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου σοφὴ φάλαγξ διακεκριμένων καὶ ὑψίστην φιλοσοφικὴν αὐθεντίαν κεκτημένων διαπρεπῶν ἀνδρῶν ἀπένειμε τῷ νεαρῷ σοφῷ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα, πᾶς λόγος μακρὸς τυγχάνει περιττός, καθόσον μόνη ἡ ἐπισταμένη ὑπὸ τῶν εἰδημόνων ἀνάγνωσις τοῦ πονήματος δύναται νὰ λαλήσῃ τορῶς περὶ τῶν εὐδοκίμων φιλοσοφικῶν σπουδῶν τοῦ εὐφυοῦς νέου καὶ γνωρίσῃ αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν κρατίστων τῆς παρ' ἡμῖν ἀραιᾶς φάλαγγος τῶν τὴν τοῦ φιλοσόφου σεμνὴν τήβεννον περιβαλλομένων νεωτέρων ὁμογενῶν.

Ἀπέχοντες νὰ ἐξενέγκωμεν ἰδίαν γνώμην περί τε τοῦ ἐν γένει φιλοσοφικοῦ συστήματος καὶ τῶν περὶ παιδαγωγικῆς ἰδίᾳ θεωριῶν τοῦ εὐφυοῦς μέν, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἀπομακρυνθέντος γαλάτου φιλοσόφου τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, ἅτε τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καταδικασθεισῶν ὑπὸ τῆς ὑγιοῦς φιλοσοφίας, ἥτις συνῳδὰ τῇ ἀποκαλυφθείσῃ διδασκαλίᾳ ἀνεγνώρισε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐξ ὕλης καὶ πνεύματος συνιστάμενον, ἀνωμολόγησε τὰς ὑψίστας ἀληθείας περὶ Θεοῦ, περὶ Δημιουργίας κτλ. καὶ ἐπὶ τῆς ὑγιοῦς ταύτης βάσεως ἐθεμελίωσε τὴν ἀληθῆ περὶ παιδαγωγικῆς αὐτῆς θεωρίαν, περιοριζόμεθα νὰ ἀναγράψωμεν ὅτι ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐναισίμῳ διατριβῇ αὐτοῦ ὁ κ. Δημ. Μοστράτος ἐν μὲν τῷ πρώτῳ αὐτῆς μέρει ἐκτίθησι τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος τοῦ Ἑλβετίου, ἀντιπαραβάλλων αὐτὸ πρὸς τὰ διάφορα ὁμοια παιδαγωγικὰ συστήματα διαφόρων συγχρόνων τε καὶ ἀρχαιοτέρων τοῦ Ἑλβετίου φιλοσόφων, οἷον πρὸς τὸ τοῦ Layola, Montaigne, Claude Fleury, Rollin, Rousseau καὶ ἄλλων, προστιθεὶς μάλιστα καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ συστήματος τούτου κρίσεις διαφόρων συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων σοφῶν· καταλήγει δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα τοῦ Ἑλβετίου δέον νὰ καταλάβῃ ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος τῆς διατριβῆς τοῦ νεαροῦ φιλοσόφου διατρανοῖ ἐμβριθεστάτην μελέτην καὶ ἀκριβῆ μετ' ἐπιστημοσύνης γνῶσιν τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν καὶ παιδαγωγικῶν συστημάτων, ὧν ἐν περιλήψει μέν, ἀλλ' ὅμως σαφῆ καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν δίδωσιν ἡμῖν ὁ φιλόπονος συγγραφεύς.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς διατριβῆς ὁ κ. Δημ. Μοστράτος λεπτομερέστερον ἀναλύει τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα τοῦ Ἑλβετίου ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν τοῦ γαλάτου φιλοσόφου, ἀφ' ὧν ἀπορρέουσι καὶ πᾶσαι αἱ περὶ παιδαγωγίας καὶ ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου θεωρίαι αὐτοῦ καὶ ἐκτιθεὶς ἐν διαφόροις κεφαλαίοις τὰς περὶ παιδαγωγίας καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου θεωρίας τοῦ συγγραφέως. Σαφεστέρα, εὐκρινεστέρα, οὐσιωδεστέρα καὶ μᾶλλον ἐπιτυχὴς ἀνάλυσις οὕτω πολυμεροῦς παιδαγωγικοῦ συστήματος δυσχερῶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ. Τοιαύτη ἐν σκιαγραφίᾳ ἡ ἀνάλυσις τῆς σπουδαίας ἐναισίμου διατριβῆς τοῦ πολυμαθοῦς νεαροῦ φιλοσόφου, ὅστις ἀληθῶς ἐτίμησε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ πνεῦμα ἐν μέσῳ οὕτω περιφανοῦς χορείας σοφῶν καὶ ἐπιστημόνων. Συγχαίροντες τῷ κ. Δημ. Μοστράτῳ ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ ἐπιτυχίᾳ εὐχόμεθα αὐτῷ πλήρη εὐδοκίμησιν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ φυσικῶς κέκληται νὰ ἀναλάβῃ παρ' ἡμῖν καὶ ὅπερ ἐστὶν ἡ εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν μετάγγισις τῶν ὑγιῶν καὶ πρὸς τὰς αἰωνίους ἀληθείας συμφώνων διδαγμάτων τῆς ὑψηγόρου φιλοσοφίας, ἧς ἐγένετο μύστης κράτιστος.

— *Περιοδικὸς τύπος.* — Ἐξεδόθη τοῦ Β' ἔτους ὁ 21ος ἀριθμὸς τοῦ «Ἐξηγητοῦ τῶν Ἁγίων Γραφῶν» τοῦ γνωστοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ τοῦ κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ περιέχον καλὴν ὡς πάντοτε ἐκκλησιαστικὴν ὕλην.

Ἐπίσης ἐξεδόθη ὁ ἀριθμὸς 77 τοῦ Δ' ἔτους τῆς

«Ἀναπλάσεως», οὗ περιεχόμενά εἰσι τὰ ἑξῆς: Προσλαλιὰ τοῦ σεβασμ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Γερμανοῦ κατὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.—Περὶ ἐπιστήμης τῆς θρησκείας κτλ. ὑπὸ Σ. Νικοκάβουρα ἀρχιμανδρ.— Τρεῖς σύντομοι ὁμιλίαι ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου.— Κρίσεις ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ὁμιλιῶν τοῦ κ. Freppel ὑπὸ Π. Καπλανίδου. — Τὰ σκότη τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ὑπὸ Εὐθυμίου Ἰωαννίδου συνταγματάρχου. — Ριζάρειος Σχολή.—Εἰδήσεις.—Δηλώσεις.—Ἀλληλογραφία.

—Ἐξεδόθη ὁμοίως «Ὁμήρου Ὀδύσσεια» Ραψῳδία Κ. Μετάφρασις Νικολάου Κ. Κυριακοῦ Σαμίου. Ἐκδίδεται ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

Ὁ γεραρὸς καὶ σοφὸς Ἀρχιμανδρίτης πανοσιολογιώτατος κ. Γρηγόριος Γῶγος, ὁ λίαν εὐφήμως γνωστὸς παντὶ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ἐκ πολλῶν σπουδαίων καὶ λυσιτελεστάτων συγγραφῶν, εὑρεστήθη νὰ πέμψῃ τὴν παρὰ πόδας γλαφυρωτάτην καὶ λίαν ἐποικοδομητικὴν διατριβήν, ἣν ἀσμένως καὶ προθύμως δημοσιεύοντες σήμερον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν τῷ πολυσεβάστῳ κληρικῷ καὶ διαπρεπεῖ θεολόγῳ, εὐελπιστοῦντες ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸν φύλλον ἀξιωθήσεται ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἄλλων ἐπίσης σπουδαίων καὶ ἐμβριθῶν μελετῶν καὶ διατριβῶν τῆς αὐτοῦ πανοσιολογιότητος ἐπὶ πνευματικῇ ἐποικοδομήσει τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ.

> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;» (Λουκ. 17, 17—18).

Δέκα λεπροὶ ἄνδρες ἀπήντησαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰσερχόμενον εἴς τινα κώμην. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς· ὁ δὲ Θεάνθρωπος, ἡ τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν ἀνεξάντλητος πηγή, εἶπε πρὸς τοὺς δέκα τούτους λεπρούς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν ἀπὸ τῆς λέπρας, τῇ εὐδοκίᾳ, πάντως, καὶ τῇ παντοδυνάμῳ χάριτι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν λεπρῶν ἰδών, ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ. Καὶ αὐτὸς ὁ εὐγνώμων λεπρὸς ἦν Σαμαρείτης.

Ὁ Θεῖος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ζῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ παρέχων ἑαυτὸν πάντοτε λαμπρὸν καὶ θαυμαστὸν παράδειγμα ταπεινοφροσύνης, οὐχὶ μόνον δὲν ἐζήτησεν οὐδέποτε τιμὰς καὶ δόξαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπέφευγε τὰς εὐχαριστίας τῶν παρ' αὐτοῦ εὐεργετουμένων. Ἐνταῦθα ὅμως ὁ Θεάνθρωπος, ηὐδόκησεν, ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ παρ' αὐτοῦ θεραπευθέντος λεπροῦ Σαμαρείτου, ὅπως διδάξῃ ἡμᾶς, περὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλομένης εὐχαριστίας, διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς θείας αὐτοῦ δωρεὰς καὶ ἀκαταπαύστους εὐεργεσίας· τὸ δὲ ἱερὸν τοῦτο καθῆκον ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐδίδαξεν εἰς τοὺς θείους αὐτοῦ λόγους, οὓς εἶπε πρὸς τὸν Σαμαρείτην, ὅταν οὗτος, καὶ τοι ἀλλογενής, μόνος προσῆλθεν, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν εὐεργέτην, ἐνῷ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς λέπρας θεραπευθέντες ἦσαν ἐννέα· «*ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;*»

Οἱονεὶ παραπονεῖται διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐκφράζων καὶ ἐπαινῶν, ταὐτοχρόνως, τὸ εὐγενὲς καὶ κοινωφελὲς αἴσθημα τῆς ὁμογενείας καὶ τῆς φιλογενείας· καθότι οἱ ἐννέα ὁμογενεῖς Ἰουδαῖοι καθαρισθέντες ἀπὸ τῆς λέπρας, δὲν ὑπέστρεψαν δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς Σαμαρείτης. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐννέα, βεβαίως, δὲν ἐγένοντο πάντῃ ἀναίσθητοι πρὸς τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Σωτῆρος· ἡμάρτησαν ὅμως καὶ καλοῦνται ἀγνώμονες, διότι δὲν ἠθέλησαν καὶ δι' ἐξωτερικῶν καὶ ὁρατῶν σημείων νὰ ἐκφράσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν. Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον, ἵνα αἰσθανώμεθα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὀφείλομεν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ νὰ ὁμολογῶμεν καὶ ν' ἀποδεικνύωμεν τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην· «*δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ*» παραινεῖ ἡμᾶς ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος (Α'. Κορινθ. 6, 20.) *οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;*

Ἴσως οἱ ἐννέα παρεκάλεσαν τὸν δέκατον, τὸν Σαμαρείτην, ὅπως ὡς ἀπὸ μέρους πάντων προσφέρῃ τὰ εὐχαριστήρια τῷ εὐεργέτῃ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἐπιδοκιμάζει ὁ Κύριος· διότι ἕκαστος εὐεργετηθεὶς ὀφείλει προσωπικῶς νὰ ἐκφράζῃ τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην εὐγνωμοσύνην του, ἤτις τότε ἔσται πλήρης καὶ ἀληθής, ὅταν οὐχὶ δι' ἄλλων προσώπων, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ τοῦ εὐεργετηθέντος ἐκφράζηται πρὸς τὸν εὐεργετήσαντα. Ἡ τῆς εὐγνωμοσύνης ὁμολογία μαρτυρεῖ καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν καὶ τὴν εὐγενῆ καρδίαν τοῦ εὐγνωμονοῦντος· καθὼς καὶ ἡ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἀγνωμοσύνη καὶ ἀχαριστία διαβεβαιοῖ τὴν ἠθικὴν ἀναισθησίαν καὶ ἐξαχρείωσιν τοῦ ἀγνώμονος ἀνθρώπου. Καὶ ὅμως ποσάκις οὐχὶ μόνον ἀγνωμονοῦμεν, ἀλλὰ καὶ βλέπομεν καὶ κακολογοῦμεν τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν, ὅταν μάλιστα καταλάβῃ ἡμᾶς πάθος τυφλὸν καὶ μοχθηρόν.

Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν ; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;

Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐὰν πολλοὶ εὐηργετήθησαν, πάντες οὗτοι ὁμοθυμαδὸν ὀφείλουσι ν' ἀποδείξωσι τὴν εὐχαριστίαν αὐτῶν· ὁ Κύριος συνήνωσεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ· διὸ καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἐξομολογήσει τῆς θείας ταύτης ἀγαθότητος καὶ εὐεργεσίας, ὀφείλουσι νὰ ὦσιν ἀδιάσπαστοι καὶ συνηνωμένοι. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, φίλε ἀναγνῶστα, ἀπολαμβάνοντες ὁσημέραι τὸ ἔλεος, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ παναγάθου Θεοῦ, προτρέπωμεν καὶ διεγείρωμεν ἀλλήλους πρὸς εὐχαριστίαν τοῦ παντοκράτορος, καὶ δοξάζωμεν ὁμοθύμως τὸν φιλάνθρωπον εὐεργέτην, διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων καὶ τῆς θεαρέστου διαγωγῆς· ἐντεῦθεν καὶ ἡ πνευματικὴ ἡμῶν μήτηρ, ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἰς τὰς ἁγίας ἡμέρας τῆς δόξης καὶ τῶν θριάμβων της συγκαλεῖ ἡμᾶς πάντας τὰ πνευματικὰ τέκνα της ἐπὶ τὸ αὐτό, ὅπως προσφέρωμεν κοινὴν εὐχαριστίαν τῷ Σωτῆρι Θεῷ, διὰ τὰς κοινὰς εὐεργεσίας, ἃς παρ' αὐτοῦ ἀκαταπαύστως ἀπολαμβάνομεν, καὶ οὕτως *ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζωμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. 15,6)*

Ἀλλ' ὅταν εἰς τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας σεπτὰς καὶ ἁγίας ἑορτὰς, μετὰ βαθυτάτης θλίψεως, βλέπῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ εὐαρίθμους χριστιανοὺς τότε, βεβαίως, λέγεις ἐρωτῶν, ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἢ συνοικίας, ἀφοῦ πάντας ἀνεξαιρέτως προσεκάλεσεν ἡ φιλόστοργος μήτηρ Ἐκκλησία εἰς τὴν χάριν, εἰς τὴν δοξολογίαν καὶ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ; πῶς οὐχ' εὑρέθησαν δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ; Εἰς τὰς παρούσας τῆς ἀσεβείας ἡμέρας, πλεῖστοι χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες, πλούσιοι καὶ πτωχοί, νεανίσκοι καὶ νεάνιδες προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις προφασιζόμενοι, καὶ διὰ τοῦτο μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θείων αὐτοῦ δωρεῶν ἱστάμενοι, ὡς ἐλεεινοὶ καὶ ἀνάξιοι, δὲν προσέρχονται τακτικῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, οἱ μὲν ἐκ μωρᾶς ἐπάρσεως, ὅτι εἶναι περωτισμένοι καὶ δὲν χρήζουσι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπισκέψεως, οἱ δὲ ἐξ ἀδιαφορίας καὶ ἀμελείας πρὸς τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλης ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀσυγγνώστου ἀφορμῆς, φέρουσιν εἰς ἐρήμωσιν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, σκανδαλίζουσι τὸν πλησίον καὶ ἐπισπῶνται ἐφ' ἑαυτοὺς ἀντὶ τῆς εὐλογίας τὴν κατάραν καὶ τὸν ὄλεθρον !

Καὶ δὲν βλέπομεν καθ' ἑκάστην τὰ θλιβερὰ καὶ φρικτὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς τὰ θεῖα ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας ; Καὶ πόθεν ἄλλοθεν οἱ φόνοι, αἱ αὐτοχειρίαι, αἱ κλοπαί, αἱ ἁρπαγαὶ οἱ καταδιωγμοὶ καὶ τόσα ἄλλα κακά, ἅτινα μαστίζουσι σήμερον τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, πόθεν ἄλλοθεν κυρίως, εἰμὴ ἐκ τῆς ἀθεοφοβίας ; εἴθε οἱ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας ἁρμόδιοι, διὰ τῶν καταλλήλων μέσων καὶ μάλιστα τῶν θρησκευτικῶν, νὰ περιορίσωσι πλέον τὸ ὁσημέραι πολλαπλασιαζόμενον ἔγκλημα.

Οὐχ' εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος ;

Μόνος ὁ καλὸς Σαμαρείτης ἰδὼν ἑαυτὸν τεθεραπευμένον, ἐσκέφθη ἀμέσως περὶ τοῦ εὐεργέτου, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι ἐννέα, Ἰουδαῖοι ὄντες, παρέβλεψαν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐγενεστάτου τούτου καθήκοντος τῆς πρὸς τὸν εὐεργέτην εὐγνωμοσύνης, διὸ καὶ ἀπεδοκιμάσθησαν καὶ κατεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος· ὅθεν καὶ ἡμεῖς οὐδέποτε πρέπει ν' ἀναβάλλωμεν τὴν πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην· ἡ ἀναβολὴ καθίστησι ψυχρὸν τὸ νῦν θερμὸν αἴσθημα τῆς εὐχαριστίας, ὅπερ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπονεκροῦται ἐντελῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ, ἐὰν ἡμεῖς δὲν σπεύσωμεν εὐχαριστοῦντες ἐγκαίρως τὸν εὐεργέτην, εὐεργετούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς πανσόφου προνοίας τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, νὰ προσφέρωμεν αὐτῷ θεοπρεπῶς τὰς ὡραίας ἀπαρχὰς τῆς εὐγνώμονος ἡμῶν καρδίας, ἀγάπην πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον, ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν, ὡς καὶ τῶν καθηκόντων ἡμῶν πρὸς τὸ βασίλειον Κράτος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς εὐεργέτας.

Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος ;

Ποῦ ὑπῆγεν ὁ Σαμαρείτης ; ἐκεῖ ἔνθα ἔγνω τὴν πηγὴν τῆς θεραπείας αὐτοῦ, πρὸς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν λυτρούμενοι ἀπὸ τῶν κατεχόντων ἡμᾶς πειρασμῶν καὶ συμφορῶν, τῇ θείᾳ ἀρωγῇ καὶ ἀντιλήψει πρὸ πάντων, καὶ ὀφείλοντες νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Θεὸν καὶ πατέρα, προσέλθωμεν εὐλαβῶς εἰς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἔνθεν ἡ χάρις, ἡ εὐλογία, ὁ ἁγιασμὸς, ἡ ἀπὸ τῶν παθῶν ἀπολύτρωσις, ἡ χαρὰ καὶ τὰ θεῖα δῶρα τοῦ παντοκράτορος, *αἰνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν, τιμὴν, προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ, ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ»* (Ψαλμ. 28, 1—2)

Οὐχ' εὑρέθησαν δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ.

Ἰδοὺ εἰς τί συνίσταται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλομένη εὐχαριστία—εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς ὑψίστης αὐτοῦ ἀγαθότητος καὶ τῶν ἄλλων θείων αὐτοῦ τελειοτήτων, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐπιγνώσεως, ὅτι αὐτός ἐστιν ἡ ἀέννακος πηγὴ πάντων τῶν ἀγαθῶν· καθότι *πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.* (Ἰάκ. 1, 17). Ὅθεν καὶ ὁ Προφητάναξ λίαν εὐλόγως ἔψαλλε· «*Κύριος ὁ Θεός μου, ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα*» (Ψαλμ. 191, 2) Ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου φιλοσοφῶν ὁ θεόπνευστος Ἱεροψάλτης, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ἀποθαυμάζων ἔλεγε. *Κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης*

αὐτῷ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζει αὐτόν ; ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι. (Ψαλμ. 143 3—4)

Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος ;

Διὰ τί, λέγει ὁ Κύριος, οἱ θεραπευθέντες ἐννέα ἠθέλησαν ν' ἀποκρύψωσι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ κηρύξωσιν αὐτὴν ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων, ὅπως καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν δοξάσωσι τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους καὶ πάσης παρακλήσεως ; Τοιαύτη λοιπὸν ἡ παρ' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων δοξολογία τοῦ Θεοῦ—φανερὰ καὶ ἀρίδηλος, πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ὠφέλειαν τοῦ πλησίον «*τὰς εὐχάς μου τῷ Κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.* (Ψαλμ. 115, 18), ὅπως δοξάζητε τὸ θεῖον αὐτοῦ ὄνομα, διὰ τῆς ἐμῆς εὐχαριστηρίου ὁμολογίας, πρὸς πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν πολλῶν· *δεῦτε ἀκούσατε πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, καὶ διηγήσομαι ὅσα ἐποίησεν ὁ Κύριος τῇ ψυχῇ μου.* (Ψαλμ. 65, 16).

Ἀλλ' οὐχὶ μόνον εἰς τὸν προφήτην καὶ βασιλέα Δαβίδ, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας ἡμᾶς ἐποίησε καὶ ποιεῖ καθ' ἑκάστην ὁ παντοδύναμος πολλὰς τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας τότε μόνον βλέπομεν καὶ καταλαμβάνομεν χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι, ὅταν ἔχωμεν *πίστιν Θεοῦ καὶ σώας τὰς φρένας*· ἄλλως, τὰ περὶ ἡμᾶς γινόμενα θαυμαστὰ καὶ ἐξαίσια πολλάκις παρέρχονται ἀπαρατήρητα, ὡς ἔργα τυφλῆς τύχης, καὶ οὐχὶ ὡς τεκμήρια τῆς πανσόφου προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὡς φλυαροῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς ἄθεοι, οἱ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἀρνούμενοι καὶ μόνον εἰς ψευδεῖς καὶ ὀλεθρίους θεωρίας τῶν *ψυχώσεων* τῆς ὕλης πιστεύοντες, οὐχὶ βεβαίως ἐκ πεποιθήσεως, ἀλλ' ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις σοφοὶ δῆθεν καὶ ἐπιστήμονες.

Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;

Ὡς δὲ ἔδωκε τὴν δόξαν ταύτην τῷ Θεῷ ὁ Σαμαρείτης; ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· ὁ θεραπευθεὶς οὗτος λεπρὸς Σαμαρείτης προσέφερε πρὸς τὸν Κύριον, ὅ,τι ἠδύνατο, ὅ,τι παρ' αὐτοῦ ἔλαβεν· ἔλαβε τὴν φωνήν του, ἥτις εἰς τοὺς λεπροὺς γίνεται ἀσθενεστάτη. Καὶ μεταχειρίζεται τοῦτο τὸ δῶρον πρὸ παντὸς ἄλλου, εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν μετὰ φωνῆς μεγάλης· ἔλαβε τὸ δικαίωμα νὰ πλησιάζῃ τοὺς ἄλλους, ὅπερ κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον δὲν εἶχον οἱ λεπροὶ, καὶ ἀμέσως πλησιάζει τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἰατρὸν, καὶ ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν διὰ τῶν χαρισμάτων καὶ τῶν δώρων, ἅτινα ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ, καθὼς διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος «*ἕκαστος εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεὸς, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.* (Α'. Πέτρ. 4, 11.)

Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰμὴ, ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;

Διὰ τῶν λόγων τούτων ἐλέγχει ὁ Θεάνθρωπος τοὺς ἀγνώμονας Ἰουδαίους, τοὺς μετὰ τοῦ ἀλλογενοῦς Σαμαρείτου θεραπευθέντας, οἵτινες ὤφειλον νὰ γίνωσιν εἰς αὐτὸν παράδειγμα εὐγνωμοσύνης· διότι ὁ γινώσκων ἀκριβέστερον τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ κατέχων ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν τοιαύτην, ἐξ ἧς ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ τὸ καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους, αὐτὸς πρὸ πάντων ὀφείλει ν' ἀποδεικνύῃ ἑαυτὸν εὐγνώμονα πρὸς τὸν Θεὸν, φυλάττων τὰς ἁγίας αὐτοῦ ἐντολὰς καὶ ἀγαπῶν τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτόν. Καὶ τοιοῦτοι, ἀναμφιβόλως πρὸ πάντων μάλιστα οἱ ἱεροὶ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰ λογικὰ αὐτῶν ποίμνια, οἱ ἄρχοντες πρὸς τοὺς ἀρχομένους, οἱ πεπαιδευμένοι πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, οἱ γονεῖς πρὸς τὰ τέκνα, γινόμενοι πάντοτε τὸ λαμπρὸν καὶ σωτήριον παράδειγμα φιλοχρίστου καὶ φιλανθρώπου ζωῆς καὶ πολιτείας· εὐτυχὴς ἡ κοινωνία, μακαρία ἡ οἰκογένεια καὶ εὔδαιμον ἐν πᾶσι τὸ ἔθνος, ἐν οἷς οἱ προεστῶτες καὶ οἱ κορυφαῖοι διὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἔργων καὶ λόγων προτρέπουσι καὶ ἐνισχύουσι τοὺς πολλοὺς, πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν ἐν γένει.

Οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἠσχύνθησαν νὰ συνδιάγωσι μετὰ τοῦ λεπροῦ Σαμαρείτου, λεπροὶ καὶ αὐτοὶ ὄντες, ἀλλ' ἤδη ὅμως ἐντρέπονται ν' ἀπέλθωσι μετ' αὐτοῦ πρὸς εὐχαριστίαν τοῦ θεραπεύσαντος αὐτοὺς εὐεργέτου· δυστυχῶς, οὕτω συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῖν πολλάκις· ἐν καιρῷ μὲν δυστυχίας ἀγαπῶμεν καὶ ἀναστρεφόμεθα ἄλλους δυστυχεῖς καὶ ὁμοιοπαθεῖς, ἀλλ' ἐν καιρῷ εὐτυχίας, οὔτε κἂν θέλομεν νὰ γνωρίσωμεν καὶ νὰ προσαγορεύσωμεν τοὺς πτωχοὺς καὶ μικροὺς ἀδελφούς μας ! Καὶ τοῦτο, διότι ἐματαιώθημεν καὶ διεφθάρημεν ἐν ἡμέραις πλούτου καὶ εὐπορίας.

Ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ οὐ μόνον ὀφείλομεν νὰ προσαναπληρῶμεν τὰ ὑστερήματα τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ περισσεύωμεν διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ (Β'. Κορινθ. 9, 12). *Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.* (Ἐφ. 5, 20)

«*Ἀναστὰς πορεύου, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε*», ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν εὐγνώμονα Σαμαρείτην. Καὶ ἐνταῦθα ἡ πίστις θαυματουργεῖ· ἡ πίστις ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν τὸ ἱερὸν τῆς εὐγνωμοσύνης καθῆκον· ἡ πίστις ἐμπνέει καὶ εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὰ ἀγιώτερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα καὶ φρονήματα. Ἡ εἰς τὸν Θεὸν ζῶσα καὶ ἀκράδαντος πίστις σώζει καὶ διαφυλάττει τοὺς πιστεύσαντας ἀπὸ πάσης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀσθενείας ἀποτρέπουσα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐξ ἧς

ὡς ἀπὸ πηγῆς δηλητηριώδους, πᾶσα ἀρρωστία τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

Ἔχωμεν πίστιν Θεοῦ, φίλε ἀναγνῶστα, ὅπως διέλθωμεν ἀπονώτερον καὶ εὐτυχέστερον τὸν παρόντα πολυτάραχον βίον, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου ἐν τῇ ἐπουρανίῳ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Ἐν Βουδαπέσῃ μηνὶ Ἰουλίῳ 1891

ΓΡ. ΓΩΓΟΣ Ἀρχιμανδρίτης.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΝ ΧΑΛΚΗ

Τῇ 1 ἱσταμένου μηνὸς, καθ' ἃ ἀνεγράψαμεν ἤδη, ἤρξαντο ἐν τῇ κατὰ Χάλκην ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις τῶν τε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποριτησάντων τεσσάρων τελειοδιδάκτων αὐτῆς μαθητῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐν αὐτῇ ἱεροσπουδαστῶν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ σεβασμ. Μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ, ἐπιτροπεύοντος τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἀσθενοῦντα, πάντων τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ πολλῶν ἄλλων φιλομούσων ἀκροατῶν, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν. Ἐπὶ τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ διευθύνων σορὸς καὶ γεραρὸς ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Γρηγοριάς, ἀνέγνω, κατὰ τὰ νενομισμένα, λεπτομερῆ ἔκθεσιν περὶ τῆς διανοητικῆς, ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς. Ἐκ δὲ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τοῦ σεβαστοῦ διευθυντοῦ ἐγνώσθη, ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ λήξαντος ἤδη σχολικοῦ ἔτους τριάκοντα καὶ εἷς μαθηταὶ ἐζητήσαντο δι' ἀναφορᾶς ὅπως εἰσαχθῶσιν ἐν τῇ Σχολῇ. Πάντες δ' οὗτοι ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς σεβαστῆς ἐφορίας εἰς τὴν Σχολὴν πρὸς ἐξέτασιν ὑπό τε τοῦ ἰατροῦ τῆς σχολῆς κ. Ἰ. Ζωγραφίδου καὶ τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου· καὶ εἰς τρεῖς μὲν ἐκ τούτων ἀπηγορεύθη ἥ τε τοῦ ἰατροῦ καὶ τῶν καθηγητῶν ἐξέτασις, ὡς μὴ θελήσαντας νὰ παρουσιάσωσι τὰ ἐνδεικτικὰ τῆς ἐν ᾗ πρότερον ἐμαθήτευον Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς· ἓξ δὲ εὑρεθέντες πάσχοντες ἐξ ὀργανικῶν ἀσθενειῶν, ἀπεχώρησαν τῇ γραπτῇ γνωροδοτήσει τοῦ ἰατροῦ. Τοὺς δὲ ὑπολοίπους εἴκοσι καὶ δύο συνελθὼν ὁ τῶν καθηγητῶν σύλλογος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἐξετάσας μετὰ πάσης ἀκριβείας ἐν τρισὶν συνεδριάσεσιν, ἑπτὰ μὲν ἀπέρριψεν, ὡς μὴ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς διαγραφόμενα καὶ ἀπαιτούμενα τῶν γνώσεων προσόντα· παρεδέξατο δὲ δέκα καὶ πέντε μόνον ὡς ὑγιαίνοντας σωματικῶς καὶ ἐπαρκῶς κατηρτισμένους ἐν τοῖς προκαταρκτικοῖς μαθήμασιν· ἐξ ὧν τρεῖς μὲν κατετάχθησαν εἰς τὴν Β' τάξιν, οἱ δὲ λοιποὶ δώδεκα ἀπετέλεσαν μετὰ τῶν πρὸ διετίας ἤδη εἰσελθόντων εἰς τὴν Σχολὴν τριῶν Σέρβων ἱερομονάχων τὴν Α' τάξιν. Ὁ ὅλος δ' ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς ἀνήρχετο ἐν ἀρχῇ τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους εἰς 73, ἐξ ὧν εἰς μὲν ἀπεβλήθη, δύο δὲ ἄλλοι ἐδραπέτευσαν, καὶ δύο ἄλλοι ἀποχωρήσαντες τῆς Σχολῆς δι' ἰδίας ἀνάγκας, διατελοῦσιν ἐν ἀμφιβόλῳ μοίρᾳ. Ἀριθμεῖ δὲ ταυτὸν ἐν συνόλῳ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀποχώρησιν καὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποριτησάντων 4 τελειοδιδάκτων 64 μαθητάς, ἐξ ὧν 4 μὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως, 1 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καισαρείας, 3 εἰς τὴν τῆς Ἐφέσου, 1 εἰς τὴν τῆς Ἡρακλείας, 1 εἰς τὴν τῶν Δέρκων, 2 εἰς τὴν τῆς Κυζίκου, 1 εἰς τὴν τῆς Νικομηδείας, 1 εἰς τὴν τῆς Χαλκηδόνος, 1 εἰς τὴν τῆς Νικαίας, 2 εἰς τὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως, 2 εἰς τὴν τῆς Προύσης, 2 εἰς τὴν τῆς Χαλδείας, 1 εἰς τὴν τῆς Κρήτης, 1 εἰς τὴν τῆς Ἀμασείας, 2 εἰς τὴν τοῦ Ἰκονίου, 1 εἰς τὴν τῆς Πισσιδείας, 1 εἰς τὴν τῆς Νικοπόλεως, 2 εἰς τὴν τῆς Μιτυλήνης, 1 εἰς τὴν τῆς Νεοκαισαρείας, 2 εἰς τὴν τῶν Σερρῶν, 2 εἰς τὴν τῆς Ἴμβρου, 1 εἰς τὴν τῆς Λήμνου, 1 εἰς τὴν τῆς Σηλυβρίας, 1 εἰς τὴν τῆς Μαρωνείας, 1 εἰς τὴν τῆς Κορυτσᾶς, 1 εἰς τὴν τῆς Σάμου, 5 εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κρήνης, 2 εἰς τὴν τοῦ Μυριοφύτου, 2 εἰς τὴν τῆς Καλλιουπόλεως, 1 εἰς τὴν ἐξαρχίαν Μετσόβου, 3 εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, 1 εἰς τὴν τῆς Ἀντιοχείας, 2 εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολύμων, 6 εἰς διαφόρους μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καὶ 3 εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Σερβίας.

Τοσαῦτα καθόλου εἰπὼν ὁ Διευθυντὴς ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν, ἐδήλωσεν εἶτα ὅτι, κριθέντος πέρυσιν ἀνεπαρκοῦς τοῦ μετὰ τὰς θερινὰς ἐξετάσεις ὑπολειπομένου χρόνου πρὸς συντέλεσιν τῆς κατὰ ἰούνιον ἐναρξαμένης ἐκ βάθρων ἀνοικοδομῆς τῆς νοτίου καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Σχολῆς, πρὸς ἐξοικονόμησιν χρόνου, αἱ θεριναὶ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς Β', Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως, κατ' ἀνάγκην ἀναβληθεῖσαι, ἐγένοντο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος μηνὸς σεπτεμβρίου, ὑποβληθέντων εἰς αὐτὰς ἁπάντων τῶν μαθητῶν καὶ μετ' ἀναλόγων βαθμῶν προβιβασθέντων εἰς ἀνωτέρας τάξεις. Καταρτισθέντος δ' ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐνιαυσίου προγράμματος τῶν μαθητῶν καὶ ὑποβληθέντος, ὡς εἰκός, μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν μαθητῶν διὰ τῆς σεβαστῆς ἐφορίας τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῇ 18 σεπτεμβρίου. Ἅπαντες δὲ οἱ καθηγηταὶ, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, καθ' ἃ εἶπεν ὁ διευθυντὴς, μετὰ ἀκριβείας καὶ τῆς ἐγνωσμένης καὶ ἰδιαζούσης ἑνὶ ἑκάστῳ ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος διδάξαντες τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς μαθήματα, μετὰ ζήλου πολλοῦ καὶ τιμίως ἐπετέλεσαν τὸ ἑαυτῶν καθῆκον, ἐφ' ᾧ καὶ ἄξιοί εἰσιν τῆς εὐχαριστίας μὲν καὶ εὐγνωμοσύνης τῆς Σχολῆς, τῶν θερμῶν δὲ εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Περὶ καθηγητῶν δὲ τὸν λόγον ποιούμενος ὁ διευθυντὴς, ἐξέφρασε τὴν εἰλικρινῆ μὲν χαρὰν τῆς Σχολῆς, ὡς ἐναρίθμιον ἐχούσης ἀπὸ τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου ἐν τοῖς καθηγηταῖς τῆς Θεολογίας τὸν ἐλλόγιμον κ. Βασίλειον Ἀντωνιάδην,

ὅστις τρόφιμος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπάρχων, καὶ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ δαπάνῃ αὐτῆς ἐν Εὐρώπῃ συμπληρώσας, δοὺς δ' ἐφεξῆς ἀλλαχοῦ τρανὰ δείγματα τῆς περικοσμούσης αὐτὸν ἐπιστημονικῆς παιδείας, προσεκλήθη ὑπ' αὐτῆς ὡς καθηγητὴς Θεολογικῶν μαθημάτων· τὴν πολλὴν δὲ καὶ δικαίαν αὐτῆς λύπην ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει ἐξ αὐτῆς τοῦ γεραροῦ καὶ πολυσεβάστου καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς Φιλολογίας κ. Λεάνδρου Ἀρβανιτάκη.

Ὁ πολύτιμος, εἶπε, διὰ τὴν ἀρχαιοπρεπῆ αὐτοῦ ἑλληνομάθειαν, πολυσέβαστος δὲ διὰ τὰς περικοσμούσας αὐτὸν σπανίας ἀρετὰς καὶ τοῖς πᾶσι διὰ τοῦτο προσφιλὴς οὗτος καθηγητής, αἰσθανόμενος δυστυχῶς τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις καταπιπτούσας, ἐξῃτήσατο κατὰ ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους διὰ τῆς διευθύνσεως παρὰ τῆς σεβαστῆς ἐφορίας ἀνακούφισίν τινα τῶν περὶ τὴν διδασκαλίαν κόπων δι'ἀποκοπῆς ὡρῶν τινων. Ἡ σεβαστὴ ἐφορία ἐκτιμῶσα τοὺς πολυχρονίους κοινωφελεῖς αὐτοῦ κόπους προθύμως ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ταύτην, καὶ ἀφαιρέσασα ἀπ' αὐτοῦ τὰ ἑλληνικὰ τῆς Γ' τάξεως, ἀνέθηκε τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν εἰς τὸν ἐκ τῶν εὐπαιδεύτων καὶ πεπειραμένων καθηγητῶν τῆς ἑλληνοεμπορικῆς Σχολῆς κ. Γεώργιον Ἀθανασάκην, ὅστις μετ' ἀξιαγάστου ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως, ἐργασθείς, ἐδικαίωσε τὴν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ γενομένην ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν. Ἡ χορηγηθεῖσα ὅμως ὑπὸ τῆς σεβαστῆς ἐφορίας τῷ κ. Λ. Ἀρβανιτάκῃ ἀνακούφισις αὕτη ὀλίγον δυστυχῶς συνέτεινεν εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τῶν ἐξησθενημένων αὐτοῦ δυνάμεων· τοὐναντίον δὲ ἐπετάθη ἡ κατάπτωσις αὐτῶν καὶ ηὔξησεν ἡ βασανίζουσα αὐτὸν δύσπνοια, ἐφ' ᾧ καὶ ἀδυνατῶν ἵνα συνεχίσῃ τοῦ λοιποῦ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῷ μαθημάτων, ἐξῃτήσατο κατώδυνος τὴν ψυχὴν παρὰ τῆς σεβαστῆς ἐφορίας τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Σχολῆς, ἣν τοσοῦτον ἠγάπησε καὶ ἐν ᾗ τοσοῦτον φρεπόνως καὶ καρποφόρως ἐπὶ ὑπερεικοσαετίαν ἐδίδαξε. Καὶ οἷον μὲν καὶ ἡλίκον χάσμα, καθ' ἃ συγκεκινημένος ὁ σεβαστὸς διευθυντὴς ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ εἶπε, διανοίγεται ἐν τῷ καθηγητικῷ σώματι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ ὅσον αὖτη ἀφαιρεῖται ὄρελος καὶ κόσμον, διὰ τῆς δυστυχοῦς μὲν ἀλλ' ἀναποδράστου ταύτης παραιτήσεως τοῦ πολυτίμου καὶ πολυσεβάστου τούτου καθηγητοῦ, κατανοεῖ πᾶς ὁ γνωρίσας τὴν διακεκριμένην αὐτοῦ ἑλληνομάθειαν καὶ τὴν τιμίαν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον μετὰ βίου ὄντως ἱεροπρεποῦς ἐν σχήματι λαϊκῷ· χρυσοῦν ἀληθῶς σύμπλεγμα καὶ τοῖς πολλοῖς ἄπλοκον.

Ἀλλ' ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ σεβαστὴ ἐφορία, ἡ πασιδήλως προνοοῦσα καὶ φροντίζουσα περί τε τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς βελτιώσεως τῆς Σχολῆς, συντόνως μεριμνήσει καὶ περὶ εὑρέσεως καὶ προσκλήσεως καθηγητοῦ, οἷον ἀξιοῖ ἡ κενουμένη θέσις καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολή. Πεποίθαμεν δ' ἐπίσης ὅτι ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τῇ δικαίᾳ συστάσει τῆς σεβαστῆς ἐφορίας, οὐ παύσεται καὶ τοῦ λοιποῦ μεριμνῶσα περὶ τοῦ πιστοῦ αὐτῆς ἐργάτου, χορηγοῦσα αὐτῷ μετὰ στοργῆς τὰ πρὸς ζωάρκειαν· διότι ὁμολογουμένως ὁ γηραιὸς καὶ πολυσέβαστος οὗτος διδάσκαλος, μετὰ τεσσαρακονταετῆ διδασκαλικὸν ἀγῶνα, ὃν ἀνεπαισχύντως ἠγωνίσθη ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Γένους, ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ πένης. Ἐπισφραγίζων δὲ ὁ διευθυντὴς τὸν περὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Λ. Ἀρβανιτάκη λόγον, προέτεινεν ἵνα ἰσοβίως ἀναγράφηται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς ἐπιτίμου καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς Φιλολογίας, ἐν τῷ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐκδιδομένῳ καὶ δημοσιευομένῳ προγράμματι τῶν μαθημάτων.

Ἐφεξῆς ὁ διευθυντὴς εὐχαρίστως ἀνέφερεν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῶν μαθητῶν πλεονάζουσι μὲν οἱ ἐπιμελεῖς, οἱ φιλόπονοι καὶ οἱ προκόπτοντες ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὀλίγοι δ' εὐτυχῶς εἰσιν οἱ μὴ ἐπιμελεῖς καὶ φερέπονοι· ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι, συνερχόμενοι εἰς ἑαυτοὺς καὶ διορθούμενοι, συναριθμηθήσονται μετὰ τῶν ἐπιμελῶν καὶ φρονίμων. Περὶ δὲ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς ἐδήλωσεν ὅτι, εἰ καὶ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος πάντες οἱ ἐν τῇ Σχολῇ, ἕνεκα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ νέου κτιρίου, περιωρίσθησαν εἰς μίαν καὶ μόνην πλευρὰν, τὴν βόρειον, καὶ φόβος ὑπῆρχε μὴ ἐκ τῆς στενότητος τοῦ χώρου συμβῶσιν ἀσθένειαι, ἀλλὰ, τῷ Θεῷ χάρις, ἐπεκράτησε καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοσαύτη ὑγίεια, ὅση οὐδέποτε ἄλλοτε, ἐκτὸς ἀσημάντων τινῶν ἀσθενειῶν, προελθουσῶν ἐξ ἀτμοσφαιρικῶν προσβολῶν, καὶ ἐκ τῆς ὀλίγης προφυλάξεως τῶν μαθητῶν. Ὅπως δὲ πάντοτε, οὕτω καὶ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ὁ τῆς Σχολῆς ἰατρὸς κ. Ἰ. Ζωγραφίδης προθύμως ἐπεσκέπτετο τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ ἐθεράπευεν αὐτούς, ἐν οἱᾳδήποτε ὥρᾳ τοῦ ἡμερονυκτίου προσκαλούμενος. Ἐν τέλει δὲ τῆς ἐκθέσεως λόγον ποιούμενος ὁ διευθυντὴς περὶ τῆς ἐκ βάθρων ἀνοικοδομῆς τῆς νοτίου πλευρᾶς καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς δυτικῆς, τὸν δίκαιον ἀπένειμεν ἔπαινον τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ μάλιστα τῇ σεβαστῇ ἐφορίᾳ, δι' ἣν ἐπεδείξατο σύντονον καὶ δραστήριον ἐνέργειαν πρὸς συντέλεσιν ἔργου, ὅπερ τῷ ὄντι περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν σεπτὴν χορείαν τῶν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εὔφημον δὲ μνείαν ἐποιήσατο καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐξοχωτάτου ἀρχιτέκτονος Βασιλάκη ἐφένδη Ἰωαννίδου, ὅστις πλὴν τῆς συνεργασίας ἐν τοῖς σχεδίοις τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν πεπειραμένων ὁδηγιῶν καὶ τῆς γενναίας αὐτοῦ προσφορᾶς εἰς τὴν Σχολὴν, ὑπέδειξεν ἅμα καὶ ἀρχιτέκτονα ἐπιστήμονα καὶ φιλότιμον, τὸν εὐγενέστατον κ. Π. Ἀδαμαντίδην, εἰς οὗ τὴν γενναιότητα καὶ τὴν φιλοκαλίαν ὀφείλεται ἥ τε στερεότης καὶ ἡ κομψότης τοῦ κτιρίου. Μετὰ ταῦτα ὁ βιβλιοθηκάριος καὶ γραμματεὺς τῆς Σχολῆς Ἱεροδιάκονος Νικόδημος ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον πάντων τὰς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος γενομένας τῇ Σχολῇ παρὰ διαφόρων εὐσεβῶν καὶ φιλομούσων χριστιανῶν δωρεὰς εἰς

βιβλία, εἰς ἱερὰ ἄμφια καὶ εἰς χρήματα, συμποσούμενα εἰς 645 ὀθωμανικὰς λίρας.

Τῇ δὲ 7 τοῦ ἐνεστῶτος, ἡμέρᾳ κυριακῇ, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, τελεσθεῖσαν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν, ἐγένετο ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Σχολῆς ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν διπλωμάτων εἰς τοὺς τέσσαρας τελειοδιδάκτους, Ἱερόθεον Ἱεροδιάκονον Τεκνόπουλον ἐκ Μουταλάσκης τῆς Καισαρείας, Καλλίνικον Ἱεροδιάκονον Διλβέην ἐξ Ἀλατσάτων τῆς Ἐρυθραίας Χερσονήσου, Πολύκαρπον Ἱεροδιάκονον Θεολογίδην ἐκ τῆς παρὰ τὰς Σέρρας ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου καὶ Χρυσόστομον Ἱεροδιάκονον Καλαράτην ἐκ Τριγλίας τῆς Προύσης. Προεξῆρχε δὲ τῆς τελετῆς ὁ προεδρεύων σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Γερμανός, ἔχων συμπαρέδρους καὶ τοὺς σεβασμιωτάτους Συνοδικούς. Παρῆσαν δὲ ἐν τῇ τελετῇ καὶ πολὺ πλῆθος κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρ. τῆς Ρωσσικῆς Πρεσβείας κ. Ἀρσένιος, ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρ. καὶ διευθυντὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Μ. Κλεόβουλος μετὰ τοῦ ἑνὸς τῶν καθηγητῶν αὐτῆς κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ἀξιότιμοι κκ. Γ. Γαρουφαλίδης καὶ Β. Ἐλευθεριάδης, ὁ διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης τοῦ συναδέλφου «Νεολόγου» ἐλλογιμώτ. κ. Στ. Βουτυράς, ὁ ἐλλόγ. διευθυντὴς τῆς Ἑλληνοεμπορικῆς Σχολῆς μετὰ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς. Κατὰ τὴν τελετὴν δὲ ταύτην ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμ. καὶ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Γερμανὸς Γρηγοριάς ἐν τῇ γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ προσλαλιᾷ ἐδήλωσε τὴν χαρὰν τῆς Σχολῆς, διότι ἀξιοῦται ἵνα ἔτος παρ' ἔτος χορηγῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργοὺς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἐπαρκῶς συγκεκροτημένους κατὰ τὴν θύραθεν καὶ μάλιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μάθησιν, ὧν ὁ ἀριθμὸς μετὰ τῶν ἐφέτος ἀπολυομένων ἀνέρχεται εἰς 280. Ἐφεξῆς δὲ ὑπέβαλε τοῖς τελειοδιδάκτοις ὑποθήκας καὶ συμβουλάς, δι' ὧν συνέστησεν αὐτοῖς τὴν ἀκίβδηλον μὲν καὶ ἀπαραχάρακτον διδασκαλίαν τῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως ταῦτα ὁ Χριστὸς ἀπεκάλυψεν, οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν καὶ οἱ Θεοφόροι πατέρες ἀνέπτυξαν καὶ διετύπωσαν, καὶ ἅτινα οὗτοι ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην τῆς Σχολῆς καὶ τὴν σκιὰν τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου· ἐν τῷ βίῳ δὲ αὐτῶν καὶ τῇ ἀναστροφῇ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ ἁγίου κανόνος τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, ἵνα γνῶσι πάντες καὶ πιστεύσωσιν ὅτι γνήσιά εἰσι τῆς Ἐκκλησίας τέκνα καὶ ἀνεπαίσχυντοι ἐκπληρωταὶ τῶν ψυχοσωτηρίων παραγγελμάτων τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν. Εἶτα δὲ ἀναγνωσθέντων ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Σχολῆς εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν πρακτικῶν τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν περί τε τῆς ἐξετάσεως τῶν τελειοδιδάκτων καὶ τῆς βαθμολογίας αὐτῶν, ἐνεχείρισεν αὐτοῖς ὁ διευθυντὴς τὰ διπλώματα, ἀναγνωσθέντα πρότερον δημοσίᾳ, ὁπότε οἱ τελειοδίδακτοι λαμβάνοντες ἕκαστος τὸ προσῆκον αὐτῷ δίπλωμα, ἀνεκήρυξαν ἑαυτοὺς ὀφειλέτας ἀπάσης εὐγνωμοσύνης πρός τε τὴν ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καθυπισχνούμενοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι θέλουσι διαβιώσῃ ἀξίως τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος καὶ προθύμως θέλουσιν ἐκτελέσῃ τὰ ἱερὰ αὐτῶν καθήκοντα, ἀκηλιδώτους ἑαυτοὺς διατηροῦντες καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπερασπυνόμενοι, ὅπου περ ἂν ὦσι, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν γενομένην σύντομον μὲν, ἀλλὰ πατρικὴν πρὸς τοὺς τελειοδιδάκτους προσφώνησιν τοῦ Προεδρεύοντος σεβ. Μητροπολίτου ἁγ. Ἡρακλείας, ἔληξεν ἡ σεμνὴ καὶ ἐπιβάλλουσα τελετὴ τῆς ἀναγορεύσεως αὐτῶν εἰς διδασκάλους τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Θεολογίας.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ

μηνὸς Ἰουνίου 1891.

	Οἱ κατὰ τὴν 1 Μαρτίου εὑρεθέντες.		Οἱ καθ' ὅλον τὸν μῆνα								Οἱ κατὰ τὴν 31 Μαρτίου μείναντες.		
			Εἰσελθόντες			Ἐξελθόντες		Ἀποθανόντες					
	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες		ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον
Ἀσθενεῖς	178	46	320	41	585	288	35	27	5		183	47	585
Γηροκομούμενοι	86	25	4		115			1			89	25	115
Φρενοβλαβεῖς	304	143	15	5	467	5	6	1			313	142	467
Ὀρφανοί	145		2		147	1					146		147
Περιωρισμένοι	2				2						2		2
Προσωπικὸν	111	29	3	1	144	3	1				111	29	144
	826	243	344	47	1460	297	42	29	5		844	243	1460

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 10 Ἰουλίου 1891

Ἐκ τοῦ Γ. Γραφείου τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ὁ Διευθυντὴς Ξ. ΚΑΒΑΔΑΣ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 19 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 21.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου Ἀθανάσιος (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Ταντσλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ	25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμισυ.	

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια·

Περιεχόμενα

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Μελέται ἐπὶ τῆς ἠθικῆς — Τὸ Ψαλτήριον ἤτοι τὸ ἐφευρεθὲν ὄργανον τῆς ἐκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Παραίτησις Μητροπολίτου.* —Ἡ Α. Πανιερότης ὁ Μητροπολίτης Σκοπείων κ. Ἰσαΐσιος ὑπέβαλε διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως ταύτης παραίτησιν αὐτοῦ ἕνεκα λόγων γήρατος καὶ τῆς πασχούσης ὑγιείας αὐτοῦ. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος εὑροῦσα τοὺς ὑποβληθέντας λόγους τῆς παραιτήσεως τοῦ σεβαστοῦ ἱεράρχου ἀποχρῶντας ἀπεδέξατο τὴν παραίτησιν αὐτοῦ.

—*Διορισμὸς ἡγουμένου.*—Ὁ τέως ἱερατικῶς προϊστάμενος ἐν τῇ ἐν Βαλουκλίῳ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κὺρ Εὐγένιος διωρίσθη συνοδικῇ ἀποφάσει ἡγούμενος ἐν τῇ ἐν Καισαρείᾳ ἱερᾷ Μονῇ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν

—*Ἱερὰ Μονὴ Ἰβήρων.*—Ἐν τῷ ἐν Τενέδῳ Μετοχίῳ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς τῶν Ἰβήρων Μονῆς ἐφυλάττετο ἱερὰ καὶ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς καλουμένης Πορταϊτίσσης. Τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος μετακομισθείσης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μιτυλήνης κ. Κωνσταντίνου ἀπὸ τοῦ Ἰβηριτικοῦ Μετοχίου εἰς ναὸν τῆς πόλεως προῦκυψε διαφορὰ μεταξὺ τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Μιτυλήνης. Ἤδη τῆς ἱερᾶς Συνόδου αἰτήσει τῆς Μονῆς ἀποφηναμένης, ἵνα πρὸς ἄρσιν τῆς διαφορᾶς μετενεχθῇ ἡ ἱερὰ εἰκὼν ἀπὸ τῆς νήσου Τενέδου εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἰβήρων δύο ἐπίτροποι αὐτῆς οἱ πανοσιώτατοι κκ. Διονύσιος καὶ Δανιὴλ ἀπέρχονται αὐτόσε, ὅπως παραλαβόντες μετενέγκωσι τὴν ἱερὰν καὶ θαυματουργὸν εἰκόνα εἰς τὴν Μονὴν αὐτῶν. Οἱ εἰρημένοι ἀφίκοντο ἤδη ἐνταῦθα.

—*Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις.*—Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέλυσε πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν, δι' ἧς ἀγγέλλει ταῖς ἐνορίαις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, προνοοῦσα περὶ τῆς διαρρυθμίσεως καὶ ὁμαλῆς πορείας τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων προέβη εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν καθηκόντων τῶν τε ἀξιοτίμων ἐφόρων καὶ τῶν ἐλλογίμων διδασκάλων, καθὼς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν. Ἐπειδὴ δὲ πρώτιστα πάντων ἀπαιτεῖται ὁ ἔγκαιρος καταρτισμὸς τῶν ἐφορειῶν, αἵτινες ἐφεξῆς ἔσονται σωματεῖα ἴδια, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν ἐργαζόμενα, διὰ τοῦτο ἀνακοινοῦται πᾶσι τοῖς κατ' ἐνορίας χριστιανοῖς, ὅτι ἐν κοινῇ συνελεύσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνορίαις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐφορειῶν ἐνεργῆται περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς μαΐου ἐν ἐνοριακῇ γενικῇ συνελεύσει, προεδρευομένῃ ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἑκάστης ἐνορίας, αἱ οὕτω δὲ ἐκλεγόμεναι νέαι ἐφορεῖαι ἀναλαμβάνωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων, ἐπικυρουμένης πρότερον τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. Ἐπειδὴ δὲ ἐγγίζοντος ἤδη τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, ἀνάγκη ὅπως ἐκτελεσθῇ ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν δύο Σωμάτων, αἱ δὲ νέαι ἐφορεῖαι προβῶσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων, ὅσα ἀπαιτοῦσιν αἱ τῶν σχολῶν ἀνάγκαι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, διὰ ταῦτα ἐντέλλονται αἱ ἐνορίαι ὅπως κηδόμεναι τῶν

ἐκπαιδευτικῶν αὐτῶν συμφερόντων προβῶσιν εἰς ἄμεσον ἐκλογὴν νέας ἐφορείας τῶν σχολῶν αὐτῶν, ἐκλέγουσαι ἐν γενικῇ ἐνοριακῇ συνελεύσει συγκροτηθησομένῃ ὑπὸ τῶν ἱερατικῶς προϊσταμένων, πρόσωπα ὅσον οἷόν τε εὐπαίδευτα, ζήλου καὶ φιλομουσίας ἐμφορούμενα, κεκτημένα δὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα καὶ ἀπολαύοντα ἀγαθῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπολήψεως.

—Ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία συνοδεύουσα δι'ἰδιαιτέρας αὐτῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ὁσιωτάτους προϊσταμένους τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν ἀνωτέρω σεπτὴν πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν ἐντέλλεται αὐτοῖς ὅπως ἀμέσως συγκαλέσωσι γενικὴν ἐνοριακὴν συνέλευσιν διὰ τὴν μεθεπομένην Κυριακὴν 28 Ἰουλίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐκλογικοῦ τῶν Πατριαρχείων Κανονισμοῦ πρὸς ἐκλογὴν ἐφορειῶν ἐκ προσώπων εὐπαιδεύτων καὶ τῆς κοινῆς ἀπολαυόντων ὑπολήψεως, ὑποβάλωσι δὲ ἐγκαίρως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς γενομένης ἐκλογῆς.

—*Ἐγκύκλιος Μ. Πρωτοσυγκελλίας.* — Συνεπείᾳ πρὸ πολλοῦ ὑποβληθείσης αἰτήσεως τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρευούσης Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας σώματα προέβησαν εἰς τὴν λῆψιν μέτρων τινῶν ἀφορώντων εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν καθηκόντων τῶν κατ' ἐνορίας ἐφορειῶν καὶ τοῦ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως διδάσκοντος προσωπικοῦ. Τὰ μέτρα ταῦτα, ὧν τινα καὶ προηγουμένως ἐγένοντο γνωστὰ ταῖς ἐφορείαις, ἀνακοινωθήσονται ταύταις ἐν ἐκτάσει καὶ λεπτομερείᾳ δι'ἐγκυκλίου τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας δημοσιευθησομένης ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας». Διὰ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐντέλλεται τὰ ἑξῆς.

α'] Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐπὶ θύραις νέου σχολικοῦ ἔτους αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν ὀφείλουσιν ὑποβαλεῖν τῇ Πατριαρχικῇ Κεντρικῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ πρῶτον μὲν τὸ πρόγραμμα τῶν διδαχθησομένων μαθημάτων ἐν δυσὶν ἀντιγράφοις πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ἐπικύρωσιν, δεύτερον δὲ ὀνομαστικὸν κατάλογον τοῦ διδάξοντος προσωπικοῦ, ἀμφότερα προσηκόντως ὑπογεγραμμένα καὶ σεσημασμένα· καὶ τρίτον, πλήρη κατάλογον πάντων τῶν βιβλίων, ὧν γενήσεται χρῆσις πρὸς διδασκαλίαν.

β'] Πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἑκατέρου τῶν φύλων ὀφείλουσιν ἐμφανισθῆναι ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν διπλωμάτων ἢ πτυχίων αὐτῶν καὶ λῆψιν τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ. Ὅσοι δὲ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων προσήγαγον ἤδη τὰ ἔγγραφα τῶν σπουδῶν αὐτῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, οὗτοι θέλουσι προσέλθῃ μόνον πρὸς λῆψιν τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ, ὅπερ, καθὰ καὶ προηγουμένως ἐδηλώθη, ἀνανεοῦται ἐτησίως.

γ'] Πάντα τὰ ἐν τοῖς σχολείοις διδαχθησόμενα βιβλία ἐπιθεωροῦνται προηγουμένως καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἵνα μὴ τυχὸν περιέχωσί τι ἀπᾴδον πολιτικῶς, θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς, ἀποκλείεται δ' αὐστηρῶς πᾶν βιβλίον μὴ προεγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐν τῷ Γραφείῳ αὐτῆς τηρεῖ ἓν ἀντίτυπον ἑκάστου παραδεδεγμένου διδακτικοῦ βιβλίου σεσημασμένου τῇ σφραγῖδι αὐτῆς.

δ'] Αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν ἀπαρτίζουσιν ἴδια σωματεῖα, εἰς ἃ ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς ἡ τούτων διεύθυνσις καὶ διαχείρισις, προεδρεύονται δὲ ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἑκάστης ἐνορίας, ὀφείλοντος ὑπογράφειν τὰ πρακτικὰ αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπίσημα τῆς ἐφορείας ἔγγραφα.

ε'] Οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐκλέγονται ἐν συνεδριάσει τῆς ἐφορείας, ἥτις ὀφείλει προσέχειν οὐ μόνον ὅπως οὗτοι ὦσιν εὐπαίδευτοι καὶ δόκιμοι, ἀλλὰ καὶ τύπον ἠθικότητος, φρονήσεως, εὐσεβείας καὶ ὑγιοῦς μορφώσεως ἑαυτοὺς παρέχωσιν· ὁ δὲ διορισμὸς αὐτῶν γίνεται ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ.

ς'] Αἱ ἐφορεῖαι, αἵτινες κατ' ἰδιαιτέραν ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν, ἐκλέγονται περὶ τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους, ἤτοι κατὰ τὸν μῆνα μάϊον, ὀφείλουσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους συνάπτειν τακτικὰ συμβόλαια μετὰ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἑκατέρου τῶν φύλων, ἅτινα ἐπιθεωροῦνται καὶ ἐπικυροῦνται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς.

ζ'] Αἱ μεταξὺ ἐφορειῶν καὶ διδασκάλων ἀναφυόμεναι διαφοραὶ θεωροῦνται πρωτοδίκως ἐν τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, καὶ κατ' ἔφεσιν ἐν τῷ Διαρκεῖ Ἐθν. Μικτῷ Συμβουλίῳ. Οὐδεμία δὲ αἴτησις πρὸς ἐκδίκασιν τοιαύτης διαφορᾶς λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ἐὰν μὴ ὑπεβλήθη προηγουμένως τὸ σχετικὸν συμβόλαιον πρὸς ἐπικύρωσιν.

η'] Οὐδεὶς τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων οἱασδήποτε σχολῆς παύεται ἄνευ εἰδήσεως καὶ συναινέσεως τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

θ'] Καθ'ἕκαστον ἔτος αἱ ἐφορεῖαι ὑποβάλλουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκπαιδευτηρίων πρὸς ἐξέλεγξιν καὶ ἔγκρισιν αὐτῶν.

ι'] Ὅσαι τῶν ἐφοριῶν οὔπω ἐξετέλεσαν τὴν διὰ τῆς ἐγκυκλίου τῆς 18 παρελθόντος ἰουνίου διαβιβασθεῖσαν αὐταῖς ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας, προσκαλοῦνται ὅπως πράξωσι τοῦτο ἀνυπερθέτως ἀποστέλλουσαι ἐγκαίρως πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν Κεντρικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τοὺς ἐν αὐτῇ σημειουμένους στατιστικοὺς περὶ τῶν σχολείων πίνακας καὶ

ια'] Οἱ ἐκ τῶν ἐφόρων καὶ διδασκάλων μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, κατόπιν δὲ ἐπιτιμήσεως, ἁρμοδίως γινομένης, ἐξακολουθοῦντες παραβαίνειν ταύτας, ἀπαλλάσσονται τῶν καθηκόντων

αὐτῶν τῇ προτάσει τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— *Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.* — Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Γεράσιμος ἀπαντῶν εἰς ἐπιστολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δι' ἧς ἡ Α. Π. Παναγιότης ἐποιεῖτο ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐνθρονιστικὴν ἐπιστολὴν τῆς Α. Μακαριότητος, ἀγγέλλει ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ διορισθεὶς γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῶν ἐν Ρωσίᾳ συμφερόντων τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀρσένιος Ἀγγελίδης ἐνετάλη ὅπως ἐξ ἴσου μεριμνᾷ καὶ περὶ τῶν αὐτόθι συμφερόντων τοῦ Μετοχίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

—*Ἀπορομὴ παρασήμων.* — Μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως ἀναγράφομεν ὅτι τῷ ἐξοχωτάτῳ Δημητράκῃ ἐφένδῃ Γενίδουνιᾳ μέλει τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχῶν τοῦ «ἁγίου Στανισλάου».

Ὡσαύτως ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὸ παράσημον τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος τῷ σεβασμιωτάτῳ Γέροντι ἁγίῳ Νικαίας κ. Ἱερωνύμῳ. Συγχαίρομεν τῷ πολυσεβάστῳ ἱεράρχῃ ἐπὶ τῇ δικαίως ἀπονεμηθείσῃ αὐτῷ ἐξόχῳ ταύτῃ τιμῇ.

— *Διάψευσις.* — Ἡ ἐνταῦθα γαλλιστὶ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς *Σταμπούλ* ἀναγράφει εἴδησιν, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προέβη δήθεν εἰς διάβημα παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν λαβοῦσαν πρὸ πολλοῦ χώραν προσέλευσιν τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν. Τὴν εἴδησιν ταύτην ἐπινόημα οὖσαν κακόβουλον ἐκείνων, οἵτινες ἀδιαλείπτως ζητοῦσι νὰ ἐνσπείρωσι τὰ ζιζάνια ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐστὶν ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διαψεύδομεν κατηγορηματικῶς.

— *Τὰ ἐν Βηθλεέμ.* — Ἐπίσης οὐδεμιᾶς ἔχονται ὑποστάσεως τὰ περὶ τῶν ἐν Βηθλεὲμ γραφέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φύλλου, καθόσον τὸ ἀρχαῖον καθεστὼς, ὅπερ οἱ φραγκισκανοὶ πατέρες ἠθέλησαν νὰ διαταράξωσιν, ἦν ἐκεῖνο ὅπερ ἡμεῖς ὑπεδείξαμεν, ἤτοι ἡ μὲν νοτία κλῖμαξ τοῦ ἱεροῦ Σπηλαίου ἀνῆκεν ἀείποτε ἀποκλειστικῶς τοῖς ὀρθοδόξοις, ἡ δὲ βορειος κλῖμαξ ἦν ἀνέκαθεν εἰς κοινὴν χρῆσιν τῶν Ὀρθοδόξων, τῶν Λατίνων καὶ τῶν Ἀρμενίων. Τὰ ἐπὶ τοῦ σεβαστοῦ τούτου καθεστῶτος πανάρχαια καὶ ἱερὰ δίκαια τῶν ὀρθοδόξων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς ἀμερολήπτου δικαιοσύνης τῆς σεβαστῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἐξετασθῶσι.

—*Κῆρυξ.*—Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον δι' ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Π. Ἰωαννίδου. Τόμος Β' ἀριθμ. 25.

—*Κ.λειώ.*—Ἐξεδόθη ὁ τοῦ Ζ' ἔτους 4 καὶ 6 ἀριθμὸς τῆς «Κλειοῦς» συγγράμματος περιοδικοῦ μετὰ εἰκόνων ἐκδιδομένων ἐν Λειψίᾳ καλλιτεχνικώτατα ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς κ. Ζυγούρη καὶ περιέχοντος φιλολογικὴν ὕλην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐντιμότατοι Ἔφοροι τῶν ἐν... Ἐκπαιδευτηρίων.

Ἀριθ. πρωτ. 3115 / διεκπ. 2024

Προκειμένου ἵνα ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἀξιοχρέως μεριμνῶσα περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν πραγμάτων, λάβῃ πληρεστέραν γνῶσιν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι ὑμῖν τὰ ἑπόμενα.

Ἐπειδὴ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῆς Ἐκκλησίας ἐθεωρήθη ἐπάναγκες, ἵνα ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εὑρεύουσα Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ λάβῃ ἀκριβεῖς καὶ ὡρισμένας στατιστικὰς πληροφορίας περὶ πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως Ἐκπαιδευτηρίων ἑκατέρου τῶν φύλων, διὰ ταῦτα προτρεπόμεθα ὑμᾶς, ὅπως, προθύμως συμμορφούμενοι τῇ ἐντολῇ ταύτῃ, ἀποστείλητε ἐγκαίρως πρὸς τὴν εἰρημένην Πατριαρχικὴν Κεντρικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἀκριβῆ καὶ σαφῆ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ὑμῶν εὑρισκομένων Σχολείων ἑκατέρου τῶν φύλων, περὶ τῆς ἡλικίας καὶ ὑλικῆς αὐτῶν καταστάσεως, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν, περὶ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων πόρων αὐτῶν καὶ περὶ τῶν μισθῶν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ, ἐπισυνάπτοντες ἅμα τῇ εἰρημένῃ ἐκθέσει καὶ ἀκριβεῖς πίνακας τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἐν γένει τῶν ὑμετέρων Σχολείων.

Ταῦτα τοίνυν ἐντολῇ ἀνωτέρᾳ ἀνακοινούμενοι ὑμῖν, προτρεπόμεθα καὶ ἀξιοῦμεν ἵνα ἐν τῷ διακρίνοντι ὑμᾶς ζήλῳ προθυμηθῆτε εἰς ταχείαν καὶ ἔγκαιρον ἐκτέλεσιν τῆς προνοητικῆς ταύτης ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 Ἰουνίου 1891.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

Τιμιώτατοι Ἐπίτροποι τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καστέλλου, καὶ ἀξιότιμοι Ἔφοροι τῶν αὐτόθι σχολῶν.

Ἀριθ. πρωτ. 3094 / διεκπ. 2018

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον λαβὸν γνῶσιν, ὅτι διάφορα κτήματα τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν ὄντα ἐγγεγραμμένα ἐπ' ὀνόματι προσώπων ἐπιζώντων μὲν, μὴ ἐχόντων δὲ νομίμους κληρονόμους, ἢ πρὸ πολλοῦ ἀποβιωσάντων καὶ καταλιπόντων τέκνα μὴ ἐλθόντα εἰς κοινωνίαν γάμου, ἢ ἐλθόντα μὲν ἀλλὰ μὴ ἀποκτήσαντα τέκνα, διατρέχουσι κίνδυνον ἀπωλείας, ἕνεκα τοιούτων καὶ ἄλλων ὁμοίας φύσεως λόγων, καὶ ἀξιοχρέως μεριμνῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπεφήνατο ὅπως συστηθῇ ἡ δέουσα μετὰ ζήλου καὶ ἀποτελεσματικῆ ἐνέργεια ταῖς Ἐπιτροπαῖς τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ ταῖς Ἐφορίαις τῶν σχολῶν τῆς περιφερείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινοπόλεως, ἵνα, ἀναλογιζόμενοι τὸν πραγματικὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχουσι τὰ ἐν λόγῳ κτήματα, φροντίσωσιν ἑκάστη Ἐπιτροπὴ καὶ Ἐφορία, ἵνα ἐξασφαλίσωσι ταῦτα ἐνεργοῦσαι ἐγκαίρως τὴν μεταβίβασιν τῶν τίτλων τῆς ἰδιοκτησίας τῶν κτημάτων ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἑτέρων προσώπων, χαιρόντων τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπόληψιν τῆς ἐνορίας καὶ παρεχόντων πάντα τὰ ἐγγύα τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν διαληφθέντων κτημάτων καὶ λαμβάνουσαι ἀρμοδίως τὰ δηλωτικὰ τῆς εἰκονικῶς γενομένης μεταβιβάσεως ἀντίγραφα. Ἐφ' ᾧ ἀπολύοντες τὴν παροῦσαν ἡμετέραν ἐγκύκλιον προαγόμεθα ἐντόνως συστήσασθαι τὴν περὶ τῶν κτημάτων τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν προνοητικὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας ταῖς Ἐπιτροπαῖς τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ ταῖς Ἐφορίαις τῶν σχολῶν καὶ προτρέψασθαι ταύτας, ἵνα αὗται ἐκτιμῶσαι τὴν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου πρόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας

μετὰ ζήλου ἐνεργήσωσι τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐν λόγῳ κτημάτων. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 Ἰουνίου 1891.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΚΩΝΣΑΝΤΙΟΣ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ*

Η ΕΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Τὸ πρῶτον φάρμακον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ. Αἱ παραδόσεις εἰσὶν ὡς ποταμοί, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς πηγὰς αὐτῶν. Μόνη ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ θεμελιωθεῖσα καὶ διευθυνομένη θρησκεία, ὁ Χριστιανισμός, περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα αἰωνίας καὶ ἀναλλοιώτου ὑπάρξεως ὑπὸ οὐδενὸς ἀπειλουμένης κινδύνου. Ἀλλ' αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι οὐδὲν τοιοῦτον στοιχεῖον περιεῖχον· οὐδεμία ὑπερφυσικὴ βοήθεια προεφύλαττεν ἐν αὐταῖς ἀπὸ τῆς ἀλλοιώσεως καὶ τῆς διαφθορᾶς· τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθείας, ἅτινα ἑκάστη αὐτῶν εἶχε παραλάβει ἀπὸ τῆς πρώτης θείας ἀποκαλύψεως. Αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι διετηροῦντο διὰ τῆς δυνάμεως τῆς συνηθείας, οὐχὶ δὲ διότι περιεῖχον ἐν ἑαυταῖς τὴν ἐνέργειαν ζωτικοῦ τινος στοιχείου δυναμένου νὰ προφυλάξῃ αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἀλλοιώσεως καὶ διαφθορᾶς. Ἡ δὲ διαφθορὰ αὕτη ἐπῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς ἑκάστην τῶν ἀρχαίων τούτων θρησκειῶν. Ἡ θρησκεία δὲ ἰδίως ἡ ἑλληνική, ἣν κάλλιον πασῶν τῶν ἄλλων γινώσκομεν, παρουσιάζει ἡμῖν καταπληκτικὸν παράδειγμα τοιαύτης ἀλλοιώσεως καὶ διαφθορᾶς. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀτάσθαλος καὶ ἐκλελυμένη διαγωγὴ τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προῆλθεν ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ. Οἱ ποιηταὶ θεματοφύλακες τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων, ἣν ἀδύνατον νὰ ἀπορύγωσι τὴν ἀντίφρασιν ταύτην, νὰ προτρέπωσι δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως ἀνυψωθῶσι διὰ τῆς ἀρετῆς εἰς τὸν Θεόν, νὰ παρουσιάζωσι δὲ ταυτοχρόνως τοὺς θεοὺς ὡς ἔχοντας ὅλα τὰ πάθη καὶ ὅλας τὰς κακίας τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι σοφοί τινες ἀγωνίζονται οὐχὶ ἄνευ ἐπιτυχίας νὰ χωρίσωσι τοὺς ἀρχικοὺς μύθους ἀπὸ τὰς μετὰ ταῦτα ἀναμιχθείσας μετ' αὐτῶν σκανδαλώδεις διηγήσεις, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐργασία αὕτη γίνεται ἴσως διὰ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ πρόθεσις τῶν ἐκτιθεμένων τὰς διηγήσεις ταύτας συγγραφέων, περὶ ὧν δύναταί τις, οὐχὶ ἄνευ λόγου, νὰ ἀμφιβάλλῃ ἂν πράγματι εἶχον ἐν τῷ νῷ αὐτῶν τὰς βαθείας ταύτας σκέψεις τῶν νῦν ἑλληνομαθῶν. Ἀλλ' ὅμως τοιαῦται ἐπὶ τῆς μυθολογίας ἔρευναι καὶ ἐξηγήσεις δὲν ἀρκοῦσι νὰ καταστήσωσιν ἀκίνδυνον καὶ ἀβλαβὲς τὸ δηλητήριον, τὸ ὁποῖον οἱ τὰς σκανδαλώδεις ταύτας σκηνὰς διηγηθέντες ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς ἔχυσαν εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς ἐκλαμβάνει συνήθως τὰ πράγματα κατὰ γράμμα· ὅταν δὲ θέλῃ τις νὰ παραστήσῃ αὐτῷ ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ φόνου, τῆς μοιχείας καὶ τῆς αἱμομιξίας τὴν σύγχρουσιν ἢ τὴν ἀρμονίαν τῶν φυσικῶν φαινομένων, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ὁ λαὸς τὴν μὲν ἀλληγορίαν δὲν θὰ ἐννοήσῃ, θὰ διδαχθῇ ὅμως τὴν ἀνηθικότητα, ἥτις ἐμπεριέχεται ἐν τῷ μύθῳ καὶ θὰ συμμορφώσῃ τὸν βίον αὐτοῦ πρὸς ταύτην.

Τί ἆρά γε ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ ἡ συνείδησις τῶν λαῶν εὑρισκομένη μεταξὺ ἠθικῶν διδασκαλιῶν, ἐνίοτε ἀγνοτάτων, καὶ παραδειγμάτων κακοηθεστάτων; Ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ἐδίδασκον τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀπορυγὴν τῆς κακίας, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ κακία παρίστατο αὐτοῖς ἐν τῇ ἀποθεώσει αὐτῆς παρὰ τοῖς θεοῖς, οὓς ἐλάτρευον. Διὰ τερατωδῶν πράξεων οἱ λεγόμενοι τέλειοι ἐμυοῦντο τὰ μυστήρια θρησκείας, ἥτις ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνέπνεε τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡδήγει εἰς τὴν κακίαν, εἰς τὸ ἔγκλημα. Ἐν τῇ συγκρούσει ταύτῃ ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου κλίσις πρὸς τὸ ἠθικῶς ἐπιμορφον συνετέλει ὥστε νὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ ὑπὲρ τῆς συμφώνου πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ ἀνθρώπου ἠθικῆς. Ὅταν δὲ ἄνδρες εὐγενέστερον καὶ λεπτότερον ἀποκτήσαντες τὸ ἠθικὸν αἴσθημα ἠγωνίζοντο νὰ ὁδηγήσωσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑγιεστέραν ἐκτίμησιν τοῦ καθήκοντος, δὲν ἠδύναντο νὰ εὕρωσιν ἐν τῇ θρησκείᾳ τοῦ ἔθνους ὑποστήριξιν πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν, ἣν ἐπεχείρουν, καθόσον κώλυμα μᾶλλον εὕρισκον ἐν τῇ ἐθνικῇ θρησκείᾳ ἢ ὑποστήριξιν. Ἠναγκάζοντο λοιπὸν νὰ ἀπευθυνθῶσιν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ διὰ τοῦτο ἡ διδασκαλία τῆς ἠθικῆς συμπεριελήφθη εἰς τὴν ἀνεξάρτητον λεγομένην φιλοσοφίαν. Ἀλλ' ὅμως τοιουτοτρόπως ἡ ἠθικὴ ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς παραδόσεως, ἀπέβαλε δὲ καὶ τὸν σπουδαιότερον αὐτῆς χαρακτῆρα, ὅστις ἐστὶ τὸ δεινεκὲς καὶ τὸ γενικὸν καὶ ὅστις ἀπετέλει τὸ στήριγμα αὐτῆς μέχρι τοῦδε. Συνεδέθη λοιπὸν καὶ ἡ ἠθικὴ μετὰ τῆς τύχης τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν· ὑπέστη καὶ ἡ ἠθικὴ τὰς ἀδιαλείπτους μεταβολὰς τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν ἐπὶ τοῦ λογικοῦ μόνον στηριζομένων. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ περιεχόμενον τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων μετεβλήθη πολλάκις, μεταβληθείσης τῆς ἰδεώδους ἀρχῆς, ἣν οἱ φιλόσοφοι ἔθετον ὡς βάσιν καὶ θεμέλιον τῆς ἠθικῆς. Ὁ νόμος λοιπὸν τοῦ καθήκοντος κατήντησε πρόβλημα, εἰς ὃ ἕκαστος τῶν φιλοσόφων ἔδοτο ἰδίαν λύσιν. Οὕτω μετὰ τοῦ Πλάτωνος βλέπομεν παρουσιαζομένην ἠθικὴν ἰδεαλιστικήν, μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἠθικὴν τῆς εὐεστοῦς, μετὰ τοῦ Ἐπικούρου ἠθικὴν τῆς ἡδονῆς, μετὰ τοῦ Ζήνωνος ἠθικὴν τῆς ἀρετῆς, χρησιμευούσης καὶ ὡς αἰτίας καὶ ὡς ἀρχῆς. Ὁ Θεὸς παρὰ τοῖς μὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ προστάτης τῶν ἠθικῶν ὑποχρεώσεων, παρά τισι δὲ οὐχί.

Τὸ κῦρος τῆς ἠθικῆς παρά τινων μὲν ἐζητήθη ὑπεράνω τοῦ ἀνθρώπου, παρά τινων δὲ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ· παρά τινων μὲν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, παρά τινων δὲ ἐν τῷ μετὰ τὸν τάφον βίῳ. Τοιουτοτρόπως

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 98—100 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὕπαρξις τοσούτων ἐναντίων ἀλλήλαις ἠθικῶν διδασκαλιῶν συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τῆς γενικῆς τῶν ἐθνῶν ἐκλύσεως, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀλλοίωσις τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν καὶ ἡ διαστροφὴ τῆς λατρείας. Ἐντεῦθεν ἡ ἐναγώνιος ἐκείνη τῆς συνειδήσεως φωνή, ἥτις ἠκούετο πανταχόθεν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦτο νεκρά, ἀλλὰ φοβερῶς τεταραγμένη, μὴ γινώσκουσα ποῦ νὰ εὕρῃ στήριγμα ἀπέναντι τῶν φοβερῶν κακουργημάτων, ἅτινα εὕρισκον τὴν δικαιολογίαν αὐτῶν ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ ταῖς ἐπικρατούσαις τότε ἠθικαῖς διδασκαλίαις καὶ τῆς ἀδικίας καὶ πονηρίας θριαμβευούσης. Οἱ σοφοὶ ζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ εὑρίσκοντες αὐτὴν εἰς οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα, κατέφυγον εἰς τὸν σκεπτικισμόν. Ὁ δὲ ἁπλοῦς λαὸς ζητῶν νὰ εὕρῃ τὸ καθῆκον, διετέλει ἐν ἀπελπιστικῇ ἀπορίᾳ πρὸ τοῦ φοβεροῦ χάσματος, ὅπερ ἠνοίχθη μεταξὺ τῆς θρησκείας, ἥτις περιερρονήθη καὶ κατέπεσε καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἥτις οὐδὲν θετικὸν καὶ βέβαιον ἠδυνήθη νὰ διδάξῃ αὐτόν. Ὅτε δὲ οἱ Ρωμαῖοι κατακτηταὶ ἦνωσαν ὑπὸ τὸ θριαμβευτικὸν σκῆπτρον τῆς Ρώμης πάντας τοὺς ἀρχαίους λαούς, ὁ κόσμος, ἐν τῷ ὁποίῳ διὰ τῆς δυνάμεως τῆς Ρώμης ἐπεκράτει γενικὴ εἰρήνη, παρίστα τὴν ἐξῆς λυπηρὰν ἀντίθεσιν: ἐξωτερικῶς μὲν ὑπῆρχε τάξις καὶ εὐημερία, ἐσωτερικῶς ὅμως ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν ἐλεεινότης καὶ ἀναρχία φοβερά.

Ἡμέραν τινά, ἀφηγεῖται ἡμῖν ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τοὺς ὄχλους, οὓς τὸ θεῖον αὐτοῦ κήρυγμα καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ τελούμενα θαύματα ἔσυρον ὀπίσω αὐτοῦ, «Εὐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα» (Ματθ. 9, 36.) Ἡ θαυμασία αὕτη καὶ συγκινητικωτάτη εἰκὼν εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ τῆς πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κοινωνίας εἰκών. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶχεν ἔτι εὑρεῖ τὸν ποιμένα αὐτῆς. Ὁ ἠθικὸς νόμος ἐγκεχαραγμένος εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου ἐζήτει τοὺς ἑρμηνεύσοντας αὐτόν, ἐνῷ ἐν τῇ πρὸ Χριστοῦ κοινωνίᾳ ἀντίφρασιν μόνον εὕρισκε καὶ σκάνδαλα. Διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπῃτεῖτο νόμος καὶ κανὼν σταθερός, κανὼν ἔχων κῦρος, κανὼν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ ὑποτάσσων τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς ἀμαθεῖς, ἀπῃτεῖτο κανὼν καὶ νόμος τοῦ βίου σαφὴς καὶ ὡρισμένος, μηδεμίαν ἐπιτρέπων εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ κύρους αὐτοῦ, διότι τότε τὰ πάθη αὐτοῦ ὑπαγορεύουσιν αὐτῷ δυσπιστίαν εἰς τὸν νόμον τοῦτον πρὸς εὐχερεστέραν αὐτοῦ ἀθέτησιν. Ἀπῃτεῖτο νόμος καὶ κανὼν ὑπέρτατος, δεδομένος μὲν οὐχὶ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐξ ἀνωτέρου τοῦ ἀνθρώπου ὄντος, ταυτοχρόνως ὅμως ἀποτελῶν μέρος τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑνὸς μὲν πολὺ ἀνώτερος αὐτοῦ, ὅπως δυνηθῇ νὰ δεσπόζῃ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ταυτοχρόνως οὐχὶ ὅλως ἄσχετος τῇ φύσει αὐτοῦ, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ δύνηται ἐλευθέρως νὰ πράττῃ αὐτὸν ἢ καὶ νὰ ἀθετῇ αὐτόν, καὶ οὕτω τὸ ἔργον τῆς ἠθικοποιήσεως αὐτοῦ ἢ προϊὸν καὶ τῆς ἰδίας ἐλευθέρας ἐνεργείας, ἀπῃτεῖτο τέλος νόμος καὶ κανὼν θεῖος ἅμα καὶ ἀνθρώπινος. Τοιοῦτον νόμον καὶ κανόνα δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἀνθρωπότης.

Βεβαίως τοιαύτη ἠθικὴ ὑπῆρχεν ἤδη ἐν τῷ κόσμῳ. Τοιαύτη ἠθικὴ, τοιοῦτος κανὼν καὶ νόμος τοῦ βίου ὑπῆρχεν ἤδη ἐγκεχαραγμένος ἐπὶ τῶν πλακῶν, ἃς ὁ θεόπτης Μωϋσῆς κατερχόμενος ἀπὸ τοῦ Σινᾶ ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Κυρίου λαόν. Ὁ νόμος οὗτος ὁ ἠθικός, ἡ θαυμασία αὕτη ἐν μέσῳ τῆς διεφθαρμένης ἀνθρωπότητος ἠθική, νομοθέτην μὲν εἶχεν αὐτὸν τὸν Θεόν, ἑρμηνευτὰς δὲ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντας προφήτας. Ἡ ἠθικὴ αὕτη ἐγγύτατα ἦλθεν εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ διεφθαρμένου πολιτισμοῦ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Χαλδαίας, χωρὶς ὅμως μηδεμίαν νὰ ὑποστῇ φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. Ἡ ἠθικὴ αὕτη κακῶς νοηθεῖσα καὶ κακῶς ἐφαρμοζομένη ὑπὸ τοῦ σκληροτραχήλου Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὃν ὁ Κύριος ἐξελέξατο ὡς θεματοφύλακα τῶν θείων αὐτοῦ ἐπαγγελιῶν, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ θριαμβεύσῃ παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἰσχυρὰν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν κλίσιν καὶ παρὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους πρὸς τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων πτώσεις. Ἤδη ἀπὸ ἑκατονταετηρίδων ἡ ἠθικὴ αὕτη ἀδιαφιλονείκητον εἶχε τὸ κῦρος αὐτῆς παρὰ τῇ φυλῇ τοῦ Ἰακώβ. Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἐκπλήττει ἡμᾶς ἐν τῇ μελέτῃ τῆς θαυμασίας ταύτης ἠθικῆς εἶναι, ὅτι αὕτη μεθ' ὅλον αὐτῆς τὸ ὕψος, μεθ' ὅλην αὐτῆς τὴν θειότητα ἦτο μόνον γνωστὴ ἐντὸς τῶν στενῶν ἐκείνων ὁρίων, ἐν οἷς περιωρίζετο ἡ λατρεία τῶν Ἰουδαίων. Οἱ Ἰουδαῖοι οὔτε ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ἐν ᾗ τὰ λείψανα τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ συνελθόντα ἀνασυνέστησαν καὶ αὖθις τὴν ἐπί τινα καιρὸν σχεδὸν καταστραφεῖσαν ἐθνότητα αὐτῶν, οὔτε εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας χώρας, εἰς ἃς ἔρριψεν αὐτοὺς ἡ κατάκτησις τῆς πατρίδος αὐτῶν, κατώρθωσαν νὰ διαδώσωσι τὴν θαυμασίαν τοῦ Δεκαλόγου ἠθικήν, ἧς ἐτάχθησαν θεματοφύλακες. Ἡ ὑψηλὴ ἠθικὴ διδασκαλία, ἣν οἱ Ἰουδαῖοι Ραββὶ ἀνέπτυσσαν ἐν ταῖς Συναγωγαῖς, οὐδόλως κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν φιλοσόφων, οἵτινες ἐν τούτοις ἦσαν ἀείποτε ἄπληστοι εἰς νέα καὶ περίεργα διδασκαλίας συστήματα. Βραδύτερον εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀπεδόθη δικαιοσύνη εἰς τὸν Μωϋσέα, οἱ δὲ σοφοὶ τοῦ ἐθνισμοῦ ἐνέγραψαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος ἱεροφαντῶν. Ἀλλ' ὅμως τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Ἰσραὴλ μίαν καὶ μόνην εἶχεν ἀποστολὴν, νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ διατηρῇ αὐτὴν ἀθικτον μέχρι τῆς μεγάλης καὶ ἐπιφανοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ἀπὸ πολλοῦ κεκρυμμένος θεῖος οὗτος θησαυρὸς ἔμελλε ν' ἀποβῇ κοινὸν κτῆμα τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος. Τέλος ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἀνέτειλε, πρὸ 1891 δὲ ἐτῶν ἐπὶ τῆς κοίτης ἑνὸς νεογνοῦ ἠκούσθησαν οἱ βαρυσήμαντοι

οὗτοι λόγοι «Εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ» (Α. 2, 10), ἡ δὲ θαυμασία ἀγγελία αὕτη τῆς μεγάλης τῷ λαῷ χαρᾶς ἐστιν «ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ».

Σωτὴρ ὁ Ἰησοῦς ἐγένετο κατὰ διαφόρους τρόπους. Τὰ πάντα ἔσωσεν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, ἀλήθειαν, ἀρετήν, ἀξίαν ἀνθρωπίνην, ἐλπίδα, διότι τὰ πάντα ἦσαν ἐν ἀπωλείᾳ. Ἀλλ' ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὸ θέμα ἡμῶν, ὀφείλομεν κυρίως νὰ ἐξετάσωμεν τὸν θεῖον διδάσκαλον ὡς σωτῆρα τῆς ἠθικῆς. (ἕπεται συνέχεια)

ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ
ἤτοι
ΤΟ ΕΦΕΥΡΕΘΕΝ ΟΡΓΑΝΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΗΜΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

«Γνωστὸν ὅτι πρὸ διετίας συνεστάθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μουσικὴ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ Π. ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, προέδρου, τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Σπαθάρη, τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη καὶ τεσσάρων μουσικοδιδασκάλων ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν δοκιμωτέρων, ἤτοι τῶν κκ. Ἰωάσαφ μοναχοῦ, Γ. Κηλτζανίδου, Ν. Ἰωαννίδου καὶ Ε. Παπαδοπούλου, καὶ ἐντολὴν ἔχουσα τὴν τακτοποίησιν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς συμφώνως τῇ περισωθείσῃ παραδόσει καὶ τὴν κάθαρσιν αὐτῆς ἀπὸ τῶν παρεισρησάντων ἐν αὐτῇ ξενισμῶν. Μετὰ βαθείας εὐχαριστήσεως, ἣν συμμερίζονται βεβαίως πάντες οἱ φίλοι τοῦ σεπτοῦ τούτου πατροπαραδότου ἐθνικοῦ ἡμῶν κειμηλίου, πληροφορούμεθα ὅτι ἡ μουσικὴ ἐπιτροπὴ μετὰ σύντοτον ἐργασίαν ἐπὶ προγράμματος ὡρισμένου ἔθετο τὰς θεμελιώδεις βάσεις μουσικοῦ συστήματος ἐπιστημονικοῦ ἅμα καὶ πρακτικοῦ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τῆς σωζομένης παραδόσεως, τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἱεροῦ μέλους καὶ τῆς μουσικῆς γραφῆς. Ἡ ἐργασία τῆς ἐπιτροπῆς εὑρίσκεται ἤδη περὶ τὸ τέρμα, πρώτιστον δὲ ἔργον αὐτῆς ἐγένετο ἡ σύστασις μουσικῆς σχολῆς ἀρξαμένης ἤδη ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, ἐν ᾗ ἐνεκαινίσθη τὸ νέον διδακτικὸν σύστημα πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Τὴν ἔναρξιν τῆς σχολῆς ταύτης, ἥτις ἀτυχῶς στερεῖται πόρων ἐπαρκῶν καὶ ἀσφαλῶν πρὸς συντήρησιν αὐτῆς, ἠγγείλαμεν ἐγκαίρως ἐν τῷ τεύχει Α' τοῦ *Κόσμου* (Ἰδ. σελ. 12).

Προσδοκῶμεν ἀνυπομόνως τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἵνα ἀνακοινώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ *Κόσμου* πλήρες τὸ ἔργον, οὗ ἡ σπουδαιότης ἐστὶ καταφανής· σήμερον ἀρκούμεθα καθιστάντες γνωστὸν τὸ κυριώτατον καὶ σπουδαιότατον προϊὸν τῆς ἐργασίας ταύτης: τοῦτο δ' ἔστι τὸ *Ψαλτήριον*.

Ἡ ἐφεύρεσις μουσικοῦ ὀργάνου καταλλήλου εἰς μελέτην καὶ διδασκαλίαν ἦν ἀνάγκη, ἧς τὴν θεραπείαν ματαίως ηὔχοντο οἱ ἡμέτεροι μουσικοί. Ἡ ἀνατολικὴ μουσικὴ ἐν γένει διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς εὐρωπαϊκῆς κατὰ τὸ μέτρον τῶν τονιαίων διαστημάτων· ἡ καθ' ὡρισμένους νόμους, περισωθέντας ὑπὸ τῆς παραδόσεως, χρῆσις τῶν διαφύρων τονιαίων διαστημάτων ἐν τῷ μέλει ἀποτελεῖ τὰ τρία γένη *διατονικὸν, χρωματικὸν* καὶ *ἐναρμόνιον*. Οὐδὲν τῶν γνωστῶν μουσικῶν ὀργάνων δύναται ν' ἀποδώσῃ πιστῶς τὰ διαστήματα ταῦτα καθότι, κατὰ τὸ σύστημα τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, πάντα τὰ ὄργανα ἔχουσιν ὡς ἐλαχίστην φωνητικὴν μονάδα τὸ συγκεκερασμένον (tempéré) ἡμιτόνιον, ἑπομένως ἀδύνατον νὰ ψαλῇ πιστῶς οἱονδήποτε ἀνατολικὸν μέλος ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ὀργάνου ἐκτὸς τῆς βαρβίτου, καθὸ μὴ ἐχούσης ὡρισμένα διαστήματα. Ἐν ἐλλείψει ἑτέρου ὀργάνου οἱ καθ' ἡμᾶς μουσικοὶ μελετῶσιν ἐπὶ του *ταμπουρίου*, ὅπερ ὅμως ἐκτὸς τῶν ἄλλων πολυειδῶν αὐτοῦ ἐλλείψεων, οὐδόλως χρησιμεύει πρὸς θετικὴν διδασκαλίαν· αὕτη λοιπὸν ἐγίνετο καὶ γίνεται μέχρι τοῦδε διὰ μόνης τῆς φωνητικῆς παραδόσεως, μόνη δὲ μακροχρόνιος διδασκαλία ἐξῳκείου τὸ οὖς πρὸς τὰς λεπτότητας τῶν τονιαίων διαστημάτων.

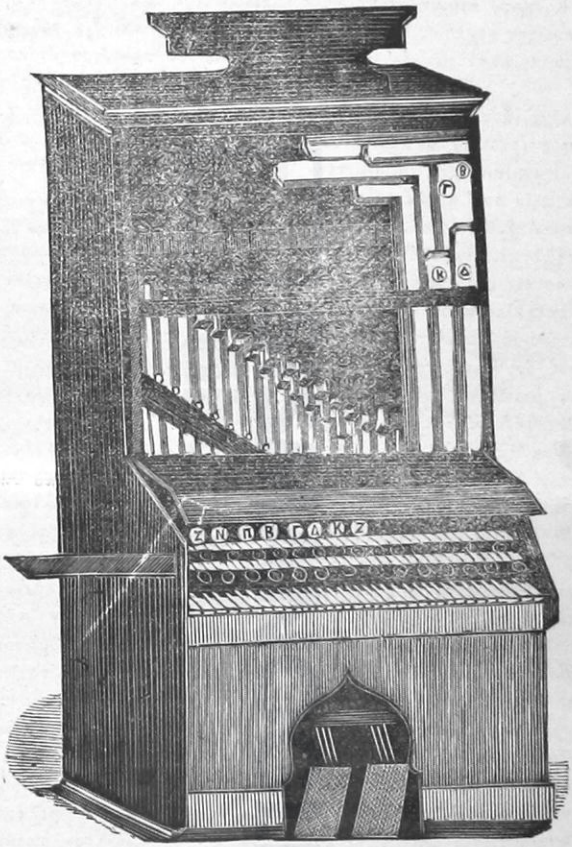
Ἕνεκα τῆς ἀπουσίας ὀργάνου ἡ εἰσβολὴ καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μέλους ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ ἐπέδρασεν ὀλεθρίως καὶ ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν καὶ τείνει ὁσημέραι εἰς τὴν διαφθορὰν τῆς οὐσίας τοῦ ἀνατολικοῦ μέλους διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν τονιαίων διαστημάτων αὐτῆς ὑπὸ τῆς συγκεκερασμένης εὐρωπαϊκῆς κλίμακος. Αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη αἰτία τῆς καταπτώσεως τῆς τέχνης· ἐὰν εἰς ταύτην προστεθῶσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μέχρι τοῦδε ἀσύγγνωστος ἀμέλεια καὶ ὀλιγωρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς καλλιέργειαν αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ αὐθαιρεσία καὶ τὸ ἀνειμένον ὕφος πολλῶν ἱεροψαλτῶν, οἵτινες ἀντικαθιστῶσιν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοὺς κανόνας τοῦ σεμνοῦ καὶ ἀφελοῦς μέλους διὰ τῆς κατ' ἀρέσκειαν ψαλμῳδίας, εὐκόλως ἐξηγεῖται ὁ ἀπό τινος ἐκδηλούμενος παρά τινι μερίδι τῆς ἡμετέρας κοινωνίας κακόζηλος καθ' ἡμᾶς πόθος τῆς εἰσαγωγῆς ἁπλῶς καὶ καθαρῶς τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Ψαλτηρίου ἐστί, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, γεγονὸς ἀφ' οὗ ἄρχεται νέα ἐποχὴ διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν. Τὸ Ψαλτήριον, θεραπεῦον πάσας τὰς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης, τίθησι φραγμὸν εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἀρεσκομένων εἰς δαψιλεῖς καὶ ἀπρεπεῖς λαρυγγισμοὺς καὶ ξενοφωνίας, καθιστὰν δὲ τὴν μὲν διδασκαλίαν μεθοδικωτάτην καὶ σαφεστάτην, τὴν δὲ ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας ὅσον ἔνεστι πρακτικήν, δεσμεύει τὴν φεύγουσαν παράδοσιν καὶ ἀσφαλίζει ταύτην κατὰ τοῦ ρεύματος τῆς ξενοφωνίας. Τὸ Ψαλτήριον λειτουργοῦν ἤδη ἐν τῇ μουσικῇ σχολῇ καὶ βοηθοῦν τὴν διδασκαλίαν τῶν μουσικοδιδασκάλων προὐξένησε μεγίστην χαρὰν εἰς ὅλον τὸ σῶμα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱεροψαλτῶν καὶ ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν πολλῶν ἐπιστημόνων, ἐν οἷς ἀρκούμεθα ἀναφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ

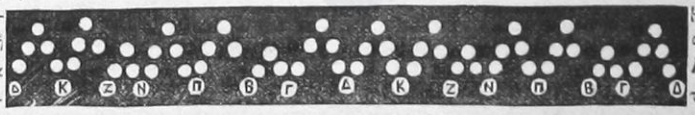
καθηγητοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη, ἐπισκεψαμένου τοῦτο πρό τινων μηνῶν κατὰ τὴν ἐντεῦθεν διάβασιν αὐτοῦ.

Τὸ Ψαλτήριον, οὗ παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὴν εἰκόνα, (ἀρ. 1), εἶναι ὄργανον ἐμπνευστόν, ἔχον τὸν μηχανισμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐν τοῖς δυτικοῖς ναοῖς ὀργάνων, κατεσκευάσθη δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς κ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, ἔχει πρωτίστως τὴν ἀξίαν τῆς πρωτοτυπίας, μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἐλλείψεις περὶ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐπετεύχθη πληρέστατα ὁ σκοπὸς ὃν προέθετο ἡ ἐπιτροπή, τουτέστιν ἡ ἀκριβὴς διαίρεσις τοῦ τόνου εἰς ἐλάχιστα ἀκουστικὰ τμήματα. Περιέχει δύο ὁλοκλήρους ὀκταφωνίας, ὧν ἑκάστη ὑποδιαιρεῖται εἰς τριάκοντα ἓξ φθόγγους, ὥστε ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν κλειδῶν εἶνε ἑβδομήκοντα τρεῖς, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ φθόγγου **Δε** τῆς ὑπάτης μέχρι τοῦ φθόγγου **Δε** τῆς νήτης· ἀλλ' ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἐκείνῳ τῶν πολλοστημορίων τοῦ φθόγγου ἀνέφικτος θὰ ἦτο ἡ ἐκτέλεσις καὶ τοῦ ἁπλουστέρου μέλους ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ *Κανόνος*. Ὁ Κανών, (ἀρ. 2), εἶνε σανὶς πέντε δακτύλων πλάτους καὶ μήκους ἴσου πρὸς τὴν σειρὰν τῶν κλειδῶν ἐφ' ἧς ἐφαρμόζεται, δυνάμενος νὰ μετακινηθῇ εὐχερῶς πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερά· ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσι τέσσαρες σειραὶ κομβίων, ἐφ' ὧν παίζει ὁ ψάλλων χωρὶς νὰ ἐγγίζῃ τὰς κλεῖδας. Ἡ θέσις τῶν κομβίων εἶνε τοιαύτη ὥστε ἐν τῇ κατωτάτῃ σειρᾷ αὐτῶν προκύπτει ἡ διατονικὴ κλῖμαξ, καθαρὰ καὶ ἀκριβής, οἵαν ὁρίζει αὐτὴν ἡ θεωρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς· ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ καταφαίνεται ψηλαφητὴ ἡ μεταξὺ τῶν τόνων μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου διαφορά. Τὰς διαφόρους χρόας τῶν τριῶν γενῶν, τὰς διέσεις καὶ τὰς ὑφέσεις ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ὁ παίζων εἰς τὰς ἀνωτέρας σειρὰς τῶν κομβίων.

Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ μετακίνησις τοῦ Κανόνος χρησιμεύει διὰ τὴν πιστοτάτην καὶ ἀκριβεστάτην ἐκτέλεσιν οἱασδήποτε παραχορδῆς, διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἴσου καὶ τὴν μελέτην τῆς θεωρίας τοῦ τροχοῦ. Ἐκτὸς τῶν ἑβδομήκοντα τριῶν κλειδῶν ὑπάρχουσι προχειρότατα ὀκτὼ ἕτερα κομβία ἐν τῷ σώματι τοῦ ὀργάνου, ὧν ἕκαστον συρόμενον ἀναδίδωσι κατὰ βούλησιν ἓν ἴσον διαρκὲς κατὰ τὸν ἦχον τοῦ μέλους.

Ἀρ. 1.—Τὸ Ψαλτήριον, ἤτοι τὸ ἐφευρεθὲν ὄργανον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς

Ἀρ. 2.—Ὁ Κανὼν τοῦ Ψαλτηρίου.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὀργάνου εἶνε τοιαύτη ὥστε κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν μουσικοδιδασκάλων, ὧν εἰς τὴν καλοκἀγαθίαν ὀφείλομεν πάσας τὰς ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ πληροφορίας, μουσικὸς γιγνώσκων τὴν *παραλλαγήν*, μετὰ μικρὰν ἐξάσκησιν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ τοῦ Ψαλτηρίου οἱονδήποτε μέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Χαιρετίζοντες μετ' ἀγαλλιάσεως τὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν ταύτην ἐφεύρεσιν, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς, νομίζομεν ὅτι γινόμεθα διερμηνεῖς τοῦ φρονήματος πάντων τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ *Κόσμου* ἐκφράζοντες τὴν κοινὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν δι' ἣν καταβάλλει πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐλπίζομεν δ' ὅτι τὸ ἔργον τῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς ἐκτιμηθήσεται προσηκόντως καὶ ὅτι τὸ Ψαλτήριον χρησιμεύσει ὡς πρότυπον εἰς κατασκευὴν ἄλλων τελειοτέρων ἔν τινι ἐργοστασίῳ τῆς Εὐρώπης.

Διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐνταῦθα ἐδαπανήθη

τὸ ποσὸν ἑκατὸν περίπου λιρῶν· φρονοῦμεν δ' ὅτι διὰ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ δυνατὸν νὰ κατασκευασθῇ ἐν Εὐρώπῃ ὄργανον τελειότερον καὶ στερεώτερον».

Πρὸς ἀναδημοσίευσιν τοῦ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἄρθρου, δημοσιευθέντος κατὰ τὸ 1883 ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Ἰ. Δ. Ταντσλίδου ἐκδιδομένῳ τότε ἀξιολόγῳ περιοδικῷ «ὁ Κόσμος» ἀφορμὴ ἐδόθη ἡμῖν ἐκ νεωτέρας ἐργασίας γενομένης ἐσχάτως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὀργάνου καὶ καταληξάσης κατὰ τὸ ἓνὸν εἰς πλήρη καταρτισμὸν αὐτοῦ.

Ὁ κ. Λεωνίδας Νικολῆς, ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου «Ἑρμοῦ» καὶ ἀρχαῖος ἐρασιτέχνης στοιχειοθεσίας ἐπὶ τροχοκινήτων Harmoniums καὶ Pianos πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ ἄγνοια τῶν παρ' ἡμῖν ἱεροψαλτῶν περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς ἀποτέλεσμα ἔσχε τὴν παντελῆ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐφευρεθέντος ὀργάνου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἤτοι τοῦ ἀνωτέρω Ψαλτηρίου, ἐπεκαλέσθη τὴν συνεργασίαν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ μνημονευομένης ἀρχαίας ἐπιτροπῆς, ἤτοι τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, τοῦ ἐλλογιμωτάτου καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Α. Σπαθάρη, τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κ. Γεωργίου Βιολάκη καὶ τοῦ πρωτοψάλτου τοῦ ἐν Πέραν ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας κ. Ε. Παπαδοπούλου, πρὸς ἐπανάληψιν καὶ ἐξακολούθησιν τῆς ἐπὶ τοῦ Ψαλτηρίου γενομένης ἐργασίας. Ἐνθαρρυνθεὶς δὲ ἐκ τῆς ἀγαθῆς ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχεν ἡ πρότασις αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀνωτέρω κυρίοις πρυέβη εἰς μετακόμισιν τοῦ ρηθέντος ὀργάνου ἐκ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς εἰς τὸ ἐν Τοπχανὲ ἐργοστάσιον τοῦ κατασκευαστοῦ ὁμοίων μουσικῶν ὀργάνων κ. Luigi Gambara, ὅπως ἐπισκευασθῇ μὲν αὐτό, κατασκευασθῇ δὲ συγχρόνως τροχοκίνητον μηχάνημα, ἐπιθέσιμον καὶ κατὰ προαίρεσιν χρήσιμον καὶ ἐφαρμόσιμον διὰ τοὺς μὴ εἰδότας τὸν χειρισμὸν τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ κ. Νικολῆς τῇ συνεργασίᾳ τῆς ρηθείσης ἐπιτροπῆς κατέγινεν εἰς καταρτισμὸν νέας σημειολογίας ἐπὶ πενταγράμμου λίαν ἁπλοποιημένης καὶ εὐχερεστάτης πρὸς ἐκμάθησιν. Ἐπὶ τῇ βάσει δηλονότι τῶν ἑβδομήκοντα τριῶν κλειδῶν τοῦ Ψαλτηρίου, ὁριζομένων δι' αὔξοντος ἀριθμοῦ, μετεγράφη ὑπ' αὐτοῦ ἐπακριβῶς καὶ βασίμως ἕκαστον σημεῖον τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς κρηπίδος ἀπὸ τοῦ **Δι** τῆς ὑπάτης μέχρι τοῦ **Δι** τῆς νήτης. Κατὰ τὴν νέαν ταύτην σημειολογίαν μετεγράφησαν καὶ διάφορα κλασικὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκκλησιαστικῶν κειμένων τεμάχια ἐκ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου ἤχου. Καθ' ἃ δὲ πληροφοροῦσιν ἡμᾶς οἱ τὸ ὄργανον τοῦτο ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἡ διὰ τοῦ τροχοκινήτου ἐκτέλεσις τῶν τεμαχίων τούτων κατέδειξεν ὅτι ἥ τε μεταγραφὴ τῆς νέας σημειολογίας καὶ ἡ στοιχειοθεσία αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μηχανήματος ἐξετελέσθησαν πιστῶς καὶ ἀπταίστως. Ὥστε κατὰ τούτους ὁριστικῶς ἐπετεύχθη ἤδη ἡ ἀκριβὴς καὶ πιστὴ μεταφορὰ τῆς ἀρχαίας σημειολογίας εἰς τὴν νεωστὶ ἐπινοηθεῖσαν. Κατὰ ταῦτα ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς μεγάλης ποσότητος τῶν συνθηματικῶν σημείων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς κρηπίδος, ἡ ἐκμάθησις αὐτῶν ἀποβαίνει δυσχερὴς καὶ ἀπαιτεῖ μακρὸν χρόνον, ὁ κ. Νικολῆς φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς νέας σημειολογίας καὶ διὰ γυμνασμάτων τῆς μουσικῆς μεθόδου ἐκτελουμένων εἴτε ὑπὸ διδασκάλου εἰδότος τὸν χειρισμὸν τοῦ Ψαλτηρίου, ἢ καὶ διὰ τοῦ τροχοκινήτου μηχανήματος ἐν ἐλλείψει τοιούτου διδασκάλου ἡ ἐκμάθησις τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δύναται σπουδαίως νὰ διευκολυνθῇ καὶ ἡ διάρκεια τοῦ χρόνου τῆς σπουδῆς αὐτῆς ἐπαισθητῶς νὰ συντομευθῇ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου φρονεῖ ἐπίσης ὁ κ. Νικολῆς ὅτι καὶ τὸ γύητρον τοῦ τιμαλφοῦς τούτου κειμηλίου τῶν πατέρων ἡμῶν ἔτι μᾶλλον ἐξαίρεται καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἀπαλλάσσεται τῶν αὐθαιρέτων καὶ παρατόλμων ἐπινοήσεων καὶ προσθηκῶν διαφόρων ἱεροψαλτῶν, τῆς ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου μελέτης καὶ ἐκμαθήσεως ἀποκλειούσης τέλεον τὸ ἀόριστον καὶ ἀκανόνιστον τῆς φωνητικῆς ἐκμαθήσεως καὶ ἐκτελέσεως, αἵτινες μόναι νῦν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.

Ἐπιθυμοῦντες διακαῶς τὴν ἀνάδειξιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ πολυτίμου τούτου θησαυροῦ τῆς Ἐκκλησίας, τουτέστι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἣν ἄνδρες εἰδήμονες ἔκ τε τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων ἀπεθαύμασαν διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν γονιμότητα αὐτῆς, καθ' ὃν ἡμῶν θεωροῦμεν ἀείποτε ἵνα ἐκθύμως ὑποστηρίζωμεν πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς βελτίωσιν τῆς παρούσης οὐχὶ εὐαρέστου αὐτῆς καταστάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐργασίαν τοῦ κ. Νικολέους ἐπαινοῦντες δικαίως ὡς ἐκ θεοφιλοῦς ζήλου γενομένην, δὲν θεωροῦμεν ἄποσκοποῦ νὰ συστήσωμεν τοῖς ἁρμοδίοις, ὅπως αὐτοπροσώπως, εἰ δυνατόν, λάβωσι γνῶσιν τοῦ τε ὀργάνου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ γενομένης νέας βελτιώσεως. Φρονοῦμεν μάλιστα ὅτι εἶναι δυνατὸν ὁμογενεῖς τινες, εἴτε ἐπίτροποι ναῶν, εἴτε ἔφοροι ἐν εὐπορούσῃ ἐνορίᾳ νὰ μετενέγκωσι τὸ εἰρημένον ὄργανον ἔν τινι τῶν ὑπ' αὐτῶν συντηρουμένων σχολῶν, ὅπως ἐκεῖ γένωνται ἥ τε δοκιμὴ αὐτοῦ καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας, ἣν ὁ κ. Νικολῆς θεωρεῖ βεβαίαν, ἄρξηται ἡ ἐπ' αὐτοῦ διδασκαλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ἐὰν μάλιστα, ὡς διαβεβαιοῖ ἡμῖν ὁ κ. Νικολῆς, τὸ εἰρημένον Ψαλτήριον δὲν θέλει στοιχίσει πλέον τῶν 15 λιρῶν, δὲν θὰ ᾖ τότε δυσχερὲς ἐν περιπτώσει, καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνομεν, ἐπιτυχίας αὐτοῦ βεβαιουμένης ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης ὑπὸ τῆς ἁρμοδίου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καὶ ἄλλαι ἐνορίαι νὰ εἰσαγάγωσι τοιαῦτα εἰς τὰς σχολὰς αὐτῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ ἀνάδειξιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 22.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

†Ὁ . . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἰ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Ταντσλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ'ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια·

Πρὸς τοὺς συνδρομητάς.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀλλάσσοντες διαμονὴν ἢ ἀτάκτως τὸ φύλλον λαμβάνοντες ὅπως ἐγκαίρως ἀγγέλλωσι τοῦτο τῇ Διευθυνούσῃ Ἐπιτροπῇ πρὸς πρόληψιν πάσης περὶ τὴν ἀποστολὴν ἀταξίας.

Περιεχόμενα

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα. — Ἐνδιαφέρουσα παρατήρησις. — Οὐσιώδεις χαρακτῆρες τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. — Ἡ προπαρασκευὴ τῆς σωτηρίας ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ τῷ ἐθνικῷ κόσμῳ (συνέχεια). — Ἀπολογία Ἀριστείδου. — Κοινοποίησις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος Διονύσιος ὁ Ε' ἀναρρώσας ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτὸν ἀσθενείας κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος σαββάτου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἀνέλαβε πάντα τὰ ὑψηλὰ τῆς Πατριαρχείας καθήκοντα καὶ ἐξακολουθεῖ προεδρεύων τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου.

—Ὁ μητροπολίτης Σισανίου.—Πρό τινος χρόνου ἀπεστάλη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, δι' ἧς παρεκαλεῖτο ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ὅπως ἐπιτραπῇ τῷ μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ, ἀπὸ τετραετίας περίπου διατελοῦντι μέλει συνοδικῷ, ἡ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἐπάνοδος πρὸς διευθέτησιν τῶν κοινοτικῶν καὶ σχολειακῶν αὐτῶν πραγμάτων, ὧν ἡ διαρρύθμισις ἔχρῃζεν, ὡς ἐλέγετο ἐν τῇ ἀναφορᾷ, τῆς αὐτοπροσώπου παρουσίας τῆς Α. σεβασμιότητος. Πρὶν ἢ δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ὡς εἴρηται ἀναφορὰ ἑτέρα ἀναφορὰ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἀπεστάλη τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, δι' ἧς, ἀναφερομένης τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως τῶν κοινοτικῶν καὶ σχολειακῶν πραγμάτων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐζητεῖτο αὖθις παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα χορηγηθῇ τῷ μητροπολίτῃ Σισανίου ἡ ἄδεια τοῦ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 23 ἰουλίου, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὰς ἐν λόγῳ ἀναφορὰς καὶ κατιδοῦσα τὴν ἀνάγκην τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐπανόδου τῆς Α. σεβασμιότητος, ἐνέκρινεν ἵνα ὁ μητροπολίτης Σισανίου ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ.

—Διορισμοί.—Ἀποχωρήσαντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σισανίου ἐγένοντο προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἐγκρίσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου οἱ ἑξῆς διορισμοὶ εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, ἤτοι πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δράμας κ. Γερμανός· πρόεδρος τῆς Πατριαρχικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος· πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆς, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σωζουαγαθουπόλεως κ. Παρθένιος, καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Νικόδημος.

— Ὁ μητροπολίτης Κορυτσᾶς.—Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδριάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου (25) προσεκλήθη ὡς μέλος αὐτῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος μητροπολίτου Σισανίου ὁ μητροπολίτης Κορυτσᾶς κ. Φιλόθεος, πρὸς ὃν καὶ ἀνηγγέλθη τηλεγραφικῶς ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

—*Περιουσία πρώην Ἱεροσιτείας.*—Ἐγράφη ἐν ἡγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὅτι ὁ μητροπολίτης Κρήτης κ. Τιμόθεος διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πληρεξούσιος πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος μητροπολίτου Ἱεροσιτείας Γρηγορίου. Ὁ μητροπολίτης Κρήτης κ. Τιμόθεος διὰ γράμματος ἀνακοινοῦται ἤδη τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι οἱ κληρονόμοι τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου Ἱεροσιτείας κατέρυγον εἰς τὰ αὐτόθι πολιτικὰ δικαστήρια, ἀπαιτοῦντες τὴν ἄμεσον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος περιουσίας διανομήν. Τοῦ μητροπολίτου ὅμως Κρήτης κ. Τιμοθέου ἀναγκασθέντος ὡς ἐκ τούτου, ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου, ἵνα ἀνενεχθῇ εἰς τὰς αὐτόθι δικαστικὰς ἀρχάς, τὸ πρωτοδικεῖον ἀπεφήνατο ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας ὡς νομίμου ἐκκαθαριστοῦ τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου ἱεράρχου. Συνεπείᾳ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δικαίων τούτων τῆς Ἐκκλησίας ἀνεστάλη πᾶσα ἄλλη ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν ἐνέργεια.

—*Ἐκλογὴ ἡγουμένου.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Χαλδείας κ. Γερβάσιος ἀγγέλλει διὰ γράμματος αὐτοῦ, ὅτι οἱ ὁσιώτατοι πατέρες τῆς Ἱ. Μονῆς Χουτουρᾶ, συνελθόντες ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ, ἐξελέξαντο ἡγούμενον τῆς Μονῆς τὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς πανοσιώτατον κ. Κύριλλον.

— Λίαν εὐφήμως συνιστῶσιν ἡμῖν τὸν ἐν Φερίκιοϊ διδάσκαλον κ. Ν. Γενναρόπουλον, τελειόφοιτον τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς, οὗ αἱ ἐξετάσεις ἐπέτυχον ἐν πᾶσιν, ἰδίως δὲ ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ, ἧς ἡ εὐδόκιμος διδασκαλία ἀπήλλαξε πολλοὺς τῶν γονέων ἀπὸ τοῦ νὰ πέμψωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ἀλλόθρησκα καὶ ἀλλογενῆ σχολεῖα.

—*Δωρεὰ Γεωγραφικῶν Πινάκων.*— Ὁ ἐν Λειψίᾳ ὁμογενὴς καὶ φιλόκαλος διευθυντὴς τοῦ Πολυχρωμολιθογραφείου καὶ Τυπογραφείου κ. Ἱ. Δ. Νεράντζης εὐηρεστήθη προῤῥόνως νέαν νὰ ποιήσηται δωρεὰν τῷ Γραφείῳ τῆς Συντάξεως τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀποστείλας τέσσαρας ἔτι Πίνακας τῶν ὑπ' αὐτοῦ λίαν φιλοκάλως ἐκδοθέντων Γεωγραφικῶν Πινάκων, ἤτοι τὸν τῶν «Κρατῶν τοῦ Ἄϊμου», τῆς Ἀσίας, τῆς Ὠκεανίας καὶ τῶν δύο Ἡμισφαιρίων. Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» εὐγνωμόνως ἀποδεξαμένη καὶ τὴν νέαν ταύτην δωρεὰν τοῦ φιλοτίμου καὶ φιλογενοῦς ἀνδρὸς ἀρ' ἑνὸς μὲν ἐκφράζει τὰς θερμὰς αὐτῆς εὐχαριστίας τῷ ὁμογενεῖ δωρητῇ, καὶ ἀφ' ἑτέρου καθῆκον θεωρεῖ καὶ αὐθις ἐνθέρμως νὰ συστήσῃ τοὺς Γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ κ. Ἱ. Δ. Νεράντζη καὶ εὐχηθῇ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν εἰς ἁπάσας τὰς Σχολὰς τῆς εὐρείας ὀθωμαν. Αὐτοκρατορίας, διότι ὁμολογουμένως ἡ ἔκδοσις τῶν Πινάκων τούτων εἶνε ἀπαράμιλλος, καθόσον οὐδεμίαν ἑλληνικὴν ἔκδοσιν τοιαύτην εὐτυχήσαμεν νὰ ἴδωμεν μέχρι τοῦδε. Ὁ κ. Ἱ. Δ. Νεράντζης εἶνε λίαν ἀξιέπαινος, καθόσον διὰ τῆς τοιαύτης φιλοκάλου ἐκδόσεως τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων παρέχει τῇ καθ' ἡμᾶς παιδεύσει τὸν ἀπαραίτητον λύχνον ἐν τῷ μαθήματι τῆς Γεωγραφίας. Ὁ κ. Ἱ. Δ. Νεράντζης βουλόμενος νὰ παράσχῃ καὶ βοήθημα κατ' οἶκον τῇ μαθητιώσῃ νεολαίᾳ ἐξέδωκε τοὺς Πινακας ὑπὸ τὴν αὐτὴν φιλόκαλον μορφὴν καὶ εἰς μικρότερον σχῆμα. Ὁ μικρὸς οὗτος Γεωγραφικὸς Ἄτλας τοῦ κ. Ἱ. Δ. Νεράντζη, πολύτιμος ὁδηγὸς τῷ μαθητῇ, τιμᾶται μόνον 2 φράγκων καὶ πωλεῖται ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις, ἀξία σχετικῶς ἐλαχίστη ἀπέναντι τῆς λαμπρᾶς καὶ εὐστόχου ἐργασίας. Ἐπαναλαμβάνομεν τὴν σύστασιν περὶ εἰσαγωγῆς τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος Γεωγρ. Πινάκων ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν σχολαῖς.

—*Ὀθωμανικοὶ κώδηκες.*—Ἐξεδόθη τὸ 33 φυλλάδιον τῶν Ὀθωμανικῶν κωδίκων τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Νικολαΐδου, διευθυντοῦ τῶν ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Σερβέτ» ἐκδιδομένων, περιέχον διοικητικοὺς καὶ λοιποὺς νόμους, ἐγκυκλίους κτλ.

—*Περιοδικὸς τύπος.* — ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου ἐν Ἀθήναις.—*Περιεχόμενα τοῦ ὑπ' ἀριθ.* 78 φύλλου τῆς «Ἀναπλάσεως» τῆς 15 ἰουλίου 1891. — Ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» ὑπὸ Π. Καπλανίδου, γεν. γραμματέως τοῦ Συλλόγου. Λόγος Ι. Ε. Μεσολωρᾶ Δ. Φ. καὶ ὑρηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.—Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἐθνικότης, ὑπὸ Ἀδαμαντίου Διαμαντοπούλου. —Ὁμιλία Β'. ἐπὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ ρητοῦ «Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ», ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου, καθηγητοῦ.—Ριζάρειος Σχολή. Προσκλητήριος Θεοδοσίου Βενιζέλου, καθηγητοῦ αὐτῆς.—Βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου.—Ἀλληλογραφία.

—*Σωτήρ.* — Μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα συνταςσόμενον ὑπὸ διαφόρων λογίων, ἐγκρίσει δὲ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συστάσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου. Τόμ. ΙΔ' τεῦχος Ε'.

—Ἐξεδόθη μετὰ πολλῶν βελτιώσεων ὁ 25 καὶ 26 ἀριθμὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἱ. Π. Ἰωαννίδου ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος «Κήρυκος».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Ἀριθ. $\frac{\text{πρωτ. } 3657}{\text{διεκπ. } 2364}$

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Πόλεως τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Προνοοῦσα ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία περὶ τῆς διαρρυθμίσεως καὶ ὁμαλῆς πορείας τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων, προέβη εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν καθηκόντων τῶν τε ἀξιοτίμων ἐφόρων καὶ τῶν ἐλλογίμων διδασκάλων, καθὼς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, διατάξασα μέτρα τινὰ ἀνακοινωθέντα ἤδη ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας πρὸς τὰς Ἐφο-

ρείας τῶν σχολῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐπειδὴ δὲ πρώτιστα πάντων ἀπαιτεῖται ὁ ἔγκαιρος καταρτισμὸς τῶν ἐφορειῶν, αἵτινες, καθὰ καὶ προηγουμένως ἐδηλώθη, ἔσονται ἐφεξῆς σωματεῖα ἴδια, ἐργαζόμενα ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν, προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι πᾶσιν ὑμῖν τοῖς εὐλογημένοις ἐνορίαις ὅτι, ἐν κοινῇ συνεδριάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ· Συμβουλίου, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνορίαις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐφορειῶν ἐνεργῆται περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς μαΐου ἐν ἐνοριακῇ γενικῇ συνελεύσει προεδρευομένῃ ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἑκάστης ἐνορίας, αἱ οὕτω δ' ἐκλεγόμεναι νέαι ἐφορίαι ἀναλαμβάνωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων, ἐπικυρουμένης πρότερον τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. Ἐπειδὴ δὲ ἐγγίζοντος ἤδη τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, ἀνάγκη ὅπως ἐκτελεσθῇ ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν δύο Σωμάτων, ἵνα αἱ νέαι ἐφορεῖαι προβῶσι, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων ὅσα ἀπαιτοῦσιν αἱ τῶν σχολῶν ἀνάγκαι, διὰ ταῦτα πατρικῶς ἐντελλόμεθα ὅπως ἑκάστη ἐνορία, κηδομένη τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς συμφερόντων, προθυμηθῇ εἰς τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν νέας ἐφορείας ἐν γενικῇ συνελεύσει, συγκροτηθησομένῃ ὑπὸ τῶν ἱερατικῶς προϊσταμένων, προνοοῦσα ὅπως αὕτη καταρτισθῇ ἐκ προσώπων ὅσον οἷόν τε εὐπαιδεύτων, ἐμφορουμένων ζήλου καὶ φιλομουσίας, κεκτημένων τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα καὶ ἀπολαυόντων γενικῶς ἀγαθῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπολήψεως. Πεποιθότες δ' ὅτι πᾶς εὐσεβὴς καὶ φιλόμουσος χριστιανὸς, ἀποβλέπων εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς σπουδαζούσης ὁμογενοῦς νεότητος, τὴν προτήκουσαν ἀποδίδωσι σημασίαν εἰς τὴν ἐξ ἁρμοδίων προτώπων σύστασιν τῶν ἐφορειῶν καὶ εἰς τὸν νόμιμον τοῦτον καταρτισμὸν, ἀδιστάκτως ἀπεκδεχόμεθα παρ' ἁπάντων τῶν ἐνοριτῶν τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀκριβῆ τοῦ καθήκοντος τούτου ἐκπλήρωσιν. Ταῦτα τοίνυν ἀξιοχρέῳ ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἐντελλόμενοι καὶ πατρικῶς ὑμᾶς εὐλογοῦντες, αἰτούμεθα ὑμῖν πᾶν ἀγαθὸν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. ,αωξχ'

ΕΝ ΜΗΝΙ ΙΟΥΛΙΩ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ Δ'.

Ὁσιώτατοι προϊστάμενοι τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου.

Ἀριθ. (πρωτ. 3648 / διεκπ. 2365)

Ἀποστέλλοντες τῇ ὑμῶν ὁσιότητι σεπτὴν Πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν ἀναγνωσθησομένην τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἐπ' ἐκκλησίας, ἐντελλόμεθα Αὐτῇ, ὅπως ἀμέσως προσκαλέσῃ γενικὴν ἐνοριακὴν συνέλευσιν διὰ τὴν μεθεπομένην Κυριακὴν 28 ἰουλίου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ, πρὸς ἐκλογὴν ἐφορειῶν τῶν Σχολείων, καθ' ἃ διακελεύεται ἡ πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐκ προσώπων εὐπαιδεύτων καὶ ἀπολαυόντων τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, ὑποβλῆθῆ δὲ ἐγκαίρως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἀναγνώρισιν. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 Ἰουλίου 1891.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Ἐν τισι φύλλοις τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» κατεχωρίσθη ἕνεκεν ἀβλεψίας τῆς συντάξεως ἄρθρον ἀφορῶν εἰς ἐκπαιδευτικὰ πράγματα ἀποσταλὲν δὲ τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ὑπό τινος ἐν Βοσπόρῳ διδασκάλου, οὗτινος τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ γράμματα Δ. Ε. Π. παρελείφθησαν. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον ἐπρόκειτο νὰ συνοδευθῇ μετὰ διορθώσεων καὶ παρατηρήσεων τῆς συντάξεως, αἵτινες ἐλλείπουσιν ἐν ταῖς ἐκδοθείσαις φύλλοις.

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια παρατηρεῖ τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος διδασκάλῳ ὅτι δεινὴν ἀπατᾶται ἀπάτην φρονῶν καὶ γράφων ὅτι ἡ Κ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀντιπροσωπεύεται δεόντως ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν διαφόρων κατ' ἐνορίας σχολείων καὶ δὲν ἔχει γνῶσιν τῶν κατ' αὐτὰς γιγνομένων. Τοὐναντίον ἡμεῖς διαβεβαιοῦμεν ὅτι ἡ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ οὐ μόνον ἀείποτε ἐπισταμένως παρακολουθεῖ πᾶσαν τὴν ἐκπαιδευτικὴν λειτουργίαν τῶν ἀνὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως σχολείων, οὐ μόνον ἀείποτε ἀκριβεῖς ἔχει πληροφορίας περὶ τῶν ἐν αὐταῖς τελουμένων διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐπόπτου, περιερχομένου τακτικῶς καὶ συνεχῶς πάντα τὰ ἀνὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως σχολεῖα καὶ ὑποβάλλοντος πᾶσαν οἱανδήποτε ἔχει παρατήρησιν ἐπὶ τῆς ἐργασίας ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐξετάσεσι λίαν ἐπαρκῶς ἀντιπροσωπεύεται διὰ κληρικῶν λογίων καὶ περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ πεπειραμένων, οἵτινες δεόντως διαφωτίζουσιν αὐτὴν περὶ παντὸς κατ' αὐτὰς λαμβάνοντος χώραν· ὥστε κακῶς ἐπληροφορήθη καὶ ἔγραψεν ἡμῖν ὁ περὶ οὗ πρόκειται διατριβογράφος διδάσκαλος.

ΟΙ ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Δευτερονομίῳ «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου», ἐν δὲ τῷ Λευϊτικῷ «καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (ιθ', 18). Οἱ γινώσκοντες τὸν νόμον Ἰουδαῖοι εἶχον ἀπαρτίσει ἐκ τῶν δύο τούτων χωρίων τῆς Γραφῆς ἓν καὶ μόνον (Λουκᾶς ι', 29), χαρακτηρίζοντες τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ὡς τὸ οὐσιῶδέστερον μέρος τοῦ νόμου. Ὁ Κύριος ἡμῶν τὴν ἰδέαν ταύτην τῶν Ἰουδαίων περιέβαλε διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ κύρους, προστιθεὶς ὅτι ἡ δευτέρα τῶν ἐντολῶν τούτων εἶναι ἴση τῇ πρώτῃ, καὶ ὅτι ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται (Ματθ. ιβ', 36), τουτέστιν ὅτι ἐκ τῶν δύο τού-

των ἠθικῶν διατάξεων, καλῶς ἐννοουμένων καὶ ὑπὸ τῶν ἀναποριύκτων αὐτῶν συνεπειῶν ἐπακολουθουμένων, ἀπορρέει πᾶσα ἡ ἠθική, ὡς ὁ ποταμὸς ἐξέρχεται ἐκ τῶν πηγῶν αὐτοῦ. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ οὐσιώδεις χαρακτῆρες τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, οἵτινες εὐτυχῶς ἁπαντῶσιν ἐν πάσῃ χριστιανικῇ ἠθικῇ διδασκαλίᾳ. Ἐξετάσωμεν διὰ βραχέων τὸν θαυμάσιον τοῦτον ἠθικὸν νόμον.

Ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν ἐστιν ὁ ὑπέρτατος ἠθικὸς νόμος. Ἀλλὰ περὶ τίνος ἀγάπης πρόκειται ἐνταῦθα; Ἡ ἀγάπη, ἣν ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ διὰ τὸν Θεὸν πατέρα καὶ δι' ἑαυτόν, ἐν ᾧ ὁ Θεὸς ἐφανερώθη τῷ κόσμῳ ἐν σαρκί, δὲν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐμεταβλήτων ἐκείνων αἰσθημάτων, ἐφ' ὧν ἡ σωματικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐξασκεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπουδαιοτάτην ἐπιρροήν, τοὐναντίον πρόκειται περὶ ἀγάπης, ἣν δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν ἀγάπην τῆς βουλήσεως. Ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν σημαίνει φυλάττειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ («Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν» Α' Ἰωάνν. ε', 3), σημαίνει ταὐτίζειν τὴν θέλησιν ἡμῶν μετὰ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ, σημαίνει τιθέναι τὴν ζωὴν ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἁγίας αὐτοῦ θελήσεως καὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς κακὰς ἐπιθυμίας τῆς καρδίας. Ποῖον δέ εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς ὑπερτάτης ταύτης βουλήσεως τοῦ Θεοῦ; Ἡ θέλησις τοῦ δημιουργοῦ ἐστιν ἡ εὐδαιμονία τῶν πλασμάτων, διότι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί (Α' Ἰωάνν. δ', 8). Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἡ ἀρχὴ τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος, ἡ ἐξήγησις τῆς πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐνεργείας αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ («Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε» Ρωμ. ε' 8. «Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς κτλ. Α' Ἰωάνν. δ', 9). Διὰ τοῦτο ὁ Ὕψιστος, ὁ Παντοδύναμος, ὁ Δημιουργὸς Θεὸς ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλεῖται ὁ Πατήρ.

Τοῦτο ἀρκεῖ ὅπως δώσῃ ἡμῖν νὰ νοήσωμεν ὅτι ἡ δευτέρα ἐντολὴ εἶναι ὁμοία τῇ πρώτῃ. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐντολή, δὲν εἶναι ἠθικὸν παράγγελμα διάφορον μὲν τοῦ προηγουμένου ἴσον ὅμως κατὰ τὴν σπουδαιότητα, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἡ πρώτη ἐντολή, ἐννοουμένη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς. Ἡ δευτέρα ἐντολὴ πηγάζει ἐκ τῆς πρώτης, ἐν ᾗ ἐμπεριέχεται, ἅμα ἡ χριστιανικὴ περὶ Θεοῦ ἰδέα γένηται ἀποδεκτή. Ἐκ τῆς ἰδιότητος τοῦ Θεοῦ ὡς πατρὸς ἀπορρέει ἡ ἰδιότης τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀδελφῶν καὶ τέκνων τοῦ αὐτοῦ πατρός. Ἀγαπᾶν τὸν Θεόν ἐστιν ὁ ὑπέρτατος νόμος, ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν ἐστὶ ποιεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ. Τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐστιν ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἢ μία μόνη ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ἐκείνη ἥτις ἐν τῇ ψυχῇ ἑκάστου ἑρμηνεύεται εἰς ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν. «Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισεῖ ψεύστης ἐστίν (Α' Ἰωάνν. δ' 20)». Αὕτη ἐστὶν ἡ ἔκφρασις τῆς ὑψίστης ταύτης ἀληθείας ὡς διετύπωσεν αὐτὴν θαυμασίως ὁ ἠγαπημένος τοῦ Κυρίου μαθητής. Ἐκ τούτων καθορῶμεν ποία εἶναι ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέσις τῶν δύο ἐντολῶν, αἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἀποτελοῦσι τὸν νόμον τῆς φιλανθρωπίας. Ἡ πρώτη περιέχει τὴν δευτέραν, ἡ δὲ δευτέρα ἐντολὴ ὑποτίθησι τὴν πρώτην. Τοσοῦτο δέ ἐστιν ἀληθὲς ὅτι ἡ δευτέρα ἐντολὴ προϋποτίθησι τὴν πρώτην κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὥστε οὗτος νομίζει ὅτι δύναται ἀκινδύνως νὰ ὑπονοήσῃ ταύτην λέγων «ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Γαλ. ε' 14).

«Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν»· ἄρα ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ ἑαυτόν. Ἡ πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπη τοιουτοτρόπως ἐστὶ μία ἐκ τῶν βάσεων τῆς ἠθικῆς. Ἀφοῦ ὀφείλομεν ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἡμᾶς αὐτούς, ἐὰν δὲν χρεωστῶμεν νὰ ἀγαπῶμεν ἑαυτούς, δὲν ὀφείλομεν τότε νὰ ἀγαπῶμεν καὶ τοὺς ἄλλους. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐξηγεῖ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς χριστιανικῆς αὐταπαρνήσεως καὶ διακρίνει τὴν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τὰς θεωρίας φιλοσόφων τινῶν θεωρούντων ὡς ὑψίστην ἠθικὴν τὴν τελείαν ἀπάρνησιν πάσης εὐδαιμονίας. Ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὁ Θεός ἐστιν ἀγάπη καὶ θέλει τὴν εὐδαιμονίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ. Ἐκεῖνο ὅπερ ὀφείλει νὰ ἀποθάνῃ ἐν ἡμῖν, ἐκεῖνο ὅπερ πάσῃ δυνάμει πρέπει νὰ ἀπαρνηθῇ ὁ χριστιανός, ἐστὶν ὁ ἐγωϊσμός, τουτέστιν ἡ ἐπιζήτησις εὐδαιμονίας ἀποκλειστικῶς ἀτομικῆς ἐπὶ βλάβῃ ἢ ἄνευ τινὸς μερίμνης περὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἄλλων. «Εἰς τί δὲ συνίσταται ὁ ἐγωϊσμός; ἐρωτᾷ εἷς μέγας συγγραφεύς· εἶναι ἆρά γε ἐγωϊσμὸς ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ᾖ τις εὐτυχής; Βεβαίως οὐχί. Εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καλεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἡ εὐδαιμονία εἶναι ὁ κλῆρος ὁ φυσικὸς καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προωρισμένος εἰς πάντα τὰ διὰ τοῦ λογικοῦ πεπροικισμένα ὄντα. Πᾶς ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον γεννᾶται διὰ νὰ ᾖ εὐτυχής. Τοῦτο εἶναι δικαίωμα αὐτοῦ, δυνάμεθα δὲ μᾶλλιστα νὰ εἴπωμεν ὅτι τοῦτό ἐστι καὶ καθῆκον αὐτοῦ. Διότι καθῆκον αὐτοῦ ἐστιν ὑπείκειν τῷ Θεῷ, ὁ δὲ Θεὸς δύο ἔδοτο εἰς αὐτὸν ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον ἐντολάς, πρώτην ὅπως γένηται τέλειος, καὶ δευτέραν ὅπως καταστῇ εὐδαίμων. Ἡ εὐδαιμονία εἶναι περιουσία πάντων ἀνεξαιρέτως, εἶναι ἡ γενεθλία γῆ καὶ ἡ μέλλουσα πατρὶς πάντων ὅσοι δὲν ἤθελον ἀποδιώξει αὐτὴν ἑκουσίως. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ ἰδιοποιῆται τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἄλλου καὶ ὅτι πάντες, τέκνα τοῦ ἰδίου πατρὸς καὶ κληρονόμοι τῆς αὐτῆς βασιλείας διατασσόμεθα νὰ βιῶμεν ὡς ἀδελφοὶ ἐν τῇ αὐτῇ εὐδαιμονίᾳ. Ὁ ἁρπάζων τὸ μέρος τῶν ἄλλων, ἐκεῖνος ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ γένηται εὐτυχὴς ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων, ὅστις διὰ τῆς πονηρίας καὶ συκοφαντίας διαιρεῖ τὸν ἄμωμον καὶ ἄρραφον χιτῶνα τῆς εὐδαιμονίας, ἐκεῖνος εἶναι ἔνοχος ἐγκλήματος περιλαμβάνοντος πάντα τὰ ἄλλα, εἶναι ἔνοχος ἐγωϊσμοῦ.

«Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη δὲν συνίσταται εἰς τὸ εἶναί τινα δυστυχῆ, ὅπως ὁ ἐγωϊσμὸς δὲν συνίσταται εἰς τὸ εἶναί τινα εὐτυχῆ· ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη συνίσταται εἰς τὸ μὴ διαταράττειν τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἄλλων καὶ εἰς τὸ μεταδιδόναι εἰς αὐτοὺς τῆς ἰδίας εὐδαιμονίας· τοῦτο δὲ οὐ μόνον δὲν καθίστησι πτωχὸν τὸν διδόντα, ἀλλὰ τοὐναντίον πλουτίζει καὶ τὸν διδόντα καὶ τὸν λαμβάνοντα. Τὸ ἀγαθὸν ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν θαυμασίαν ταύτην ἐλαστικότητα, ὥστε ἡ διανομὴ αὐτοῦ νὰ πολλαπλασιάζῃ χωρὶς νὰ ἐλαττοῖ αὐτό».

Ὁ θεμελιώδης λοιπὸν νόμος, ἐν ᾧ ἐμπερικλείονται πάντες οἱ ἄλλοι, ἐστὶν ἵνα ἕκαστος καθιεροῖ ἑαυτὸν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ. Ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου, ἐν δὲ τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος εὑρίσκεται ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη διάθεσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δὲν εἶναι φυσικὴ ὑπὸ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἡ φύσις διατελεῖ νῦν μετὰ τὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν πτῶσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο προηγουμένως ἡ λεγομένη ἐπιστροφή, ἡ ἀναγέννησις, περὶ ἧς λόγον ποιεῖται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἡ φυσικὴ κλίσις ἡμῶν τοὐναντίον ἐστὶ τὸ θεωρεῖν τὰ πάντα ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς σχέσει αὐτῶν· θεωρεῖν ἑαυτὸν ὡς προωρισμένον ὅπως ἐργασθῇ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ὀφείλει νὰ τείνῃ ὁ χριστιανός. Ὅπως διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος ποιεῖται χρῆσιν δύο συγκρίσεων. Ἡ πνευματικὴ κοινωνία, ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἱδρυθεῖσα, εἶναι σῶμα, οὗτινος ἕκαστος χριστιανὸς τυγχάνει ἓν μέλος, ἔχον νὰ ἐκπληρώσῃ ἰδίαν λειτουργίαν ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ (Ρωμ. ιδ', 4) «Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν κτλ.» Ἡ πνευματικὴ κοινωνία εἶναι οἰκοδομὴ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὁποίας ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν (Α' Κορινθ. 3, 9). «Θεοῦ γὰρ ἐσμὲν συνεργοί, Θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε καὶ ἐφεξ.». Ἕκαστος κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ὀφείλει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὡς λίθος ζῶν (Α' Πέτρ. 3, 5 «καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε»). Ἕκαστος λοιπὸν ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ ἐπιμεληθῇ ἵνα ζήσῃ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ὑπὸ μόνον δὲ τὸν ὅρον τοῦτον δύναται νὰ λάβῃ μέρος ἐν τῇ ἀνεγέρσει τῆς οἰκοδομῆς. Ὑπάρχει παρ' ἡμῖν παροιμία τις ἥτις, ὅπως ἐννοεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἔχει κακίστην σημασίαν, ἥτις ὅμως καλῶς ἐννοουμένη δύναται νὰ λάβῃ ὑψηλοτέραν καὶ καθαρωτέραν ἔννοιαν. Ἡ ἔννοια τῆς παροιμίας ταύτης ἐστὶν ὅτι ἕκαστος πρῶτον πρέπει νὰ ἐλεῇ ἑαυτὸν καὶ ὕστερον τοὺς ἄλλους. Ἐὰν ἡ παροιμία αὕτη ἐκληφθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν συμφερόντων, ὅτι δηλαδὴ ἕκαστος πρῶτον πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ἴδιον συμφέρον καὶ ἀκολούθως τὸ τῶν ἄλλων, εἶναι τότε εἰς ἄμεσον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἠθικήν· ἐκλαμβανομένη ὅμως ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ καθήκοντος, εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ πιστὴ ἔκφρασις τῆς ἰδέας ταύτης, διότι ὅπως ἐργασθῇ τις πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ παρὰ τοὺς ἄλλους, πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ πρῶτον τὴν θέλησιν ταύτην ἐν ἑαυτῷ. Ὁ ἁγιασμὸς τῶν ἀτόμων εἶναι ὁ ἀπαραίτητος ὅρος τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς κοινότητος, ἧς τὰ ἄτομά εἰσι μέλη.

Τοιοῦτοί εἰσιν ἐν σκιαγραφίᾳ οἱ οὐσιώδεις χαρακτῆρες τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τις ἑαυτὸν καὶ ἀγαπᾷ τοὺς ἄλλους ὡς ἑαυτόν. Ἀπαρνήσασθαι τὸν ἐγωϊσμὸν οὐδόλως σημαίνει ἀπαρνήσασθαι τὴν εὐδαιμονίαν, ἀφοῦ ἡ ἀπάρνησις αὕτη τοῦ ἐγωϊσμοῦ εἶναι ὁ ὅρος τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἀληθῶς τί σημαίνει ἀγαπᾶν ἑαυτόν; σημαίνει θέλειν τὸ καλὸν ἑαυτοῦ. Ἡ μήτηρ, ἥτις σπουδαίως θέλει τὸ καλὸν τῶν τέκνων αὐτῆς, οὐδέποτε ὑποχωρεῖ εἰς πάσας τὰς ὀρέξεις αὐτῶν, οὔτε ἐπιτρέπει αὐτοῖς πᾶσαν ἡδονήν, διότι αἱ συνέπειαι τοιαύτης μητρικῆς ἀγάπης θὰ ἦσαν ὀλέθριαι. Ἡ μήτηρ γινώσκει ὅτι ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἡ ἀδυναμία τῆς μητρὸς εἶναι ἐλεεινὴ παραποίησις τῆς ἀγαθότητος. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐκλήθη νὰ καταρτίσῃ τὴν μόρφωσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἀγαπᾶν ἑαυτὸν λοιπὸν δὲν σημαίνει ζητεῖν δι' ἑαυτὸν ἡδονάς, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν ὀλέθριαι, ἀπατηλαί, παροδικαὶ πάντοτε, ἀλλὰ τοὐναντίον δημιουργῆσαι ἐν ἑαυτῷ τὰς συνθήκας ἀληθοῦς, διαρκοῦς καὶ πραγματικῆς εὐδαιμονίας. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη εὐδαιμονία δὲν δύναται νὰ εὑρεθῇ ἄνευ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, διότι ἡ τοιαύτη ἀγάπη εἶναι ὁ νόμος τῆς αἰωνίου βασιλείας, τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον μένει πάντοτε (Α' Κορινθ. 13. 8 «ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει κτλ.») Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ἡ ζήτησις ἀπολαύσεως ἀποκλειστικῶς ἀτομικῆς τοὐτέστιν ὁ ἐγωϊσμός, εἶναι ἀπάρνησις τῆς εὐδαιμονίας.

Τὴν κοινωνίαν τὴν νοσοῦσαν, τὴν παραδεδομένην εἰς τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, εἰς τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν πλεονεξίαν, αἵτινες εἶναι οἱ παράγοντες τῆς διαιρέσεως, τῆς ζηλοτυπίας, τοῦ μίσους, ὁ Κύριος ἡμῶν ζητεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ κοινωνίας εὐτυχοῦς διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν βουλήσεων, διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν καρδιῶν. Τοῦτό ἐστιν ὁ νόμος τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἐμπεριεχόμενος ἐν τῇ περιλήψει τοῦ ὅλου νόμου. Αὕτη ἐστὶν ἡ γενικὴ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διδασκαλία τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἀνεξαρτήτως τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἑκάστης, αὕτη ἐστὶν ἡ θεμελιώδης ἑνότης τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς.

Ἡ καινὴ Ἱερουσαλὴμ περὶ ἧς ὁμιλεῖ ἡ ἀποκάλυψις (Ἀποκ. 21) ἀποτελεῖ προφανῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ κόσμου. Ἡ οἰκοδομή, περὶ ἧς λόγον ποιεῖται ὁ Παῦλος, κατασκευάζεται ἔτι. Τὰ θεμέλια αὐτῆς βασίζονται ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐπιστέγασις αὐτῆς δὲν δύναται νὰ γένηται ἢ ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἡ πλήρης εὐδαιμονία ἡ συνισταμένη ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκον-

τος, δὲν δύναται νὰ ᾖ ὁ κλῆρος ἡμῶν ἐν ταῖς συνθήκαις τῆς παρούσης ζωῆς. Ἡ πλήρης εὐδαιμονία εἶναι φῶς τοῦ ὁποίου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀσθενεῖς τινας μόνον βλέπομεν λάμψεις. Ἅπασαι αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι, αἵτινες ζητοῦσι νὰ βασίσωσι τὴν ἠθικὴν χωρὶς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὴν πέραν τοῦ τάφου ὕπαρξιν, ναυαγοῦσιν ἐνώπιον τῶν γοερῶν κλαυθμῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐὰν δὲν ἔχωμεν νὰ ἀναμείνωμέν τι πέραν τοῦ τάφου, θὰ εἶχον τότε πλῆρες δίκαιον οἱ τὴν ἀπελπιστικὴν ἐκείνην διδασκαλίαν διαδίδοντες ἀπαισιόδοξοι φιλόσοφοι. Εἰς τὰς εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα κοινὰς δυστυχίας νέαι προστίθενται θλίψεις δι' ἐκεῖνον, ὅστις ἀποδεχθεὶς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν καὶ συλλαβὼν τὸ ἰδανικὸν κοινωνίας εὐτυχοῦς διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ νόμου τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας, βλέπει τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ τοσοῦτο λυπηρῶς ματαιουμένας ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ κόσμου, ὡς νῦν ἔχει οὗτος. Ὁ Παῦλος καλῶς ἐγίνωσκε τοῦτο ὅταν ἔγραφεν «εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. (Α' Κορ. 15, 19.)

Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν τὸν οὐράνιον πατέρα, προϋποτιθησι δὲ τὴν πραγματικότητα τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐὰν θελήσῃ τις, ὡς πολλοὶ τῶν προτεσταντῶν πράττουσι τοῦτο, νὰ χωρίσῃ τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτῆς καὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἔνθα ἔχει τὸ ἐπιστέγασμα αὐτῆς, ἡ ἠθικὴ καταστρέφεται.

Η ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

ΕΝ ΤΩ ΙΣΡΑΗΛ

ΚΑΙ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΚΟΣΜΩ*

Τὴν εἰς τὸ μέγα τοῦτο κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τῆς ἐπὶ γῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ μετάβασιν ἀποτελεῖ ἡ θαυμασίως ἀνελιττομένη ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ, ἥτις ἐστὶ συγχρόνως ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου. Ὁ Θεὸς ἐπροίκισε τὸ σκεῦος τοῦτο τῆς χάριτος αὐτοῦ δι' ἐκτάκτων χαρισμάτων. Σοφία, βαθύτης καὶ ζέουσα θερμότης τοῦ πνεύματος, πρὸ πάντων δὲ ἀνεπτυγμένη ἔννοια περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀοράτου κόσμου διακρίνουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας καὶ τοῦ κούφου ἐγωϊσμοῦ ἐξηγέρθη παρὰ τῇ λαμπρᾷ εὐφυΐᾳ τοῦ Ἰωσὴφ καὶ ἔδει νὰ διέλθῃ κατὰ πρῶτον διὰ τῆς τραχείας σχολῆς τῆς ταπεινώσεως καὶ διὰ ὁλοσχεροῦς ἐκμηδενίσεως πασῶν τῶν σαρκικῶν ἐλπίδων. Ὁ Κύριος ἄγει τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ εἰς τὰ ἄβυσσα βάθη, ἀποκρύπτει αὐτῷ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐγκαταλείπει αὐτὸν εἰς τὴν κόνιν μέχρις οὗ διὰ νέων ὁλονὲν δοκιμασιῶν ἑδραιοῦται οὗτος ἐν τῇ πίστει καὶ ἀναδείκνυται σκεῦος τῆς σωτηρίας. Τότε μόλις ὁ Κύριος, οὗ ὁ ὀφθαλμὸς ἐπαγρυπνεῖ πάντοτε μετὰ πατρικῆς φιλοστοργίας ἐπὶ τῶν δοκιμαζομένων, ἐξάγει αὐτὸν ἐκ τῆς ταπεινώσεως καὶ ἀνυψοῖ εἰς τὰ ἐπὶ γῆς ἀξιώματα.

Ἐνῷ δὲ ὁ πνευματικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἰακὼβ ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ὁ Ἰωσὴφ φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς διὰ δοκιμασίας ἀποδείξεως τῆς πίστεως. Καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ εἰσέδυσεν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν θαυμασίας βουλῆς τῆς θείας ἀγάπης, ἣν οὐδεὶς ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ. Λίαν σαφῶς παρουσιάζεται ἡμῖν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ τὸ ὅριον τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως καὶ ἡ ἀδυναμία αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς δεσποτείας τῆς Προνοίας, τοῦθ' ὅπερ καὶ αὖθίς ἐστι μαρτυρία ὅτι τὸ πᾶν δέον νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτῷ καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἔργον τοῦ σκότους δέον νὰ κτίσῃ μίαν βαθμίδα διὰ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

Ὅπως ἀποχωρίσῃ δὲ ὁ Κύριος τὴν ἐκλεκτὴν φυλὴν τῶν λοιπῶν ὁδηγεῖ αὐτὴν εἰς Αἴγυπτον. Ἐνταῦθα, ἐν ξένῃ γῇ, ἀλλὰ πεποιθὼς ἐπὶ τὴν σωτηρίαν, ἀποθνήσκει ὁ γέρων Ἰακώβ, ἀφοῦ κηλόγησε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνέθηκεν ὑπὸ πνεύματος ἐμπνεόμενος τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Ἰούδαν: «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ· καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν»· (Γενέσεως 19, 11). Ἤδη σαφέστερον καὶ ὁριστικώτερον, ἢ αἱ προηγούμεναι προφητεῖαι, χαρακτηρίζει αὕτη τὸ πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος, ὡς νικηφόρου νικητοῦ, ὡς ἄρχοντος, ὃς κυβερνᾷ ἔθνη ἐν εἰρήνῃ καὶ ὅστις συγχρόνως εὑρίσκει τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα ὡς τὴν ἐκλεκτήν, ἧς ἡ νικηφόρος δύναμις ἐκπληροῦται ἐν τῷ Ἰούδᾳ.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ, ὁδηγοῦντος τὴν φυλὴν ταύτην ἐκ τῆς ἐπηγγελμένης εἰς τὴν ξένην χώραν, ἐστὶ τριπλοῦς. Κατὰ τὴν μεγάλην ἐξάπλωσιν τῆς οἰκογενείας ἡ μετὰ τῶν Χαναναίων ἐπιμιξία θὰ ἦν ἀναπόφευκτος. Τούτου ἕνεκα ἔδει κατὰ πρῶτον νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ παντός, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἀναστείλῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἄμεσος ἐπαφὴ τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ, ὅστις ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ σοφίας καὶ μορφώσεως καὶ ἕνεκα τῆς περὶ τὴν θρησκείαν βαθυνοίας αὐτοῦ ἦν λίαν περιφημισμένος, ἔμελλε κατ' ἀνάγκην σπουδαίαν καὶ σύντονον νὰ ἐξασκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ Ἰσραήλ. Ἐν τούτοις ὁ κίνδυνος οὗτος τῆς ἀναμίξεως ἀπεσοβήθη, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ὁ ποιμενικὸς βίος τοῦ Ἰσραὴλ οὐδένα σύνδεσμον μετὰ τῆς φαύλης ζωῆς τῶν Αἰγυπτίων καθίστα πιθανόν, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι, καίπερ βραδύτερον ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ ἰουδαϊκῷ λαῷ ἴχνη αἰγυπτιακῆς εἰδωλολατρείας, ἡ ἐπαφὴ τῆς θρησκείας ἀμφοτέρων τῶν λαῶν, ἡ σύγκρισις τῶν ἐκ χάριτος ἀποκαλύψεων μετὰ τῶν φυσικῶν διδασκαλιῶν, θὰ ἤγαγον εἰς ἀποτόμους ἀντιθέσεις, αἵτινες αὐστη-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 103 – 104 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ρῶς καὶ διὰ παντὸς θὰ ἐχώριζον τοὺς λάτρεις τῆς τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύψεως ἀπὸ τῶν λάτρεων τῆς φύσεως. Πρὸς τούτοις ὁ μέγας τοῦ πολιτισμοῦ βαθμὸς, ἡ παγκόσμιος σοφία τῆς Αἰγύπτου ἔδει νὰ ᾖ διὰ τὸν Ἰσραὴλ μορφωτικὸν στοιχεῖον, εὑρῦνον τὸν περιωρισμένον αὐτῶν ὁρίζοντα καὶ διευθῦνον τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἰς ὁδοὺς κρείσσονας.

Ὅπως δὲ ἡ τῶν Αἰγυπτίων σοφία ἦν τὸ μέσον τῆς μορφώσεως διὰ τὸν Ἰσραὴλ, οὕτως ἔπρεπε καὶ ἡ πίεσις ἡ δεινῶς πιέσασα αὐτὸν, ὅτε ἡ περὶ τοῦ Ἰωσὴφ ἀνάμνησις ὠχροτέρα ὁλονὲν καθίστατο καὶ ὅτε ὁ βασιλεὺς «ὁ μὴ εἰδὼς τὸν Ἰωσὴφ» ὑπέβαλλεν αὐτοὺς εἰς βαρεῖαν ἀγγαρείαν, νὰ ᾖ μέσον ἀνατροφῆς. Ὑπὸ τὴν πίεσιν ταύτην ἔδει νὰ ἀνατραφῇ καὶ μορφωθῇ ὁ λαὸς διὰ τὴν μέλλουσαν πολιτείαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον μακρὰν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, ἔνθα ἑκάστη θέσις ὑπεμίμνησκε τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν, ἔχρῃζεν ὁ Ἰσραὴλ τῆς ἀναμνήσεως τῶν τοσούτῳ μεγάλων ἀποκαλύψεων, αἵτινες ἦσαν αἱ δοθεῖσαι τοῖς προγόνοις αὐτοῦ, ὅπως στερρῶς καὶ ὀρθῶς τούτων ἀντέχηται.

Ἀλλ' ἡ μετάδοσις τῶν ἐπαγγελιῶν, ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐξυμνηθείσης γῆς καὶ ἡ ἐλπὶς περὶ τῆς μελλούσης ποτὲ κατοχῆς ὑπ' αὐτῶν καθίσταντο ὁλονὲν τόσῳ ἀσθενέστεραι, ὅσῳ χθαμαλώτερον ἔκαμπτε τὸν τράχηλον τοῦ λαοῦ ἡ πίεσις τῆς Αἰγύπτου. Ὀλίγιστοι μόνον διεφύλαττον ἐν ἐρήμῳ καὶ προσδοκώσῃ καρδίᾳ αὐτῶν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστιν τῶν προγόνων παρὰ τῷ πλείστῳ δὲ μέρει τοῦ λαοῦ τὸ ἄλλοτε πνεῦμα τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς αὐθυπαρξίας ἐβυθίσθη τοσοῦτον βαθέως εἰς τὸ σκότος, ὥστε μόλις ᾐσθάνοντο πλέον τὴν πίεσιν ὡς τοιαύτην καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἀνταλλάξωσι ταύτην μετὰ τῆς ὑπὸ τὸν Θεὸν ὑπάρξεως καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἔτι αὐτῶν στερήσει. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἐν τῇ πίστει ἰσχυροῦ Ἀβραὰμ ἐγένοντο λαὸς φαῦλος, ἀσταθὴς καὶ εὐμετάβολος. Ἐλησμόνησαν τὸν Κύριον καὶ διέρρηξαν τὴν διαθήκην· ἀλλ' ὁ Σαβαὼθ ὁ «ἐν οὐρανοῖς ὢν καὶ ἐσόμενος» δὲν λησμονεῖ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀποκαλύπτεται τῷ διαφθαρέντι λαῷ ὡς ὁ Αἰώνιος καὶ Ἀληθινὸς χάριν τῆς ἐπαγγελίας, ἣν ἔδωκε τοῖς πατράσιν αὐτοῦ, καὶ χάριν τῆς οἰκτίρμονος ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἣν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος συνέλαβε καὶ ἣν κέκληται νὰ ἀπεικονίσῃ ὁ λαὸς οὗτος. Μετὰ τετρακοσίων ἐτῶν περίοδον ὁ Κύριος λύει τὴν πίεσιν τῆς αἰγυπτιακῆς ἐξουσίας. Ποὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐκάλεσε καὶ προπαρασκεύασε ἐκλεκτὸν ὄργανον, τὸν Μωϋσῆν.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαίας Διαθήκης, καίτοι ἀρθονοῦσα λαμπρῶν φαινομένων οὐδὲν ὅμως δείκνυσιν ἡμῖν δεύτερον πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἡ σφραγὶς τῆς χάριτος νὰ ἐναπετυπώθη τόσον αἰσθητῶς.

(ἕπεται συνέχεια).

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

Κατὰ τινα εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (ἴσως τῷ 123—126 ἀπὸ Χριστοῦ) Ἀθηναῖός τις φιλόσοφος ὀνόματι Ἀριστείδης ἐποιήσατο εὐγλωττόν τινα ἀπολογίαν τοῦ χριστιανισμοῦ. Τοῦτο ἀναφέρουσιν ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ἀλλὰ τὸ κείμενον αὐτῆς τῆς ἀπολογίας δὲν ἐσώζετο. Κατὰ τὸ 1889, ὁ Ρένδελ Χάρρις, νῦν καθηγητὴς τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν ἐν τῷ κολλεγίῳ Χάβερφορδ (ἐν Πενσυλβανίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν) εὗρε συριακὴν τινα μετάφρασιν τῆς Ἀπολογίας ἐν τῷ κατὰ τὸ ὄρος Σινᾶ μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἀντιγράψας τὸ κείμενον παρεσκευάζετο νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων, ἐπέστειλε δὲ καὶ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια τῆς μεταφράσεως πρὸς τὸν ἔξοχον καθηγητὴν Ἀρμινεζ Ῥόβινσων. Μετ' ὀλίγον συνέβη νὰ διεξέλθῃ ὁ Ῥόβινσων τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ ἄλλοτε πολυθρυλήτου συναξαρίου «Βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ». Ὁ Ἰωάσαφ, υἱὸς ἀσιανοῦ καὶ χριστιανομάχου βασιλέως ἀσπάζεται τὸ χριστιανικὸν θρήσκευμα τῇ παρορμήσει τοῦ μοναχοῦ Βαρλαὰμ· ὁ πατὴρ καὶ βασιλεὺς πειρᾶται διὰ παντοίων μηχανορραφιῶν νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν χριστιανισθέντα υἱὸν εἰς τὸ πρόσθεν θρήσκευμα.

Πανοῦργός τις πρεσβύτης, ὀνόματι Ναχὼρ, τῇ συνεννοήσει τοῦ βασιλέως πρόκειται νὰ ὑποκριθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ μοναχοῦ Βαρλαὰμ, νὰ ἀπολογηθῇ δῆθεν ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ νὰ ἀναιρεθῇ δημοσίᾳ ὑπὸ ἐθνικῶν σοφιστῶν· ὁ Ναχὼρ πληροῦται ὡς ἐκ θαύματος, χριστιανικῆς ἐμπνεύσεως, ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ δὴ φέρει εἰς θεογνωσίαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς σοφιστὰς. Τὸ συναξάριον τοῦτο ἐγράφη κατ' ἀρχὰς ἑλληνιστὶ, ἴσως κατὰ τὴν πέμπτην ἢ ἕκτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἐτυπώθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ γάλλου Βοϊσσονάδ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῶν «ἑλληνικῶν Ἀνεκδότων» (1832). Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ὁ κ. Ῥόβινσων ἀναγινώσκων τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ συναξαρίου ἐμνήσθη αἴφνης τῆς Ἀπολογίας τοῦ Ἀριστείδου, ἧς πρὸ ὀλίγου ἔτι διεξῆλθε τὴν ἐκ τοῦ συριακοῦ εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν. Ἐξετάσας μετὰ προσοχῆς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ «βίου τοῦ Βαρλαὰμ καὶ τοῦ Ἰωάσαφ» ἀντιβαλὼν δὲ πρὸς τοῦτο τὴν συριακὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀριστείδου, συνεπέρανεν ὅτι ἡ ὁμιλία, ἣν ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ ἀποδίδει τῷ Ναχὼρ πρέπει νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν αὐτὸ τὸ πρωτότυπον ἑλληνικὸν κείμενον τῆς ἀπὸ πολλοῦ ἀπολλυμένης Ἀπολογίας. Βλέπομεν παραχρῆμα, πῶς ὁ συγγραφεὺς τοῦ συναξαρίου συνέλαβεν ἐν νῷ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀσιάτου βασιλέως καὶ τίνι τρόπῳ προσήρμοσε τὸ θέμα του εἰς τὸ θέμα τῆς ἀπολογίας, ἥτις ἀπετείνετο

πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανόν. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ προμνημονευθεῖσα Ἀπολογία, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἦναι μεταγενεστέρα τοῦ 133 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους, περιέχει εὐκρινῆ νύξιν περὶ γραπτοῦ τινος Εὐαγγελίου. Εἰκότως ἄρα ὁ καθηγητὴς Ἀθόλφος Χάρναχ ἐκάλεσε *λαμπρὰν* τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην».

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΕΝ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΩ.

Ἐπειδὴ ἐφέτος διὰ τὸ ἐπισφαλὲς τῆς σχολῆς δημοσίᾳ, ὡς ἔθος, λογοδοσία δὲν ἐγένετο, ἐνεκρίθη ὅπως δημοσιευθῇ ἡ παρὰ πόδας σύντομος ἔκθεσις.

Κατὰ τὸ ἐπ' αἰσίοις λῆξαν σχολικὸν ἔτος 1890—91 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ ἐν μὲν τῷ ἑλληνικῷ σχολείῳ 186, ἐξ ὧν 17 ἐν τῇ δ' τάξει, 26 ἐν τῇ γ', 43 ἐν τῇ β' καὶ 100 ἐν τῇ α', ἐν δὲ τῇ Α' δημοτικῇ σχολῇ 316, ἐξ ὧν 101 ἐν τῇ δ', 129 ἐν τῇ γ' καὶ 86 ἐν τῇ β', ἐν δὲ τῇ Β' δημοτικῇ σχολῇ 253, ἐξ ὧν 20 ἐν τῇ δ', 21 ἐν τῇ γ', 45 ἐν τῇ β' καὶ 167 ἐν τῇ α', καὶ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ 421, ἤτοι ἐν συνόλῳ μαθηταὶ 1179, κατὰ 5 πλείους τῶν πέρυσιν ἐγγραφέντων.

Αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις ἐγένοντο αἱ μὲν γραπταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου 4—7 ἰουνίου, αἱ δὲ προφορικαὶ τοῦ μὲν ἑλληνικοῦ σχολείου 11—15 ἰουνίου, τῆς δὲ Α' δημοτικῆς σχολῆς 17—19 ἰουνίου, τῆς δὲ Β' δημοτικῆς σχολῆς 24—27 ἰουνίου καὶ αἱ τοῦ νηπιαγωγείου 29—30 ἰουνίου.

Ἐκ τῶν 17 μαθητῶν τῆς δ' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου προσῆλθον εἰς τὰς γραπτὰς καὶ προφορικὰς ἐξετάσεις 16, ἅπαντες ἀπολυθέντες, ἔτυχον δὲ ἐκ τούτων 3 μὲν τοῦ βαθμοῦ *ἄριστα*, οἱ κκ. Στελιανίδης Ν. Μιλτιάδης, Ἀνδρίος, Γεωργιάδης Α. Παναγιώτης, Μαρωνείτης, καὶ Σιράκης Ἰ. Δημοσθένης, Χίος, 6 δὲ τοῦ βαθμοῦ *λίαν καλῶς*, 6 δὲ τοῦ βαθμοῦ *καλῶς* καὶ 1 τοῦ βαθμοῦ *σχεδὸν καλῶς*.

Μεταβολαὶ ἐν τῷ διδάσκοντι προσωπικῷ ἐγένοντο αἵδε. Ἀντὶ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κ. Γ. Θεοτοκᾶ προσελήφθη διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ὁ αἰδεσιμώτατος κατηχητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Κ. Παρίτσης, εὐδοκίμως καὶ καρποφόρως τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἐκπληρώσας, ἀντὶ δὲ τοῦ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην φιλοτίμως καὶ φιλοπόνως διδάξαντος κ. Α. Μαλιάκα, παραιτησαμένου, ὁ κ. Ἀλ. Χαρακτίδης, ἀντάξιος δειχθεὶς τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν προσδοκιῶν τῆς ἐφορείας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς τουρκικῆς γλώσσης, ἀντὶ δὲ τοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον λυσιτελῶς, διδάξαντος κ. Ν. Δεστουνιάνου ὁ κ. Σπ. Παυλίδης διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐν τῇ δ' καὶ γ' τάξει τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν ἐπιδειξάμενος, καὶ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ ἀντὶ τῆς κ. Αἰκ. Ξενιάδου, παραιτησαμένης, ἡ κ. Μ. Βάτη, φιλοπόνως ἐργασθεῖσα.

Πρὸς ἅπαν τὸ διδάσκον προσωπικὸν δημοσίᾳ ἡ ἐφορεία ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ εὐσυνειδήτῳ τοῦ καθήκοντος ἐκπληρώσει.

Ἡ δὲ οἰκονομικὴ κατάστασις ἔχει ὧδε ἀπὸ 1 σεπτεμβρίου 1890 μέχρι 31 αὐγούστου 1881.

Εἰσεπράχθησαν καὶ θὰ εἰσπραχθῶσιν μέχρι 31 αὐγούστου.

Ἐκ τῶν ἐπιχορηγήσεων τῶν 3 ἐκκλησιῶν	Α.Τ.	960
Ἐξ εἰσιτηρίων, ἐλέγχων καὶ ἐνδεικτικῶν	»	389.90
Ἐκ δωρεῶν τῶν εὐγενεστάτων καὶ φιλομούσων κυρίων:		
Ν. Ζαρίφη	»	50
Στ. Ζαφειροπούλου	»	30
Κ. Τσιτσοπούλου	»	1
Γ. Ζαφειροπούλου	»	50
Στ. Α. Ράλλη	»	50
Ἐκ τῶν εἰσπραττομένων παρὰ τῶν ἱερέων διὰ διπλοτύπων	»	32.87
Τὸ ὅλον λίραι τουρκίας		1523.17

Ἐδαπανήθησαν καὶ θὰ δαπανηθῶσι μέχρι 31 Αὐγούστου.

Εἰς μισθοδοσίας προσωπικοῦ	Α.Τ.	1523.17
Εἰς ἀπαραίτητα ἔξοδα, οἷον ἀσφάλειαν καταστήματος, ἀγορὰν καυσίμου ὕλης, τοποθέτησιν καὶ ἐπιδιόρθωσιν θερμαστρῶν, ὕδατος Δέρκων, γραφικῆς ὕλης κτλ.	»	78.65
Εἰς Π. Πορτοκάλογλουν δι' ἐνοίκιον α' ἑξαμηνίας τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ἐγκαθίσταται ἡ σχολὴ κατὰ τὸν χρόνον τῆς οἰκοδομῆς	»	55
Τὸ ὅλον λίραι τουρκίας		1567.65
Ἤτοι ἔλλειμμα λίραι τουρκίας		44.48

Ἐν τῷ Πέραν, 16 ἰουλίου 1891.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐφορείας.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Πληροφορῶ τὸν σεβαστὸν κλῆρον ὅτι ἐν τῷ ἀρτίως συστηθέντι ἐν Φαναρίῳ ὑπ' ἀριθ. 45 καταστήματι μου εὑρίσκονται ἐνδύματα ἀπὸ διάφορα ὑφάσματα, δηλ. ῥάσα, ἀρτερία, κοντόρρασα, πανταλόνια, κληρικὰ ἐπαρωκαλύμμαυχα, ὡς καὶ ἄμφια ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Πρὸς τούτοις δέχομαι καὶ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω κατασκευάζονται ἐν τῷ καταστήματί μου κομψῶς, στερεῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

(11) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891 ΑΡΙΘ. 23.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Ταντολίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ . . . Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

Πρὸς τοὺς συνδρομητάς.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀλλάσσοντες διαμονὴν ἢ ἀτάκτως τὸ φύλλον λαμβάνοντες ὅπως ἐγκαίρως ἀγγέλλωσι τοῦτο τῇ Διευθυνούσῃ Ἐπιτροπῇ πρὸς πρόληψιν πάσης περὶ τὴν ἀποστολὴν ἀταξίας.

Περιεχόμενα

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα. — Περὶ ἐλπίδος τοῦ χριστιανοῦ. — Πάτερ ἡμῶν (Α' ἡ ἐπίκλησις.) — Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη (συνέχεια). — Βιβλιοκρισία. — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἐπίσκεψις.*— Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου ἄγοντος τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Διονύσιος ὁ Ε' ἐπεσκέψατο ἐν Θεραπείοις τὸν ἑορτάζοντα ἱεράρχην. Αὐθημερὸν ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σεβασμιότητα καὶ πάντες οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς καὶ πλῆθος πολὺ ἔκ τε τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ ἐκ τῶν λογάδων τοῦ Γένους.

—*Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορυτσᾶς.*— Τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνακοινωθέντος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῷ σεβασμιωτῳ μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ, ἡ Α. Σ. διὰ τηλεγραφήματος αὐτοῦ ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἅμα τῇ διευθετήσει τῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ πραγμάτων ἄψεται τῆς εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὁδοῦ.

—*Μητροπολίτης Βάρνης.*— Γενομένων χθὲς κανονικῶν ψήφων πρὸς ἐκλογὴν μητροπολίτου Βάρνης, ἀντικαταστήσοντος τὸν πρό τινος παραιτησάμενον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην κ. Ἀλέξανδρον καὶ τριῶν προβληθέντων ὑποψηφίων, ἤτοι τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἰωακεὶμ, Γάνου καὶ Χώρας κ. Πολυκάρπου καὶ Κῶου κ. Ἀθανασίου, ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης ὁ τέως μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας κ. Πολύκαρπος.

—*Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας.*— Τῆς μητροπόλεως Γάνου καὶ Χώρας κενωθείσης διὰ τοῦ προβιβασμοῦ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Βάρνης ἐγένετο ἡ ἱερὰ τῶν ψήφων τελετὴ πρὸς ἀντικατάστασιν ἀρχιερέως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ· προταθέντων δὲ τριῶν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὑποψηφίων, ἤτοι τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ξάνθης κ. Διονυσίου, τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Καρπάθου καὶ Κάσσου κ. Σωφρονίου καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πρ. Κίτρους κ. Ἰωαννικίου ἀνεδείχθη μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας ὁ τέως μητροπολίτης Ξάνθης κ. Διονύσιος.

—*Μητροπολίτης Ξάνθης.*— Τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ξάνθης ἐν χηρείᾳ διαμεινάσης, ἅτε δὴ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς κ. Διονυσίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Γάνου καὶ Χώρας ἐγένοντο αἱ κανονικαὶ ψῆφοι πρὸς ἐκλογὴν ἀρχιερέως Ξάνθης· προταθέντων δὲ τριῶν ὑποψηφίων ἤτοι τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἰωακεὶμ, Αἰτίτζης κ. Ἰγνατίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Διονυσίου, ἐξελέγη μητροπολίτης Ξάνθης ὁ τέως μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἰωακεὶμ.

—*Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.*—Τῆς

ἱερᾶς μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κενωθείσης διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ξάνθης, προὐτάθησαν τρεῖς κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὑποψήφιοι εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντορίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, ἤτοι ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Πελαγωνείας κ. Νεόφυτος, ὁ Διδυμοτείχου κ. Μεθόδιος καὶ ὁ Δρινουπόλεως κ. Κοσμᾶς, ἐξ ὧν ἀνεδείχθη μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ὁ τέως Μητροπολίτης Πελαγωνείας κ. Νεόφυτος.

—*Μητροπολίτης Πελαγωνείας*—Προταθέντων πρὸς ἐκλογὴν ἀρχιερέως ἐν τῇ χηρευσάσῃ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ τριῶν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὑποψηφίων, ἤτοι τῶν πανιερ. Μητροπολιτῶν πρώην Βάρνης κ. Ἀλεξάνδρου, πρώην Δεβρῶν κ. Μεθοδίου καὶ Πρεσπῶν κ. Ἀλεξάνδρου, ἐξελέγη μητροπολίτης Πελαγωνείας, ὁ μητροπολίτης πρώην Βάρνης κ. Ἀλέξανδρος.

—*Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.*—Ἡ Κεντρικὴ Πατριαρχικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ συνῆλθε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ νέου αὐτῆς προέδρου Σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου, καθορίσασα πρώτιστα πάντων προτάσει τοῦ Σ. προέδρου ἕνα τοῦ λοιποῦ τακτικῶς μὲν συνεδριάζῃ κατὰ τὴν ὡρισμένην ἡμέραν, ἤτοι τὴν παρασκευήν, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ὁ πρόεδρος ἠθελεν ἐγκρίνει τοῦτο, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ σύμφωνον καὶ πρὸς τὸν διέποντα αὐτὴν Κανονισμόν.

Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς ἡμερησίας διατάξεως τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, οἷς εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ ἐξέλεγξις τῶν διαφόρων νῦν ἐν χρήσει διδακτικῶν βιβλίων, ὑπέβαλον τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐξελεγκτέων βιβλίων, ὧν τινα εὑρέθησαν ἐπιλήψιμα. Κατάλογος δὲ τῶν εἰσακτέων εἰς τὰς σχολὰς βιβλίων δημοσιευθήσεται μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ δὲ διευθυνταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐκ τούτων μόνον θὰ δύνανται νὰ εἰσάγωσιν πρὸς διδασκαλίαν οἱονδήποτε ἐγκρίνουσι βιβλίον ἔχοντες ὑπ' ὄψει τρία καὶ τέσσαρα διδακτικὰ πονήματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἀναγραφόμενα ἐν τῷ κοινοποιηθησομένῳ Καταλόγῳ.

— *Περιοδικὸς τύπος.* — Ἐξεδόθη ὁ 7ος ἀριθμὸς τῆς «Κλειοῦς», μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ φολοκαλίας καὶ ἐκλογῆς περὶ τὴν φιλολογικὴν ὕλην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐντιμότατοι Ἔφοροι τῶν ἐν... Ἐκπαιδευτηρίων.

Ἀριθ. (πρωτ. 3649
(διεκπ. 2366

Προσγόμεθα ἀνακοινώσασθαι τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι, κατ' ἐντολὴν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Διαρκὲς Ἐλν. Μικτὸν Συμβούλιον ἐν τῇ προνοητικῇ αὐτῶν μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν καθ' ἡμᾶς σχολικῶν πραγμάτων, ἐνέκριναν, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς, μέτρα τινὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν καθηκόντων τῶν τε ἐφορειῶν καὶ τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν ἐκρίθη ἀπαραίτητος. Καίτοι δέ τινα τῶν μέτρων τούτων προηγουμένως ἐγκριθέντα καὶ ἐγκαίρως ἀνακοινωθέντα ταῖς ἐντίμοις ἐφορείαις ἤρξαντο ἤδη ἐφαρμοζόμενα, οὐδὲν ἧττον περιλαμβάνοντες καὶ ταῦτα ἐν τῇ παρούσῃ ἐγκυκλίῳ πρὸς ὑπόμνησιν, συγκεφαλαιοῦμεν ἐνταῦθα πάσας τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ληφθείσας ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀποφάσεις ἐχούσας ὧδε:

α΄] Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐπὶ θύραις νέου σχολικοῦ ἔτους αἱ ἐνορίαι τῶν σχολῶν ὀφείλουσιν ὑποβαλεῖν τῇ Πατριαρχικῇ Κεντρικῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ πρῶτον μὲν τὸ πρόγραμμα τῶν διδαχθησομένων μαθημάτων ἐν δυσὶν ἀντιγράφοις πρὸς ἐπικύρωσιν· δεύτερον δὲ, ὀνομαστικὸν κατάλογον τοῦ διδάξοντος προσωπικοῦ, ἀμφότερα προσηκόντως ὑπογεγραμμένα καὶ σεσημασμένα· καὶ τρίτον, πλήρη κατάλογον πάντων τῶν βιβλίων, ὧν γενήσεται χρῆσις πρὸς διδασκαλίαν.

β΄] Πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἑκατέρου τῶν φύλων ὀφείλουσιν ἐμφανισθῆναι ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν διπλωμάτων ἢ πτυχίων αὐτῶν καὶ λήψιν τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ. Ὅσοι δὲ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων προσήγαγον ἤδη τὰ ἔγγραφα τῶν σπουδῶν αὐτῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, οὗτοι θέλουσι προσέλθει μόνον πρὸς λῆψιν τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ, ὅπερ, καθὰ καὶ προηγουμένως ἐδηλώθη, ἀνανεοῦται ἐτησίως.

γ΄] Πάντα τὰ ἐν τοῖς σχολείοις διδαχθησόμενα βιβλία ἐπιθεωροῦνται προηγουμένως καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἵνα μὴ τυχὸν περιέχωσί τι ἀπᾶδον πολιτικῶς, θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς, ἀποκλείεται δ' αὐστηρῶς πᾶν βιβλίον μὴ προεγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐν τῷ Γραφείῳ αὐτῆς τηρεῖ ἓν ἀντίτυπον ἑκάστου παραδεδεγμένου διδακτικοῦ βιβλίου σεσημασμένον τῇ σφραγῖδι αὐτῆς·

δ΄] Αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν ἀπαρτίζουσιν ἴδια σωματεῖα, εἰς ἃ ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς ἡ τούτων διεύθυνσις καὶ διαχείρισις, προεδρεύονται δὲ ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἑκάστης ἐνορίας, ὀφείλοντος ὑπογράφειν τὰ πρακτικὰ αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπίσημα τῆς ἐφορείας ἔγγραφα.

ε,] Οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐκλέγονται ἐν συνεδριάσει τῆς ἐφορείας, ἥτις ὀφείλει προστέχειν οὐ μόνον ὅπως ὦσιν οὗτοι εὐπαίδευτοι καὶ δόκιμοι, ἀλλὰ καὶ τύπον ἠθικότητος, φρονήσεως, εὐσεβείας καὶ ὑγιοῦς μορφώσεως ἐχυτοὺς παρέχωσιν, ὁ δὲ διορισμὸς αὐτῶν γίνεται ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐτησίου ἐνδεικτικοῦ.

στ΄] Αἱ ἐφορεῖαι, αἵτινες κατ' ἰδιαιτέραν ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν, ἐκλέγονται περὶ τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους, ἤτοι κατὰ τὸν μῆνα μάϊον, ὀφείλουσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους, συνάπτειν τακτικὰ συμβόλαια μετὰ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἑκατέρου τῶν φύλων, ἅτινα ἐπιθεωροῦνται καὶ ἐπικυροῦνται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπὸ τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς·

ζ΄] Αἱ μεταξὺ ἐφορειῶν καὶ διδασκάλων ἀναφυόμεναι διαφοραὶ θεωροῦνται πρωτοδίκως ἐν τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, καὶ κατ' ἔφεσιν ἐν τῷ Διαρκεῖ Ἐλν. Μικτῷ Συμβουλίῳ. Οὐδεμία δὲ αἴτησις πρὸς ἐκδίκασιν τοιαύτης διαφορᾶς λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ἐὰν μὴ ὑπεβλήθη προηγουμένως τὸ σχετικὸν συμβόλαιον πρὸς ἐπικύρωσιν.

η΄] Οὐδεὶς τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων οἱαςδήποτε σχολῆς παύεται ἄνευ εἰδήσεως καὶ συναινέσεως τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

θ΄] Καθ' ἕκαστον ἔτος αἱ ἐφορεῖαι ὑποβάλλουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκπαιδευτηρίων πρὸς ἐξέλεγξιν καὶ ἔγκρισιν αὐτῶν.

ι΄] Ὅσαι τῶν ἐφορειῶν οὔπω ἐξετέλεσαν τὴν διὰ τῆς ἐγκυκλίου τῆς 18 παρελθόντος Ἰουνίου διαβιβασθεῖσαν αὐταῖς ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας, προσκαλοῦνται, ὅπως πράξωσι τοῦτο ἀνυπερθέτως, ἀποστέλλουσαι ἐγκαίρως πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν Κεντρικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τοὺς ἐν αὐτῇ σημειουμένους στατιστικοὺς περὶ τῶν σχολείων πίνακας.

ια΄] Οἱ ἐκ τῶν ἐφόρων καὶ διδασκάλων μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, κατόπιν δὲ ἐπιτιμήσεως ἁρμοδίως γινομένης ἐξακολουθοῦντες παραβαίνειν ταύτας, ἀπαλλάσσονται τῶν καθηκόντων αὐτῶν, τῇ προτάσει τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Τὰς ἀνωτέρω τοίνυν ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις ἀνακοινούμενοι τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι ἀξιοῦμεν καὶ προτρεπόμεθα ὑμᾶς, ὅπως παράσχητε καὶ νῦν τὴν προσήκουσαν ἔνδειξιν τοῦ διακρίνοντος ὑμᾶς ζήλου διὰ τῆς ἐγκαίρου καὶ ἀκριβοῦς τούτων ἐκτελέσεως. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 19 Ἰουλίου 1891.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

Ἡ ἐλπὶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ καὶ σημασίᾳ, ἣν δίδωσιν αὐτῇ ἡ Ἁγία Γραφή, σημαίνει τὴν προσδοκίαν τῶν ἀγαθῶν, ἃ ὁ Θεὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν. Ἐνῷ δὲ ἐπὶ παντὸς ἄλλου προσδοκωμένου πράγματος ἡ ἐλπὶς ἐστιν ἀβεβαία καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν καλὴν ἢ κακὴν βάσιν ἐφ' ἧς ἐδράζεται, τοὐναντίον ἐν τῷ θρησκευτικῷ βίῳ, ἐπειδὴ ἡ ἐλπὶς ἐστι τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ, τυγχάνει ἴση πρὸς τὴν βεβαιότητα τῆς πίστεως («ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει» Ρωμ. 5, 5). Ἡ ἐλπὶς δὲν εἶναι νέον τι ὅλως στοιχεῖον προστιθέμενον εἰς τὴν πίστιν, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτὴ ἡ τοῦ χριστιανοῦ πίστις ἐφ' ὅσον ἀντικείμενον ἔχει μέλλοντα ἀγαθά· ἑπομένως ἡ ἐλπὶς δὲν ἀντιτάσσεται εἰς ἥρεμον, πλήρη καὶ τελείαν βεβαιότητα, ἀλλ' εἰς τὴν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ πλήρη καὶ τελείαν κτῆσιν τῆς σωτηρίας. Οὕτως οὐ μόνον ἡ ἐλπὶς τοῦ χριστιανοῦ δὲν συνεπάγεται τὸν φόβον καὶ τὴν ὀδύνην, ἣν προκαλεῖ συνήθως ἡ ἀβεβαιότης περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ τοῦ χριστιανοῦ ἐλπὶς καθίστησιν αὐτὸν εὔθυμον («τῇ ἐλπίδι χαίροντες» Ρωμ. 12, 12). Ἡ ἐλπὶς παραβάλλεται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου πρὸς περικεφαλαίαν, ἥτις κοσμεῖ καὶ προστατεύει τὴν κεφαλὴν («καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας» Α΄ Θεσσαλ. 5, 8) «καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε» Ἐφεσ. 6, 8). Ἡ ἐλπὶς εἶναι ἡ κορωνὶς καὶ ἡ ἐπίστεψις τῆς πίστεως («ὁ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου» Ρωμ. 15, 13)· («ἡμεῖς γὰρ Πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα» Γαλ. 5,5), ἡ δὲ πίστις μετὰ τῶν καλῶν ἔργων ἐστὶν ὁ κυρίως ὅρος πρὸς ἐπίτευξιν τῆς σωτηρίας· («Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ σωθήσῃ» Πράξ. 16 31· «ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν» (Ἰάκ. 2, 26). Εἷς τῶν νεωτέρων θεολόγων καὶ σοφῶν ὁρίζει τὴν χριστιανικὴν ἐλπίδα ὡς ἐμμονὴν ἐν τῇ πίστει. «Ἐλπίζειν, λέγει ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς θεολόγος, σημαίνει πιστεύειν ἀδιστάκτως ὅτι ὁ εἰπὼν ἡμῖν ὅτι ἔσται ἡμῖν πέραν τοῦ τάφου κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν, δὲν θέλει διαψεύσει τὴν ἐλπίδα ἡμῶν ταύτην. Ὅ τι ἡ χριστιανικὴ ἐλπὶς περιλαμβάνει εἶναι πραγματικὸν μεθ' ὅλα τὰ σκώμματα καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν λεγομένων ἰσχυρῶν πνευμάτων, λοιδορούντων τοὺς χριστιανοὺς ὡς ἁπλοῦς καὶ ἀνοήτους, τρέχοντας δῆθεν κατόπιν σκιᾶς καὶ φάσματος ἀνεφίκτων». Τοιουτοτρόπως ἡ ἐλπὶς συχνάκις ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς ἡνωμένη τῇ πίστει «εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου» (Κολ. 1, 23), «ὥστε πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν» (Α΄ Πέτρ. 1, 21).

Μετὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τοῦ χριστιανικοῦ τούτου αἰσθήματος ἐξετάσωμεν ποία ἐστὶν ἡ βάσις καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ καὶ ποία ἀκολούθως ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐν τῷ θρησκευτικῷ τῶν χριστιανῶν βίῳ. Τὸ τέρμα, ὅπερ ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους ὑπέδειξεν ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς ὡς τὸ τελευταῖον ἡμῶν κατάντημα, τυγχάνει μὲν ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπετεύχθη ἔτι ὁλοσχερῶς («οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι» Φιλιπ. 3, 12), ἑπομένως ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ πάσῃ δυνάμει νὰ ἐπιδιώκωμεν τοῦτο. Τούτου ἕνεκα ὁ χριστιανικὸς βίος παρίσταται ἡμῖν ὑπὸ τὴν πλήρη σημασίας εἰκόνα τοῦ σταδίου («οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν τῷ σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε» Ἑβρ. 12, 1). Αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Θεοῦ εἰσι πισταί, ἀλλ' ὅμως, εἴτε ὅπως δοκιμάσῃ ἡμᾶς, εἴτε διότι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὁρισθὲν καὶ δι' ἡμᾶς πλήρωμα τοῦ χρόνου δὲν ἦλθεν εἰσέτι «ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ κτλ.» (Γαλ. 4, 4), συμβαίνει ὥστε ὁ Κύριος νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ καὶ ἑπομένως ἐντέλλεται ἡμῖν μετ' ἐλπίδος καὶ πεποιθήσεως ἀναμένειν «καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ σωθήσομαι δι' αὐτοῦ» (Ἡσ. 8, 17), «καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Α΄ Πέτρ. 3, 13), ἐναντίον τῶν ἐμπαικτῶν, οἵτινες ἐκ τούτου λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἀμφιβάλλουσι περὶ τῶν λόγων αὐτοῦ «τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι καὶ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ;» (Β΄ Πέτρ. 3, 3—4). Ἐν τούτοις ἡ ἀναβολὴ αὕτη τῆς ἐκ-

πληρώσεώς των ἐπαγγελιῶν δίδωσιν ἀφορμὴν εἰς τὸν χριστιανὸν ἵνα τρέφῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸ αἴσθημα τῆς ἐλπίδος. Ἐκτὸς τούτου τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἅτινα ἀπεδεξάμεθα ἤδη διὰ τῆς πίστεώς εἰσι τοιαῦτα φύσεως ὥστε περιλαμβάνουσι θησαυρούς, κεκρυμμένους, οὓς τινες ἀποκαλυφθήσονται ἡμῖν ὡς ἀνοίγεται τὸ ἄνθος ἀναπτύσσον τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ καλλονήν· οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα» (Α΄ Ἰωάνν. 3, 2). Ἡ βεβαιοτέα κληρονομία τοῦ Θεοῦ ἢ τε ἐντὸς ἡμῶν καὶ ἡ ἐκτὸς ἡμῶν ἐστὶν ἐν κατάστασι σχηματισμοῦ, μολονότι δὲ κληρονόμοι Θεοῦ «εἰ δὲ τέκνα καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ» (Ρωμ. 8 ,17), δὲν ἐλάβομεν ἔτι κατοχὴν τῆς κληρονομίας ἡμῶν («πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις» Ἐφ. 1, 18), ἔχοντες μόνον τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» (Β΄ Κορ. 1, 2), «ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν» (Ἐφ. 1, 14), τοὐτέστι τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἥτις ἐστὶν οἱονεὶ πρόγευσις καὶ ἐγγύησις τῆς ἀϊδίου ζωῆς, οὐδὲν ἄλλο οὖσα ἢ αὐτὴ ταύτη τῆς πνευματικῆς ζωῆς καθαρωτέρας καὶ μᾶλλον ἐπιτεταμένης «καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον» (Α΄ Ἰωάνν. Ἐπ. 2, 1.). Οἱ πάντες μακρόθεν εἴδομεν, καὶ προσεβάθυνθημεν τὴν γονιμότητα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης· οὐδείς ὅμως ἐξ ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γεύεται πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἐνεργεῖ ἐν ἡμῖν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιγινώσκομεν κάλλιον τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον αὐτῆς· ὅπως δυνηθῶμεν δὲ νὰ ἀποκαλύψωμεν καὶ τὰς τελευταίας αὐτῆς συνεπείας, ὀφείλομεν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν διὰ τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος· εἰς τὰ ὄμματα τῆς πίστεως ἀποκαλύπτονται πέραν τῶν πόνων καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων τοῦ παρόντος βίου ἀπέραντος λαμπρὰ εὐδαιμονία αἰώνιος «οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα· καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς» (Β΄ Κορ. 5, 1-10) δὲ συνεργάσασθαι ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεὸς ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος· θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες πρὸς τὸν Κύριον ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου, διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους» (Β΄ Κορ. 5, 5-7). «ἀστήρικτοι δὲ ζητοῦσι οἱ περιλειπόμενοι, ἁρπαγησόμεθα ἅπαντες ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα» (Α΄ Θεσσαλ. 4, 17) «εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς» (Α΄ Πέτρου 1, 4), μετὰ τὰς θλίψεις καὶ τὰς ὀδύνας τῆς παρούσης ἐπὶ γῆς ὑπάρξεως «ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε, ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωαννν. 16,33) (Α΄ Πέτρ. 4,12), ἡ κτῆσις τῆς ἀληθείας, ἣν ἐνταῦθα βλέπομεν δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον «ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπιγνώσθην» (Α΄ Κορινθ. 13, 12) ἡ πλήρης καὶ τελεία νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας «τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος, τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ὑμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α΄ Κορ. 15,56, 57), τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου γινομένου νέου κτίσματος «ὥστε εἴτις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις, τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονα καινὰ τὰ πάντα» (Β΄ Κορ. 5, 19) «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι» (Ματθ 5, 48), τῆς ἀνθρωπότητος καθιστημένης ναοῦ ζῶντος ἐν ᾧ ὁ Θεὸς οἰκεῖ, τῆς δὲ ἀπολυτρώσεως ἡμῶν, ἥτις ἤδη τυγχάνει κεκτημένον ἡμῶν δικαίωμα, καθισταμένης τελείας δι' ἀδιαλύτου ἡμῶν ἑνώσεως μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ «εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α΄ Πετρ. 1, 18 καὶ 19), ὅς ἐστιν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν «οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης» (Κολ 1, 27) «καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν» Α΄ Τιμ. 1, 1), ὅτε φανερωθήσεται τελείως «ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθε ἐν μηδενὶ χαρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α΄ Κορινθ. 1, 7), «ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ» (Κολ. 3, 4), «ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλώμενοι» Α΄ Πέτρ. 4, 13). τὸν δοξασμὸν ὁλοκλήρου τοῦ ὄντος ἡμῶν, τοῦ θνητοῦ ἡμῶν σώματος ἐνδυομένου ἀθανασίαν (Α΄ Κορ. 15, 42—44, 49—55), τὴν δημιουργίαν ἥτις σήμερον στενάζει καὶ πάσχει ὑπὸ τὴν δουλείαν τῆς διαφθορᾶς μετέχουσαν τοῦ λοιποῦ θριάμβου τῆς ἀνθρωπότητος ἐξαγορασθείσας «τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» (Ρωμ. 8, 19—22) καὶ ἥτις ἀποβαίνει ἡ καινὴ ἐκείνη γῆ ὑπὸ καινοὺς οὐρανοὺς ἐν ᾗ δικαιοσύνη κατοικεῖ (Β΄ Πέτρ. 3, 13) «καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν» (Ἀποκ. 21, 1), τὴν δόξαν τέλος ἀναφαινομένην ἐν παντὶ ὡς τὴν ὁριστικὴν μορφήν, ἣν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ λαμβάνει, «δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν

χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 5, 2), «λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς». (8, 18),

(ἕπεται συνέχεια)

ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ

Α' Η ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ

Ὅσοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρες καὶ τὰ ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἄνθη, τόσα καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ζητήματα· τούτων δὲ πάντων σπουδαιότατον τυγχάνει τὸ περὶ Θεοῦ. Ὁ μὴ προβαλών ποτε εἰς ἑαυτὸν τοιοῦτο ζήτημα, οὗτος δὲν συνῃσθάνθη εἰσέτι τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ ἀξίαν· ὁ δὲ ἁπαξ μετ' ἐμβριθείας εἰς ἑαυτὸν προβαλὼν τοιοῦτον, οὗτος δὲν δύναται αὖθις ν' ἀπαλλαγῇ. Ὁ δὲ μὴ εὑρὼν εἰσέτι τὴν εἰς αὐτὸ ἀπάντησιν, οὗτος διατελεῖ ὁ δυστυχέστατος πάντων τῶν θνητῶν. Τὸ περὶ Θεοῦ ζήτημα ἀπηχεῖ ὡς ὁ σπουδαιότερος τόνος διὰ πάντων τῶν ἀπηχησάντων μυθολογημάτων τῆς ἀρχαιότητος μεταδιδόμενος οὕτω ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Καὶ σήμερον δ' ἔτι ἀπηχεῖ διὰ τοῦ ἀγῶνος τῶν κομμάτων, διὰ τοῦ πατάγου τῶν μηχανῶν. Εἷς Θεὸς ὑπάρχει, ἀλλὰ ποῖον τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Ἀποκαλεῖς αὐτὸν Δίκαιον, ἀλλ' ὅμως τρέμεις ἐνώπιον αὐτοῦ συναισθανόμενος τὰς ἁμαρτίας σου. Ἀποκαλεῖς αὐτὸν Παντοδύναμον, ἀλλ' ὅμως φρίττεις ἐνώπιον αὐτοῦ συναισθανόμενος τὴν ἀδυναμίαν σου. Ἐξυμνεῖς αὐτὸν ὡς Πάνσοφον, καὶ ὅμως ἀγνοεῖς τὰ ὁριά σου. Τί δὲ σημαίνουσι πάντες οὗτοι οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ Θεοῦ; Φραγμούς, οἵτινες πληροῦσιν ἡμᾶς ἐκστάσεως, ἀλλ' οὐχὶ πεποιθήσεως. Διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν φόβον, ἀλλ' οὐχὶ ἀγάπην. Διὰ μιᾶς καὶ μόνης πτέρυγος δὲν ἱπτάμεθα πρὸς τὸν Θεόν. Τοῦτο δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν μόνον διὰ τοῦ ὀνόματος «Πάτερ». Ἐὰν πατρικὴ καρδία πάλλῃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καρδία, ἧς ἕκαστος παλμὸς τυγχάνει ἀγάπη, ἐὰν πατρικὸν ὄμμα ἐπαγρυπνῇ ἄνω, ὄμμα γινῶσκον καὶ τὴν ἐλαχίστην τοῦ τέκνου ἀνάγκην, ἐὰν χεὶρ πατρικὴ δεσπόζῃ καὶ κυβερνᾷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, χεὶρ μὴ ἀπωθοῦσά με εἰς τὸν βόθρον τῆς κολάσεως τότε δέον νὰ προσεγγίσω πρὸς τὸν Θεόν. Τότε θὰ ἠδυνάμην, τότε ὀφείλω νὰ ἀγαπῶ αὐτόν.

Ἀλλὰ τίς ποιεῖται πρός με λόγον περὶ Πατρός τινος; Τοιαύτην ἐρώτησιν ἴσως προβάλλεις εἰς ἑαυτὸν ἀναγνῶστα, ἀμφιβάλλων. Ἀλλ' ἴθι, παρατήρησον τοὺς μάρτυρας τοῦ Θεοῦ! Ἐρώτησον τὴν γῆν, τοὺς γελόεντας λειμῶνας τῆς ἀνοίξεως, τοὺς ἀναπαυομένους κατὰ τὸν χειμῶνα ἀγρούς. Ἐρώτησον τοὺς ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν τροχιᾶς κινουμένους ἀστέρας, τὸν ἥλιον μετὰ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως αὐτοῦ. Οὗτοι διηγήσονταί σοι περί τινος αἰωνίου φυσικοῦ νόμου· ἀλλὰ περὶ αἰωνίου Πατρὸς οὐδὲν γινώσκουσιν οὗτοι. Ἐρώτησον τὰ ἔθνη καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν. Περισκόπησον τοὺς τύπους τοῦ ἐπιμελῶς γινομένου ἔργου τοῦ πολιτισμοῦ, περισκόπησον καὶ τοὺς ἀγρίους ἀγῶνας. Οἱ τύποι οὗτοι δείξουσί σοι ἠθικὴν παγκόσμιον διάταξιν, ἀλλὰ Πατέρα δὲν γινώσκουσιν. Ἐρώτησον πρὸς τούτοις τοὺς ἥρωας τοῦ πνεύματος, τοὺς σκεπτικούς καὶ ποιητάς, τοὺς γέροντας, τοὺς νέους, τοὺς πεφημισμένους, τοὺς ἀμανεῖς. Ἐν τούτοις πόσον οὗτοι ταχέως προπαρεσκευάσθησαν, ἵνα ἀποκαλύψωσι τὴν περικεκαλυμμένην οὐσίαν τοῦ Θεοῦ. Συμπεριέλαβον αὐτὸν ἐν τύποις καὶ συστήμασι καὶ ἐν τούτῳ φρονοῦσιν ὅτι ἐδημιούργησαν τὸν ἀδημιούργητον· δὲν δύνανται ὅμως νὰ συλλάβωσι τὴν περὶ ἑνὸς Πατρὸς ἰδέαν.

Καὶ σὺ, ἀναγνῶστα, δὲν συνήντησάς τινι; ἐπειδὴ ὑπάρχει τις, ὅστις δι' ἀπερίττου λόγου ἀπήντησεν εἰς τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἀνθρωπότητος. Αἰσθάνεσαι πῶς ὑπὸ τοὺς φθόγγους τούτου γεννῶνταί σοι πτέρυγες ἀναβιβάζουσαί σε πρὸς τὸν Θεόν. Ποῖος δ' ἔστιν ὁ λυτρῶν καὶ σῴζων φθόγγος; Εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός. Δι' αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὠνόμασε τὸν ἄνευ ὀνόματος. Ὁ βίος αὐτοῦ ὑπέδειξεν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν ὡς φράσις κενὴ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.

Οὕτως ὑπάρχει πατρικὴ καρδία πάλλουσα ἐν τῷ στήθει τοῦ Θεοῦ. Ἡ καρδία αὕτη πάλλει καὶ ὑπὲρ σοῦ, τούτου δ' ἕνεκα κάλει καὶ σὺ τὸν ἄνευ ὀνόματος «Πατέρα». Περίλαβε ἐν τῇ ἐπικλήσει ταύτῃ ὅ,τι ἐπὶ γῆς παρήγορον καὶ προσφιλές, σεβαστὸν καὶ θεῖον ἔχει τὸ ὄνομα τοῦτο, ἀλλὰ μὴ ἀπάγγελλε τοῦτο ἀρρημένως. Μάθε κατὰ πρῶτον νὰ ἀμφιβάλλῃς ἐὰν δικαιῶσαι ν' ἀπαγγέλλῃς αὐτό. Ὁ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Πατρὸς μετὰ δειλῶν χειλέων μὴ ἀπαγγέλλων, οὗτος δὲν ἔχει συναίσθησιν εἰσέτι τοῦ θαύματος καὶ τῆς μακαριότητος, ἅτινα ἐγκρύπτονται ἐν αὐτῷ. Τίς εἶ σὺ, ἵνα οὕτω ἐπικαλέσῃ τὸν Τρισάγιον; Εἶσαι τέκνον μὲν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπολωλός· ἐν τούτοις δικαιοῦσαι, ὀφείλεις νὰ πράττῃς τοῦτο. Ἐν τούτῳ δὲ διδάσκου τί ἐστιν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Πᾶσα θρησκεία ἔχει θαύματα· καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἄνευ τοιούτων δὲν εἶναι καταληπτός. Τὰ μεγαλείτερα τῶν θαυμάτων αὐτοῦ εἰσιν οὐχὶ τὰ τῆς φύσεως, τὸ μέγιστον δὲ διατελεῖ πάντοτε τὸ ὅτι ρυπαρὰ χείλη ἀνθρώπου δικαιοῦνται νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς ἀναπέμποντα δεήσεις πρὸς τὸν Ἅγιον. Ἐκεῖ ἔνθα δέεται ἡ πίστις, ἡ ἀγάπη δὲν δύναται νὰ σιγήσῃ, διότι ἀμφότεραί εἰσιν, ἀντίστροφος ὄψις τοῦ αὐτοῦ νομίσματος. Ἡ πίστις λέγει «Πάτερ», ἡ ἀγάπη συνεχίζουσα φωνεῖ «ἡμῶν». Μέγα ἐστὶ τὸ εἰπεῖν «Πάτερ μου». Διὰ τοῦ *μου* τούτου καθίσταται ζῶν ἐν ἡμῖν ὁ Θεός, δι' αὐτοῦ καταβιβάζεται οὗτος ἀπὸ τῆς γνώσεως εἰς τὴν αἴσθησιν, ἀπὸ τοῦ νοὸς εἰς τὴν καρδίαν· ἀλλὰ μεῖζόν ἐστι τὸ εἰπεῖν. «Πάτερ ἡμῶν». Πᾶσα παράκλησις δέον νὰ ᾖ πρέσβευσις, τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τοῦ γενικοῦ χαρακτῆρος τοῦ χριστιανισμοῦ· Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει: Ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ τα-

μεῖόν σου. Καὶ οὕτω δέον νὰ γίνηται. Ὅταν δὲ γονυπετῇς ἐν τῷ σιωπηρῷ ταμείῳ σου περιεστοιχισμένος ὑπὸ τῶν καλυπτουσῶν σε σκιῶν τῆς νυκτός, ὅταν ἵστασαι ἐν τῷ ὑπαίθρῳ χαιρετίζόμενος ὑπὸ μόνης τῆς σιωπηλῆς αὐγῆς, ὅταν τὰς δεήσεις σου ἐκφράζῃς διὰ τῆς μὴ ἀκουστῆς γλώσσης τῆς καρδίας σου, τότε ἐκπληροῦται ἐνταῦθα τὸ ρητόν: Μόνος ὢν δὲν εἶμαι κατάμονος. Τοῦτο σημαίνει ὡσεὶ πολλοὶ ἐγονυπέτουν ἀόρατοι καὶ προσηύχοντο μετὰ σοῦ. Τούτου ἕνεκα δέου ὑπὲρ αὐτῶν· Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἰσιν ἀδελφοὶ καὶ ὡς τοιοῦτοι δέον νὰ αἰσθάνωνται καὶ ὡς τοιοῦτοι νὰ προσεύχωνται. Οὕτω δὲ προηγεῖται τοῦ «Πάτερ μου» τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Ἡ πίστις ἀναφέρεται πρὸς τὸν Θεόν, ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ἡ δὲ ἐλπὶς ἄγει πρὸς οὐρανούς. Τούτου ἕνεκα λέγομεν: «ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ἀρχαῖόν τι παιδικὸν ἄσμα ἐρωτᾷ, ποῦ κατοικεῖ ὁ ἀγαπητὸς θεός, ἡ δὲ ἐπίκλησις τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» ἀπαντᾷ: «ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ὡς παιδία ἐννοοῦμεν δι' αὐτοῦ ὡρισμένον καὶ γνωστὸν ἡμῖν καὶ ὁρατὸν τόπον. Τὸ στερέωμα μετὰ τοῦ κυανοῦ βαθέος αὐτοῦ χρώματος, μετὰ τῶν πυκνοτάτων ἀστέρων φαίνεται ἡμῖν ἁρμόδιον εἰς κατοικίαν τοῦ θεοῦ. Πρὸ τῆς ἀφυπνιζομένης ὅμως ἡμῶν διανοίας ὁ τόπος τοῦ οὐρανοῦ ἐξαφανίζεται, ἐναπολείπεται δὲ μόνον τὸ γεγονὸς τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ οὐρανὸς διατελεῖ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γῆν, διότι αὕτη τυγχάνει οὖσα τόπος τῆς ἁμαρτίας, ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία, ἐκεῖ ἐστιν ὁ οὐρανός, ἐκεῖ κατοικεῖ ὁ θεός. Τούτου ἕνεκα δυνατὸν καὶ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ν' ἀποβῇ οὐρανός, ἑπομένως δὲ καὶ κατοικία τοῦ Θεοῦ. Ἡ γῆ ἐστὶ τόπος τοῦ ἐρημέρου καὶ τοῦ προσωρινοῦ. Ὅπου τις ζητεῖ καὶ εὑρίσκει τὴν αἰωνιότητα, ἐκεῖ ἐστι καὶ ὁ ἀφανής. Τούτου δ' ἕνεκα δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, διότι διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιδημεῖ ἐπ' αὐτῆς τὸ αἰώνιον. Ὦ βάθος προνοίας ἣν ἐγγυᾶται ἡμῖν τὸ «Πάτερ» ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὦ ἔκτασις ἀπόψεως, ἣν διανοίγει ἡμῖν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ «ἡμῶν» Ὦ μακαρία ἐλπίς, ἣν χορηγεῖ ἡμῖν ἐν τῷ μέλλοντι τὸ ἐν τοῖς «οὐρανοῖς.»

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ*

Ἕτερος χαρακτὴρ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων, ὡς μνημείων ἱστορικῶν, τυγχάνει ὁ ἀριθμός, ἡ ποικιλία καὶ ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀδιάλυτος ἁρμονία. Ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀναγκαῖος διὰ νὰ ἔχῃ ἀξίαν ἡ μαρτυρία, ὁ ἀριθμὸς ἐγγυᾶται τὴν ἀξίαν ταύτην καὶ ἐπιβεβαιοῖ αὐτήν, διότι τέσσαρες μάρτυρες βαρύνουσι περισσότερον εἰς τὴν πλάστιγγα ἢ εἷς καὶ μόνος ὅταν μάλιστα ἡ μαρτυρία αὐτῶν μένῃ μέχρι τέλους ὁμόφωνος. Ἡ ποικιλία εἶναι ἐπίσης λίαν ἐνδιαφέρουσα, καθόσον ὁ ἀριθμὸς δὲν ἤθελεν ὑπάρχει ἄνευ αὐτῆς καὶ διότι τέσσαρες μάρτυρες ἀφηγούμενοι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διὰ τῶν αὐτῶν ἀκριβῶς λέξεων ἤθελον ἀποτελέσει ἐπὶ τέλους ἕνα καὶ μόνον, ἐνῷ, ὅπως ἡ μαρτυρία ἔχῃ ἀξίαν, ἀπαιτεῖται ἵνα αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων συνάδωσι μὲν πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν οὐσίαν, ποικίλλωσι δὲ ὅσον ἀρμόζει τὰς λεπτομερείας, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ διαφέρωσιν οὐσιωδῶς ἡ μία τῆς ἄλλης ἢ καὶ νὰ ἀντιφάσκωσιν ἀλλήλαις. Αἱ ἀφηγήσεις τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων παραβαλλόμεναι πρὸς ἀλλήλας παρουσιάζουσιν ὅλους τούτους τοὺς χαρακτῆρας. Ὁ βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν συνετάξαμεν καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ τῶν ἀφηγήσεων τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν συναρμολογηθεισῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, θέλει παράσχει τῷ ἀναγνώστῃ πλήρη ἀπόδειξιν τούτου· ἐφ' ᾧ καὶ παραπέμπομεν τοῦτον εἰς τὸ πόνημα ἡμῶν. Προστίθημι δὲ ἐν τούτοις ὅτι μετ' εὐσυνειδήτου εἰλικρινείας καὶ προσοχῆς ἐξήτασα πάσας τὰς δῆθεν διαφορὰς, ἅστινας τῶν κριτικῶν τινες διατείνονται ὅτι ἀνεῦρον ἐν ταῖς διαφόροις ἀφηγήσεσι τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω τοιαύτας, συναντήσας μόνον ἐλαχίστας τινὰς ἐναντιοφανείας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πάντοτε ἠρνήθην νὰ παραδεχθῶ ὡς ἓν καὶ μόνον γεγονός, ἐκεῖ ἔνθα αἱ ἀφηγήσεις τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν κατεδείκνυόν μοι ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ ἑνὸς γεγονότος, ἀλλὰ περὶ δύο, τοιουτοτρόπως δὲ πολλαὶ ἐναντιοφάνειαι ἐξέλιπον καὶ διεσκεδάσθησαν. Ὡς παράδειγμα τούτου μνημονεύω τὸ ζήτημα τῶν τυφλῶν τῆς Ἰεριχοῦς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἀποδέχομαι δύο θαυμασίας θεραπείας τυφλῶν, μίαν τελεσθεῖσαν κατὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Ἰεριχὼ καὶ ἑτέραν γενομένην κατὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς πόλεως ταύτης. Ἐρωτῶ ὅμως τοὺς νεωτέρους ἑρμηνευτὰς, οἵτινες διατείνονται ὅτι περὶ ἑνὸς μόνου πρόκειται θαύματος, ποῦ βασίζουσι τὴν ἰδέαν αὐτῶν ταύτην. Ἐὰν κατὰ τὸν Λουκᾶν τυφλός τις ἰάθη, ὅτε ὁ Ἰησοῦς εἰσήρχετο εἰς τὴν Ἰεριχὼ, διατί ἡμεῖς νὰ μὴ σεβασθῶμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ; Ἐὰν δὲ κατὰ τὸν Ματθαῖον καὶ Μᾶρκον ἰάθησαν ἕτεροι δύο, ὧν ὁ εἷς ἐκαλεῖτο Βαρτίμαιος υἱὸς Τιμαίου, κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, διὰ τί νὰ μὴ σεβασθῶμεν ἐπίσης καὶ τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν; Ἡ παράδοσις περὶ τῶν γεγονότων τούτων ἣν φαίνεται συγκεχυμένη, ἀποκρίνονταί τινες τῶν νεωτέρων ἑρμηνευτῶν, ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῇ ἀφηγήσει σύγχυσις. Πόθεν γινώσκουσι τοῦτο καὶ διὰ τίνος μέσου δύνανται νὰ ἀποδείξωσιν ἡμῖν τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτῶν τοῦτον; Ὑπομιμνήσκω ἐπίσης τὰς δύο γενεαλογίας τοῦ Ἰησοῦ, τὴν ἐν τῷ ἱερῷ Ματθαίῳ (α', 1—16) καὶ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ Λουκᾷ (γ', 33—38). Αἱ γενεαλογίαι αὗται εἰσι κατὰ τὸ φαινόμενον ἐναντιοφανεῖς ἀλλήλαις. Ἐὰν ἡ μία, λέγουσιν, ἦναι ἀληθής, ἡ δευτέρα τυγχάνει ἀνακριβὴς καὶ τἀνάπαλιν. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο τῶν λεγομένων σοφῶν θὰ ἦτο

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 151—152 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ἀληθὲς καὶ βέβαιον, ἐὰν ἡ βάσις ἐφ' ἧς στηρίζεται δὲν ἦτο πεπλανημένη. Δὲν δύνανται ἄρά γε καὶ αἱ δύο γενεαλογίαι νὰ ὦσιν ἐπίσης ἀληθεῖς; ἀρκεῖ ἡ μία νὰ μὴ συνταυτισθῇ μετὰ τῆς ἑτέρας, ἀρκεῖ ἡ πρώτη νὰ δεικνύῃ ἡμῖν τοὺς προγόνους τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ Ἡλί, οὗ κατὰ νόμον κληρονόμος ἦν ὁ Ἰωσήφ, αὐτὸ δὲ τοῦτο πράττει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς· ἡ δὲ δευτέρα νὰ ἀριθμῇ τοὺς προγόνους τοῦ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ Ἰακὼβ κατὰ τὴν φυσικὴν πατρότητα, τοῦθ' ὅπερ πράττει ὁ ἱερὸς Ματθαῖος. Τινὲς ἀποκαλοῦσι τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἐπινόημα δῆθεν ἐπιτήδειον τῶν ὀρθοδοξούντων. Ἐν τίνι δικαιώματι λέγουσι τοῦτο, ἐνῷ ἡμεῖς πλήρες καὶ ἀδιαφιλονείκητον ἔχομεν δικαίωμα νὰ θεωρῶμεν τὴν ἐξήγησιν ταύτην ὡς ἱστορικὸν γεγονός; Εἷς τῶν οὐσιωδεστέρων ὅρων πρὸς κατανόησιν τῆς πλήρους ἁρμονίας τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων, ὡς ἱστορικῶν μνημείων, τυγχάνει τὸ μορφῶσαι προηγουμένως ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἔργου τῶν συνταξάντων αὐτὰ ἱερῶν εὐαγγελιστῶν. Οἱ ἱεροὶ εὐαγγελισταὶ ἀφηγούμενοι γεγονός τι ἢ μνημονεύοντες λόγων τινῶν τοῦ Σωτῆρος δὲν ἐξιοῦσιν ὅτι ἀφηγήθησαν πᾶν ὅ,τι ἐν γένει ἀφορᾷ εἰς τὸν διδάσκαλον αὐτῶν. Σημειοῦσι μόνον περιστατικά τινα, ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ πρόκειται, ἀναφέρουσι μόνον τεμάχιά τινα τῶν λόγων τοῦ διδασκάλου αὐτῶν, τοῦτο δὲ ἀρκεῖ εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὅ,τι ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν βλέπει ἐκ τοῦ πλαγίου, τοῦτο ὁ ἕτερος καθορᾷ κατὰ μέτωπον. Τοιαύτη τις λεπτομέρεια τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος ἐποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν μέν, ἐνῷ ἑτέρα ἄλλου γεγονότος λεπτομέρεια ἐφάνη σπουδαία εἰς τὸν δέ. Ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης τῆς χορηγηθείσης εἰς τοὺς ἀφηγουμένους τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰησοῦ προκύπτουσι πολλάκις παραλείψεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκούσιαι, εἰκόνες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πλήρεις, τοῦθ' ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀνομολογοῦσι λέγοντες ὅτι πολλὰ καὶ ἄλλα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν μηδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Τούτων οὕτως ἐχόντων κάκιστα θὰ ἔπραττέ τις ἐὰν παραβάλλων ταῦτα ἐζήτει ἐκ τῆς παραλείψεως λεπτομερείας τινὸς νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἀβέβαιον δῆθεν ταύτης ἐν τῇ περιεχούσῃ αὐτὴν διηγήσει. Τὸ ἀληθὲς τοὐναντίον ἔργον τοῦ ἀμεροληπτου κριτικοῦ ἐστι τὸ συγκρίνειν μὲν πρὸς ἄλληλα τὰ ἱστορικὰ ταῦτα μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ τὸ συμπληροῦν ὅμως ταῦτα δι' ἀλλήλων κατὰ τὴν σύγκρισιν καὶ παραβολὴν ταύτην.

Αἱ φαινομενικαὶ διαφοραί, ἢ ἐναντιοφάνειαι, αἵτινες παρατηροῦνται ἐν τοῖς τέσσαρσιν ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἔχουσιν αἰτίας ποικίλας καὶ γνωστὰς ἤδη, ἃς περιορίζομαι νὰ ὑποδείξω ἐν συντομίᾳ. Αἱ φαινομενικαὶ αὗται διαφοραὶ ἐξηγοῦνται ἅπασαι διὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ, τοῦ σκοποῦ, ὃν ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδίωκε γράφων τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ τῶν ἀμέσων ἀναγνωστῶν, οὓς γράφων εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ διὰ τῶν γνωστῶν ἱστορικῶν περιστάσεων τοῦ κύκλου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς ἐβίου.

Αἱ περιστάσεις αὗται συνετέλεσαν ὥστε νὰ παρασταθῶσι ζωηρότερον πολλαὶ πράξεις καὶ πολλοὶ λόγοι τοῦ Κυρίου, οἵτινες διετηροῦντο ζωηροὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μαθητοῦ εἴτε ὡς πρότυπον πρὸς ὃ ἔδει νὰ ἀτενίζωσιν ἀείποτε, εἴτε ὡς κανὼν τοῦ βίου πρὸς ὃν ἔδει νὰ συμμορφωθῶσιν οἱ χριστιανοί. Τοιουτοτρόπως ὅτε ἡ πάλη μεταξὺ τῶν ἐξ Ἰουδαίων καὶ τῶν ἐξ ἐθνικῶν χριστιανῶν ἐσπάραττε τὰς ἀρτισυστάτους Ἐκκλησίας, εἶναι πρόδηλον ὅτι οἱ λόγοι τοῦ διδασκάλου, δι' ὧν προεῖπε τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν καὶ αἱ συγκινητικαὶ ἐκεῖναι σκηναί, ἐν αἷς ὁ Κύριος ἐπῄνει τὴν πίστιν τῶν προσελθόντων εἰς αὐτὸν ἐθνικῶν, ὅτε συνήντα ταύτην, ἔδει κατ' ἀνάγκην ζωηρότερον νὰ ἐξεγερθῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Αἱ περιστάσεις αὗται ὥριζον καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν, οἵτινες μαρτυροῦντες περὶ τῶν πράξεων καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου ἐστερέουν τοὺς προσερχομένους ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει καὶ διέλυον πᾶσαν διένεξιν καὶ διαφορὰν μεταξὺ αὐτῶν. Τοιουτοτρόπως ὁ κύκλος τῶν ἀναγνωστῶν περιωρίζετο ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὡς ὁ σκοπὸς ὡρίζετο ἐκ τῶν περιστάσεων. Ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ πάντα ταῦτα τὸ ζῶν Πνεῦμα τοῦ διδασκάλου ἐνέπνεε τοὺς μαθητὰς ὅπως διακρίνωσι τί πρέπει νὰ εἴπωσιν ἢ τί νὰ παρασιωπήσωσι, τί δέον νὰ φανερωθῇ καὶ τί δέον νὰ μένῃ ἔτι ὑπὸ σκέπην. Τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς ἦσαν ὑποτεταγμένα εἰς τὸ φωτίζον αὐτοὺς καὶ ἐμπνέον Πνεῦμα τοῦ διδασκάλου, ὅπερ καθοδήγει καὶ ἐχειραγώγει αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐργασία αὐτῶν, εἴτε δηλαδὴ περισυλλέγουσιν ἑαυτοὺς ὅπως ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὰς ἑαυτῶν ἐντυπώσεις, εἴτε ἐρωτῶσι διαφόρους τοῦ βίου τοῦ Κυρίου μάρτυρας, εἴτε παρακολουθοῦσιν ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς τοῖς ἐπιχειρήσασιν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἀείποτε μετ' αὐτῶν προστατεῦον αὐτοὺς κατὰ πάσης ἀπροσεξίας καὶ πλάνης, τηροῦν δὲ αὐτοὺς ἀείποτε ἐν τῇ πλήρει ἀληθείᾳ τῆς μαρτυρίας.

Ἕπεται συνέχεια

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς σχολὰς καὶ ἐκμάθησιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας ἐγένετο ἤδη εὐτυχῶς τόσον ἐπαισθητή, ὥστε πᾶσα παρότρυνσις περὶ τούτου ἀποβαίνει νῦν περιττή. Οἱ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τουρκομαθείᾳ διακρινόμενοι ὁμογενεῖς ἤρξαντο ἀμιλλώμενοι περὶ τὴν ἐκπόνησιν καταλλήλων διδακτικῶν πονημάτων, δι' ὧν εὐχερέστερον ἐπιτευχθήσεται ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός.

Ὁ ἐκ τῶν διακεκριμένων τούτων ὁμογενῶν τουρκομαθῶν ἐλλόγιμος κ. Ἰωάννης Χλωρὸς, καθηγητὴς τῆς ὀθωμ. γλώσσης ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ Γραμματεὺς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ὀθωμανικοῦ

Γραφείου, πλὴν τῆς γνωστῆς αὐτοῦ ὀθωμανικῆς γραμματικῆς εἰσηγμένης εἰς πλείστας τῶν καθ' ἡμᾶς σχολῶν, ἐφιλοπόνησε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νέον πόνημα λίαν εὐμεθόδως καὶ ἐπιτυχῶς ἅμα συντεταγμένον. Ὁ κ. Ἰωάννης Χλωρὸς διὰ τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ, ἣν τέμνει προκειμένου περὶ τῆς ὅσον οἷόν τε εὐχερεστέρας παρ' ἡμῖν καὶ λυσιτελεστέρας διδασκαλίας τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, στοχάζεται, φρονοῦμεν, τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ οὐ μόνον οὐσιωδῶς εὐχεραίνων τὴν διδασκαλίαν τῆς δυσχεροῦς ταύτης γλώσσης, ἀλλὰ καὶ διεγείρων τὴν αὐτενέργειαν τοῦ διδασκομένου. Ἡ ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ βιβλίῳ αὐτοῦ, εἰς δύο διῃρημένῳ τεύχη, περιεχομένη ὕλη εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐκλεκτὴ καὶ κατάλληλος τοῖς μαθητιῶσι, καθόσον ὁ ἑλλόγιμος καθηγητὴς κατώρθωσε φιλοπόνως καὶ μεθοδικῶς νὰ συνδυάσῃ ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ πονήματι «τῇ Μεθόδῳ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ὀθωμαν. γλώσσης» τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γνωστῶν ἤδη τῷ μαθητῇ γραμματικῶν κανόνων μετὰ τῆς πρακτικῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ ἐπὶ θεμάτων ἑκατέρας τῶν γλωσσῶν, παρέχων ὀλίγας τινὰς κατ' ἀρχὰς λέξεις καὶ ἀναγκάζων τὸν μαθητὴν νὰ καταμάθῃ ἑκάστην λέξιν, ἤτοι νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς μορφάς, τὰς πτώσεις, τοὺς χρόνους, τὰς ἐγκλίσεις κτλ. καὶ μὴ προβῇ πρὸς ἐκμάθησιν ἄλλης ὁμάδος λέξεων πρὶν ἢ ἐξοικειωθῇ καλῶς πρὸς τὰς προηγηθείσας ποιούμενος χρῆσιν ἑκάστου τύπου, πτώσεως, χρόνου κτλ. αὐτῆς ἐν τοῖς ἐπὶ τούτῳ μεταρρασταίοις θέμασιν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ τουρκικὸν καὶ τἀνάπαλιν καὶ καταστῇ δεξιὸς περὶ τὴν διαχείρισιν τῆς πρώτης ὁμάδος τῶν προσενεχθεισῶν λέξεων. Ἡ ἐπιμεμελημένη αὕτη ἄσκησις διήκει ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν τοῦ λόγου τῆς ὀθωμ. γλώσσης.

Συγχαίροντες τῷ ἑλλογίμῳ κ. Ἰωάννῃ Χλωρῷ ἐπὶ τῷ εὐμεθόδῳ τούτῳ πονήματι, ὅπερ ἀναμφρίστως πρυθυμοτάτης θὰ τύχῃ ὑποδοχῆς, εὐχόμεθα ὅπως ἴδωμεν καὶ τὸ δεύτερον βιβλίον ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας, διῳστης ἤδη τῆς ἐκμαθήσεως τῆς ἐπισήμου τοῦ τόπου γλώσσης.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ γνωστοποιεῖ τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 1891—1892 ἄρχονται συμφώνως τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς τῇ 20ῇ τοῦ παρόντος μηνὸς Αὐγούστου, παραταθήσονται δὲ μέχρι τῆς 31ης τοῦ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἔναρξις τῶν μαθημάτων γενήσεται τῇ πρώτῃ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου.

Τῇ 1 Αὐγούστου 1891

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Διευθύνσεως.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

Μολονότι καὶ διὰ προγενεστέρων κοινοποιήσεων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνήγγειλεν, ὅτι πάντες οἱ ἔχοντες ν' ἀπευθύνωσιν εἰς αὐτὸ αἴτησίν τινα περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως ὀφείλουσιν, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῶν, εἴτε διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, νὰ καταβάλωσι τὰ νενομισμένα δικαιώματα τοῦ Πρωτοκόλλου, ἐν τούτοις ἐν τῷ Γραφείῳ τούτῳ ἀπό τινος ὑπάρχουσι πολλὰ ἔγγραφα χωρὶς οὐδεμίᾳ νὰ γένηται ἐπ' αὐτῶν ἐνέργεια, μηδενὸς παρουσιασθέντος, ἵνα καταβάλῃ τὰ κεκανονισμένα δικαιώματα. Πρὸς ἀπορυγὴν τούτου ἐν τῷ μέλλοντι, γνωστοποιεῖται καὶ αὖθις εἰς πάντας τοὺς εἴτε ἀπευθύναντας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἴτησίν τινα, χωρὶς νὰ ἀποτίσωσι τὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τέλη, εἴτε ἔχοντας σκοπὸν ν' ἀπευθύνωσι περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως αἴτησιν, ὅτι κατὰ τὸν διέποντα τὴν ἐργασίαν τῶν Πατριαρχείων Κανονισμόν, οὐδὲν ἐνεργηθήσεται ἐπὶ τῆς αἰτήσεως αὐτῶν ἄνευ τῆς προηγουμένης ἀποτίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Πρωτοκόλλου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 Ἰουνίου 1891.

Ὁ πρωτοκολλητὴς Ι. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ πρὸς ψυχωφελῆ χρῆσιν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐκδοθεῖσα ἐγκρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. *Πωλεῖται ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ*, **τιμᾶται δὲ ὡς ἑξῆς·**

Δεδεμένη μετὰ ἁπλοῦ πανίου μαύρου γρ.		**7**
»	» χρυσώματος ἔξωθεν »	**10**
»	» φύλλ. κεχρυσωμένων »	**15**
»	» δέρματος κεχρυσωμ. »	**25**

ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις προστιθεμένου **ἑνὸς γροσίου** *διὰ ταχυδρομικὰ τέλη.*

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ἡ τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελ/αι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴς τε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὡσαύτως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν. Διὰ πᾶσαν τυπογραφικὴν ἐργασίαν ἀπευθυντέον τῷ Ἐπόπτῃ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου κ. Ἰωάννῃ Δ. Τανταλίδῃ γραμματεῖ τοῦ πατριαρχ. Γραφείου. **Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ** ὁ Σωζουαγαθουπόλεως Παρθένιος, πρόεδρος· Συμεὼν Παπαδάκης, ταμίας· Γ. Δ. Τανταλίδης, ἐπόπτης· Ἀλκιβιάδης Μαυράκης, ἐπιμελητὴς τῆς ἀποθήκης.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 24.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

†Ὁ . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱερομ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ . . . Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια.

Πρὸς τοὺς συνδρομητάς.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀλλάσσοντες διαμονὴν ἢ ἀτάκτως τὸ φύλλον λαμβάνοντες ὅπως ἐγκαίρως ἀγγέλλωσι τοῦτο τῇ Διευθυνούσῃ Ἐπιτροπῇ πρὸς πρόληψιν πάσης περὶ τὴν ἀποστολὴν ἀταξίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ἀσθένεια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Περὶ ἐλπίδος τοῦ χριστιανοῦ — Πάτερ ἡμῶν (Β' τὸ πρῶτον αἴτημα) — Ἡ προπαρασκευὴ τῆς σωτηρίας ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ τῷ ἐθνικῷ κόσμῳ — Κοινοποιήσεις.

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ

ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς μέχρι σήμερον λύπη καὶ ὀδύνη μεγάλη κατέχει τόν τε ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸ εὐσεβὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Διονύσιος ὁ Ε' ὑπὸ δεινῆς νόσου προσβληθεὶς διατελεῖ μέχρι σήμερον ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν καταστάσει μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης. Τὸ ἀπροσδόκητον πάθημα τοῦ σεπτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πρωθιεράρχου μεγάλως συνεκίνησε τόν τε ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, εἰλικρινῶς τιμῶν καὶ εὐλαβούμενον τὸν γεραρὸν αὐτοῦ Πατριάρχην, ὅστις μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ παθήματος ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος καὶ κοπιῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ εὐκλείας τῆς ὁποίας οὐδέποτε ἐδίστασεν ἵνα καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θύσῃ. Ἅπασα ἡ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ ψυχικῆς ὀδύνης καὶ συγκινήσεως περικυκλοῖ τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς, τὸ δὲ ὀρθόδοξον πλήρωμα καὶ ἅπαντες οἱ τοῦ Γένους ἡμῶν λογάδες ἀθρόοι συρρέουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐναγωνίως διαπυνθάνονται περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγιείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Δημοσιεύοντες κατωτέρω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς τε ἀρχῆς καὶ τῆς ἐν γένει πορείας τῆς ἀσθενείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μέχρι σήμερον ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν χορηγηθεισῶν ἡμῖν ὑπὸ τῶν νοσηλευόντων Αὐτὴν ἰατρῶν, προστίθεμεν ὅτι τὴν μὲν δευτέραν ἐτελέσθη παρὰ τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς τὸ ἱερὸν μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου καὶ μετεδόθησαν αὐτῷ τὸ πανάγιον σῶμα καὶ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ δὲ ἐπιούσῃ τρίτῃ, ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως, ἐν ἁπάσαις σχεδὸν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς πρωτευούσης ἐκτενεῖς ἀνεπέμφθησαν πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους δεήσεις ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Εἴθε ὁ ζωῆς ἔχων τὴν ἐξουσίαν νὰ εἰσακούσηται τῶν θερμῶν δεήσεων καὶ ἱκεσιῶν τῆς τε ἱεραρχίας καὶ παντὸς ἐν γένει τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ ἐγείρῃ μὲν τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ ὅσον τάχος ἐκ τῆς ὀδυνηρᾶς κλίνης τῆς ἀσθενείας, χαρίσηται δὲ αὐτὸν καὶ αὖθις τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐν πλήρει ὑγιείᾳ καὶ εὐεξίᾳ.

Περὶ ὥραν δεκάτην τῆς πρωΐας τῆς κυριακῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἑτοιμαζόμενος ἐν πλήρει ὑγείᾳ, ὅπως κατέλθῃ καὶ χοροστατήσῃ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, αἴρνης πίπτει ἀναίσθητος καὶ μεταφέρεται εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, ἔνθα τὰς πρώτας περιθάλψεις παρέσχον οἱ περὶ αὐτὸν καὶ συγχρόνως προσεκλήθησαν ἐν σπουδῇ οἱ ἰατροὶ Ἰ. Τζεράχογλου, Ἀλ. Μελαγγρινός, Ρ. Δαλμέτικος, οἵτινες διὰ περισπαστικῶν καὶ διὰ διεγερτικῶν ἐγχύσεων κατώρθωσαν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν ἤδη πεπαυμένην κυκλοφορίαν, τὴν θερμότητα, τὴν ρύθμισιν τῆς ἀναπνοῆς κτλ.

Ὡς πρῶτον παραλυτικὸν φαινόμενον παρετηρήθη ἡ ἀφασία, κατόπιν δὲ ἡ παραλυσία τοῦ ἡμίσεος δεξιοῦ μέρους, ὁπότε προσελθόντων καὶ τῶν ἐν τάχει προσκληθέντων ἰατρῶν Μπαλλίλη καὶ Εὐθυβούλη διεπιστώθη ἡ τοποθέτησις τῆς παθήσεως εἰς τὸν τρίτον γῦρον τοῦ ἀριστεροῦ ἡμισφαιρίου τοῦ ἐγκεφάλου. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφρασαν καὶ οἱ κατόπιν προσκληθέντες ἰατροὶ Ἐξ. Ζαμπακὸς πασᾶς, Πανᾶς, Χορασαντζῆς. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν περιέθαλψαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα οἱ ἰατροὶ Ἀ. Μελαγγρινός, Ἰ. Τζεράχογλου, Ρ. Δαλμέτικος, ὧν ὁ κ. Ἀ. Μελαγγρινὸς διῆλθε τὴν νύκτα τῆς κυριακῆς πλησίον τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς.

Τὴν ἐπιοῦσαν δευτέραν ἡ κατάστασις διετηρεῖτο ἡ αὐτή, ἤτοι ἡ ἀφασία, παραλυσία τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ ἡ ἀναισθησία ἐξηκολούθουν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα πλὴν τῶν τακτικῶς παρευρισκομένων ἰατρῶν καὶ οἱ ἰατροὶ Μπαλλίλης, Εὐθυβούλης, Mahé καὶ ὁ κατελθὼν ἐκ Χάλκης πατριαρχικὸς ἰατρὸς κ. Μιχαηλίδης, οἵτινες καὶ αὖθις ἐπεκύρωσαν τὴν πάθησιν καὶ τὴν ἀρχῆθεν ὁρισθεῖσαν θεραπείαν. Ἡ κατάστασις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διετηρήθη ἡ αὐτὴ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν ἑπομένην τρίτην ἀπεφασίσθη ὅπως συγκροτηθῇ μέγα ἰατρικὸν συμβούλιον, εἰς ὃ ἔλαβεν μέρος ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ Μαυρογένης, πασᾶς ἰδιαίτερος ἰατρὸς τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ὁ Ζαμπακὸς πασᾶς καὶ ὁ Mahé, οἵτινες ἀφοῦ ἐπεκύρωσαν τὴν τεθεῖσαν ἤδη διάγνωσιν καὶ πρόγνωσιν ἐθεώρησαν τὴν κατάστασιν ὡς σπουδαιοτάτην. Ἡ κατάστασις αὕτη διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν νύκτα ὡς καὶ τὴν ἑπομένην τετάρτην, καθ' ἣν καὶ αὖθις διενυκτέρευσεν ὁ ἀπὸ τῆς δευτέρας παρὰ τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς διανυκτερεύων πατριαρχικὸς ἰατρὸς κ. Μιχαηλίδης.

Τὴν πρωΐαν τῆς πέμπτης ἡ κατάστασις ἦν ἡ αὐτὴ μέχρι μεσημβρίας ὁπότε ἡ θερμοκρασία, ἥτις καθ' ὅλον τὸ διάστημα διετηρεῖτο φυσιολογική, ἤρξατο αἴρνης ὑψουμένη, προσκληθεὶς δὲ ἐν τάχει ὁ ἰατρὸς Ἰ. Τζεράχογλου καὶ θερμομετρήσας εὗρε θερμοκρασίαν μὲν 39^0, σφυγμοὺς 82 καὶ ἀνησυχίαν μεγάλην. Τὴν αὐτὴν κατάστασιν παρετήρησε καὶ διεπίστωσε καὶ ὁ ἀμέσως κατόπιν προσκληθεὶς ἰατρὸς κ. Α. Μελαχρινός, εἶτα δὲ καὶ ὁ κ. Μιχαηλίδης. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἡ ἀνησυχία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐξηκολούθει, ὁ δὲ πυρετὸς διετηρεῖτο εἰς 38^04. Τὴν πρωΐαν ὁ πυρετὸς κατέπεσεν εἰς 37. 2 χωρὶς ὅμως νὰ ἐπέλθῃ βελτίωσίς τις εἰς τὴν γενικὴν κατάστασιν· περὶ τὴν τρίτην ὥραν τῆς πρωΐας τῆς σήμερον ἰατρικὸν συμβούλιον συνεκροτήθη ἐκ τῶν ἰατρῶν κκ. Mahé, Α. Μελαχρινοῦ, Ἰ. Τζεράχογλου καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ἰατροῦ κ. Μιχαηλίδου.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἰατρικοῦ συμβουλίου ὑπῆρξεν ὡς πρὸς τὴν πρόγνωσιν λίαν ἐπιφυλακτική, τοῦ ἀναπτυχθέντος πυρετοῦ καὶ τῆς παρατηρουμένης ἐξεγέρσεως καὶ ταραχῆς θεωρηθέντων ὡς φλογιστικὸν φαινόμενον τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως αὔριον σάββατον, συγκροτηθῇ αὖθις ἰατρικὸν συμβούλιον ὑπὸ τῶν ἄνω ἰατρῶν προσκαλουμένου καὶ τοῦ Ἐξ. Ζαμπακοῦ πασσᾶ.

Τοιαύτη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πορεία τῆς ἀσθενείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης.

* * *

Τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα συνελθόντα συνεπείᾳ τοῦ ἀλγεινοῦ παθήματος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐξέφρασαν κατ' αὐτὴν τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν θλῖψιν καὶ πρὸς περιφανεστέραν ἐκδήλωσιν ταύτης ἀπεφάσισαν ὅπως ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὡς ἀσθενοῦντος τοῦ κανονικοῦ αὐτῆς προέδρου καὶ μὴ δυναμένου συνεπείᾳ τῆς καταλαβούσης αὐτὸν ἀφασίας ἵνα χορηγήσῃ τὴν κανονικὴν πρὸς συνεδρίαν ἄδειαν καὶ ἐντολὴν διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς, πράξῃ δὲ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, ἀνατιθεμένης μόνον τῆς ἐποπτείας τῆς ἐσωτερικῆς τῶν Πατριαρχείων ὑπηρεσίας προσωρινῶς τῷ Σεβασμιωτάτῳ Γέροντι ἁγίῳ Ἡρακλείας κ. Γερμανῷ ὡς πρώτῳ τῇ τάξει.

* * *

Ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐζήτησαν πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας αὐτῆς τηλεγραφικῶς τε καὶ δι' ἀπεσταλμένων αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Γιουσοὺφ Ριζᾶ πασᾶς, ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Μουνὶρ πασᾶς, οἱ πρεσβευταὶ Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Γερμανίας, Ἀγγλίας καὶ Αὐστρίας. Ἐπίσης προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ ἀρμενοκαθολικοῦ πατριαρχείου, ὁ καποῦ-κεχαγιᾶς τοῦ ἀρχιρραββίνου ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου ἐκ μέρους τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σύρων.

Σήμερον δὲ, παρασκευήν, ἀπὸ πρωΐας ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Νοβάκοβιτζ ἐλθὼν αὐτοπροσώπως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μητροπολίτης Σκοπείων.—Τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σκοπείων ἐν χηρείᾳ διατελούσης, ἅτε τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς κ. Παϊσίου πρό τινος ὑποβαλόντος παραίτησιν ἕνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐγένετο τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἱερὰ τῶν ψήφων τελετὴ πρὸς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης θέσεως. Τριῶν δὲ προβληθέντων κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὑποψηφίων, ἤτοι τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου πρώην Δεβρῶν κ. Μεθοδίου, καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Πέτρας κ. Θεοκλήτου καὶ Δαρνουσίας κ. Κωνσταντίνου, ἀνεδείχθη Μητροπολίτης Σκοπείων ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης πρώην Δεβρῶν κ. Μεθόδιος.

—*Μητροπολίτης Ξάνθης.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ ὑπέβαλε τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, προεδρευομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν νενομισμένην εὐχαριστίαν, μεθ' ἣν ἐγένετο ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τὸ λεγόμενον Μέγα Μήνυμα.

Καὶ ἡ Δημογεροντία δὲ Ξάνθης τηλεγραφικῶς ηὐχαρίστησε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῷ διορισμῷ τοῦ νέου τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν ποιμένος.

—*Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας κ. Διονύσιος τηλεγραφικῶς ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ μεταθέσει ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Ξάνθης εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γάνου καὶ Χώρας.

— *Ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Βερροίας.*—Ἀρχιερατικὸς ἐν Βερροίᾳ ἐπίτροπος τοῦ ἐνταῦθα ὡς μέλους συνοδικοῦ διατελοῦντος σεβασμιωτάτου ἁγίου Βερροίας κ. Προκοπίου διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Πανάρετος Ἰμβριος, ὅστις ἀπῆλθεν ἤδη εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

—*Ἵδρυσις ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ ναοῦ ἐν Κισνοβίῳ.*— Ὁ ἐν Κισνοβίῳ τῆς Βασσαραβίας εὐσεβὴς καὶ διαπρεπὴς ὁμογενὴς κ. Ζαννῆς Συνοδινὸς διὰ γράμματος πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν ἀγγέλλει ὅτι οἱ ἐν Κισνοβίῳ διαμένοντες Ἕλληνες στερούμενοι ἀπό εἰκοσαετίας ἑλληνικοῦ ναοῦ, ἅτε τοῦ ἐν τῷ αὐτόθι Μετοχίῳ Ναοῦ παύσαντος νὰ λειτουργῇ συνεπείᾳ τῆς ἐκλαϊκεύσεως τῶν ἐν Κισνοβίῳ μοναστηριακῶν κτημάτων, ἀπήντων δυσχερείας περί τε τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτῶν τε καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ἐποικοδόμησιν ὡς ἀγνοοῦντες τὴν σλαβικὴν γλῶσσαν.

Τὴν τοιαύτην τῶν ὁμογενῶν στέρησιν διαπλεγόμενος ὑπὸ εὐσεβοῦς πόθου ἵνα ἀναπληρώσῃ ὁ κ. Συνοδινὸς ἀνέλαβε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κ. Βίκτωρος καὶ τῆς εὐσεβεστάτης συζύγου αὐτοῦ κ. Ἀλεξάνδρας τὴν ἐκ βάθρων ἵδρυσιν ἱεροῦ ἑλληνικοῦ Ναοῦ, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἱεροτελεστίαι νὰ τελῶνται ἑλληνιστί, καὶ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ διὰ γενναίου προικοδοτήματος. Τῆς ἁγιωτάτης Διοικούσης Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, εἰς ἣν κατὰ τὸν νόμον ἀνηνέχθη ἡ ὑπόθεσις, εὐμενῶς ἀποδεξαμένης τὴν παράκλησιν τῆς ἐν Κισνοβίῳ ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ὑψηλοῦ αὐτῆς Οὐκαζίου, ἐκδοθέντος τῇ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1889, οἱ εὐσεβέστατοι καὶ φιλογενέστατοι ἀδελφοὶ κκ. Ζαννῆς καὶ Βίκτωρ Συνοδινοῦ ὡς καὶ ἡ εὐσεβεστάτη σύζυγος τοῦ πρώτου κ. Ἀλεξάνδρα προέβησαν εἰς πραγματοποίησιν τοῦ εὐσεβοῦς τούτου πόθου αὐτῶν. Τοῦτο δ' ἀγγέλλοντες νῦν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ πέμπουσι καὶ ἀντίγραφον τοῦ ὑψηλοῦ Οὐκαζίου τῆς ἁγιωτάτης Διοικούσης τῆς Ρωσσίας Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως ὑπάρχῃ κατατεθειμένον ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία εἰς ἀπάντησιν ἐπαινέσασα δεόντως τὸν θεοφιλῆ ζῆλον τῶν εὐσεβεστάτων ἱδρυτῶν καὶ ἐκδηλώσασα αὐτοῖς τὴν μητρικὴν αὐτῆς εὐαρέσκειαν, ἐπηύξατο ἀντιμισθίαν παρὰ Κυρίου ἐπαξίαν τῆς θυσίας, ἣν οὕτω γενναιοψύχως καὶ θεοφιλῶς ἀνεδέξαντο ὑπὲρ τῆς ὁμογενοῦς ἐν Κισνοβίῳ Κοινότητος.

— *Ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐν Παρισίοις.*— Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ὁ ἐν Λονδίνῳ ὁμογενὴς κ. Στεφάνοβικ Σκυλίτσης, ἀδελφὸς τοῦ ἐνταῦθα μεγατίμου ὁμογενοῦς κ. Παύλου Στεφάνοβικ ἀνεγείρει ἰδίαις δαπάναις ἐν Παρισίοις ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μεγάθυμος ἱδρυτής, λέγει παρισινή τις ἐφημερίς, ἀπήτησεν ἵνα ἡ τε ἐκκλησία καὶ τὸ πρεσβυτέριον οἰκοδομηθῶσιν ἐπὶ τοῦ γηπέδου τῆς ὁδοῦ Bizet, ὅπερ φέρει τοὺς ἀριθμ. 5 καὶ 7, ὁ ἀρχιτέκτων Vaudremer ἠναγκάσθη νὰ ἀνεγείρῃ τὴν ἐκκλησίαν παραλλήλως τῆς ὁδοῦ, οὕτως ὥστε ἡ πρόσοψις τοῦ ναοῦ κατασκευασθεῖσα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Bizet ἀποτελεῖ μίαν τῶν πλευρῶν τῆς ἐκκλησίας· πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς προσόψεως ταύτης ὑπάρχει διάδρομος ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ἡ εἴσοδος τοῦ ναοῦ καὶ μετὰ τοῦτον ἔρχεται τὸ πρεσβυτέριον. Ἡ ἐκκλησία συνίσταται ἐκ τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ κυρίως ναοῦ, δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ ὑπάρχουσιν ἐξοχαί, αἵτινες δίδουσιν εἰς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τὸ σχῆμα σταυροῦ. Ἡ ἐκκλησία κατασκευασθεῖσα ἐκ λίθων καὶ πλίνθων φέρει ἐν τῷ κέντρῳ τροῦλλον. Ἡ σπουδαιοτέρα ἐργασία θὰ ἦναι ἀποπερατωμένη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους. Ἡ ὅλη οἰκοδομὴ στοιχίσει 600,000 φράγκα. Εἰς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ποσὸν προσθετέα καὶ τὰ οὐχὶ ἐπίσης εὐκαταφρόνητα ποσά, ἅτινα δαπανηθήσονται ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως καὶ εὐπρεπείας τοῦ ναοῦ.

Μέχρι τῆς σήμερον ἡ ἐν Παρισίοις ἑλληνικὴ παροικία ἐξετέλει τὰ θρησκευτικὰ αὐτῆς καθήκοντα ἐν τῷ ἐκεῖ ρωσσικῷ ναῷ. Ὁ κ. Στεφάνοβικ Σκυλίτσης ἠθέλησεν οὐ μόνον νὰ προικίσῃ τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ δι' ἰδίου ναοῦ, ἀλλὰ σύναμα νὰ περισυναγάγῃ περὶ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην πάντας τοὺς ἐν Παρισίοις οἰκοῦντας ὁμογενεῖς ὀρθοδόξους ἐν ἰσχυρᾷ καὶ συμπαγεῖ Κοινότητι.

—*Διάψευσις.*—Ἐπειδὴ μεθ' ὅσα ἐγράψαμεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 21 φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» διαψεύδοντες τὴν ὑπό τινων εὐρωπαϊκῶν ἐφη-

μερίδων ἀναγραφεῖσαν εἴδησιν περὶ διαβήματος δηθὲν γενομένου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποδοκιμάζοντος τὸν τρόπον τῆς εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν προσελεύσεως τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τῆς Ἑλλάδος, πολλαὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, καὶ ἰδίᾳ τῶν γερμανικῶν, ἐξακολουθοῦσιν ἀναγράφουσαι τὸ ἀβάσιμον τοῦτο θρύλημα καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν σχολιάζουσαι τοῦτο, ἀναγκαζόμεθα καὶ αὖθις νὰ δηλώσωμεν κατηγορηματικώτατα ὅτι οὔτε συνεζητήθη τὸ ζήτημα ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οὔτε ἐγένετό ποτε ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου σχετικόν τι διάβημα πρὸς τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἑπομένως ἡ ἐν τῇ «Γενικῇ ἐφημερίδι τοῦ Μονάχου» καταχωρισθεῖσα διάψευσις τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐκεῖ ὀρθοδόξου Κοινότητος κ. Σπηλιωτοπούλου δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁριστικῶς καὶ κατηγορηματικῶς διδοῦσα πέρας εἰς τὸ ζήτημα.

ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀντικείμενα ἢ μᾶλλον τοιοῦτόν ἐστι τὸ ποικίλον καὶ πολυμερὲς ἀντικείμενον τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος, μολονότι ἡ ἐπίτευξις καὶ πραγματοποίησις τούτου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐστὶν ἔτι ἀτελής. Ὡς χριστιανοὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ ἐλπίδος «καὶ λελουμένοι τῷ σώματι ὕδατι κατέχομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος» (Ἑβρ. 10, 53). Ἐν πάσῃ διευθύνσει τοῦ ἠθικοῦ βίου ὁ ἄνθρωπος οὐδόλως ἀρκεῖται εἰς τὸ κεκτημένον ἤδη ὑπ' αὐτοῦ ἐπιζητῶν πάντοτε τὸ τελειότερον. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τυγχάνει δεδημιουργημένη οὕτως ὥστε ἐπιποθεῖ ἀείποτε ν' ἀνυψωθῇ ὑψηλότερον, διὰ μέσου δὲ τῶν ἀτελειῶν καὶ ἀθλιοτήτων τοῦ παρόντος βίου ἡ ψυχὴ διακρίνει τὸ ἰδεῶδες ἀποτέλεσμα, οὗ λαμβάνει ἐκ τῶν προτέρων αὕτη κατοχὴν διὰ τῆς ἐλπίδος. Ἄνευ ἐλπίδος ἡ ζωὴ φθίνει καὶ μαραίνεται. Εἶναί τινα ἄνευ ἐλπίδος, σημαίνει εἶναι ἄνευ Θεοῦ «ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ» (Ἐφ. 2, 12). «Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς». Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ ἡ ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ᾅδου τοῦ Δάντου ἐγγεγλυμμένη. Τοιουτοτρόπως ὁ Θεὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Θεὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν χριστιανῶν κατὰ τὸν μέγαν τῶν ἐθνῶν ἀπόστολον εἶναι Θεὸς τῆς ἐλπίδος «ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης» κτλ. (Ρωμ. 15, 13). Ἐνῷ αἱ προφητεῖαι καταργηθήσονται, αἱ γλῶσσαι παύσονται καὶ ἡ γνῶσις καταργηθήσεται (Α' Κορινθ. 13, 8) «εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται» αἱ τρεῖς στῆλαι τῆς πνευματικῆς ζωῆς μενοῦσιν ἀδιάσειστοι, αὗται δὲ εἰσιν ἡ πίστις, ἥτις θεμελιοῦται ἐπὶ τοῦ μαρτυρίου τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐλπίς, ἥτις ἀναμένει τὴν τελείαν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀγάπη, ἥτις διὰ τῆς αὐτοθυσίας ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ «νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα» «ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν» (Α' Θεσσαλ. 1, 3). Ἡ θέσις δὲ τῆς ἐλπίδος ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας εἶναι ἐνίοτε τοιαύτης σημασίας καὶ σπουδαιότητος ὥστε ἡ ἐλπὶς ἔστιν ὅτε ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τῆς ὅλης ἐν γένει χριστιανικῆς πίστεως· «ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος» (Ἐφεσ. 4, 4).

Οἱ χαρακτῆρες τῆς ἐλπίδος εἰσὶν ἀνάλογοι τῆς φύσεως αὐτῆς. Ἡ ἐλπὶς πρώτιστα πάντων εἶναι βεβαία καὶ εὔθυμος «ἐάν περ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν» (Ἑβρ. 3, 6) «ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος» (6, 18), οἰκειοποιουμένη τοὺς καρποὺς τῆς νίκης, ἣν ὁ Κύριος ἤρατο «τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορινθ. 15, 57. Ἰωάννου 6, 33). «Μεγάλη ὑπάρχει ἡδονή, λέγει ὁ πολὺς Πασκάλ, τὸ εἶναί τινα ἐντὸς πλοίου ὑπὸ κλύδωνος καὶ τρικυμίας βασανιζομένου, ἐὰν ᾖ τις βέβαιος ὅτι τὸ πλοῖον τοῦτο δὲν δύναται νὰ καταποντισθῇ». Ἡ ἐλπὶς περιέχει ἐπίσης τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν μακροθυμίαν «εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα» «ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν» «ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας» (Ρωμ. 8, 25, 15, 4. Ἑβρ. 6, 12, 11), ἀναμένουσα ἄχρι τέλους ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν βλέπει ἔτι. Ἡ ἐλπὶς παράγει τὴν ἁγιότητα τῆς καρδίας καὶ παρασκευάζει τὰς ὁδοὺς εἰς τὴν ἀληθῆ πνευματικὴν ζωήν, ἀντικείμενον ἔχουσα θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ (Ματθ. 6, 20, 21) καὶ ἐκεῖνον ὅστις ἀπολύτως «ἅγιός ἐστιν» (Α' Ἰωάνν. 3, 3) «καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός». Ἡ ἐλπὶς ἐμπνέει τὴν σωφροσύνην, διότι ἐσμὲν ξένοι καὶ πάροικοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι «προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» «διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Τιτ. 2, 12, 13. Α' Πετρ. 1, 13). Ἡ ἐλπὶς

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 179—181 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

τέλος ἐνθαρρύνει ἡμᾶς ἐν τῷ δυσχερεῖ ἔργῳ τοῦ ἁγιασμοῦ ἡμῶν, ἵνα ὁ Κύριος ἐλθὼν εὕρῃ ἡμᾶς «ἀσπίλους καὶ ἀμωμήτους» (Β' Πέτρ. 8, 14).

Ἡ ἐλπὶς ἀπαντᾷ ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον ἐν ὅλῃ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐλπὶς ἐνυπάρχει ἐν ὅλῃ τῇ πίστει καὶ τῇ θρησκείᾳ τοῦ Ἰσραήλ· ἡ ἐλπὶς ὑπάρχει ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ· ὅ,τι ὅμως πρὸ πάντων διευθύνει τὰ ὅρματα ἡμῶν εἰς τὸ μέλλον, εἶναι τὸ κήρυγμα τῶν προφητῶν. Ὁ Ἰσραὴλ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀναμένει τὴν ἔλευσιν τοῦ λυτρωτοῦ μέλλοντος νὰ ἐγκαινίσῃ ἐν μέσῳ αὐτοῦ περίοδον δόξης καὶ εἰρήνης βαθείας, ἀφ' ἑτέρου ὅμως γινώσκει ὅτι ἡ αἰωνία εὐλογία ἔμελλεν ἐκ τοῦ ἔθνους τοῦ Ἰσραὴλ νὰ ἐπιχυθῇ ἐπὶ πάντα τὰ ἄλλα ἔθνη (Γεν. 12, 3) «καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς» «ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶ» (Ἰωαννν. 4, 22). Τοιουτοτρόπως ἡ πίστις τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ συγχέεται μετὰ τῆς ἐλπίδος (Ἀβρ. ΙΑ' 1, 6, 10, 11, 13, 16, 20, 26, 39, 40) «ἔστι πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων». Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ ἐπεφάνη ὁ Μεσσίας ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ, αἱ εὐσεβεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ καρδίαι ἐστράφησαν ἀμέσως πρὸς τὴν ἀπὸ τοσούτου προσδοκωμένην «παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ» (Λουκᾶς 2, 25).

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μεθ' ὅλον τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων, μεθ' ὅλην τὴν ἀπιστίαν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, μεθ' ὅλην τὴν φαινομενικὴν καταστροφὴν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, δείκνυσιν ἀείποτε ἐλπίδα γαληνιαίαν μὲν, ἀλλ' ὅμως ἀκλόνητον καὶ ἀκατάβλητον. Ὁ Κύριος ἀγγέλλει ὅτι θέλει «ἑλκύσει πάντας εἰς ἑαυτὸν» (Ἰωάννης 12, 32), ὅτι πᾶσα ἐξουσία ἐδόθη αὐτῷ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς (Ματθ. 18, 18) καὶ ὅτι θέλει καθίσει τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπὶ δώδεκα θρόνων παρὰ τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ θρόνῳ (Ματθ. 19, 28) «ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ». Μεταξὺ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων ὁ Πέτρος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀπόστολος τῆς ἐλπίδος (Α' Πέτρ. 1, 35, 8, 4, 19, 5, 1, 4, 10). Ὁ Παῦλος μολονότι ἐκ πείρας ἰδίας γινώσκει τὴν δύναμιν καὶ τὴν χαράν, ἣν παρέχει ἡ ἐλπὶς (2 Τιμ. 4, 7, 8)· «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτὴς», ἐπιμένει μᾶλλον εἰς τὴν πραγματικὴν καὶ ἄμεσον ἀπόκτησιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἥτις κατορθοῦται διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἔργων.

Ἡ ἐλπὶς ὡσαύτως ἐστὶ τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἀναμένει καὶ πάλιν τὴν ἔλευσιν τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς· ἡ δὲ Ἀποκάλυψις τυγχάνει τὸ κατ' ἐξοχὴν βιβλίον τῆς ἐλπίδος, σκοπὸν κυρίως προτιθέμενον ἵνα παραμυθήσῃ τοὺς χριστιανοὺς τεθλιμμένους ἕνεκα τῶν φοβερῶν διωγμῶν καὶ ἐξεγείρει αὐτοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης δεινῆς καταστάσεως παρέχον αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἰσχυρὰν διαβεβαίωσιν περὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῆς διωκομένης καὶ πανταχόθεν πολεμουμένης Ἐκκλησίας (Ἀποκαλ. 7, 13—17, 21, 2—4).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς συγχρόνους ἡμῶν χριστιανοὺς ὀρθοδόξους, ἐὰν ἡ πίστις διετηρήθη ἐν ἡμῖν ἀγνὴ καὶ ἀμόλυντος, ἐὰν τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης εὐτυχῶς ἐπερίσευσαν ἐν ἡμῖν, δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος, ἥτις κατὰ τὴν παρατήρησιν πάντων τῶν τῆς θρησκευτικῆς τῆς κοινωνίας ἡμῶν μορφώσεως ἀληθῶς κηδομένων, ἤρξατο νὰ ἐξασθενῇ ἐν ἡμῖν. Ἐνισχύσαι τὴν ἐλπίδα ταύτην, τυγχάνει μία τῶν σπουδαιοτέρων καὶ μᾶλλον ἐπειγουσῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν, καθόσον ἄνευ ἐλπίδος ἐλλείπει ἐκ τῶν χριστιανῶν ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἐνθουσιασμός, ἡ ἁγία ἐκείνη καὶ θερμουργὸς ζέσις, ἥτις παράγει τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔργα, ἅτινά εἰσιν οἱ ἄμεσοι καρποὶ τῆς ἐλπίδος. Ἡ ἐξασθένησις τῆς ἐλπίδος παρὰ τοῖς χριστιανοῖς καὶ ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν τοῖς ὀρθοδόξοις ἐστὶν ἐναντία εἰς τὴν ἰδέαν ἡμῶν περὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ἥτις τότε μόνον δύναται νὰ προκόπτῃ καὶ προάγηται, τότε μόνον δύναται ἀπροσκόπτως νὰ βαδίζῃ εἰς τὸ ἅγιον αὐτῆς ἔργον, ὅταν σύμβολον αὐτῆς ἔχῃ τὸ τοῦ προφητάνακτος «Κύριε προσεδόκουν τὸ σωτήριόν σου καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα».

ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ*

Β ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΙΤΗΜΑ

Ὁ Θεός ἐστιν ὁ Πατὴρ πάντων, ἡμεῖς δὲ οἱ ἄνθρωποι τὰ τέκνα αὐτοῦ. Τὸ ὕψιστον καθῆκον καὶ ἡ ἀκροτάτη ἡδονὴ τῶν τέκνων ἐστὶ τὸ τιμᾶν καὶ σέβειν τὸν ἑαυτῶν πατέρα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὰ τέκνα τοῦ οὐρανίου Πατρὸς ἀπευθύνοντες τὴν προσευχὴν τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς Αὐτὸν ἀναφωνοῦμεν «ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου». Διότι ἁγιάζειν ἐστὶ δοξάζειν, σημαίνει τιμᾶν αὐτόν. Ἀλλ' ὅμως ἐὰν μάρτυρες μεγάλοι ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένοντο ἐκεῖνοι, οἵτινες χάριν τῆς πίστεως αὐτῶν ὑπέστησαν ἀγογγύστως τὸν φρικτὸν τοῦ μαρτυρίου θάνατον καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑπάρχοντα καὶ ζωὴν ἐθυσίασαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς πρὸς τὸν πέλας ἀγάπης, τὸ πανάγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα ὑρίσταται παρ' ἡμῖν τὸ ὀδυνηρότερον μαρτύριον. Εἶναι ἀνάγκη πρὸς τοῦτο μακρὸν νὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ τῆς βλασφήμου χρήσεως τοῦ παναγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ἀγυιαῖς καὶ ταῖς ῥύμαις τῶν πολεων ὑπὸ καλουμένων χριστιανῶν, ἀποτολμώντων δὲ φεῦ! νὰ καταβιβάζωσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ῥυπαραῖς καὶ ἀκαθάρτοις αὐτῶν ἀναστροφαῖς; Εἶναι ὡσαύτως ἀνάγκη νὰ μνησθῶμεν τῆς ἐπιπολαίου μέν, ἀλλ' οὐχ ἧτ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 181—184 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

τον βλασφήμου χρήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῆς λεγομένης ἀνεπτυγμένης τάξεως τῆς κοινωνίας, ἥτις μετ' ἐνόχου ἐλαρρότητος ἀναμίγνυσι τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν συνδιαλέξεσιν οὐδὲν κοινὸν πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα ζητήματα ἐχούσαις; Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δεινῶς ποτε κατέκρινε τὴν χρῆσιν ἀκαίρων καὶ ἀσκόπων λόγων παραγγείλας ἡμῖν θεοσόφως ἵνα ὁ λόγος ἡμῶν ᾖ «τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ». Διὰ τούτου ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν τῇ κατακρίσει ταύτῃ περιέλαβε καὶ τὴν ἄσκοπον καὶ κενὴν χρῆσιν τοῦ πανσέπτου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀνάγκη τέλος νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἄσορος ἐπιστήμη ἐκτραπεῖσα τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὰς σκολιὰς τῆς πλάνης ὁδοὺς ἀποπλανηθεῖσα ἐτόλμησε, μυρίας νὰ καταβάλῃ προσπαθείας, ὅπως ἐξίτηλον ποιήσηται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας, ἐνῷ, ἀφ' ἑνὸς μὲν «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἱστορία τῇ πανσθενουργῷ αὐτοῦ χειρὶ ἐξυφανθεῖσα τορῶς καὶ διαπρυσίως ἀγγέλλει ἡμῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

«Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου», ἤτοι τιμηθήτω ὑφ' ἡμῶν τὸ πανάγιόν σου ὄνομα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων δοξασθήτω ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως Τίνι ἄραγε δέον ν' ἀποδίδωμεν τὴν τιμὴν ταύτην; Πρὸς τίνα δέον νὰ ἀναπέμπωμεν καθ' ἑκάστην τὴν δοξολογίαν ἡμῶν; Πρὸς τίνα νὰ ἀνεγείρωμεν ναούς, ἐν οἷς εὐῶδες νὰ καίωμεν τὸ θυμίαμα τῆς προσκυνήσεως καὶ τῆς δοξολογίας ἡμῶν; Πρὸς τίνα τέλος δέον νὰ λέγωμεν «Κύριε, σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πλὴν Σοῦ οὐκ ἔστιν ἄλλος»; Βεβαίως ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα ἡμῶν πρέπει ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἡμῶν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τὸν προνοοῦντα ἀείποτε ὑπὲρ ἡμῶν, τὸν χορηγοῦντα ἡμῖν πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἀγαθὰ καὶ παρασκευάσαντα ἡμῖν εὐδαιμονίαν ἄληκτον πέραν τοῦ τάφου. Ἀλλ' ἡμεῖς ἄραγε δὲν λησμονοῦμεν ἐνίοτε τοῦτο καὶ δὲν ὑφοῦμεν εἰς προσκύνησιν ἡμῶν ἀντὶ τοῦ Θεοῦ τὸ ἡμέτερον ἐγώ; Εἷς καὶ μόνος διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις οὐδέποτε ἐλάτρευσεν ἑαυτόν, ἐνῷ ἐκεῖνοι, οἵτινες, ὡς τὸ εἴδωλον τοῦ Βάαλ, ἔστησαν ἐνώπιον αὐτῶν τὸ ἴδιον ἐγὼ καὶ πεσόντες ἐλάτρευσαν αὐτό, δὲν εἶναι δυστυχῶς ὀλίγοι. Ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν ὑπάρχει εἷς Φαρισαῖος, ὅστις ἐπί τινα χρόνον καθεύδει ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διατελεῖ ἐγρηγορώς. Βεβαίως ἄριστον ἦθελεν εἶσθαι ἐὰν ρίπτοντες τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ βίου, ὃν διηνύσαμεν ἠδυνάμεθα ἐν εἰλικρινεῖ πεποιθήσει νὰ ἐξενέγκωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κρίσιν καὶ ἐπιδοκιμασίαν ἐκείνην, ἣν κακῶς ἐξήνεγκεν ἐπὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ προσευξάμενος Φαρισαῖος. Βεβαίως εὐτυχεῖς λίαν ἠθέλομεν λογισθῆ, ἐὰν ἐξετάζοντες τὴν βούλησιν ἡμῶν εὑρίσκωμεν ταύτην ἰσχυρὰν καὶ ἀδιάσειστον ἐν τῇ πράξει τοῦ ἀγαθοῦ, μηδεμίαν ἐπιδεχομένην ἀμφιταλάντευσιν, προκειμένου περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντος ἡμῖν ἠθικοῦ νόμου. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δικαιούμεθα ἄραγε νὰ ἀποδῶμεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ μόνους τὴν ἀξίαν τῆς πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ; Βεβαίως οὐχί. Διότι πόθεν ἀντλεῖ ὁ ἄνθρωπος τὴν δύναμιν καὶ τὸ θάρρος τοῦ πράττειν τὸ ἀγαθόν; πόθεν χειραγωγεῖται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀρετῆς; Βεβαίως δὲν ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο μόνον τὸ λογικὸν αὐτοῦ· ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκείνη, ἥτις βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ καθήκοντος, ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀρετῆς κατὰ τῆς κακίας, ἐν τῷ ἁγιασμῷ αὐτοῦ. Εἰς τὸν Θεὸν λοιπὸν πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν πᾶσαν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς ἡμῶν, αὐτοῦ καὶ μόνου τὸ ὄνομα πρέπει νὰ τιμῶμεν καὶ δοξάζωμεν. Ἐὰν μετ' ἀλαζονείας, ὦ ἄνθρωπε, θεωρῇς ἐνίοτε τὰ ἔργα τοῦ βίου σου, μὴ ἐπιλανθάνου τὰς ἀσθενείας τῆς βουλήσεώς σου, τὰς ἀτελείας καὶ τὰ παραπτώματά σου, ἅτινα πολλάκις εἰσὶ τὰ ρυπαρώτερα τῶν ἁμαρτημάτων. Ὅ,τι καλὸν κατώρθωσας ἐν τῷ βίῳ σου, ἐγένετο πάντοτε τῇ συνεργασίᾳ τῆς πανσθενουργοῦ καὶ εὐεργετικῆς τοῦ Θεοῦ χειρός. Διὰ τοῦτο παῦσον τοῦ θεοποιεῖν τὸ ἐγὼ, παῦσον τοῦ ἀποδιδόναι εἰς σεαυτὸν καὶ μόνον τὴν ἀξίαν τῶν σχετικῶς ἐλαχίστων ἀγαθῶν πράξεων τοῦ βίου σου καὶ δόξασον τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ τοῦ ποιήσαντος μετὰ σοῦ τὸ ἀγαθόν.

«Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου». Διὰ τίνος μέσου τιμᾶται καὶ ἁγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ; Τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα δοξάζεται καὶ ἁγιάζεται πρώτιστα πάντων διὰ παιδικῆς ὑπακοῆς εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅλως ἀτελεῖς καὶ ἐπιπολαίους ἰδέας. Οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων φρονοῦσιν ὅτι ἐξωτερική τις ἐκπλήρωσις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκείνων ἰδίως, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν λατρείαν, ἀρκεῖ ὅπως ἐκτελεσθῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι ἀρκεῖ ἵνα ἐφαρμόζωσι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ὑψηλότερα σημεῖα τοῦ βίου καὶ ὅτι δύνανται ἀτιμωρητεὶ νὰ λησμονῶσι τοῦτο εἰς τὰ δευτερεύοντα, οὕτως εἰπεῖν, σημεῖα τοῦ βίου· ἀρκεῖ λόγου χάριν λέγουσι νὰ μὴ φονεύσῃ τις, νὰ μὴ ἀδικήσῃ τινὰ, τὸ δὲ διαπράξαι μικρά τινα ἁμαρτήματα, μηδεμίαν ἔχει σημασίαν· οἱ τοιοῦτοι λησμονοῦσιν ὅτι τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ θέλημα ἀναφέρεται εἰς ἅπαντα τὰ σημεῖα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἴς τε τὰ ὑψηλότερα καὶ τὰ ἐλάχιστα, ὅπως αὐτὸς οὗτος ὁ Θεὸς δὲν εἶναι παρὼν μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν λόφων καὶ πεδιάδων καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βάθει τῆς θαλάσσης. Τὸ παιδικῶς λοιπὸν ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ θελήματί ἐστι τὸ διὰ παντὸς καὶ ἐν παντὶ φέρειν ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν μεγάλην ἐρώτησιν, τὴν ἐρώτησιν τοῦ πρὸ τῆς Δαμασκοῦ Σαύλου «Κύριε τί με θέλεις ποιῆσαι»; καὶ πρὸς τὸ θεῖον τοῦτο θέλημα συμβιβάζειν πάντα τὰ διανοήματα καὶ πάσας τὰς πράξεις· διὰ τοιούτου τρόπου ἁγιάζεται τὸ πανάγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα.

Η ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

ΕΝ ΤΩ ΙΣΡΑΗΛ

ΚΑΙ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΚΟΣΜΩ*

Ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καίπερ ἀφθονοῦσα λαμπρῶν φαινομένων, οὐδὲν ὅμως δείκνυσιν ἡμῖν δεύτερον πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἡ σφραγὶς τῆς χάριτος νὰ ἐναπετυπώθη τόσον αἰσθητῶς, δὲν δεικνύει δεύτερον ἥρωα τοῦ Θεοῦ ὡς τοῦτον, περὶ οὗ αὐτὸς ὁ Κύριος παρέχει τὴν ὑψίστην μαρτυρίαν διὰ τῶν λέξεων «ὁ Μωϋσῆς ὁ θεράπων μου ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι» καὶ τὸν ὁποῖον ἠξίωσε τῆς ὑψίστης ἀποκαλύψεως, ἥτις ποτὲ ἐγένετο τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς γέγραπται: «στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἴδει, καὶ οὐ δι' αἰνίγματος». Τίς ἦν ὁ ἄνθρωπος, ὃς ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὸν Κύριον κατὰ πρόσωπον, Αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ ὁποίου οὐδεὶς θνητὸς δεδικαίωται καὶ οὐδεμία σὰρξ παραμένει;

Ὁ Μωϋσῆς ἦν ἄνθρωπος, ὡς πάντες οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, πλήρης ἁμαρτιῶν καὶ ἐλαττωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἀλλ' ὁ Κύριος παραδόξως ἐναπέθηκεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ ἰσχυρὰς πνευματικὰς δυνάμεις. Τὴν ψυχὴν ταύτην, ἥτις ἐν τῇ ἀλαζονικῇ αὐτῆς αὐτογνωμοσύνῃ, ἐν τῷ τετυφλωμένῳ ζήλῳ τῆς παραφόρου ὁρμῆς αὐτῆς, διέπραξε φόνον, ἀνεγνώρισεν ὁ Κύριος ὡς τὸ γόνιμον ἔδαφος, ἐξ οὗ ἔμελλον νὰ βλαστήσωσιν εὔχυμοι καρποὶ διὰ τῆς καλλιεργίας αὐτοῦ, ταύτην δὲ ἐξελέξατο ὡς ἔκτακτον ὄργανον τῆς χάριτος αὐτοῦ.

Διὰ παραδόξου ἀγωγῆς τοῦ βίου ὁ Μωϋσῆς προπαρεσκευάσθη διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ κλῆσιν. Αἱ μεγάλαι περὶ τῆς παραδόξου αὐτοῦ διασώσεως ἐντυπώσεις, ἡ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἰσχυροτάτου βασιλέως τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἀνατροφή, ἡ πίεσις τοῦ ὑπὸ τοὺς Αἰγυπτίους λαοῦ, δι' ἣν ἐστέναζεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ χάριν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἡ προκοπὴ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ σοφίᾳ, ἡ μελέτη τῶν μεγάλων τῆς φύσεως μυστηρίων καὶ πρὸς τούτοις ἡ παράδοσις περὶ τῶν εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ δοθεισῶν μεγάλων ἀποκαλύψεων, πᾶσαι αἱ ἄκραι ἀντιθέσεις, αἱ ἰσχυραὶ ἐπιρροαὶ αἱ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐνισχύσασαι, τὰς γνώσεις αὐξήσασαι καὶ ὑπεράνω τῆς κοινῆς θέσεως τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐξυψώσασαι αὐτόν, ἤγαγον εἰς τὴν συναίσθησιν ὅτι ἐπλάσθη δι' ἔκτακτόν τι· καὶ ἐν τῇ συναισθήσει ταύτῃ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ταλαιπωρουμένων καὶ καταπεπτωκότων, μεθ' ὧν οὐχ ἧττον ὡς ὁμόφυλος καὶ ὁμαίμων ἦν συνδεδεμένος, ἔδει νὰ ἐξεγερθῇ ζωηρὰ ἐν αὐτῷ ἡ πεποίθησις ὅτι προωρίσθη σωτὴρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ συναισθήσει ταύτῃ ὁ Μωϋσῆς ἀνὴρ γενόμενος «ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ». Περιεφρόνησε τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐλῆς τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀπῆλθεν ἵνα «κατανοήσῃ τὸν κόπον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ»· προὔτεινεν ἑαυτὸν, περιῤῥονῶν πάντα κίνδυνον, σωτῆρα τῶν καταθλιβομένων μετὰ φλογερᾶς καὶ ἀκαθέκτου καρδίας ἀντεχόμενος τῆς τριπλῆ δοθείσης ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ καὶ τοι ἡ πίστις αὕτη ἦν τοσούτῳ εἰλικρινὴς, καίτοι ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἦν τοσούτῳ θερμὴ, ἐν τούτοις δὲν κατέστησαν αὐτὸν ἱκανὸν διὰ τὴν κλῆσιν, δι' ἣν ἐξελέξατο αὐτὸν ὁ Κύριος. Τὸ μεγάλαυχον πνεῦμα ἔδει κατὰ πρῶτον νὰ ταπεινωθῇ, ἡ ἰσχυρογνώμων καρδία, ἥτις ἐστηρίζετο ἐπὶ τὰς πολλὰς καὶ ἰδίας αὐτῆς δυνάμεις, νὰ θραυσθῇ καὶ πεισθῇ περὶ τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς, ἡ ἄκαμπτος θέλησις ἔπρεπε νὰ ἐκμάθῃ ἵνα εὐπειθῶς προσέχῃ τὸν νοῦν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου, πρὶν ἢ πάντα ταῦτα τὰ ἐξαίρετα δῶρα καταστῶσιν χρησιμοποιήσιμα διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Τεσσαράκοντα ἔτη ἀρνείας καὶ ἀσκήσεως ἐν τῇ προσδοκίᾳ — χαλιναγώγησις καὶ σύντριψις τῆς ὁλονὲν διεγειρομένης ἀτομικότητος καὶ τραχεῖα σχολὴ τῆς ταπεινώσεως — ἦσαν ἀναγκαῖα ὅπως καταστήσωσι τὸν Μωϋσῆν ἥρωα τοῦ Θεοῦ καὶ ἑδραῖον στήριγμα τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοῦ ποιμενικοῦ βίου ὁ Μωϋσῆς ἐκαρπώθη σοφίαν διάφορον τῆς τῶν Αἰγυπτίων· ὑπὸ τὴν πίεσιν ἦχει ἡ πίστις αὐτοῦ, ἐνισχύετο δὲ καὶ προσεκολλᾶτο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐπαγγελίας. Εἰς τοιαύτην καρδίαν ἠδύνατο ὁ Κύριος νὰ ἐκχύσῃ τὴν ἁρμονίαν τῆς χάριτος αὐτοῦ. Νῦν δὲ, ὅτε ἠλευθερώθη παντὸς ἀντιθέου πυρὸς καὶ ἁμαρτωλοῦ αὐτοπεποιθήσεως προκηρύττεται αὐτῷ ἡ κραταιὰ κλῆσις τοῦ Κυρίου, ὅστις ἀποσπᾷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀφανείας καὶ καλεῖ αὐτὸν ἵνα προσέλθῃ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν καὶ λαλήσῃ περὶ τοῦ Ὑψίστου, ἐφ' ᾧ ἐπλάσθη ἡ φωνὴ τῶν πνευμάτων, καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ!

Ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ἐπιφαίνεται αὐτῷ ἐν «βάτῳ καιομένῳ πυρὶ ἀλλὰ μὴ κατακαιομένῳ« διότι αὐτὸς ὁ Κύριος ἦν ἐν αὐτῷ·—θαυμάσιον προφητικὸν γεγονός. Ὁ τεταλαιπωρημένος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς τῆς κακοπαθείας ἱστάμενος λαὸς δὲν πρέπει νὰ ἐξολοθρευθῇ, διότι ὁ Κύριος αὐτὸς οἰκήσει ἐν μέσῳ αὐτοῦ.—Ἐκ τῆς φλεγομένης βάτου λάμπει ἡ δόξα τοῦ Κυρίου, διὰ τῶν φλογῶν τῆς κακοπαθείας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀκτινοβολεῖ ἡ δόξα τῶν ἀποκαλύψεων Αὐτοῦ. Ὁ Ὢν ἐστι τὸ ἀξιοσημείωτον ὄνομα, ὅπερ ἀποκαλύπτεται τῷ Μωϋσῇ· καὶ πράγματι τοιαύτης ἀποκαλύψεως ἔχρῃζεν ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἡ ἀνδρικὴ δύναμις ἐθραύσθη, οὗ ἡ ζωηρότης τοῦ πνεύματος ἀπεμαράνθη, διὰ τὸ ἔργον, ὅπερ ἀπῄτει περίσσειαν θαυματουργοῦ δυνάμεως.

Διὰ θείας δυνάμεως ἐξωπλισμένος ὁ Μωϋσῆς γίνεται σωτὴρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ ὑπερνικᾷ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Φαραὼ, ἐξάγει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ λαμβάνει ὁλονὲν πεῖραν νέων, μειζόνων σημείων τῆς θαυμασίας χάριτος τοῦ Κυρίου. Πίστει διαιρεῖ διὰ τῆς ῥάβδου τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὥστε νὰ σταθῶσιν ἑκατέρωθεν ὡς τεῖχη καὶ ὁδηγεῖ τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 174—175 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

θαυμασίας σωτηρίας, ἥτις ἐδραιοῖ τὴν σχέσιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς κτήματος τούτου καὶ καθίσταται συγχρόνως ἀπεικόνισις τῆς μελλούσης λαμπρᾶς σωτηρίας.

Διὰ τοῦ Μωϋσέως ὁ Κύριος τίθησι τὴν βάσιν τοῦ θεοκρατικοῦ πολιτεύματος διδοὺς τὸν νόμον, ὅστις ἀποχωρίζει τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ διὰ παντὸς ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν καὶ προορίζει διὰ τὸν Κύριον. Ὁ νόμος οὗτος ἔμελλε νὰ ᾖ διὰ τὸν λαὸν κάτοπτρον τῆς δόξης καὶ ἁγιότητος, προστασία δὲ καὶ προπύργιον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς βασιλείας Αὐτοῦ, καὶ διηνεκὴς μαρτυρία κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ συγχρόνως παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου νῦν ἡ μετὰ τῶν πατέρων γενομένη διαθήκη ἀνανεοῦται δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔσται Θεὸς αὐτῶν καὶ οἰκήσει ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἔσονται αὐτῷ «βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον» (Ἔξοδ. 19, 6) Ὁ Μωϋσῆς γίνεται μεσίτης τῆς διαθήκης. Μόνος οὗτος ἁπαντᾷ ὡς τοιοῦτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης—ἀπεικόνισις τοῦ θείου Μεσίτου, οὗ ἐπ' οὐδενὸς προσώπου τῆς παλαιᾶς Διαθήκης τοσοῦτον λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς τυγχάνει διαπεχαραγμένη ὡς ἐν τῷ προσώπῳ τούτῳ. Ἡ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Μωϋσέως γενομένη διαθήκη εἶναι μεσάζουσά τις σχολή, ἥτις συνδέεται μὲν στενότατα μετὰ τῆς πρώτης διαθήκης, προπαρασκευάζει δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν.

Πρὸς τῷ νόμῳ ὁ λαὸς παραλαμβάνει ἐπὶ τοῦ Σινᾶ τὴν λατρείαν αὐτοῦ, τὴν ἱερὰν καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ νομοθεσίαν, ἥτις παρέχει αὐτῷ αὐτοτελῆ θέσιν ἀπέναντι τῶν ἐθνῶν. Ἡ Ἰσραηλιτικὴ λατρεία εἶναι θαυμάσιόν τι ὅλον, ὅπερ καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέρη εἶναι εἰκονικόν. Αἱ σκηνοπηγίαι, ἡ οἴκησις τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τῆς διαθήκης εἶναι ἀπεικόνισις τῆς αἰωνίου οἰκήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ τῆς ἐξαγνισθείσης καὶ πληρέστατα ἀξίας καταστάσης Ἐκκλησίας τῶν δικαίων. Τὰ ἀνυψούμενα ἅγια τῶν ἁγίων δεικνύουσι τὴν ποτε ἐπίβασιν ἀπὸ τῆς πίστεως εἰς τὴν θεωρίαν.

Πρὸ πάντων δὲ ὑψίστης εἰκονικῆς σημασίας τυγχάνει ἡ κιβωτὸς τοῦ μαρτυρίου, ἥτις περιλαμβάνει τὸ ἔγγραφον τῆς διαθήκης καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἴδιον λαὸν αὐτοῦ. Τὸ ἐπὶ τούτου στηριζόμενον ἱλαστήριον ἐπίθεμα καλύπτει τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐγκαλοῦντα νόμον. Τὸ ἐπίθεμα τοῦτο φέρει τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου καὶ καταλλάσσει τῷ αἵματι τῆς διαθήκης ραντιζόμενον, τὸν ἁμαρτωλὸν λαόν. Οὕτω δὲ ἀποτελεῖ καὶ ἀπεικόνισιν τοῦ Χριστοῦ παριστανομένου ἐν τῷ καταλλάττοντι θανάτῳ, ὅπερ εἰκονίζει προφητικῶς τὸ ἱλαστήριον ἐπίθεμα (Ρωμ. Γ' 25). Ἐν τῷ ἀρχιερεῖ παρίσταται ἐν τῇ δυνατῇ τελειότητι ἡ ἰδέα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ προσέγγισις αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον εἶναι ὁ τύπος τῆς ποτε θεωρίας· ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον καὶ τὸ σαρέστερον διατετυπωμένον μέρος τῆς λατρείας τῆς παλαιᾶς διαθήκης τυγχάνει ἡ θυσία, ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λίαν ἐνωρὶς γενομένη αὕτη διάταξις πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς βαθείας καὶ γενικῆς ἀνάγκης τοῦ ἐξαγνισθῆναι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ τοῦτο ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς καταλλαγῆς θυσίᾳ φθάνει εἰς τὸ ἀκρότατον αὐτοῦ σημεῖον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦναι αἰώνιον καὶ ἰσχῦον, ἀλλὰ μόνον ἡ σκιερὰ εἰκὼν τῆς ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπαγγελίας ὑποδεδηλωμένης αἰωνίας θυσίας, ὁ τύπος ταύτης — τῶν θυσιῶν καὶ ἱερέων σύναμα, ἀμφοτέρων ἐν τελείᾳ καθαρότητι «μιᾷ θυσίᾳ διὰ παντὸς ἐπιτελουμένῃ, ἥτις καθηγιάσθη καὶ ἀπειργάσατο αἰωνίαν καταλλαγήν».—

Ὁσάκις δὲ καὶ ὁ λαὸς—πιστὴ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας—ἐν τῇ ἐπάρσει, τῇ δυσπειθείᾳ καὶ τῇ ἀπιστίᾳ αὐτοῦ διαρρήγνυσι τὴν διαθήκην, ὁ Κύριος δείκνυται οὐχ ἧττον, καίτοι αὐστηρός ἐστι κριτής, χάριν τῆς ἐπαγγελίας Αὐτοῦ, ὁλονὲν καὶ ἐκ νέου ὁ πιστὸς καὶ μακρόθυμος Θεὸς τῆς διαθήκης, ὅστις ῥιζομένως ἀνέχεται τοὺς ἀδυνάτους, ἀνορθοῖ τοὺς πεπτωκότας καὶ διαβεβαιοῖ ἐκ νέου πάντοτε περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ εἰς τὴν διαθήκην. Προπορεύεται μετ' αὐτῶν κατὰ τὴν καυματώδη καὶ ἐπίπονον ἀνὰ τὴν ἔρημον πορείαν. Νεφέλη καὶ στύλη πυρὸς εἶσι τύποι τῆς παρουσίας τοῦ Ἰεχωβὰ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διατρέφει τοὺς λιμώττοντας δι' οὐρανίου ἄρτου καὶ ποτίζει δι' ἁιματικῆς καὶ ζωογόνου πηγῆς—ἀπεικονίσματα τοῦ μάννα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, δι' ὧν ὁ Χριστὸς ἐκτρέφει καὶ ποτίζει τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ γνωστοποιεῖ τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 1891—1892 ἄρχονται συμφώνως τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς τῇ 20ῇ τοῦ παρόντος μηνὸς Αὐγούστου, παραταθήσονται δὲ μέχρι τῆς 31ης τοῦ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἔναρξις τῶν μαθημάτων γενήσεται τῇ πρώτῃ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου.

Τῇ 1 Αὐγούστου 1891

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Διευθύνσεως.

Πληροφορῶ τὸν σεβαστὸν κληρον ὅτι ἐν τῷ ἀρτίως συστηθέντι ἐν Φαναρίῳ ὑπ' ἀριθ. 45 καταστήματί μου εὑρίσκονται ἐνδύματα ἀπὸ διάφορα ὑφάσματα, δηλ. ῥάσα, ἀντερία, κοντόρρασα, παντελόνια κληρικὰ, ἐπαρωκαλύμμαυχα, ὡς καὶ ἄμφια ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Πρὸς τούτοις δέχομαι καὶ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω κατασκευάζονται ἐν τῷ καταστήματί μου κομψῶς, στερεῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

(10) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 25.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

†Ὁ . . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσια.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ . . . Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΗΔΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΚΥΡΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ Ε'.

Τὴν νύκτα τῆς δευτέρας πρὸς τὴν τρίτην περὶ ὥραν 8 $^{3}/_{4}$ τουρκιστὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε' παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ Λιωνίου τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίου καὶ ἄκρου ἀρχιερέως Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ μετὰ ἐννεαήμερον νόσον χωρὶς κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν νὰ αἰσθανθῇ τὰς ὀδύνας τῆς φοβερᾶς ἀσθενείας ἥτις κατεπόνησε τὸ θνητὸν αὐτοῦ σαρκίον. Ὁ θάνατος τοῦ γεραροῦ πρωθιεράρχου καὶ προέδρου τῆς πρεσβυγενοῦς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως μεγάλως ἐλύπησε τὴν ἡμετέραν ἱεραρχίαν, ἀπολέσασαν ἐν τῷ προσώπῳ Διονυσίου τοῦ Ε' τὸν σεπτὸν αὐτῆς πρόεδρον, εἰς μέγα δὲ πένθος ἐβύθισε καὶ ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἀπολέσαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ Διονυσίου τοῦ Ε' τὸν γεραρὸν πρωθιεράρχην τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, τὸν σεπτὸν καὶ πολυσέβαστον ποιμένα, τὸν ἀρχαιοπρεπῆ ἱεράρχην, τὸν διάδοχον τῶν ἁγιωτάτων τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων Πατριαρχῶν ἀπὸ τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου καὶ ἐφεξῆς, τὸν ζηλωτὴν κυβερνήτην τοῦ τῆς Ἐκκλησίας σκάφους, ὅστις ἐν ἡμέραις πονηραῖς καὶ δυσχερέσιν, ἀνεδεί-

ραις, ἀνεδείχθη διὰ στάσεως νομοταγοῦς, εὐσταθοῦς καὶ πλήρους ἐλπίδος εἰς τὴν διέπουσαν τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν θεόσοφον πρόνοιαν, ὁ χρήσιμος ἐκεῖνος ἄρχων, ὃν ὁ Κύριος, ὁ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἔχων πᾶσαν ἐπὶ γῆς ἐξουσίαν, ἐγείρει ἐν καιρῷ πρὸς διάσωσιν τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν φοβερῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἑκάστοτε ἀπειλοῦσιν αὐτὴν καὶ πρὸς καθοδήγησιν αὐτῆς εἰς λιμένα εὔδιον καὶ γαλήνιον.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς τρίτης σύμπασα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἅπας ὁ εὐαγὴς κλῆρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως πενθίμως ἠχούντων τῶν κωδώνων τῶν ἱερῶν ναῶν ἀθρόος ἔσπευσε περὶ τὸ σεπτὸν σκῆνος τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου, τὸ δὲ ὀρθόδοξον πλήρωμα, ἡγουμένων τῶν μεγατίμων λογάδων τοῦ ἡμετέρου Γένους, πρόθυμον καὶ ἐν μεγίστῃ κατανύξει ψυχῆς καὶ καρδίας προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὅπως τὸ ὕστατον ἀσπασθῇ τὴν ἱερὰν καὶ σεπτὴν δεξιὰν τοῦ γεραροῦ αὐτοῦ Πατριάρχου.

Τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κατὰ τὴν κρατοῦσαν τάξιν ταριχευθὲν μερικῶς ἐτέθη ἐπὶ θρόνου περιβεβλημένου ἅπασαν τὴν πατριαρχικὴν στολὴν καὶ περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν τουρκιστὶ τῆς τρίτης, προηγουμένων τῶν πατριαρχικῶν ἐφημερίων καὶ ἱεροψαλτῶν, ἀκολουθούντων δὲ τῶν σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων καὶ πάσης τῆς πατριαρχικῆς ὑπαλληλίας μετηνέχθη ἐντὸς τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ ἐτέθη ἐπὶ τῶν πρώτων βαθμίδων τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πρὸς χειρασπασμὸν τῶν εὐλαβῶς προσερχομένων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Πατριαρχικοὶ δὲ ἐφημέριοι ἐξηκολούθουν ἀναγινώσκοντες ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐκ τοῦ ψαλτηρίου τοὺς τοῦ προρητάνακτος ψαλμοὺς ὡς καὶ τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον.

Τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα συνελθόντα ἐν μεγάλῃ κατανύξει ψυχῆς καὶ συνοχῇ καρδίας συνέταξαν τὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου νεκρώσιμον ἀγγελτήριον ἔχον ὧδε:

«Γνωστοποιεῖται τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ὅτι ὁ Παναγιώτατος καὶ Σεβασμιώτατος Πατριάρχης

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ὁ Ε΄

ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ.

Τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον κατετέθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ γενήσεται τῇ προσεχεῖ Πέμπτῃ, ὥρᾳ 5 τουρκιστί».

Εἶτα δὲ ὠνόμασαν Ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Δέρκων κ. Καλλινίκου, Δράμας κ. Γερμανοῦ, Σηλυβρίας κ. Γερμανοῦ, τῶν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου ἐξοχωτάτων Δ. ἐφένδη Γενίδουνια, Ν. Ψυχάρη βέη χαρτοφύλακος τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐγενεστάτου κ. Γρ. Γαροφαλίδου, εἰς ἣν ἀνετέθη ὁ καταρτισμὸς τοῦ προγράμματος τῆς κηδείας. Τὸ λυπηρὸν γεγονὸς τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου ἀνεκοινώθη τῇ σεβαστῇ αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει δι' ἐπιτροπῆς διορισθείσης ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων καὶ ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου Δημητράκη ἐφένδη Γενίδουνια, συνοδευομένης δὲ ὑπὸ τοῦ Καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων ἐνδοξοτάτου Ἀντωνίου ἐφένδη Οἰκιάδου, ἐγνωστοποιήθη δὲ εἴς τε τοὺς ἐνταῦθα πνευματικοὺς τῶν ξένων θρησκευμάτων ἀρχηγοὺς καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ξένων δυνάμεων, προσκληθέντας ἵνα παραστῶσι μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῶν οἰκείων πρεσβειῶν. Ἐπίσης προσεκλήθησαν ἵνα παραστῶσιν οἵ τε ἀνώτεροι ἐκκλησιαστικοὶ ὀρθρικάλοι, ὁ ἄρχων μέγας Λογοθέτης καὶ ὁ ἄρχων μέγας Ῥήτωρ καὶ οἱ ἀνώτεροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι χριστιανοί. Προσκλητήρια ἐπίσης ἐστάλησαν πρὸς τὸ ἐνταῦθα ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον καὶ πρὸς πάσας τὰς συντεχνίας τῆ Κωνσταντινουπόλεως. Τελετάρχαι δ' ἐπὶ τῆς κηδείας διωρίσθησαν οἱ ἀξιότιμοι κ.κ. Λ. Ζαρίφης, Π. Στεφάνοβικ, Ι. Βάλσαμος, Δ. Εὐγενίδης, Σ. Κέπετζης, Α. Μάγκος, Α. Ράλλης, Κ. Ράλλης, Ι. Λομβάρδος καὶ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων Σ. Παπαδάκης, Ι. Τανταλίδης, Ν. Νικολαΐδης καὶ Α. Μαυράκης. Διωρίσθη ὡσαύτως ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Σηλυβρίας κ. Γερμανοῦ, τοῦ πανοσιολογιωτάτου μεγάλου πρωτοσυγκέλλου κ. Κωνσταντίου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου κ. Σ. Παπαδάκη ὅπως ἐπιστατήσῃ ἐπὶ τῶν δαπανῶν τῆς κηδείας. Ἡ ἐπὶ τῆς κηδείας ἐπιτροπὴ συνελθοῦσα τήν τε ἑσπέραν τῆς τρίτης καὶ τὴν πρωΐαν τῆς τετάρτης ἐξεπόνησε τὸ παρὰ πόδας πρόγραμμα, καθ' ὃ ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, οἱ δὲ ταχθέντες τελετάρχαι συνεδριάσαντες τὴν πρωΐαν τῆς τετάρτης ἐσκέψαντο περὶ πάντων τῶν ληπτέων μέτρων, ὅπως ὅσον οἷόν τε διατηρηθῇ ἡ τάξις καὶ εὐπρέπεια κατὰ τὴν κηδείαν.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΗΣ ΚΗΔΕΙΑΣ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ Ε΄.

Ἐγκριθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς κηδείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῇ Πέμπτῃ, 15 Αὐγούστου, ὥρᾳ 5 τουρκιστὶ, ἀκολουθήσει ἡ ἑπομένη τάξις κατὰ τὴν ἐκφοράν.

Α΄. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν θέλου-

σι κατέλθει οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς,ὁ λοιπὸς κλῆρος, καθὼς καὶ τὰ κατωτέρω ὁριζόμενα ἐπίσημα πρόσωπα εἰς τὸν ναὸν καὶ θέλουσι καταλάβει τὰς οἰκείας θέσεις ὁδηγούμενα ὑπὸ τῶν τελεταρχῶν.

Β'. Μετὰ τὸ πέρας τῆς νεκρωσίμου ἱερᾶς ἀκολουθίας ἡ ἐκφορὰ γενήσεται κατὰ τὴν ἑπομένην τάξιν :

Γ'. Κλητῆρες δημαρχιακοὶ καὶ χωροφύλακες.

Δ'. Ὁ Μ. Ἐκκλησιάρχης φέρων τὸ χαζράνιον, ἑκατέρωθεν δ' αὐτοῦ παραπορεύονται δύο φέροντες ὁ μὲν δοχεῖον οἴνου, ὁ δὲ δισκάριον διπύρων.

Ε'. Οἱ διάκονοι, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἁγίου Τάφου, τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ μητροπολῖται διηρημένοι εἰς ἕξ τάγματα,διακοπτόμενα ὑπὸ σειρᾶς ἑξαπτερύγων. Ἐν τῷ τελευταίῳ τάγματι τῷ πρὸς τὸ φέρετρον ἕπονται οἱ σεβάσμιοι ἅγιοι Συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ προεδρεύοντος ἁγίου Ἡρακλείας καὶ οἱ ἄρχοντες Μ. Λογοθέτης καὶ Μ. Ῥήτωρ.

Ϛ'. Οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κκ. Δημητράκης ἐφένδης Γενίδουνιας, Νικόλαος Ψυχάρης βέης καὶ Γρ. Γαροφαλίδης, φέροντες ἐπὶ προσκεφαλαίων τὰ παράσημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ζ'. Ὁ φέρων τὸ διβάμβουλον ἄρχων Πριμηκήριος.

Η'. Τὸ φέρετρον κρατούμενον ὑπὸ τεσσάρων καὶ εἴκοσιν ἱερέων, βασταζόντων αὐτὸ ἐκ περιτροπῆς. Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ δώδεκα ἱεροδιάκονοι ἀνὰ ἕξ ἑκατέρωθεν φέροντες δικηροτρίκηρα καὶ θυμιατά. Ὅλη δ' αὕτη ἡ συνοδεία τοῦ φερέτρου περικλείεται ὑπὸ ζώνης πατριαρχικῶν κλητήρων καὶ στρατιωτῶν.

Θ'. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων θρησκευμάτων.

Ι'. Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ καὶ τοῦ Διαγγελέως τῶν Πατριαρχείων.

ΙΑ'. Οἱ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Κρατῶν.

ΙΒ'. Οἱ ἐκκλησιαστικοί, στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ βαθμοῦχοι.

ΙΓ'. Τὰ μέλη τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου.

ΙΔ' Οἱ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων.

ΙΕ'. Τὸ ἐμπορικὸν Σῶμα.

ΙϚ'. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συντεχνιῶν.

ΙΖ'. Πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἀπὸ τῆς πύλης τῶν Πατριαρχείων μέχρι Τζιβαλίου παραταχθήσεται ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ στρατιωτικὴ ζώνη καὶ ἀπόσπασμα ἱππικοῦ.

ΙΗ'. Ἡ ἐκφορὰ ἀκολουθήσει μέχρι τῆς συνοικίας Τζιβαλίου, ἐκεῖθεν δὲ μετενεχθήσεται ὁ νεκρὸς δι' ἁμαξῶν,συνοδευόμενος ὑφ'ἑνὸς μητροπολίτου καὶ δύο ἐπισκόπων, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Βαλουκλῆ), ὅπου κατατεθήσεται μέχρι τῆς ἐπαύριον παρασκευῆς, καθ' ἣν, μετὰ ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν, γενήσεται ὁ ἐνταφιασμός.

ΙΘ'. Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Προγράμματος ἐνεκρίθησαν τελετάρχαι οἱ εὐγενέστατοι κύριοι Α. Ζαρίφης, Π. Στεφάνοβικ, Σ. Κέπετζης, Δ. Εὐγενίδης, Ι. Βάλσαμος, Α. Σ. Ράλλης, Α. Μάγκος, Ι. Λομβάρδος, Κ. Ράλλης καὶ οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι Σ. Παπαδάκης, Ι. Δ. Τανταλίδης, Ν. Νικολαΐδης καὶ Α. Μαυράκης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 14 αὐγούστου 1891.

Ἡ Ἐπιτροπή

† **Ο ΔΕΡΚΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ**
† **Ο ΔΡΑΜΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ**
† **Ο ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ**
ΔΗΜ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ
Ν. ΨΥΧΑΡΗΣ
ΓΡ. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ

Ἀφοῦ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ναὸν καθόδου τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου ἀναρίθμητον πλῆθος λαοῦ πάσης τάξεως, μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ τῶν ἀλλογλώσσων καὶ ἀλλογενῶν, κατέκλυζεν ἀπὸ πρωΐας μέχρι βαθυτάτης νυκτὸς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως καὶ ἄκρας εὐλαβείας κατασπαζόμενον τὴν ἱερὰν δεξιὰν τοῦ τεθνεῶτος Πατριάρχου, ἀφοῦ τὴν Τρίτην περὶ τὴν ἑσπέραν ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης τῆς ἐνταῦθα Ρωσσικῆς Πρεσβείας προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετὰ τοῦ ἱερατείου τοῦ ναοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ χοροῦ κατῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν καὶ κατανυκτικώτατα ἔψαλε τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, παρόντων πλείστων ὅσων ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ πολλοῦ λαοῦ, ἀφοῦ τὴν πρωΐαν τῆς προχθὲς τετάρτης ἐτελέσθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἀρχιερατικὴ λειτουργία ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, λειτουργοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας καὶ συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν σεβ. ἁγίων Συνοδικῶν Βερροίας Προκοπίου καὶ Δράμας Γερμανοῦ,τὴν χθὲς Πέμπτην κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὁρισθεῖσαν ἀκριβῶς ὥραν ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ καὶ ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς κηδείας προεξάρχοντος τοῦ σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ μετὰ πάσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐνταῦθα ἐνδημούντων μητροπολιτῶν Πελαγωνείας Ἀλεξάνδρου, Ξάν-

θης Ἰωακείμ, Σκοπείων Μεθοδίου καὶ Σισανίου Ἀθανασίου, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μελιτουπόλεως Εὐγενίου, Λευκης Λεοντίου, Εὐδοξιάδος Γερασίμου καὶ Σταυρουπόλεως Γενναδίου, τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῦ ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου, τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου, Ἀρσενίου Ἀγγελίδου ἐπιτρόπου γενικοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου ἐν Ρωσσίᾳ, Σεραφεὶμ Σκαρούλη ἐπιτρόπου τοῦ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικοῦ Μετοχίου, Ἀρσενίου, ἀρχιμ. τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας, Χρυσάνθου ἐπιτρόπου τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ παντὸς τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως πρεσβυτερίου μετὰ τῶν διακόνων καὶ τῶν ἐξαπτερύγων ἑκάστης ἐκκλησίας. Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ ἄμβωνος ἀπήγγειλεν ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Κ. Ἀλεξανδρίδης. Παρῆσαν δὲ ἐν τῇ ἐπιβλητικωτάτῃ ταύτῃ τελετῇ ἐκ μέρους μὲν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου ἡ Α. Ἐξ. Σ. Μαυρογένης πασᾶς, ἀρχίατρος τῶν ἀνακτόρων, ὁ Ἐξ. Ἰβραὴμ βέης, εἰσηγητὴς τῶν πρέσβεων, ὁ ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν Αὐτῆς Σεφὴκ βέης, ὅστις καὶ συνώδευσε τὴν κηδείαν μέχρι Βαλουκλίου. Ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἡ Α. Ἐξ. ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Ἀρτὶν πασσᾶς Δαδιάν, ὅστις καὶ διὰ προσλαλιᾶς πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἡρακλείας ἐξέφρασε τὴν λύπην τῆς σεβ. αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, ἐκ μέρους δὲ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὁ τμηματάρχης τῶν Θρησκευτικῶν Ἐξ. Ζιδὲρ βέης μετὰ τοῦ Α΄ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου. Πρὸς τούτοις δὲ ἡ Α. Ἐξ. ὁ Νομάρχης τῆς Πρωτευούσης Ριδβὰν πασσᾶς, ὁ πρόεδρος τοῦ δευτέρου Τμήματος τῆς Δημαρχίας Μουσταφᾶ βέης καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δημαρχιακοῦ Συμβουλίου Χαλὴλ ἐφένδης. Ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ξένων θρησκευμάτων δύο ἐπίσκοποι τοῦ ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Περσίας καὶ Ἰνδιῶν Γρηγόριος, ὁ ἐπίσκοπος Μούς Γρηγόριος, ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριαρχείου Κιβόρκ, ὁ πρωθιερεὺς τῆς ἐν Πέραν Ἀρμενικῆς ἐκκλησίας, τρία λαϊκὰ μέλη τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου μετὰ τοῦ Καποῦ κεχαγιᾶ τοῦ Πατριαρχείου, ὡσαύτως δὲ ἐκ μέρους τοῦ Ἀρχιραββίνου ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ὁ ἀντιπρόεδρος, δύο μέλη αὐτοῦ καὶ ὁ Καποῦ κεχαγιᾶς μετὰ τοῦ Γραμματέως. Ἐκ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἐν στολῇ οἱ ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ, τῆς Ρωσσίας, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Α΄ διερμηνέως Ἐξ. Ἰ. Ἰβάνωφ, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν Ἐξ. Δεμιργιὸφ καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Πρεσβείας Σμυρνώφ, τῆς Ἑλλάδος μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ τῆς Πρεσβείας καὶ τοῦ Προξενείου, ἤτοι τῶν κκ. Ζαλοκώστα Α΄ Γραμματέως, Α. Ρωμάνου Β΄ Γραμματέως, Πρετζιόζη Α΄ Διερμηνέως, Ἀλεξ. Ναοὺμ Β΄ Διερμηνέως, τοῦ Γενικοῦ Προξένου κ. Ε. Μαυρομμάτη, τοῦ ὑποπροξένου κ. Ἰ. Γιαννοπούλου, τοῦ κ. Φακάρου Α΄ Διερμηνέως τοῦ Προξενείου καὶ Κυπραίου Β΄ Διερμηνέως, τῆς Σερβίας μετὰ τῶν γραμματέων καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου, ὁ Α΄ Γραμματεὺς τῆς Ρουμουνικῆς Πρεσβείας μετὰ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Πρεσβευτοῦ καὶ ὁ διπλωματικὸς Πράκτωρ τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Πρεσβειῶν παρῆσαν ὁ Α΄ Διερμηνεὺς τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, ὁ Α΄ Διερμηνεὺς τῆς Γαλλικῆς, ὁ Β΄ Διερμηνεὺς τῆς Αὐστριακῆς, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἀμερικανικῆς μετὰ τοῦ Α΄ Διερμηνέως, δύο γραμματεῖς τῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας, εἷς Γραμματεὺς τῆς Ἰταλικῆς, ὁ Α΄ Διερμηνεὺς μεθ' ἑνὸς Γραμματέως τῆς Σουηδικῆς, ὁ Α΄ Διερμηνεὺς τῆς Ὁλλανδικῆς, δύο Γραμματεῖς ἐκ τῶν ἀνωτέρων τῆς Περσικῆς Πρεσβείας, ὁ Α΄ Γραμματεὺς τῆς Ἱσπανικῆς καὶ ὁ Α΄ τῆς Βελγικῆς. Ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁρκικιάλων αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σ. Ἀριστάρχης βέης καὶ ὁ ἄρχων Μ. Ρήτωρ Κ. Καλλιάδης βέης, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, ἐκ τῶν βαθμούχων πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν οἱ Ἐξοχώτατοι Κωστάκης Ἀδοσίδης πασσᾶς, Κ. Ἀνθόπουλος πασσᾶς, Ἀλ. Κωνσταντινίδης πασσᾶς, Δημητράκης ἐφένδης Γενίδουνιας, Κ. Καραθεοδωρῆς ἐφένδης, Ν. Ψυχάρης βέης, Δ. Πασπαλῆς ἐφένδης, Α. Κοτσώνης ἐφένδης, Α. Κουμπάρης ἐφένδης, Ἰω. Ἀριστοκλῆς ἐφένδης, Ἰω. Βυθινὸς ἐφένδης, Ἀλ. Παντζίρης βέης, Ἀβρ. Βαπορίδης ἐφένδης, οἱ πλείους ἐν μεγάλῃ στολῇ. Μέγα πλῆθος ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ τραπεζιτικοῦ σώματος, ἐν οἷς διεκρίνοντο οἱ εὐγενέστατοι κ. κ. Π. Στεφάνοβικ, Λ. Ζαρίφης, Ταμβάκος, Δ. Ἰ. Σισμάνογλους, Ἰ. Βάλσαμος. Δ. Εὐγενίδης, Α. Ράλλης, Κ. Ράλλης, Κ. Πετρίδης, Α. Τελλόγλου καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὁ Σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Καθηγητῶν, ὁ Σχολάρχης τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑλληνοεμπορικῆς Σχολῆς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λυκείου Χρ. Χατζηχρήστου μετὰ διδασκάλων καὶ καθηγητῶν. Τὸ προεδρεῖον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ ἀντιπρόσωποι διαφόρων ἄλλων φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δημοσιογραφίας, ἅπασα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συντεχνιῶν καὶ μέγα πλῆθος λαοῦ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας. Τὰ παράσημα τοῦ

ἀποβιώσαντος Πατριάρχου, ἤτοι τὸ Ὀσμανιὲ Α΄ τάξεως, τὸ Μετζιτιὲ Α΄ τάξεως καὶ ὁ ἑλληνικὸς Σταυρὸς ἐφέροντο ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὁριζομένων τριῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου ἤτοι τῶν ἐξοχωτάτων Δημητράκη ἐφένδη Γενίδουνια, Ν. Ψυχάρη βέη καὶ τοῦ εὐγενεστάτου κ. Γρ. Γαροφαλίδου. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἐξελθοῦσα τῶν Πατριαρχείων κατῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Φαναρίου, ἣν ἠκολούθησε μέχρι Τζιβαλίου, στᾶσα ὀλίγον κατωτέρω τῆς οἰκίας τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Ἀδοσίδου πασσᾶ, ἔνθα τεθέντος τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ ἐφ' ἁμάξης, ἡ πομπὴ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ Βαλουκλίον ἄγουσαν, ἡγουμένου τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Προικοννήσου κ. Νικοδήμου μετὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μελιτουπόλεως Εὐγενίου, καὶ Ἀργυρουπόλεως Χαρίτωνος, ἑπομένων δὲ πολλῶν ἁμαξῶν, ἐν αἷς ἠκολούθουν ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος Σεφὴκ βέης, ὁ Μέγας Ῥήτωρ Κ. Καλλιάδης βέης, ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος, ὁ Μέγας ἀρχιδιάκονος, ἅπασα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἀφίκετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ., ἔνθα μετὰ τὸ νενομισμένον Τρισάγιον κατετέθη τὸ γεηρὸν σκῆνος τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, παρόντος καὶ αὖθις ἀπείρου πλήθους λαοῦ, εὐλαβῶς ἀσπαζομένου τὸ ὕστατον τὴν δεξιὰν αὐτοῦ παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἀοιδίμων προκατόχων αὐτοῦ.

Ἅπασα ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἀπὸ Φαναρίου μέχρι Τζιβαλίου ἐβάδιζεν ἐντὸς ζώνης ἀποτελουμένης ὑπὸ μεγάλου ἀριθμοῦ δημαρχιακῶν καὶ ἀστυνομικῶν κλητήρων καὶ ἰσχυροῦ ἀποσπάσματος στρατιωτικοῦ πεζῶν καὶ ἱππέων μετὰ μουσικῆς. Μολονότι δὲ τὸ συρρεῦσαν πλῆθος ἦτο ἄπειρον, ἡ ζώνη εὐτυχῶς δὲν διεσπάσθη ἡ δὲ πομπὴ ἀνενοχλήτως ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ μέχρι σχεδὸν Τζιβαλίου. Καὶ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ δὲ ναῷ χάρις εἰς τὰ ὑπὸ τῶν εὐγενεστάτων κυρίων τελεταρχῶν ληφθέντα μέτρα πληρεστάτη διετηρήθη τάξις, τοῦ προγράμματος τῆς κηδείας ἀνελλιπῶς καὶ κατὰ γράμμα ἐφαρμοσθέντος.

Καὶ ἤδη Διονύσιος ὁ Ε΄ τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν τῆς πίστεως ἀγωνισάμενος, τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας τετέλεκὼς, τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον ἀμόλυντον καὶ ἀκήρατον τετηρηκὼς καὶ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν πατρώων θεσμίων ὡς ἀληθὴς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ φερενίκως πονήσας ἀνεπαύθη ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Κυρίου καὶ προσετέθη εἰς τοὺς πατέρας αὐτοῦ. Εἴθε ὁ οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας νυμφίος, ὁ εἰπὼν «ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθῆσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου» ἀποδώσοι αὐτῷ τὸ τῆς δικαιοσύνης στέφανον, ὃν ἐπηγγείλατο πᾶσιν τοῖς ἀγαπῶσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ χρησίμως καὶ τελεσφόρως διακονοῦσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀσθενείας τοῦ σεπτοῦ πρωθιεράρχου μέχρι τῶν ὑστάτων αὐτοῦ στιγμῶν ἡ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικὴ ρωσσικὴ πρεσβεία οὐκ ἐπαύσατο διαπυνθανομένη διὰ τῶν διερμηνέων αὐτῆς ἐξοχωτάτου Ι. Ἰβάνωφ καὶ τοῦ κ. Βαμβάκη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγιείας αὐτοῦ· καὶ τὴν ἡμέραν δὲ τοῦ θανάτου προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκ μέρους τῆς Α. Ε. τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας κ. Νελίδωφ ὁ ἐκ τῶν διερμηνέων κ. Βαμβάκης ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν θλῖψιν τῆς Α. Ε. ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Αὐθημερὸν προσῆλθον ὡσαύτως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδᾶτος συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν γραμματέων τῆς πρεσβείας κκ. Εὐγενίου Ζαλοκώστα καὶ Ἄθω Ρωμάνου καὶ ὁ τῆς Σερβίας Στ. Νοβάκοβιτς μετὰ τοῦ Α΄ γραμματέως, οἵτινες μετὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν βαθέων συλλυπητηρίων αὐτῶν κατελθόντες εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν ἠσπάσαντο μετ' εὐλαβείας τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἐπίσης τηλεγραφικῶς ἐδήλωσε τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ καὶ ὁ βαρόνος δὲ Κάλλ, ἐπιτετραμμένος τῆς Αὐστριακῆς πρεσβείας. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐπεσκέψαντο τὰ Πατριαρχεῖα οἱ πρωτοσύγκελλοι τῶν Πατριαρχείων ἀρμενικοῦ καὶ ἀρμενοκαθολικοῦ καὶ ὁ τοῦ πατριάρχου τῶν Σύρων, ἔτι δὲ καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Β΄ δημαρχιακοῦ τμήματος Μουσταφᾶ βέης.

—Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ Θρόνου Κωνσταντῖνος ἀπηύθυνε τηλεγράφημα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκφράζων τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ γεραροῦ πρωθιεράρχου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὃν διέκρινον τοσαῦται ἕξοχοι χριστιανικαὶ ἀρεταί. Ἡ Ἱ. Σύνοδος εἰς ἀπάντησιν ἐξέφρασε τῇ Α. Β. Ὑψηλότητι τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην.

—Ἐπίσης συλλυπητήρια τηλεγραφήματα ἀπέστειλαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Γεράσιμος.

—*Ἐκλογὴ Σεβ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου.*— Συνελθόντων σήμερον τῶν δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων ὅπως κατὰ τοὺς ἐν ἰσχύϊ Γενικοὺς Κανονισμοὺς προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ τοῦ χηρεύοντος Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐξελέγη παμψηφεὶ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ ἐκ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος.

Τὸν διορισμὸν τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ τὰ δύο Σώματα σήμερον ἐγνωστοποίησαν τῇ σεβαστῇ αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει διὰ πρακτικοῦ (Μαζβατᾶ), μετὰ δὲ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀποστολὴν τοῦ εἰθισμένου ὑψηλοῦ Διατάγματος (Βουγιουρουλτίου) ἄρξεται ἡ τακτικὴ λειτουργία τῶν Πατριαρχείων καὶ ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου.

—Ἐν τῇ συνεδριάσει τῶν δύο Σωμάτων τῆς σήμερον ἀπεφασίσθη ἵνα συνταχθῇ μαζβατᾶς δι' οὗ νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἄνακτος ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἡ ἄπειρος καὶ ἐνθερμοτάτη εὐγνωμοσύνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπὶ ταῖς περιρανεστάταις καὶ ὅλως ἐκτάκτοις τιμαῖς, ἃς ὁ λαοφίλητος ἡμῶν Ἄναξ ηὐδόκησεν, ἐν τῇ ὑψίστῃ αὐτοκρατορικῇ αὐτοῦ εὐμενείᾳ, νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ σεπτοῦ αὐτῶν πρωθιεράρχου. Συνάμα διωρίσθη καὶ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου Δημητράκη ἐρένδη Γενίδουνια, ὅπως ἐγχειρίσῃ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος μαζβατᾶν τῇ Α. Ἐξοχ. τῷ ὑπουργῷ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ριζᾷ πασᾷ ὑποβάλλουλουσα ἅμα αὐτῷ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ εὐμενείᾳ ἣν ἐπεδείξατο πρὸς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα ἥ τε Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις καὶ ἡ Α. Ἐξοχότης. Τῇ αὐτῇ Ἐπιτροπῇ ἀνετέθη ὅπως μεταβᾶσα πρὸς πάντας τοὺς τιμήσαντας τὴν κηδείαν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, πρεσβευτὰς, ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ σορολογιώτατον ἀρχιραβδίνον ἐκφράσῃ αὐτοῖς τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, τῷ δὲ πανοσιολογιωτάτῳ μεγάλῳ πρωτοσυγκέλλῳ κ. Κωνσταντίνῳ ἐδόθη ἐντολὴ ἵνα μεταβὰς ἐκφράσῃ τὰς δεούσας εὐχαριστίας τοῖς δι' ἀντιπροσώπων τιμήσασι τὴν κηδείαν.

—*Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν δαπανῶν τῶν Πατριαρχείων*—Τῆς δαπάνης πρὸς συντήρησιν τῶν Πατριαρχείων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τοποτηρητείας οὔσης εἰς βάρος τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου, τὰ δύο Σώματα ἐξελέξαντο ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος δαπάνης ἀπαρτιζομένην ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σηλυβρίας κ. Γερμανοῦ, τοῦ ἐξοχ. Ν. Ψυχάρη βέη καὶ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Κωνσταντίου.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου τοῦ Ε' τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα ὥρισαν ὀκταήμερον πένθος ἀπὸ χθὲς μέχρι τῆς προσεχοῦς Πέμπτης 22 φθίοντος, καθ' ὃ θέλει διακοπῇ πᾶσα ἐργασία τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Γραφείων.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ Ε'

ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ

ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου

κ. Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

Ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν. (Β' Βασιλ. 34, 38).

Ἄγγελμα θλιβερόν, σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι καὶ λοιπὴ πενθηρὸς ὁμήγυρις, ἄγγελμα θλιβερὸν ἀπὸ τῆς προπαρελθούσης κυριακῆς ἀνὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν ἐξαπίνης διαδοθὲν καὶ ὥσπερ βροντὴ πυρρόρους πολλοὺς ὁρίζοντας διαδραμόν, ἐξήγγελλεν εἰς πάντα τὸν ὀρθόδοξον λαὸν ὅτι ὁ τῆς ὀρθοδοξίας πρωθιεράρχης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης *Διονύσιος ὁ Ε'*, ὑπὸ δεινοτάτης προσβληθεὶς νόσου, γοργῷ τῷ ποδὶ σπεύδει εἰς τὸ τελευταῖον αὐτοῦ κατάντημα· ἡ δυσηχος αὖτη καὶ ἀπαισία φωνὴ πολλὴν ἐπέχεε τὴν θλῖψιν καὶ τὴν κατήφειαν εἰς πάντα τὰ πιστὰ καὶ εὐσεβῆ τῆς ὀρθοδοξίας τέκνα καὶ εἰς βαθὺ πένθος κατεβύθισεν ἅπαν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα. Μόλις δὲ ἐννέα παρῆλθον ἡμέραι καὶ ὁ σεπτὸς ἀσθενὴς, ὑπὸ τοῦ καμάτου τῶν ἀγώνων καμπτόμενος καὶ γόνυ κεκμηκὸς κλίνων ἐν σχήματι ταπεινώσεως, ὁ πολύαθλος, μεταβαίνει εἰς τὴν ἀνώδυνον ζωήν, συνέκδημον ἔχων τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν ἔχοντα ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου. Καὶ ἰδοὺ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σκῆνος, πᾶσαν τὴν πατριαρχικὴν εὐπρέπειαν περιβεβλημένον καὶ ἐν μέσῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας προκείμενον, συγκαλεῖται πάντα τὸν εὐλογημένον τοῦ Κυρίου λαόν, τὰ ἔνθερμα τῆς εὐσεβείας τέκνα, ἅτινα, κενώσαντα σήμερον καὶ οἰκίας καὶ ἀγορὰς καὶ προάστεια καὶ πᾶσαν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων ἐσχατιάν, προσέρχονται περὶ τὸ αἰδέσιμον αὐτοῦ σκῆνος καὶ κατασπαζόμενα τὴν ἱερὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπισπένδουσι φιλόστοργα δάκρυα εὐλαβοῦς συντριβῆς καὶ κατανύξεως.

Ἀλλ' ἵνα ἀναμετρήσωμεν τὸ μέγεθος τῆς πληξάσης τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἡμῶν δεινῆς συμφορᾶς, δεῦτε εὐλαβῶς προσπελάσαντες πρὸς τὸ ἱερὸν σκῆνος τοῦ σεπτοῦ τούτου νεκροῦ, κατὰ ταύτην τῆς εἰλικρινοῦς παρρησίας τὴν ὥραν, ἴδωμεν ὁποῖός τις ἀνεδείχθη καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν μακρὸν καὶ πολυκύμαντον βίον ὁ ἀοίδιμος ἐν πατριάρχαις Διονύσιος ὁ Ε', ὅπως ἐντεῦθεν καταμάθωμεν καὶ τὴν διακατέχουσαν πάντα τὸν εὐαγῆ τοῦ Κυρίου κλῆρόν τε καὶ λαὸν βαθυτάτην κατήφειαν καὶ ἐγκάρδιον θλῖψιν, δι' ἣν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἁγυιῶν καὶ τῶν προπυλαίων τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου πυκνούμενος, μεγαλύνει τὴν θλιβερὰν ταύτην τῆς Ὀρθοδοξίας πομπὴν καὶ περὶ τὴν σεμνὴν

ταύτην καὶ διάχρυσον ἱστάμενος λάρνακα, ἀπεκδέχεται δακρυχέων τὴν ὑστάτην τοῦ σεπτοῦ καὶ φιλοστόργου πατρὸς εὐλογίαν καὶ περιτράνως διακηρύττει ὅτι «ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ».

Ἀλλ' ὦ μακαρία ψυχὴ τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Πατρὸς καὶ Δεσπότου ἡ καὶ νῦν ἀοράτως περὶ τὸ σεπτόν σου καὶ γεηρὸν σκήνωμα περιϊπταμένη, σύγγνωθί μοι, ἐὰν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν δυνάμεών μου καὶ ἐν τῇ συνεχούσῃ με βαθυτάτῃ θλίψει δὲν δυνηθῶ ἐπαξίως καθυπουργῆσαι τῇ ἀνατεθείσῃ με πικρᾷ ταύτῃ διακονίᾳ καὶ προσηκόντως ἐξυμνῆσαι τὰς ἀρετάς Σου καὶ τὴν ὑψηλὴν ἐν κόσμῳ ταπείνωσιν, δι' ἃς «ἀπόκειταί Σοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει Σοι Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος Κριτής».

Γνωσταί εἰσι, σεβασμία καὶ εὐσεβὴς τῶν ἐκκλησιαζομένων ὁμήγυρις, αἱ πανταχόθεν τὸ σκάφος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσβάλλουσαι ποικίλαι καὶ πολλαπλαὶ τρικυμίαι, ἀλλ' ἐπίσης γνωστή ἐστι καὶ ἐμφανεστάτη εἰς τὰ εὐσεβῆ τῆς Ὀρθοδοξίας τέκνα καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, ὅστις τὸ πανάγιον αὐτοῦ αἷμα ἐξέχεε καὶ ἐπὶ στερροτάτων θεμελίων ταύτην ἐθεμελίωσεν· ἀστραπταὶ καὶ βρονταί, σκηπτοὶ καὶ καταιγίδες καὶ πᾶσα στοιχείων σύγκρουσις, βρέμουσι πολλάκις μετὰ πατάγου καὶ θορύβων ἀπειλητικῶν ἐπὶ τοῦ στερεώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ εἰπὼν καὶ «πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» ἐξαποστέλλει εἰς τὸν ὁρίζοντα αὐτῆς φαεινότατον Ἥλιον τὸ σκότος καὶ τὸν γνόφον διαλύοντα, τὴν δὲ γαλήνην ἐπανάγοντα καὶ τὰ πάντα ζωογονοῦντα. Οὕτως ὁ θεῖος τῆς Ἐκκλησίας δομήτωρ καὶ ἱδρυτὴς μακρόθεν τίθησι τῶν θείων αὐτοῦ βουλευμάτων τὰς ἀφορμὰς καὶ ἐγείρει τοὺς χρησίμους ἐν καιρῷ πρὸς ἀληθῆ τῶν συμφερόντων τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἐξυπηρέτησιν, οἵτινες διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἀνεδείχθησαν ζηλωταὶ καλῶν ἔργων, ἐργάται δόκιμοι καὶ ἀνεπαίσχυντοι τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου, συνάδοντες μετὰ τοῦ σοφοῦ «καὶ ἐζηλώσαμεν τὸ ἀγαθὸν καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶμεν». Ναί! ζῆλος ὑπὲρ τῆς στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦτο σύνθημα αὐτῶν, τοῦτο σκοπὸς τῶν στεφανηφόρων αὐτῶν ἀγώνων. Ἀλλ' ἆρά γε δυνάμεθα ἵνα τάξωμεν ἐναρίθμιον, μετὰ τῶν τοιούτων καλλινίκων τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῶν καὶ τὸν ἡμέτερον Πρωθιεράρχην, τὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα καὶ φιλοστόργως θρηνούμενον ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν τῆς Ὀρθοδοξίας τέκνων; Πεντηκονταετὴς ἱερατικὸς τοιοῦτος βίος, ὃν διήγαγε, παρίσταται ἀψευδὴς μάρτυς καὶ κῆρυξ τοῦ ἱεροῦ ζήλου, ὃν ἐζήλωσεν ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὁ παρὼν καιρὸς ἀκατάλληλός ἐστι πρὸς λεπτομερῆ ἀφήγησιν τοῦ ἱερατικοῦ βίου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, ὅστις καὶ οὕτω βεβαίως θέλει ποτὲ ἀπασχολήσει τὴν ἱστορίαν, καθὼς καὶ πάντες οἱ δημόσια ὑπουργήματα, εἴτε πνευματικὰ εἴτε πολιτικά, διαχειρισάμενοι. Καὶ ἡ μὲν ἱστορία, ἡ ἀξία τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἱστορία, ἡ ἀθέκαστος, ὑπεράνω πάσης ἀνθρωπίνης προσπαθείας τιθεμένη, ποιησάτω ἐν καιρῷ τὸ ἑαυτῆς ἔργον καὶ ἐξενεγκάτω τὴν ἑαυτῆς εὐσυνείδητον καὶ διδακτικὴν ἐτυμηγορίαν· ἐπιτραπήτω δὲ ἡμῖν, στοχαζομένοις τῆς τοῦ χρόνου στενότητος, ἵνα ὀλίγα τινὰ κεφαλαιωδῶς ἐκ τῶν τῆς ἱερατικῆς βιοτῆς τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου μνημονεύσωμεν, ἐπαρκῆ καὶ ταῦτα θεωροῦντες εἰς ἀπόδειξιν ὅτι δύναται ὁ ἐργάτης οὗτος τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου, ἵνα ἀνεπαισχύντως εἴπῃ μετὰ τοῦ σοφοῦ καὶ «ἐζήλωσα τὸ ἀγαθὸν καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ».

Ἐάν τις ἐπισταμένως διεξέλθῃ τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων ἑκατονταετηρίδων τοῦ ἡμετέρου εὐσεβοῦς Γένους, θέλει περιτράνως ἴδει καὶ ἀδιαψεύστως πληροφορηθῇ ὅτι δύο τινὰ ἀξιώματα τὰ μάλιστα συνετέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καὶ τὴν ἀναζωπύρησιν καὶ μετάδοσιν τῆς πατρῴας κατὰ Χριστὸν παιδείας. Ταῦτα δέ εἰσι τὸ τοῦ ἱερέως καὶ τὸ τοῦ διδασκάλου τῶν γραμμάτων· οἱ ἀναλαμβάνοντες δὲ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἱερῶν τούτων ἐπαγγελμάτων ἦσαν κατ' εὐκληρίαν τοῦ Γένους ἡμῶν ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες, διακρινόμενοι ἐπὶ χρηστότητι ἤθους, ἀδόλῳ εὐσεβείᾳ καὶ εἰλικρινεῖ ἀφοσιώσει πρὸς τὰ πάτρια, ἐρλέγοντο ὑπὸ τοῦ ἀγνοῦ ζήλου, ὅπως φανῶσι χρήσιμοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος αὐτῶν, οὐδόλως νικώμενοι ὑπὸ τῶν μόχθων, ταλαιπωριῶν καὶ τῶν στερήσεων τῶν συμπαρομαρτουσῶν πάντοτε μέν, μάλιστα δὲ κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας εἰς ἀμφότερα τά θεοφιλῆ καὶ κοινωφελῆ ἀξιώματα. Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Διονύσιος ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ἠσπάσατο κατ' ἐπίγνωσιν καὶ μετὰ ζήλου καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον περιεβλήθη ἀμφότερα τὰ ἀξιώματα, τό τε διδασκαλικὸν καὶ ἱερατικόν, ἅτινα, ἱεροπρεπῶς καὶ καρποφόρως ὑπ' αὐτοῦ ἐξασκηθέντα, ἐπέσπων τὰς εὐφημίας καὶ εὐλογίας τῶν ἀρχιερέων, ἐν ταῖς παροικίαις τῶν ὁποίων ἐτύγχανε διδάσκων καὶ ἱερατεύων, ἀγαθὰ πάντοτε ὑπὲρ αὐτοῦ εὐαγγελιζομένων τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ συνιστώντων ὡς ἄξιον, ἵνα συναριθμηθῇ μετὰ τῶν λειτουργῶν ἐκείνων, τῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ πνευματικῷ κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Ἐφ' ᾧ καὶ προσκληθεὶς συγκαταλέγεται ἐν τοῖς κληρικοῖς τῶν Πατριαρχείων, ὁ δὲ παρὰ πάντων ὁμολογούμενος ἱεροπρεπὴς αὐτοῦ βίος, ἡ περὶ τὰ θεῖα εἰλικρινὴς εὐλάβεια καὶ ἡ περὶ τὸ καθῆκον αὐστηρὰ τιμιότης ἀνεβίβασαν αὐτὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. πρωτοσυγκέλλου, ὁπότε καὶ τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν προσόντα ἐπὶ μᾶλλον ὡς ἀπὸ ὑψηλῆς σκοπιᾶς καθωράθησαν καὶ προσηκόντως ἐξετιμήθησαν. Ὅτε δὲ ἡ Ἐκκλησία τῆς νήσου Κρήτης ἐστερήθη τοῦ ἑαυτῆς ποιμένος, σκέψις δὲ πολυήμερος ἀπησχόλει τὴν Ἱ. Σύνοδον περὶ εὑρέσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοιούτου μητροπολίτου Κρήτης, ὅστις πρὸς τοῖς ἐπισκοπικοῖς πλεονεκτήμασιν

ἔδει ἵνα ᾖ πεπροικισμένος καὶ μετὰ τοιαύτης ἱκανότητος καὶ ἐμπειρίας, ὥστε νὰ ᾖ μετὰ συνέσεως δυνατὸς καὶ πρὸς τὰς δυσχερείας τὰς ἐπιχωριαζούσας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ, πᾶσαι αἱ συνοδικαὶ ἐκεῖναι σκέψεις ὁμοφώνως κατέληξαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Διονυσίου, παρὰ πάντων κριθέντος ἀξίου καὶ ἱκανοῦ καὶ οὕτω πιστεύεται τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς μητροπόλεως Κρήτης, ἣν ἐπὶ ἑνδεκαετίαν ποιμάνας μετὰ χριστιανικῆς φρονήσεως καὶ συνετῆς συμπεριφορᾶς καὶ παριστάμενος πανταχοῦ προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τοῦ αὐτοῦ ποιμνίου μεθ' ὅλας τὰς δυσχερείς, πολλάκις δυσοιωνομήτους συμπτώσεις, εὐλόγως ἐκέρδησε τὸν ἐγκάρδιον σεβασμὸν καὶ τὴν ὑϊκὴν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἀγάπην, γενόμενος τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἵνα τοὺς πάντας ἐν τῷ σωτηριώδει κόλπῳ τῆς Ἐκκλησίας συγκρατήσῃ. Δοῦλος ἀγαθὸς καὶ πιστὸς τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, ἐργάτης δόκιμος καὶ ἀνεπαίσχυντος τοῦ θείου Νόμου, ᾐχμαλώτισε πᾶν νόημα ἀνθρωπίνων λογισμῶν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ· ἔχων δὲ νοῦν Χριστοῦ ὡς γνήσιος ἐκείνου μαθητὴς καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας ἐμφορούμενος, ἔλεγε καὶ ἔπραττεν οὐχὶ θέλων ἵνα ἀρέσῃ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τὰ ἑαυτοῦ ζητῶν, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ συμφέρον, ἐρρώνει δὲ οὕτω καὶ εἰργάζετο ὁ μητροπολίτης Κρήτης Διονύσιος ἐξ ἀσφαλοῦς πεποιθήσεως ὅτι ἡ τοιαύτη αὐτοῦ ποιμαντορικὴ κυβέρνησις συνᾴδει πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ πιστὸς μένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ οὐδενὸς τῶν ἀγαθῶν εἴτε ἐπιγείων εἴτε ἐπουρανίων δύναται ἵνα ᾖ ἐστερημένος· καὶ τοῦτο διότι ἐθεώρει τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν σωστικὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σωτήριον ἄγκυραν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. Ἔστι δὲ πανθομολογούμενον πόσον ὁ ἀείμνηστος Διονύσιος ἦν στιβαρὸς εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας, ἃς ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἱερατικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος διεμόρφωσε καὶ ἀπὸ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ προϊσταμένων ἀπεμάξατο καὶ ἐν αἷς ἀκραδάντως ἐνεκαρτέρησεν, ὅπερ εἰς τοὺς κατ' ἐπιπολὴν κρίνοντας καὶ μὴ εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων κατερχομένους ἔδιδεν ἐνίοτε ἀφορμὴν ἵνα ὀνομάσωσι τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ἰσχυρογνώμονα· ἀλλ' ὁ ἀοίδιμος ἐξηρκεῖτο εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως καὶ παρέπεμπε τοὺς εὐχερῶς περὶ πάντων λαλοῦντας εἰς τὴν πεῖραν τοῦ χρόνου, ἐνθυμούμενος βεβαίως τὸ τοῦ σοροῦ «διάπειρά τοι βροτῶν ἔλεγχος»· ὑπὸ τοιούτων δὲ ἀρχῶν ἀείποτε ἐμφορούμενος ὁ ἀείμνηστος, διεκυβέρνησε καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ παροικίας, Διδυμοτείχου, Νικαίας καὶ Ἀδριανουπόλεως, τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐν τῇ ὁποίᾳ φροντίζει πατρικῶς περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ χριστιανικῆς μορφώσεως τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, μεριμνᾷ περὶ τῆς ἱεροπρεπείας τοῦ κλήρου καὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν εὐαγῶν τῆς ἐπαρχίας ναῶν καὶ ἐν γένει παντοιοτρόπως ἀγωνιζόμενος ἐν καιροῖς χαλεποῖς ὡς πατὴρ ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων καθίσταται πράγματι διὰ ταῦτα προσφιλὴς τοῖς πᾶσι καὶ σεβαστός. Ἡ πατρικὴ αὐτοῦ φωνὴ ὑπῆρχε πάντοτε ἰσχυρὰ καὶ σεβαστὴ παρά τε τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐκεῖ κρατοῦσιν, οἵτινες ἐξαιρετικὰς ἀπένειμον αὐτῷ τιμὰς διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ νηφοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸ βασίλειον Κράτος εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν, ἀνθ' ὧν πολλάκις ἠξίωται τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας κοσμησάσης αὐτὸν διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς καὶ ὑψηλῶν παρασήμων, καὶ οὕτως ἐφηρμόσθη καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο λόγιον: «Ἀνὴρ φρόνιμος ἀρέσει μεγιστᾶσι» (Σειρ. κ. 27). Τοιοῦτος δὲ ἀναδειχθεὶς ὁ ἀείμνηστος καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ οὕτως εἰπεῖν γραμμῇ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας διατελῶν, τοσοῦτον ἐμφανέστατα κατέδειξε τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ζῆλον, ὥστε δύναται ἵνα καὶ οὕτως ἀδιαψεύστως εἴπῃ μετὰ τοῦ Προφήτου «ζηλῶν ἐζήλωσα Κυρίῳ Παντοκράτορι», καὶ «διὰ Σιὼν οὐ σιωπήσομαι καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω». Ναί, σεβαστὸν καὶ εὐσεβὲς ἀκροατήριον, τοῦτο τὸ πρώτιστον τῶν καθηκόντων τοῦ καλοῦ ποιμένος, ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλος ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ἀνοίξατε τὴν θείαν Γραφὴν καὶ θέλετε κατανοήσει ὅτι τούτου τοῦ θείου ζήλου τὸ δῶρον εἶχον οἱ θεῖοι Προφῆται καὶ Ἀπόστολοι τῆς Ἐκκλησίας. Μελετήσατε τὴν πάτριον ἱστορίαν καὶ θέλετε ἴδει ὅτι τοσοῦτος ἦν ὁ ζῆλος ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅστις ἐζωογόνησεν ἐν αὐτοῖς πᾶσαν ἀρετήν, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς δούλους οὐχὶ πονηροὺς καὶ ὀκνηρούς, ἀλλὰ πιστοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῷ πνεύματι ζέοντας, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντας, τῇ δὲ ὑπομονῇ προσκαρτεροῦντας. Τοιοῦτος ἀληθῶς ἀνεδείχθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτοῦ σταδίου καὶ ὁ ἀείμνηστος, ὅστις ὡς ἄλλος Λὼτ κατὰ τὴν πίστιν διέσωσεν ἐπιμελῶς ἐπὶ τῆς μυστικῆς Σιγὼρ τῆς ὀρθοδοξίας σῶα καὶ ἀβλαβῆ τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῷ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν σρραγῖδα ταύτην τῆς ἐν Κυρίῳ ἀποστολῆς αὐτοῦ.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΩΑΚΕΙΜΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ

Ἡ Ἐφορία τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμίου Παρθεναγωγείου ἀναγγέλλει εἰς τὸ Δημόσιον ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητριῶν ἄρχονται ἐν τῷ καταστήματι τῇ 20 τρέχοντος· ἔτι δὲ ὅτι ἡ ἀναβληθεῖσα ἐκκύβευσις τῶν λαχείων γενήσεται τῇ α' κυριακῇ τοῦ ὀκτωβρίου ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς ἐν Φαναρίῳ λέσχης «Μνημοσύνης».

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 26.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

†Ὁ . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἥμισυ.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς· Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια·

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Λόγος ἐπικήδειος εἰς τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Διονύσιον Ε' (συνέχεια καὶ τέλος) — Μελέται ἐπὶ τῆς ἠθικῆς — Πάτερ ἡμῶν—Κοινοποιήσεις —Δελτίον κινήσεως τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι περιθαλπομένων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις εἰς τὰ ἀνάκτορα.—Ἐπὶ τῇ πανευσήμῳ ἑορτῇ τῆς ἀρχομένης 16ης ἁμαξιτηρίδος τῆς εἰς τὸν ἔνδοξον τῶν Ὀσμανιδῶν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ λαοφιλοῦς ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β' οἱ Σεβασμ. Μητροπολῖται Ἡρακλείας κ. Γερμανός, Δέρκων κ. Καλλίνικος καὶ Βελεγράδων κ. Δωρόθεος, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Καποῦ Κεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων ἐνδοξ. Ἀντωνίου ἐρέντη Οἰκιάδου μετέβησαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα ὅπως ὑποβάλωσι τὰ θερμότατα συγχαρητήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὰς πρὸς Κύριον δεήσεις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἀμεταπτώτου ὑγιείας καὶ δόξης τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος. Αἱ ΑΑ. ΣΣ. συνήντησαν αὐτόθι τῷ ἄρχοντι Μ. Λογοθέτῃ Ἐξοχ. Ἀριστάρχῃ βέη, ὅστις προῤῥόνως ὡδήγησε τὰς ΑΑ. ΣΣ. εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ἔνθα διὰ τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου Ἀλῆ βέη διεβιβάσθησαν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. αἱ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εὐχαί, μεθ' ὃ ἡ Α. Α. Μ. εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ εἰς ἀπάντησιν τὰς αὐτοκρατορικὰς Αὐτῆς προσρήσεις. Εἶτα αἱ ΑΑ. ΣΣ. συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Ε τὸν τέως ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸν Γαζῆ Ὀσμὰν πασᾶν.

— *Ἐγκύκλιος Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας.*—Τὴν ἐκλογὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου Μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου ἡ Μεγ. Πρωτοσυγκελλία γνωστοποιήσασα διʼ ἐγκυκλίου αὐτῆς πᾶσι τοῖς εἴτε ἀρχιερατικῶς, εἴτε ἱερατικῶς προϊσταμένοις ἐν ταῖς ἐνορίαις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνετείλατο αὐτοῖς, ἵνα κατὰ τὴν κρατοῦσαν τάξιν μνημονεύωσι μέχρι νεωτέρας διαταγῆς ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ τελεταῖς τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Σεβασμιότητος.

—*Σ. Ζαφειρόπουλος.*—Τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ ἐπεσκέψατο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὸν Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἐγκατεστημένος μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Στέφανος Ζαφειρόπουλος, ὁ μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης, ὁ παντὸς ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἔργου προθυμότατος καὶ γενναιότατος χορηγός, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ θερμοτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ ἀπείρου σεβασμοῦ ἀναφέρεται παρά τε ὁμογενῶν καὶ ξένων. Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Τοποτηρητὴς ὑποδεξάμενος τὸν διαπρεπῆ ὁμογενῆ ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τῆς Ἁγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐτυχησάσης καὶ αὖθις νὰ ὑποδεχθῇ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τὸν μέγαν αὐτῆς καὶ τοῦ Γένους εὐεργέτην, οὗτινος ἡ ἀνεξάντλητος φιλογένεια καὶ ἀγαθοεργία τοσοῦτο γενναίαν καὶ τελεσφόρον παρέχει ὑποστήριξιν καὶ βοήθειαν εἰς πάντα τὰ τῆς Ἐκκλησίας εὐεργετικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα, ὧν ἡ ἀξιοπρεπὴς συντήρησις εἰς τὴν φιλογένειαν τοιούτων ὀφείλεται κυρίως ὁμογενῶν. Ὁ πολυσέβαστος ὁμογενὴς ἀφοῦ μετὰ μείστου ἐνδιαφέροντος ἐπηρώτησε τὴν Α. Σεβασμιότητα περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας εὐεργετικὰ καθιδρύματα καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ἐκπαίδευσιν ἐπεσκέψατο εἶτα ἐν τῷ γρα-

φείῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὴν Α.Σ. τὸν Γέροντα ἁγ. Ἡρακλείας κ. Γερμανὸν καὶ ἀκολούθως κατῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν προπεμπόμενος μετ' ἀπείρου σεβασμοῦ παρὰ πάντων τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

— *Ἀναχώρησις.* — Προχθὲς ἀνεχώρησεν εἰς Ρωσσίαν ὅπως ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τῆς θέσεως αὐτοῦ ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀρσένιος Ἀγγελίδης γενικὸς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Ρωσσίᾳ. Ἡ Α. πανοσιολογιότης ἐν τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ ἐπεσκέψατο τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου.

— Ἐπίσης ἀπῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ γεραρὸς ἀρχιδ. κ. Φώτιος Ἀλεξανδρίδης προσκαλούμενος ὡς ἓν τῶν διαπρεπεστέρων μελῶν τῆς ἱερᾶς ἀγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος ὑπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κ. Γερασίμου, ὅπως καὶ αὐθις εὐδοκίμως καὶ λυσιτελῶς διακονήσῃ τῇ Σιωνίτιδι Ἐκκλησίᾳ.

— *Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν.* — Τὸ ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου κατηχητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ καθηγητοῦ τῶν Ἱερῶν κ. Παρίτση ὑποβληθὲν τῇ Κεντρικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ πονημάτιον αὐτοῦ «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν» πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων τῆς μέσης παιδεύσεως ἀρρένων τε καὶ θηλέων, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπῆς ὡς κατάλληλον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς σχολείοις πρὸς διδασκαλίαν διά τε τὴν καλὴν ἐκλογήν, τὴν συντομίαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ περιεχομένου διάταξιν καὶ ἐκδοθὲν ἤδη ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, εὑρίσκεται παρ' ἅπασι τοῖς βιβλιοπώλαις τιμώμενον γροσίων ἀργυρῶν 5.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ Ε'

ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ

ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου

κ. Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ*

Ἀλλ' ἡ θεία Πρόνοια, ἡ τὰ πάντα σοφῶς οἰκονομοῦσα καὶ πόρρωθεν τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων καταβάλλουσα, ἐπεφυλάξατο τῷ διαπρεπεῖ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως ἕτερον τόπον πολλῷ μὲν ὑψηλότερον καὶ κατ' ἄνθρωπον εἰπεῖν ἐνδοξότερον, ἀλλ' ἀναντιρρήτως μεγάλης ψυχῆς δεόμενον ὡς τῶν ἁπάντων δυσχερέστατον καὶ ἀκανθωδέστατον. Ἐν ᾧ ὁ ἐν ζήλῳ Θεοῦ θερμουργὸς ἱεράρχης ἐν πνεύματι ταπεινώσεως καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης ἐξετέλει τὸ ποιμαντορικὸν αὐτοῦ ἔργον καὶ εὐδοκίμως καὶ μετὰ γαλήνης ψυχικῆς ἐχώρει πρὸς τοῦτο, ὁ τοὺς οἴακας τότε τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Ἀποστόλικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου διακατέχων ἀοίδιμος ἐν Πατριάρχαις Ἰωακεὶμ ὁ ἀπὸ Δέρκων, νόσῳ χαλεπῇ τρυχωθείς οἰκειοθελῶς ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου τούτου παραίτησιν αὐτοῦ καὶ οὕτω καὶ αὖθις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου χηρεύσαντος, κλήρου καὶ ἀντιπροσωπεία λαοῦ ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἐν καιρῷ χρήσιμος συγκαταλέγουσι καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ἐκλεξίμοις Πατριάρχαις καὶ ἐφεξῆς ἀναγορεύουσιν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Καὶ λοιπὸν ἀνέρχεται τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος, ὃν τοσοῦτοι ἀμάραντοι κατηγλάϊσαν στέφανοι ἱερῶν Πατέρων, πολυάθλων μαρτύρων καὶ ἐνδόξων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως Ὁμολογητῶν, καὶ ἐπιλαμβάνεται μετὰ θάρρους καὶ γενναιότητος τοῦ πηδαλίου τοῦ διακυμαινομένου καὶ κλυδωνιζομένου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τοῦ χαρακτηρίζοντος αὐτὸν πνεύματος τῆς πίστεως, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης προσκαρτερεῖ γενναίως καὶ ἀκραδάντως εἰς πᾶν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου δοκίμιον, ἓν καὶ μόνον ἐπιδιώκων ἀταράχως καὶ ἀθορύβως καὶ ἐν πνεύματι ταπεινώσεως καὶ χριστιανικῆς ἁπλότητος, τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ὁμολογήσας δὲ μετὰ ἀπερίττου καὶ εἰλικρινοῦς παρρησίας ἐν τῇ ἀναλήψει τῶν ὑψηλῶν τῆς πατριαρχείας καθηκόντων τὴν ἀσθένειαν καὶ ἀνεπάρκειαν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ πᾶν καλὸν καὶ γενναῖον ἐξαρτήσας ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου συνεργατῶν αὐτοῦ ἁγίων ἀρχιερέων καὶ προβούλων τοῦ Ἔθνους καὶ μετ' αὐτῶν συνεχίσας τὴν χρυσόπλοκον ἐκείνην σειρὰν τὴν ἀνερχομένην μέχρι τῶν ἀρχαίων γεραρῶν τῆς Ἐκκλησίας χρόνων, ἐκράτησε μετ' αὐτῶν τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθη, ἐφύλαξε μετ' αὐτῶν εὐλαβῶς καὶ ἀγρύπνως ὅρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο, καὶ ἐτήρησε ταῦτα ἀλώβητα ἱστάμενος μετ' αὐτῶν ὡς ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς τοῦ Ἀβακκούμ. Ἰδοὺ πόσον φρονίμως καὶ συνετῶς ἐπολιτεύθη καὶ κατὰ τὴν Πατριαρχείαν αὐτοῦ ὁ ἀρ' οὗ ἀπορφανιζόμεθα σήμερον Παναγιώτατος καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἰδοὺ πόσον ἐζήλωσεν οὗτος τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ οὐ κατῃσχύνθη «καὶ ἐζήλωσα λέγει καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ». Ἀλλ' ἐνῷ ὁ φρόνιμος οὗτος ἐργάτης τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου ἐξηκολούθει τὴν ἱερὰν αὐτοῦ ἀποστολήν, καὶ κατεγίνετο εἰς διευθέτησιν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, αἴρνης παρασκευαζόμενος τὴν προπαρελθοῦσαν κυριακήν, ἵνα κατέλθῃ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν καὶ ἐπευλογήσῃ τὸν περιούσιον τοῦ Κυρίου λαόν, ὑπὸ δεινῆς προσβληθεὶς ἡμιπληγίας, ἔπεσε πτῶσιν δεινὴν καὶ ἀνεπανόρθωτον καὶ ἀφοῦ ἐν ἀλαλήτοις στεναγμοῖς ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας καὶ νύκτας κατεκλίθη ἐν τῇ ὀδυνηρᾷ τῆς ἀσθενείας κλίνῃ, ἰδοὺ περὶ ὄρθρον βαθὺν τῆς διαγενομένης τρίτης ἐκτελεῖται καὶ ἐπ' αὐτὸν ἡ θεία ἀπόφασις καὶ φωνὴ μεγάλη κράζει καὶ αὐτὸν εἰς τὴν αἰωνιότητα, «ἀνάβηθι, λέγουσα, ἀνάβηθι καὶ τελεύτα καὶ προστίθητι πρὸς τὸν λαόν σου» (Δευτ. λδ' 49, 50)· ὁ δὲ πολύτλας Διονύσιος ἐν σχήματι ταπεινώσεως παρέδοτο τὸ πνεῦμα καὶ ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ γενόμενος ἄπιστος ἄχρι θανάτου».

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 198—200 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

Καὶ νῦν ἰδού, περιούσιε τοῦ Κυρίου λαέ, ὁποιός τις ἀνεδείχθη ὁ σήμερον θρηνούμενος Πανα γιώτατος καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐπὶ πολλὰς δεκάδας ἐνιαυτῶν ἱερατεύσας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ προστάτης Ἐκκλησιῶν καὶ ποιμὴν ψυχῶν γενόμενος, πολλὰ μὲν ἐμόχθησε, πολλοὺς δὲ κινδύνους ὑπέστη, τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας ὑπεραμυνόμενος. Γενναιότης ψυχῆς καὶ εἰλικρίνεια καρδίας ἐν ἀρρήκτῳ συνδέσμῳ μετὰ θελήσεως ἰσχυρᾶς καὶ ἐπιμόνου ἰσόρροπον ἐχούσης τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ εὐλάβειαν, πάντα δὲ ταῦτα ἀμφικαλυπτόμενα ὑπὸ τῆς ὑψηποιοῦ ταπεινώσεως, ἀποτελοῦσι τὸν ἀληθῆ διαγνωστικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Διονυσίου.

Καὶ σὺ μέν, θεοδόξαστε πατριάρχα, πρόμαχος ἀναδειχθεὶς ἐγρήγορος καὶ φύλαξ ἄγρυπνος τῆς ἱερᾶς τῶν Πατέρων ἡμῶν παρακαταθήκης, ἀπέρχῃ ὅπου καλεῖ σε ἡ τοῦ Θεοῦ μεγάλη φωνὴ συμψάλλων μετὰ τοῦ Ἀποστόλου: *Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα*· ἀλλ' εἴθε Πανα γιώτατε Πατριάρχα, ἀποδῶσοι σοι Κύριος ὁ Θεὸς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἄξια τοῦ ζήλου, ὃν ἐζήλωσας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἄξια τῆς πίστεως, ἣν ἐτήρησας σῴαν καὶ ἀμόλυντον, ἄξια τῆς ἀγάπης, ἣν ἠγάπησας καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, ἄξια τέλος τῶν καλλινίκων ἀγώνων σου. Ἡμᾶς δὲ πάντα τὰ πνευματικά σου τέκνα καταλιμπάνεις ἐν λύπῃ ἀφάτῳ καὶ συνοχῇ καρδίας. Ἰδοὺ πῶς ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὀδυνώμενοι λέγουσι: *Πῶς ἔπεσε δυνατὸς σώζων τὸν Ἰσραήλ.* Ἔπεσε γόνος γενεᾶς ἀρχαιοπρεποῦς, «*ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ*». Ἔπεσε καὶ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ κλαίει σήμερον κλῆρος καὶ λαός, ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὁποίου ἄληστον θέλει μείνει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διότι *ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται.* Ἔπεσεν, ἀλλ' ἀροῦ ἐγκατέλιπεν ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτοῦ, διαβάσεως ἀθανάτου, ὡς συνδεθείσης μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν· «*ἀθανασία* λέγει, *ἐστὶν ἡ μνήμη αὐτοῦ, ὅτι καὶ παρὰ Θεῷ γινώσκεται καὶ παρ' ἀνθρώποις*» (Σοφ. Σολ. δ',1).

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός τὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα πατριάρχην Διονύσιον τὸν πιστὸν λατρευτήν τοῦ ἁγίου Σου ὀνόματος καὶ τὸν ζῆλον ἔνθεον ὑπὲρ τῆς δόξης Σου ζηλώσαντα ἀνάπαυσον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ τάξον ἐν τῷ χορῷ τῶν τηρησάντων ἀσάλευτον τὴν εἰς Σὲ πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην καὶ εὐαρεστησάντων Σοι, ἀνάστησον δὲ ἡμῖν ποιμένα ἕτερον κατὰ τὴν καρδίαν Σου ζηλωτὴν καλῶν ἔργων, ἄγρυπνον καὶ τίμιον φύλακα τῆς παρακαταθήκης τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἱκανὸν ἵνα ποιμάνῃ μετ' ἐπιστήμης καὶ ὁδηγήσῃ εἰς νομὰς σωτηρίους τὸν περιούσιον λαόν Σου, ὑπὲρ οὗ τέθεικας τὴν ψυχήν σου.

Τοῦ παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ*

Πῶς ἀρά γε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔσωσε τὴν ἠθικήν; Ὁ θεῖος διδάσκαλος καὶ Σωτὴρ ἐζήτησε τὴν ἠθικὴν ἐκεῖ ἔνθα ὁ θεὸς Πατὴρ εἶχεν αὐτὴν ἐμπεπιστευμένην καὶ ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἀπηξίουν νὰ ζητήσωσιν αὐτήν. Ἐζήτησεν αὐτὴν ἐν τῷ Δεκαλόγῳ, ὃν ἡ σοφία τοῦ κόσμου περιεφρόνει, ὃν μέγα μέρος τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει καὶ ὃν γνόφος καὶ σκοτία περιέβαλλεν, ὅπως ὁλόκληρον τὴν μωσαϊκὴν παράδοσιν, ἀποκρύπτουσα αὐτὴν ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἐθνισμοῦ, ὅστις μετὰ τοσαύτης ἀνοήτου ἀλαζονείας ἐμυκτήριζε ταύτην. Πρὸ πάντων δὲ ὁ Σωτὴρ ἐζήτησε τὴν ἠθικὴν ἐν τῷ βάθει τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ὅπου ἔκειτο ἄγνωστος καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις, οἵτινες ἔφερον αὐτὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ἐκαθάρισεν αὐτὴν τῆς σκωρίας, ἣν αἱ ψευδεῖς θρησκεῖαι εἶχον ἐπιθέσει ἐπ' αὐτῆς ὡς καὶ τῶν τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν συνταρασσουσῶν ἀμφιβολιῶν, ἃς αἱ ψευδεῖς φιλοσοφίαι εἶχον δημιουργήσει περὶ αὐτήν· Λαβὼν δὲ τοιουτοτρόπως ταύτην ἔθηκεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς λυχνίας, ἤγειρε δηλαδὴ αὐτὴν ὡς φάρον φαεινὸν ὅπως φωτίζῃ τὴν ὁδὸν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν αἰώνιον αὐτοῦ προορισμόν, «καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι» (Ματθ. 5, 15)

Ἀλλ' ὁ Κύριος δὲν ἠρκέσθη μόνον νὰ δείξῃ τὴν ἀληθῆ ἠθικήν, ἠθέλησε καὶ νὰ ἐξωραΐσῃ αὐτὴν ἔτι μᾶλλον, καθόσον ὁ νόμος τῆς πρώτης διαθήκης, καίτοι θεῖος κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, ἠναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀσθένειαν τῆς φυλῆς καὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἃς ἦν προωρισμένος. Τὸ Εὐαγγέλιον ἐξαλείφει τὰς σχετικὰς ταύτας τοῦ ἀρχαίου νόμου ἀτελείας, τὰ ἴχνη ταῦτα τῆς νηπιώδους καταστάσεως, καθ' ἣν ἡ πλήρης καὶ τελεία ἀρετὴ ἦν ἀνωτέρα τῶν ἔτι ἀσθενῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον οἰκονομίαι καὶ συγκαταβάσεις προκειμένου περὶ τῆς ἀπαραιτήτου ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντος. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον ὑποχωρήσεις εἰς τὰς ἀδυναμίας τῆς βουλήσεως «ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις» «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν», «ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις», ἰδοὺ ἡ ἠθικὴ τοῦ Μωϋσέως, «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν», ἰδοὺ ἡ χριστιανικὴ ἠθική. Ἐνίοτε ἡ πρόοδος τῆς μιᾶς ἀπὸ τῆς ἄλλης συνίσταται εἰς ἀκριβεστέραν διατύπωσιν, ἥτις εὐκρινέστερον δεικνύει μέχρι τίνος βαθμοῦ φθάνει ἡ αὐστηρότης τῆς ἠθικῆς ἐντολῆς. Τοιουτοτρόπως ὁ μὲν Δεκάλογος ἀπηγόρευε τὴν μοιχείαν, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον ἀπαγορεύει καὶ αὐτὰς τὰς ἀκαθάρτους ἐπιθυμίας. Βεβαίως ὁ ἀρχαῖος νόμος δὲν ἐπέτρεπε ταύτας, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἀπηυθύνετο εἰς

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 164 — 166 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

χυδαίους ἀνθρώπους, δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει ρητῶς καὶ φανερῶς ἢ μόνον τὸ συντελεσθὲν ἔγκλημα, οὗτινος τὸ ἐγκληματικὸν ἔχει ἐν τούτοις τὴν ρίζαν αὐτοῦ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ γεγονότι τῆς διεστραμμένης βουλήσεως. Ἄλλοτε ἡ πρόοδος τυγχάνει μᾶλλον διακεκριμένη, τότε νέος βαθμὸς προστίθεται εἰς τὴν ἠθικότητα, καθόσον εἰς τὸ ἠθικὸν παράγγελμα προστίθεται ἡ συμβουλή. Ὁ Μωϋσῆς π. χ. ἔλεγεν «ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς», ὁ Ἰησοῦς προστίθησιν «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν». Ὁ Μωϋσῆς ἐπέτρεπε τὴν ὀρθαλμὸν ἀντὶ ὀρθαλμοῦ ἀνταπόδοσιν, ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅστις ἀπαγορεύει τὴν ἐκδίκησιν, συμβουλεύει ἡμῖν νὰ περιποιώμεθα ὡς φίλους τοὺς διώκτας ἡμῶν, νὰ πλουτίζωμεν ἐκείνους, οἵτινες ἀπογυμνοῦσιν ἡμᾶς, νὰ δίδωμεν καὶ τὸ ἱμάτιον εἰς τὸν θέλοντα λαβεῖν τὸν χιτῶνα ἡμῶν καὶ νὰ στρέφωμεν τὴν ἀριστερὰν σιαγόνα εἰς τὸν ραπίζοντα ἡμᾶς κατὰ τὴν δεξιάν.

Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλέον περὶ καθήκοντος ἀλλὰ περὶ τελειότητος, νέον οὕτως εἰπεῖν στάδιον ἐνεργείας ἀνοίγεται εἰς τὴν ἐνάρετον βούλησιν. Ἐλευθερωθεῖσα τῆς δουλείας τοῦ νόμου ἡ θέλησις τοῦ χριστιανοῦ πράττει νῦν τὸ ἀγαθὸν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, ἐν ᾧ τὸ ἀγαθὸν προσωποποιεῖται. Ἤδη ἡ θέλησις τοῦ χριστιανοῦ εὑρίσκει τὴν ἡδονὴν αὐτῆς ἐν τῷ ἡρωϊσμῷ, ὡς ὁ καλλιτέχνης εὑρίσκει τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ ἐν τῷ καλῷ. Ἡ θέλησις τοῦ χριστιανοῦ δίδωσι νῦν πλέον ἢ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ συνείδησις αὐτοῦ καὶ εὑρίσκει τὴν ὑπερτάτην αὐτῆς χαρὰν ἐν τῷ ἱερῷ ἐνθουσιασμῷ, ὅστις ἀνυψοῖ αὐτὴν μέχρις ὁμοιώσεως πρὸς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν. «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι» (Ματθ. 5. 38). Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος. Ὅπως ἡ θεία αὕτη διδασκαλία μὴ φανῇ φαντασιώδης, θέλομεν παραθέσει ἐξηγήσεις τινὰς πρακτικὰς, αἵτινες θέλουσι παραστήσει τὴν ἠθικὴν ταύτην διδασκαλίαν ἐν τῇ πράξει. Ἡ πρώτη ἐξήγησις αὐτῆς ἐστιν αὐτὸς ὁ βίος τοῦ Σωτῆρος. «Τίς ἐξ ὑμῶν, μετὰ θαυμασίας τόλμης ἠρώτησέ ποτε ὁ Κύριος τοὺς διώκτας αὐτοῦ, τίς ἐξ ὑμῶν ἐξελέγχει με περὶ ἁμαρτίας;» οὐδεὶς δὲ ἐτόλμησε νὰ ἀπαντήσῃ αὐτῷ. Ἀπὸ 19 αἰώνων ἡ λαμπηδὼν τῆς ἠθικῆς ταύτης καλλονῆς καταγλαίζει τοὺς ὀρθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀσεβὴς ὁσάκις ἀναλαμβάνει δι' ἀσεβοῦς χειρός ν' ἀντικαταστήσῃ ἀντὶ τῆς διηγήσεως τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων τὰς ἰδίας φαντασιοπληξίας, καταφαίνεται ζωγραφῶν μετὰ δυνάμεως θαυμασίου καλλιτέχνου εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ, ἣν ἐνίοτε περιλάμπει ἀληθῶς ὑπεράνθρωπος αἴγλη. Μετὰ τὸν διδάσκαλον ἐπέρχονται οἱ μαθηταί, οἱ ἀληθεῖς καὶ πιστοὶ ὀπαδοί, εἶτα δὲ οἱ ἅγιοι. Ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ παρουσιάσωσιν ἠθικὰς θεωρίας ἀνωτέρας ἢ ἦθεν τῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ τοιοῦτοι ἠδυνήθησαν ἆρά γε νὰ παραγάγωσι τοὺς θαυμασίους καρποὺς τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου, οἵτινές εἰσιν οἱ ἅγιοι;

Ἀλλὰ δὲν ἤρκουν μόνον οἱ ἅγιοι ὅπως τηρηθῇ ἀλώβητος καὶ ἡ χριστιανικὴ ἠθική. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ ἵδρυμα διαρκὲς, θεματοφύλαξ καὶ ἑρμηνεὺς καὶ τοῦ κανόνος τῶν ἠθῶν, τὸ δὲ ἵδρυμα τοῦτό ἐστιν ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς πιστὰς αὐτῆς χεῖρας τὸ θεῖον αὐτοῦ Εὐαγγέλιον. Ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας τί θὰ ἦν σήμερον ὁ τέλειος οὗτος κῶδιξ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου; Μία ἁπλῆ ἀνάμνησις. Ἐὰν οἱ διαμαρτυρόμενοι εἶχον δίκαιον, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν ἦτο ζῶν σῶμα διδάσκον καὶ κρίνον, ἀλλ' ἁπλῶς συνάθροισις ἀνθρώπων, οἵτινες προορισμὸν μόνον ἔχουσι νὰ ἀναγινώσκωσι τὴν Γραφὴν καὶ ἑρμηνεύωσι ταύτην ἕκαστος κατὰ τὰ ἴδια φῶτα, ἐὰν ὁ προτεσταντισμὸς ἦν ὁ γνήσιος τύπος τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ Εὐαγγέλιον ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν φοβερὰν ἀνατομίαν, εἰς ἣν ἤθελεν ὑποβάλει ἀδιαλείπτως καὶ ἄνευ ἀνωτέρας ἀρχῆς τοῦτο ἀπὸ ΙΘ' αἰώνων ὁ προτεσταντισμός; Σήμερον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν διαμαρτυρομένων ἐλευθέραν εὗρεν εἴσοδον ἡ νεωτέρα φιλοσοφία, εἰσαγαγοῦσα εἰς αὐτὰς τὸ χαρακτηρίζον αὐτὴν πνεῦμα τῆς καθ' ὑπερβολὴν κριτικῆς καὶ τὰς παραμαρτούσας αὐτῇ νεωτέρας θεωρίας. Ἐπὶ τῆς ἕδρας ἀφ' ἧς ἔδει νὰ διδάσκηται ἡ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος διδαχθεῖσα καθαρὰ καὶ ἀνόθευτος ἠθικὴ ἀκούονται νῦν θεωρίαι ἠθικαὶ ἐναντίαι ὅλως ταύτῃ, πηγὴν ἔχουσαι οὐχὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπινον λόγον. Εἰς μάτην ἄνδρες εὐσεβεῖς ἀγωνίζονται νὰ σταματήσωσι τὸ ἀκάθεκτον τοῦτο ῥεῦμα τῶν ἀνθρωπίνων διδασκαλιῶν, αἵτινές εἰσιν ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθέρας ἐξετάσεως παραλύει πᾶσαν τοιαύτην προσπάθειαν, αἱ δὲ σελίδες τοῦ Εὐαγγελίου παρερμηνεύονται μία πρὸς μίαν. Εἰς τοῦτο ἤρκεσαν 350 ἔτη μόνον. Τί ἀρά γε θὰ ἐγίνετο, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Ἐκκλησία, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, ἀνόθευτον διατηροῦσα τὴν ὑπὸ τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς διδαχθεῖσαν ἠθικήν; Ἀλλ' ὅμως Ἐκκλησίαν λέγοντες ἐννοοῦμεν μόνην τὴν ἀγνὴν καὶ ἀμόλυντον νύμφην τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν, διότι καὶ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία δὲν ἠρκέσθη μόνον νὰ παραχαράξῃ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ σπουδαίως παρεμόρφωσε καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν διαστρέψασα ἐν πολλοῖς ταύτην καὶ εἰσαγαγοῦσα ἐν αὐτῇ στοιχεῖα ἀνθρωπίνης ἐπινοίας, περὶ οὗ ἄλλοτε μακρὸς γενήσεται λόγος. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸ πασῶν τῶν ἀναφανεισῶν αἱρέσεων, ἐπέζησε δὲ καὶ ἐπιζήσεται πασῶν τούτων, διοικεῖται ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ δυνικεῖ μὲν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, διανέμει δὲ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ. Εἰς ταῦτα ἠδύνατό τις βεβαίως νὰ ἀντιτάξῃ τὰ ἑξῆς: Δὲν ἠδύνατο ἆρά γε μόνος ὁ Σωτὴρ νὰ προστατεύσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὅπως τοῦτο διαρκῇ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῆς Ἐκκλησίας; Εἰς τὴν ἔνστασιν ταύτην ἀρκούμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν, παραπέμ-

ποντες εἰς ὅ,τι ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος λέγει περὶ Ἐκκλησίας, ἀποκαλῶν αὐτὴν σῶμα Χριστοῦ καὶ ἀποφαινόμενος περὶ αὐτῆς ὅτι τὸ πνεῦμα Χριστοῦ ἐνοικεῖ ἐν αὐτῇ καὶ ὅτι τὸ σωστικὸν αὐτῆς ἔργον ἐκτείνει αὕτη ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἐξυμνεῖν ὅθεν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐστὶν ἐξυμνεῖν αὐτὸν τὸν Κύριον, ὅστις ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀρραγοῦς πέτρας τῆς πίστεως, ὅστις ζῇ ἐν αὐτῇ καὶ ὁδηγεῖ αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅστις ἔσται μετ' αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἠθικὴ τοῦ Δεκαλόγου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγένετο κυρία τοῦ κόσμου. Αἱ πρόοδοι αὐτῆς ἄλλοτε μὲν ἦσαν ταχεῖαι, ἄλλοτε δὲ βραδεῖαι. Διελθοῦσα διὰ τριῶν αἰώνων φοβερῶν καὶ ἀπηνῶν διωγμῶν, κατώρθωσε τέλος νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ὁριστικῶς ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει. Διὰ πολλῶν αἰώνων εὐεργετημάτων κατώρθωσε νὰ ἀναστείλῃ ἐπὶ πολὺ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ νὰ παρασκευάσῃ τὸν σημερινὸν θαυμάσιον χριστιανικὸν πολιτισμόν. Τοιουτοτρόπως ἤρξατο νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ χριστιανικὴ εἰρήνη, ἥτις τυγχάνει πολὺ ὑπερτέρα τῆς παλαιφάτου ἐκείνης ρωμαϊκῆς εἰρήνης, καθόσον αὕτη δὲν προῆλθεν ἐκ βίας καὶ καταπιέσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλευθέρας ὑπακοῆς τῶν καρδιῶν, διατηρουμένη καὶ ἐν μέσῳ τῶν φοβερωτέρων ταραχῶν, διότι εἶναι κτῆμα τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, γαλήνη τοῦ πνεύματος, εἰρήνη τῆς καρδίας καὶ τῆς συνειδήσεως, ἣν οὐδὲν ἐξωτερικὸν γεγονὸς δύναται νὰ διαταράξῃ. Ἔκτοτε ἡ ἠθικὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀδιαφιλονεικήτως ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν καρδιῶν, μεθ' ὅλους τοὺς τελευταίους σπαραγμοὺς τοῦ ἐθνισμοῦ. Ἔκτοτε ἔπαυσε πᾶς λόγος περὶ ἠθικῆς τοῦ Ζήνωνος, ἢ τοῦ Ἐπικούρου, ὁ δὲ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀνεφάνησαν μόνον ὅπως παράσχωσι τὸν ἐξωτερικὸν ἐπιστημονικὸν τύπον εἰς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης ἐσκέπτετο διὰ τῶν τύπων τούτων.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ ἀρχικὴ παράδοσις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διατηρηθεῖσα ἐν ταῖς ἐθνικαῖς θρησκείαις εἶχε διαφυλάξει τῷ κόσμῳ τὴν κτῆσιν περιουσίας ἠθικῶν ἀληθειῶν τεθειμένων ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐγγύησιν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὅμως τίς ἦν ἡ θεότης αὕτη; μία ἆρά γε, ἢ πολλαπλῆ; ὀνομάζεται ἆρά γε πρόνοια, ἢ εἱμαρμένη; εἶναι ἆρά γε σταθερῶς ἐχθρὰ τῆς κακίας, ἢ ἀποβαίνει ἐνίοτε συνένοχος αὐτῆς; ὁ δὲ ἄνθρωπος διατηρεῖ ἆρά γε πάντοτε τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ἥτις μόνη καθίστησιν αὐτὴν ὑπεύθυνον; Τὸ κῦρος τοῦ καθήκοντος εὑρίσκεται ἆρά γε δι' αὐτὸν ἐν ὁριστικῇ πέραν τοῦ τάφου καταστάσει, ἢ εἰς ἀπὸ ὄντος εἰς ὄντος μετάβασιν πρὸς ἀμοιβὴν ἢ πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ; Τέλος τίς ἐστιν ἐν ἀκριβείᾳ ὁ κῶδιξ τῶν καθηκόντων; περιλαμβάνει ἆρά γε ὅλα τὰ τοῦ ἀνθρώπου καθήκοντα τὰ ἐν τῷ Δεκαλόγῳ καταχωρισθέντα, ἢ παραλείπει ἐν ταῖς διατάξεσιν αὐτοῦ ἄρθρα τινά, ἅτινα φαίνονται ἡμῖν οὐσιώδη πρὸς ἀπαρτισμὸν πλήρους καὶ τελείας ἠθικῆς; Μέχρι τίνος βαθμοῦ ἀφικνοῦνται αἱ ἀπαιτήσεις περὶ ἐγκρατείας καὶ ἐν γένει περὶ ἁγνείας τοῦ ἀτόμου; μέχρι τίνος βαθμοῦ προβαίνουσι τὰ δικαιώματα τοῦ συζύγου καὶ τοῦ πατρός; ἕως ποῦ φθάνουσιν αἱ προστατευτικαὶ διατάξεις περὶ γάμου; ἕως ποῦ αἱ ὑποχρεώσεις περὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; Ποῖα δὲ τὰ καθήκοντα πρὸς τὸν Θεόν, ποία ἡ ἔκτασις, ἡ μορφὴ καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν; Τοιαῦτά εἰσι τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, ἅτινα ἡ ὑπὸ τῶν ψευδῶν θρησκειῶν διδασκομένη ἠθικὴ ἔλυσε κατὰ διαφόρους τρόπους, ὑπολειπομένη ἐνίοτε ἐν τῇ λύσει τῶν ζητημάτων τούτων καὶ αὐτῆς τῆς φυσικῆς εὐθύτητος τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως.

Εἰς τὰς ἀβεβαιότητας ταύτας, εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν ταύτην τῆς ἠθικῆς τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν προσθετέον τὰς ἀντιφάσεις, τὰ σορίσματα, τὰ σκάνδαλα τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν ἠθικῶν διδασκαλιῶν, ὅπως καταφανὴς γένηται ἡ παντελὴς ἀληθείας ἠθικῆς ἔλλειψις, ἥτις κατεμάστιζε τὴν ἀνθρωπότητα, ἀναζητοῦσαν νόμον καὶ κανόνα τῶν ἠθῶν.

Εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπότητος τὸ Εὐαγγέλιον ἐπήνεγκε τὸ προσῆκον φάρμακον. Καὶ κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἡ διαφθορὰ τῆς φύσεως ἀναφαίνεται ἐν τῇ δηλητηριώδει ἐξανθήσει κακιῶν καὶ ἐγκλημάτων, ἀλλ' ὅμως οὐδαμῶς ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται δισταγμόν τινα ἢ ἀμφιβολίαν περὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀληθοῦς ἠθικοῦ νόμου. Εἴτε ὁ κύριος, εἴτε ὁ δοῦλος, εἴτε ὁ ἀμαθής, εἴτε ὁ σοφὸς πράξωσι τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν, ἕκαστος ἐξ αὐτῶν γινώσκει ἤδη ἀκριβῶς ποίαν ἀξίαν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ ἔχει ἀπέναντι τοῦ ἠθικοῦ νόμου· περιφανῆ δὲ παραδείγματα ἡρώων τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἔρχονται εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἐννοίας τοῦ καθήκοντος. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ὑποταγὴ τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν, οἵτινες οὐδόλως ἀξιοῦσιν ἵνα γένωνται ἀνώτεροι τῶν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἐπιβαλλομένων καθηκόντων, ἀφ' ὧν πᾶσαν παρέκκλισιν ἡ Ἐκκλησία πειρᾶται νὰ διορθώσῃ, μηδόλως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὸ κοσμικὸν μεγαλεῖον τῶν προσώπων, ἐνισχύουσι σπουδαίως τὴν συνείδησιν τῶν ἀσθενῶν ἐν τῇ πράξει τοῦ καθήκοντος, ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀρετῆς.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον σαφὴς καὶ αὐστηρὸς ὁ χριστιανικὸς κανὼν τῶν ἠθῶν, ἀλλ' εἶναι σύναμα καὶ ἀσφαλὴς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν βάσιν καὶ τὸ θεμέλιον αὐτοῦ. Ἡ κακὴ πρᾶξις ἔλαβεν ἤδη ἰδιαίτερον ὄνομα, ὅπερ καταδεικνύει τοῖς πᾶσι τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, ὅστις ἐστὶν ἀποστασία κατὰ τοῦ ὑπερτάτου νομοθέτου· ἡ κακὴ αὕτη πρᾶξις ὀνομάζεται ἁμαρτία, τὰ δὲ ἄρθρα τοῦ ἠθικοῦ νόμου ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐκ τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ ἠθικοῦ νόμου ποινὴ ὑπὸ οὐδενὸς ἀγνοεῖται. Ὁ θάνατος ἰδίως ἐμπνέει τρόμον, διότι εἶναι προοίμιον τῆς ἀντεκδικήσεως τῆς αἰωνίου δικαιοσύνης. Ἡ θρησκευτικὴ ζωγραφικὴ τέ-

χνη διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων παρίστησιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῶν χριστιανῶν τὴν μέλλουσαν τοῦ κόσμου κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, ὁ δὲ χριστιανὸς εἰσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν αἰσθάνεται ἑαυτὸν ὅλως συγκεκινημένον ἐκ τῆς λαμπρότητος τῆς λατρείας, ἐκ τῆς θέας τῶν σεπτῶν καὶ ἁγίων εἰκόνων, ἐν αἷς ζωγραφεῖται ὁ βίος τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὡς καὶ τῶν ἀπ' αἰῶνος διαλαμψάντων ἐπὶ πίστει καὶ ἀρετῇ ἁγίων καὶ ἐκ τῆς ἱερᾶς ὑμνῳδίας. Καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν χριστιανῶν γινώσκει ἐκ στήθους τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς ἑαυτόν. Πρὸς τὸν Θεὸν γινώσκει ὅτι ὀφείλει λατρείαν, πίστιν, ἐλπίδα, ἀγάπην, σέβας ἀπόλυτον τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἡμέρας, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην, πρὸς ἑαυτὸν δὲ σεβασμὸν τοῦ ἐν αὐτῷ ἠθικοῦ προσώπου διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἁγνείας.

Ἐν τούτοις πᾶς ἠθικὸς νόμος ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοσαύτην ἔχει ἀξίαν ὅσην ἔχει ἡ ἐξέλεγξις, ἥτις ἐπιτηρεῖ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἡ ἐξωτερικὴ ἐξέλεγξις δὲν ἠδύνατο νὰ ᾖ ἐπαρκὴς, διότι πρόκειται πολλάκις περὶ ἐνδομύχων ἁμαρτημάτων, ἅτινα μάρτυρα ἔχουσι μόνον τὴν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ περὶ τούτου ἐλήφθη φροντὶς ἐν τῇ χριστιανικῇ ἠθικῇ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ αἰωνίου νομοθέτου τὸ δικαστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ ἴδιος ἔνοχος καταγγέλλει ἑαυτὸν ἐνῷ ὁ δικαστὴς ἵσταται μόνον ὅπως παράσχῃ συγγνώμην. Ἡ μεγαλειτέρα αὐστηρότης ἐν τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ συνίσταται εἰς τὴν ἀναβολὴν ἐπί τινα χρόνον τῆς ζητουμένης συγγνώμης. Ὅπως ὁ δικαστὴς ἐξενέγκῃ τὴν ἀπόφασιν, ἥτις συμβιβάζει τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀποβλέπει ἢ εἰς τὴν μετάνοιαν μόνην τοῦ πταίστου.

Τοιαύτη ἐστὶν ἐν τῇ πλήρει λειτουργίᾳ αὐτῆς ἡ χριστιανικὴ ἠθική, ἡ ἠθικὴ αὕτη, ἥτις γωρεῖ μέχρι τῶν μᾶλλον λεπτῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἥτις οὐδέποτε ἐνδίδει εἰς τὴν κακίαν. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νομοθετήσεως αὐτῆς ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ εὗρε τὸν πλήρη καὶ τέλειον αὐτῆς τύπον καὶ ἀνέλαβε τὸ σωστικὸν αὐτῆς ἔργον, ἐγένετο κυρία τῶν ψυχῶν καὶ διηύθυνε τὰ ἔθνη καὶ τὰς κοινωνίας, ἀπήλλαξε τὸν νόμον τοῦ καθήκοντος ἐκ τῶν σκοτεινῶν νεφῶν τῆς μυθολογίας καὶ τῶν θεωριῶν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, εἰσήγαγε δὲ ταύτην ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν.

Ἰδοὺ διατί ἡ ἑνότης τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, ἥτις ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ διεδέχθη τὰς ἀντιφατικὰς ἠθικὰς διδασκαλίας τῆς ἀρχαιότητος ἐπεξετάθη ἐν τῷ κόσμῳ πολλῷ πλέον πάντων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, πολλῷ πλέον τῶν ἰδιαιτέρων θεωριῶν τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν. Πανταχοῦ ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ἐπεκαλέσθησαν τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ὅπου ὁ σταυρὸς αὐτοῦ ἐπάγη, ὅπου τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐκηρύχθη, οἱ ἄνθρωποι ἐκ συμφώνου ἔκλιναν τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου καὶ Κυρίου, ἀπεδέχθησαν τὰ αὐτὰ καθήκοντα, ἐτίμησαν τὰς αὐτὰς ἀρετὰς, κατέκριναν τὰς αὐτὰς κακίας, ἤλπισαν ἢ ἐφοβήθησαν τὴν αὐτὴν ἀμοιβὴν ἢ ποινὴν τῶν ἐναρέτων ἢ ἀξιοποίνων αὐτῶν πράξεων. Ὅτε δὲ ἐπῆλθεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐποχὴ καθ' ἣν χριστιανισμὸς καὶ πολιτισμὸς ἐσήμαινον τὸ αὐτό, ἐπαρουσιάσθη τὸ θαυμάσιον θέαμα τῆς ὅλης χριστιανιζούσης ἀνθρωπότητος ὑποτασσομένης εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἠθικὸν νόμον, ὅστις εἰς μόνην ἀπευθύνεται τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν.

Πῶς ἡ ἑνότης αὕτη διεσπάσθη, πῶς ἡ ἠθικὴ ἐγένετο ἐκ νέου τὸ παίγνιον τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, διὰ τίνων φάσεων διῆλθε, ποίαν ἀπειλητικὴν κρίσιν διέρχεται αὕτη σήμερον καὶ τέλος ποίαν φωνὴν κινδύνου ὑψοῦσιν αὐτοί ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν συνετέλεσαν εἰς ταῦτα πάντα, τοῦτο θέλομεν ἐξετάσει ἐν τοῖς ἑξῆς.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΑΤΗΡ ΗΜΩΝ*

Γ' ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΙΤΗΜΑ.

«Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου».

Ὅπου ἁγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ ἡ βασιλεία αὐτοῦ καταρθάνει· τῷ πρώτῳ αἰτήματι ἀκολουθεῖ τὸ ἕτερον: «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου»· κατ' οὐσίαν ἀμφότερα ταῦτά εἰσι τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου.

Τίς ἦν ὁ ἐπὶ γῆς σκοπὸς τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Δύναταί τις διαρρήδην νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτον· δύναται δηλονότι νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ἢ σκοπὸν εἶχε νὰ πληρώσῃ διὰ νέας ζωῆς τὸν θνήσκοντα κόσμον καὶ ζητήσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἐν τῇ πλήρει ἀποκαλύψει τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συνήγαγε περὶ ἑαυτὸν πλῆθη λαοῦ καὶ ἀπεκάλυψε τοῖς ὄχλοις τούτοις τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἐν στενωτέροις κύκλοις ἐπεδίωξε τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ μαρτωλοῦ, ἐὰν μεταβαίνων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ὁ οὐρανόθεν οὗτος ἐλθὼν ὁδοιπόρος ἄλλους μὲν παρεμύθει, ἄλλους ἐνουθέτει, προσείλκυεν, ἐταπείνου καὶ ἠνώρθου, ἐὰν ηὐλόγει τὰ παιδία, ἀπεδέχετο τοὺς ἐγκαταλελειμμένους καὶ ἐθεράπευε τοὺς νοσοῦντας, ἐὰν ἀναβαίνῃ εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ἐὰν ἀγωνιᾷ ἐν Γεθσημανῇ καὶ ἀποθνήσκῃ ἐν Γολγοθᾷ, τίς πρὸ πάντων τούτων ἦν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ; Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤθελε νὰ ἱδρύσῃ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἶναι θαυμασιωτάτη, διότι ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἄγει εἰς τὸν οὐρανὸν, ὑφίσταται δὲ καὶ ἐν τῇ γῇ· ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ὑφίσταται ὑπὲρ τὸν κόσμον, ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου. Στέφανος ἐξ ἀκανθῶν εἶναι τὸ στέμμα τῆς βασιλείας αὐτοῦ· ἀλλ' ὅμως ἀκάνθινος οὗτος στέφανος ἀκτινοβολεῖ ὑπὲρ πάντα τὰ στέμματα τῶν δυ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 189—190 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ναστῶν τῆς γῆς· ἡ δύναμις αὐτοῦ εἶναι ὁ λόγος, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ πᾶσα δύναμις εἶναι ἐφήμερος. Ὁ μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι εἶναι ὁ βασιλεὺς αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως πάντες οἱ ἄρχοντές εἰσιν ὑποκείμενοι τούτῳ· ὁ δυνάστης αὐτῆς ἢ ἐξουσιαστὴς εἶναι ἄνευ στρατιῶν, ἀλλ' ὅμως δεσπόζει τῶν ἀστέρων· ἔργον αὐτοῦ εἶναι ὁ ἀγὼν πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ λαοὺς πέμπει πρὸ τοῦ κόσμου τούτου εἰρήνην· ἡ βασιλεία αὐτοῦ δὲν ἔρχεται μετὰ ἐξωτερικῶν δορυφόρων, ἀλλὰ ἐρχομένη λαμπρύνει καὶ πάντας τοὺς ἐξωτερικοὺς δορυφόρους. Οὐδαμόθεν ἐστὶ περιωρισμένη, δὲν συνδέεται πρὸς ἓν καὶ μόνον ἔθνος· ἐὰν ὁ υἱὸς τῆς ἐρήμου κεκμηκὼς ἀναπέμπῃ τὰς δεήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐὰν οἱ υἱοὶ τοῦ πεπηγότος Βορρᾶ κλίνωσι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ γόνυ αὐτῶν, ἐὰν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἔμπλεῳ πόθων καὶ ἀπαιτήσεων δέονται ὑπὲρ τοῦ ἐπακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς φωνῆς αὐτῶν, ἐὰν ὁ πεπειραμένος πρεσβύτης ψελλίζῃ δέησιν εὐγνωμοσύνης, ἐὰν ὁ ἁπλοῦς ἰδιώτης συμμορφῶται πρὸς τὰς ἁπλᾶς καὶ θείας βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ὁ σοφὸς καθ' ὅλα τὰ σημεῖα ἐγκύπτῃ καὶ μελετᾷ τὸ περὶ Θεοῦ ζήτημα, πάντες οὗτοί εἰσι πολῖται τῆς βασιλείας ταύτης· σύμπας ὁ κόσμος ἐπιθυμεῖ νὰ περιλάβῃ ταύτην, ποθεῖ νὰ μάθῃ ἐὰν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ σκοπὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς πλείστους δὲν φαίνεται ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, διὰ τοῦτο προσευχόμενοι λέγωμεν «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου». Αἱ παροῦσαι γενεαὶ νομίζουσιν ὅτι κατέκτησαν μέρος τῆς βασιλείας ταύτης, καθυποτάξασαι τὸ βασίλειον τῶν ἀστέρων. Τιθέασι λίθον ἐπὶ λίθου, οἰκοδομοῦσιν ἀνάκτορα μεγαλοπρεπέστερα καὶ γεφύρας στερεωτέρας ἢ ἄλλοτέ ποτε· αἱ γενεαὶ αὗται δεσπόζουσιν ὡσαύτως τοῦ φυσικοῦ βασιλείου παρεχομένου αὐταῖς τροφὴν καὶ ἐνδύματα· ὑπερτεροῦσιν αὗται καὶ ἐκνικῶσι τὸ βασίλειον τῶν ζώων χρησιμοποιοῦσαι χάριν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀναγκῶν πάντα τὰ εἰς τὸ βασίλειον τοῦτο ἀνήκοντα· ὑπέταξαν τὸ βασίλειον τῶν στοιχείων ὑπακοῦον ταῖς διαταγαῖς αὐτῶν· ἀνηρεύνησαν καὶ ἐξεμελέτησαν τὸ βασίλειον τῶν ἀστέρων, γινώσκουσαι ἤδη αὐτὸ ὡς τὴν ἰδίαν αὐτῶν γενέθλιον πατρίδα, ἀλλ' ὅμως περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὀλίγον ἐπιδεικνύουσιν ἐνδιαφέρον καὶ χλιαρὸν τρέφουσι ζῆλον· ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ τυγχάνει ἄγνωστος χώρα· ὑπ' ἄλλου μὲν θεωρεῖται χώρα ἀνεξερεύνητος, ὑπ' ἄλλου ὡς βασιλεία παρελθοῦσα καὶ δύσασα, ὑφισταμένη δὲ μόνον ὡς χρονικὸν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὑπ' ἄλλου δὲ φρονεῖται ὅτι ἡ βασιλεία αὕτη ἔζησεν ἐν κεφαλαῖς ἁπλαῖς καὶ ἐν πόθοις ὀνειροπολήσεων. Διὰ τοῦτο προσευχόμενοι λέγωμεν «ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου».

Ποῖος χρόνος σημειοῦται ἤδη ἐν τῷ ὡρολογίῳ τῶν κόσμων; τὸ ὡρολόγιον τῶν κόσμων δὲν δεικνύει ἡμῖν τὴν ὥραν· ἀγγέλλει ὅμως ἡμῖν ἐὰν αἴθριος ἢ νεφελώδης ἐστὶν ὁ καιρός· πολλοὶ φρονοῦσιν ὅτι ἤδη ἔχομεν ἀνώμαλον καὶ συννεφώδη· δύνανται νὰ ἔχωσι δίκαιον ἢ οὔ, ἐφ' ὅσον χριστιανικὴ καρδία πάλλει ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον τὸ πᾶν διανύει τὴν τροχιάν αὐτοῦ. Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι φάρμακον τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος. Ὅ,τι τὸ γηράσκον ἀνθρώπινον γένος ἀνανεοῖ, ὅ,τι τὴν κατασυντριβομένην κοινωνίαν ἀνασυνδέει, ὅ,τι οἱ πόλεμοι μεταβάλλουσιν εἰς εἰρήνην, ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσι τὴν βασιλείαν τῆς γῆς ταύτης· ταῦτά εἰσιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς πίστεως αὐτῆς καὶ τῆς ἀγάπης. Διὰ τοῦτο προσευχόμενοι λέγωμεν «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου».

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἤδη πως ἐξησθένησε, τὰ ὅρια αὐτῆς ἐγένοντο στενά, ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν αὐτῆς βραχύς· οἱ φόροι τῆς βασιλείας τῆς ἀγάπης σπανίως ἀποτίνονται, αἱ ἱεραὶ ὑποσχέσεις, ὁ ὅρκος τοῦ πολίτου ὑπὲρ τῆς οὐρανίου βασιλείας σπανίως τηροῦνται· ἀλλὰ πρέπει ἕνεκα τούτου νὰ ἀποδειλιῶμεν καὶ νὰ ἀπενθαρρυνώμεθα; Ἡμεῖς πιστεύωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ· προσευχόμενοι λέγωμεν «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου», τοῦτο εἶναι καθῆκον παντὸς χριστιανοῦ, παντὸς μέλους ἀκραιφνοῦς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀτενίσωμεν πρὸς τὴν βασιλείαν ταύτην μετ' ὀφθαλμοῦ παιδικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀποβλέπωμεν πρὸς αὐτὴν μετὰ τοῦ ὄμματος τῆς πίστεως· διότι ἡ πίστις τυγχάνει πάντοτε νέα καὶ πάντοτε ἐνθαρρυντικὴ ὅπως τὰ ὅρια τοῦ κόσμου ἅπτονται τῶν ὁρίων τῆς οὐρανίου βασιλείας· διὰ τοῦτο προσευχόμενοι λέγωμεν «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου».

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ εἰδοποιεῖ ὅτι τὴν προσεχῆ δευτέραν 26 αὐγούστου ἀπὸ τῆς 2 ὥρας τῆς πρωΐας τουρκιστὶ ἄρξεται ἡ ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησις τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων, σκευῶν καὶ λοιπῶν πραγμάτων τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου, δηλοῦσα σύναμα τοῖς πιστωταῖς καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ, ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι ὀφείλουσιν ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ἵνα ὑποβάλωσιν ἁρμοδίως τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν, οἱ δὲ δεύτεροι ἐντὸς ἓξ μηνῶν, ὅτε γενήσεται ἡ ὁριστικὴ ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 21 αὐγούστου 1891.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς
Σ. Παπαδάκης.

ΑΝΩΤΕΡΟΝ ΚΕΝΤΡ. ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ «ΠΑΛΛΑΔΟΣ»

Ἀγγέλλεται τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι ἡ μὲν ἐγγραφὴ τῶν μαθητριῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς 22 αὐγούστου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἑταιρείας, εὑρισκομένῳ ἐν αὐτῷ τῷ παρθεναγωγείῳ, ἔνθα διεξάγεται καὶ πᾶσα πρᾶξις ἀφορῶσα εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ τῶν τροφίμων

ἀπὸ τῆς 1 σεπτεμβρίου, ἡ δὲ ἔναρξις τῶν μαθημάτων γενήσεται ἀπὸ τῆς 9 σεπτεμβρίου.

Τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς Παλλάδος λειτουργήσει ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐλλογίμου καὶ πεπειραμένης κ. Σαπφοῦς Λεοντιάδος, ἥτις κεκτημένη πάντα τὰ προσόντα διευθυντρίας διηύθυνε καὶ ἄλλοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη πάνυ εὐδοκίμως καὶ τελεσφόρως τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς Παλλάδος.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΑΝ

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν ἄρχονται ἀπὸ τῆς 20 αὐγούστου, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ τῶν τροφίμων ἀπὸ τῆς 1 σεπτεμβρίου, ἡ δὲ ἔναρξις τῶν μαθημάτων ἀπὸ τῆς 4 τοὐ αὐτοῦ.

Γλῶσσαι διδασκόμεναι καὶ ὧραι διδασκαλίας αὐτῶν καθ' ἑβδομάδα.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαία καὶ νεωτέρα ὥρας 9, ἡ Λατινικὴ ὥρας 3, ἡ Γαλλικὴ ὥρας 9, ἡ Τουρκικὴ ὥρας 3· προαιρετικαὶ γλῶσσαι ἡ Γερμανικὴ, Ἀγγλικὴ καὶ Ρωσσική.

Ἡ γαλλικὴ καλλιγραφία ὑποχρεωτικὴ ἐν ἁπάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ Λυκείου δὶς τῆς ἑβδομάδος ἀνὰ ἡμίσειαν ὥραν. Ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιτήρησις ἐν τῷ Λυκείῳ καὶ ἡ διαρρύθμισις καὶ διδασκαλία τῆς Γαλλικῆς γλώσσης ἐν τῷ προγυμναστικῷ τμήματι ἀνετέθη εἰς τέσσαρας Γάλλους τὸ γένος διδασκάλους, πτυχιούχους γαλλικοῦ διδασκαλείου, ἐντὸς τοῦ Λυκείου συνδιαιτωμένους.

Δίδακτρα.

Ἐν τῷ Γυμνασίῳ τῶν μὲν τροφίμων λίραι ὀθωμ. 42, τῶν δ' ἡμιτροφίμων 22, τῶν δ' ἐξωτερικῶν 15.

Ἐν τῷ Σχολείῳ τῶν μὲν τροφίμων λίρας ὀθωμ. 38, τῶν δ' ἡμιτροφίμων 22, τῶν δ' ἐξωτερικῶν 12,50.

Ἐν τῷ Δημοτικῷ τῶν μὲν τροφίμων λίραι ὀθωμ. 36, τῶν δ' ἡμιτροφίμων 18, τῶν δ' ἐξωτερικῶν 10.

Τῶν προαιρετικῶν γλωσσῶν λίραι ὀθωμ. 4 ἐτησίως, τῆς δὲ ὀργανικῆς μουσικῆς 7.

Ὅσοι τῶν ἡμιτροφίμων καὶ τῶν ἐξωτερικῶν μαθητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ τελῶσι τὰς μελέτας αὐτῶν ἐν τῷ Λυκείῳ προκαταβάλλουσι λίρας ὀθωμ. 2 ἐτησίως.

ΣΗΜ. Οἱ φέροντες πτυχίον τοῦ ἑλληνικοῦ Λυκείου εἰσάγονται εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης ἀκωλύτως.

Ὁ ἱδρυτὴς καὶ γυμνασιάρχης

Χρ. Χατζηχρήστου

ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΩΑΚΕΙΜΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ

Ἡ Ἐφορία τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμίου Παρθεναγωγείου ἀναγγέλλει εἰς τὸ Δημόσιον ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητριῶν ἄρχονται ἐν τῷ καταστήματι τῇ 20 τρέχοντος· ἔτι δὲ ὅτι ἡ ἀναβληθεῖσα ἐκκύβευσις τῶν λαχείων γενήσεται τῇ α' κυριακῇ τοῦ ὀκτωβρίου ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς ἐν Φαναρίῳ λέσχης «Μνημοσύνης».

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ

μηνὸς Ἰουλίου 1891.

	Οἱ κατὰ τὴν 1 Ἰουλίου εὑρεθέντες·		Οἱ καθ' ὅλον τὸν μῆνα							Οἱ κατὰ τὴν 31 Ἰουλίου μείναντες·		
			Εἰσελθόντες			Ἐξελθόντες		Ἀποθανόντες				
	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον
Ἀσθενεῖς	183	47	432	36	698	380	25	30	9	205	49	698
Γηροκομούμενοι	89	25	2	1	117	1		1		89	26	117
Φρενοβλαβεῖς	313	142	16	6	477	13	1	4	1	312	146	477
Ὀρφανοί	146		2		148	19				129		148
Περιωρισμένοι	2				2					2		2
Προσωπικὸν	111	29	5		145	6	1			110	28	145
	844	243	457	43	1587	419	27	35	10	847	249	1587

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 12 Αὐγούστου 1891

Ἐκ τοῦ Γ. Γραφείου τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ὁ Διευθυντὴς Ξ. ΚΑΒΑΔΑΣ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

60

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891 **ΑΡΙΘ. 27.**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ . . . (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Ταντσλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμισυ.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ . . . Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια

Περιεχόμενα.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη — Κατάλογος τῶν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιθεωρηθέντων καὶ ὡς μόνων εἰσακτέων εἰς τὰς Σχολὰς ἀποφασισθέντων διδακτικῶν βιβλίων — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἀναγνώρισις τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ.*—Τὴν τρίτην περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν τουρκιστὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰδοποιήθη ὅτι τὸ ὑψηλὸν βεζυρικὸν Διάταγμα (βουγιουρουλτί), δι' οὗ ἐπικυροῦται ἡ ἐκλογὴ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου ἔμελλε νὰ κομισθῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Ὁ Σεβασμ. Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διέταξεν αὐθωρεὶ ἵνα εἰδοποιηθῶσι περὶ τούτου διὰ πατριαρχικῶν ἐφημερίων τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ δὲ πατριαρχικῶν κλητήρων τὰ μέλη τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βὲης Ἀριστάρχης ἀφίκετο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἱκανὸν πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Σεβ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως. Περὶ τὴν ὀγδόην ἀκριβῶς ὥραν ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων τμηματάρχης τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων Ζιβὲρ βὲης συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Διαγγελέως τῶν Πατριαρχείων Μιχαὴλ Δανέζη ἐρένδη, ἀφίκετο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα κομίζων τὸ ὑψηλὸν βεζυρικὸν ἔγγραφον. Ἡ Α. Ἐξοχ. προπορευομένων τῶν πατριαρχικῶν κλητήρων ὡδηγήθη, συναντηθεὶς ἐν τῇ Μεγάλῃ Πρωτοσυγκελλίᾳ ὑπό τε τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου καὶ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, εἰς τὴν ἄνω αἴθουσαν τῶν Πατριαρχείων, ἔνθα ἀνέμενον αὐτὸν ὅ τε Σεβασμ. Τοποτηρητής, φέρων ἐπανωκαλύμαυχον, καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς. Μετὰ μικρὰν δὲ ἀνάπαυλαν, ἐγερθέντων πάντων, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῆς Α. Ἐξοχ. τὸ ὑψηλὸν βουγιουρουλτί, ὅπερ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἡ Α. Ἐξοχ. παρέδωκε τῷ Σεβασμ. Τοποτηρητῇ μετὰ τεσκερὲ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βεζυρικοῦ ἐγγράφου ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἀπαντῶν ἐξέφρασε διὰ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης προσλαλιᾶς τὰς θερμὰς αὐτοῦ τε καὶ σύμπαντος τοῦ Γένους ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν κραταιότατον ἡμῶν Ἄνακτα, εὐδοκήσαντα νὰ κυρώσῃ διὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ ἐπινεύσεως τὴν ἐκλογὴν τῆς Α. Σεβασμιότητος, παρεκάλεσε δὲ τὴν Α. Ε. ἵνα τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου ἡμῶν Γένους ὑποβάλῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐνδόξου Θρόνου τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος. Ἐν τέλει ἡ Α. Ε. ηὔξατο μετὰ πάντων τῶν παριστα μένων ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος. Τὴν προσλαλιὰν ταύτην τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ πιστῶς ἡρμήνευσεν ἡ Α. Ἐξ. ὁ Ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βὲης Ἀριστάρχης. Μετὰ δὲ μικρὰν ἔτι ἀνάπαυλαν ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ βὲης ἀπῆλθε τῶν Πατριαρχείων, προπορευομένων αὖθις τῶν πατριαρχικῶν κλητήρων μέχρι τῆς ἔξω πύλης τῶν Πατριαρχείων.

—*Συνεδρίασις τῶν δύο Σωμάτων.*—Τῇ πρωΐᾳ τῆς τετάρτης περὶ τὴν 10 ὥραν εὐρωπαϊστὶ συνῆλθον εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας

Σώματα καὶ ἔλαβον γνῶσιν τῆς ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἀναγνωρίσεως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Βελεγράδων κ. Δωροθέου ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν σκέψεών τινων, καθ' ἃς ἐξεδηλώθησαν καὶ αὖθις θερμόταται εὐχαριστίαι πρός τε τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν κραιότατον ἡμῶν Ἄνακτα καὶ τὴν σεβαστὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν ἡ συνεδρίασις διελύθη.

— *Ἐργασίαι Πατριαρχείων.* —Τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ κ. Δωροθέου κυρωθείσης ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως πάντα τὰ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Γραφεῖα ἤρξαντο ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης τῶν τακτικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν.

—*Ἐπισκέψεις τοῦ Σεβασμ. Τοποτηρητοῦ.*—Χθὲς ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος μεταβὰς εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ὑψ. τὸν Μέγαν Βεζύρην Δζεβὰτ πασᾶν. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἔτυχε παρὰ τῇ Α. Ὑψηλότητι ἰδιαιτέρας ἀκροάσεως, καθ' ἣν μετὰ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ διορισμῷ τῆς Α. Ὑψηλότητος, ἡ Α. Σεβασμιότης ὑπέβαλε τὰς ἐγκαρδίους αὐτῆς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ, ὑψηλῇ Αὐτοκρατορικῇ ἐπινεύσει, ἐγκρίσει τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἡ Α. Σεβασμ. μετὰ ταῦτα ἐπεσκέρθη τὸν Ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων ἐξοχώτατον Ριζᾶ πασᾶν παρ' ᾧ ἔτυχε λίαν φιλόφρονος δεξιώσεως. Τὸν Σεβ. Τοποτηρητήν, ἀσθενοῦντος τοῦ ἄρχοντος Καποῦ Κεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων, εὑρεστήθη νὰ συνοδεύσῃ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ταύτας ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου εὐγενέστατος κ. Γρηγόριος Γαροφαλίδης.

—*Ἀφιξις.* —Ἀφίκετο εἰς Βασιλεύουσαν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κορυτσᾶς κ. Φιλόθεος διωρισμένος, ὡς ἄλλοτε ἐσημειώθη, μέλος τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνέλαβεν ἤδη τὰ καθήκοντα Αὐτῆς.

— *Χοροστασία.* —Ἡ Α. Σεβ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος τὸ πρῶτον χθὲς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ.

—*Ἀρχιερατικὴ λειτουργία.* — Τὴν χθὲς Πέμπτην ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐτέλεσε τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῇ ἐν Γαλατᾷ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων ὁ Σεβασμιώτατος Γέρων ἅγιος Ἡρακλείας κ. Γερμανὸς συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν Σεβασμ. ἁγίων Συνοδικῶν Δράμας κ. Γερμανοῦ καὶ Σωζουαγαθουπόλεως κ. Παρθενίου, τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Δράμας χοροστατήσαντος καὶ ἐν τῷ ἑσπερινῷ τῆς τετάρτης.

—*Θάνατος Μητροπολίτου Μελενίκου.*—Τηλεγραφήματα ἀποσταλέντα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα παρά τε τῆς Δημογεροντίας καὶ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Μελενίκου ἤγγειλαν τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ Μητροπολίτου Μελενίκου Προκοπίου ἐπισυμβάντα τὴν πρωΐαν τῆς τετάρτης. Ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Τοποτηρητὴς ἐνετείλατο τηλεγραφικῶς τοῖς αὐτόθι ἁρμοδίοις, ὅπως οὗτοι συνῳδὰ τοῖς Κανονισμοῖς προβῶσιν εἰς τὰ ἀπαιτούμενα διαβήματα περὶ τῆς σφραγίσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου ἱεράρχου.

— *Ρωσσικὴ Πρεσβεία.* — Χθὲς προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Ἰ. Ἰβάνωφ Α' διερμηνεὺς τῆς Α. Ρωσσικῆς Πρεσβείας μετὰ τοῦ ἐκ τῶν διερμηνέων κ. Κ. Βαμβάκη ὡς καὶ ὁ Α' διερμηνεὺς τῆς Σερβικῆς Πρεσβείας Ἐξ. κ. Τερκάν ὅπως συγχαρῶσιν ἐκ μέρους τῶν οἰκείων Πρεσβευτῶν τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

— *Δοξολογία ἐν τῇ Ρωσσικῇ Πρεσβείᾳ.* — Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος, τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρου, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ πατριαρχ. Γραμματέως κ. Ι. Δ. Ταναλίδου μετέβησαν σήμερον εἰς Βαθυρρύακα, κατ' ἐντολὴν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ, ἵνα παραστῶσιν ἐν τῇ τελεσθησομένῃ Δοξολογίᾳ καὶ ἐκφράσωσιν εἶτα τῷ Ἐξ. Πρεσβευτῇ τὰς εὐχὰς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

—*Συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου.*— Καθὰ διὰ γράμματος πρὸς τὸν Σεβασμ. Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐδήλωσεν ὁ Πανιερώτ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Πανιερότητα καὶ ἐξέφρασαν τὰ συλλυπητήρια αὐτῶν ὁ σοφολογιώτατος ἀρχιραββῖνος τῆς αὐτόθι Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ ἐπισκόπου τῶν Δυτικῶν.

Ἐπὶ τῷ αὐτῷ λυπηρῷ γεγονότι ἐξέφρασαν τὰ συλλυπητήρια αὐτῶν τηλεγραφικῶς τε καὶ διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἱεραρχῶν.

— *Μνημόσυνον.*—Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Ε' ἐτέλεσε μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ κατανυκτικώτατον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Πρωθιεράρχου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας παρόντων τοῦ πρωθυπουργοῦ, τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν καὶ ἀπείρου πλήθους λαοῦ.

—*Καθηγηταὶ Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν Χάλκῃ*— Ἡ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὰς παραιτήσεις τῶν καθηγητῶν Ἀρχιδ. κ. Φωτίου Ἀλεξανδρίδου καὶ κ. Λεάνδρου Ἀρβανιτάκη εἶχεν ἐκλέξει εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν τῇ προτάσει τῆς σεβαστῆς ἐφορείας τῆς Σχολῆς τὸν ἱερολογιώτατον κ. Γερμανὸν Καραβαγγέλην τελειόφοιτον τῆς Θεολ. Σχολῆς, διδάκτορα

δὲ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Λειψίᾳ Πανεπιστημείου καὶ τὸν ἐλλογιμώτατον κ. Ματθαῖον Παρανίκαν γνωστὸν διαπρεπῆ φιλόλογον. Ὁ διορισμὸς αὐτῶν οὗτος ἐκοινοποιήθη τοῖς εἰρημένοις Καθηγηταῖς διὰ πιττακίων τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἐπίσης προτάσει τῆς Ἐφορείας, ἐγκρίσει δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διωρίσθη καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου κ. Εὐθυμιάδου ὁ ἐν τῇ Ἑλληνοεμπορικῇ Σχολῇ καθηγητὴς τῶν αὐτῶν μαθημάτων ἐλλόγιμος κ. Ἀλ. Δελίστοβιτζ. Καὶ ὁ διορισμὸς οὗτος ἐκοινοποιήθη τῷ εἰρημένῳ διὰ πιττακίου τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ.

—*Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.*— Τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀρξαμένης ἤδη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου, αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν, ὅσων ἡ ἐκλογὴ ἐπεκυρώθη ἤδη ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων καὶ τὸ ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις προσληφθὲν ἤδη προσωπικὸν τῶν διδασκάλων δύνανται νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς 1 μ. μ. μέχρι τῆς 5 κεθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ ἑορτῶν πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν γενομένων συμβολαίων, πρὸς λῆψιν τῶν τοῦ ἔτους τούτου ἐνδεικτικῶν καὶ πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν προγραμμάτων τῶν σχολείων. Εἶναι δὲ γνωστὸν ἐκ τῶν προτέρων δηλώσεων ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ὅτι ἀρ' ἑνὸς μὲν τὰ ὑποβαλλόμενα εἰς ἐπικύρωσιν συμβόλαια δέον νὰ φέρωσι πρὸς ταῖς ὑπογραφαῖς τῆς Ἐφορείας καὶ τῶν διδασκάλων καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένου, ἀρ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ σύναψις συμβολαίων ἐπιβάλλεται πᾶσι τοῖς Ἐνδεικτικὸν τῶν Πατριαρχείων λαμβάνουσι διδασκάλοις ἑκατέρου τῶν φύλων καὶ ὅτι ἑπομένως, ἐὰν δὲν ὑποβληθῶσιν εἰς ἐπικύρωσιν τοιαῦτα συμβόλαια, τὸ νενομισμένον Ἐνδεικτικὸν δὲν θέλει ἐκδίδοσθαι.

—*Κατάλογος διδακτικῶν βιβλίων.*— Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἄρχεται δημοσιευόμενος ὁ κατάλογος τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ἅτινα ἐπεθεωρήθησαν ὑπὸ τῆς Πατρ. Κεντρ. Ἐκπαιδευτ. Ἐπιτροπῆς, ὅπως μὴ περιέχωσί τι τὸ ἀπᾴδον πολιτικῶς, θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς. Μόνον ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένων πονημάτων δύνανται οἱ διευθυνταί, αἱ διευθύντριαι καὶ οἱ διδάσκαλοι νὰ ἐκλέγωσιν οἱαδήποτε θέλουσιν ἵνα εἰσάγωσιν εἰς τὰς σχολὰς αὐτῶν· παντὸς δὲ ἑτέρου βιβλίου, μὴ ἀναγεγραμμένου ἐν τῷ εἰρημένῳ καταλόγῳ, ἡ εἰσαγωγὴ ἐστιν ἀπηγορευμένη. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν βιβλιοπωλῶν δὲν συνεμορφώθησαν εἰσέτι πρὸς τὴν ἐντολὴν τῶν Πατριαρχείων, εἰδοποιοῦνται ὅπως ἐγκαίρως συμμορφούμενοι ἀποστείλωσιν ἀντίτυπα τῶν παρ' αὐτῶν ζητηθέντων διδακτικῶν βιβλίων, ἄλλως τὰ βιβλία ταῦτα ὡς μὴ ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ καταρτιζομένῳ καταλόγῳ θ' ἀποκλεισθῶσι.

— *Σφραγὶς Τοποτηρητείας.* —Ἐπειδὴ ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου ἐδέησε νὰ κατασκευασθῇ νέα σφραγὶς φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ Α. Σεβασμιότης διὰ ταυρίου συνέστησε ταύτην εἰς τὰ διάφορα κυβερνητικὰ τμήματα, ὅπως ἀναγνωρίσωσι ταύτην, καθόσον, ὡς γνωστόν, δι' αὐτῆς θὰ σφραγίζωνται τὰ ἱλιμχαμπέρια τῶν ἀγοροπωλησιῶν καὶ τῶν διαβατηρίων κατὰ τὸ διάστημα τῆς Τοποτηρητείας μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πατριάρχου.

— *Παρόραμα.* — Ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου Ε' παρελείφθη ἐκ παραδρομῆς νὰ σημειωθῇ ὅτι τῆς νεκρωσίμου τελετῆς μετέσχεν καὶ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Γέρων ἅγιος Χαλκηδόνος κ. Ἰωακείμ.

—Ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Ἐπισκόπου Δαλματίας κυροῦ Νικοδήμου Μίλας σερβιστὶ τὰ ἑξῆς σπουδαῖα καὶ περισπούδαστα συγγράμματα:

Α' Ἡ Προπαγάνδα, ὁ διοργανισμὸς καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς.

Β' Κανονικὸν δίκαιον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὸ 3ον τεῦχος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ζαχαριάδου, καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐκδοθείσης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, περιλαμβάνον τὰ ἀπὸ τοῦ Περικλέους μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων γενομένης ἁλώσεως. Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου. Τιμᾶται γρ. $3^1/_2$.

— *Ἔκδοσις νέου πονήματος.* — Ὁ ἐλλόγ. κ. Διονύσιος Κοντογεώργης καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὰ προηγούμενα ἱκανὰ πονήματα αὐτοῦ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς προστίθησιν ἕτερον καὶ ἕτερον ὡσαύτως πρόσφορον καὶ εὔστοχον περὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Τὸ πόνημα τοῦτο εἶναι «Στοιχειώδεις γνώσεις τῆς γαλλικῆς γραμματικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν πρωτοπείρων μαθητῶν κατὰ μέθοδον ὅλως νέαν μετὰ γυμνασμάτων καὶ συνδιαλέξεων συνταχθεῖσαι».

— Ἑλλην. Χρηστομάθεια, Τόμ. Α' καὶ Γ', Κύρου Ἀνάβασις Βιβλ. Α' καὶ Β' μετὰ σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν καὶ χάρτου, Συντακτικὸν τῆς ἑλλην. γλώσσης καὶ ἐπίτομον συντακτικὸν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ζηκίδου.

—Τὸ 35ον φυλλάδιον τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Νικολαΐδου, διευθυντοῦ τῶν ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Σερβέτ» ἐκδιδομένων *ὀθωμανικῶν κωδίκων* περιέχον Διοικητικοὺς καὶ λοιποὺς νόμους, ἐγκυκλίους καὶ λοιπά.

—*Ἐξηγητὴς τῶν Ἁγίων Γραφῶν.* — Ὁ ὑπὸ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ «Ἐξηγητὴς τῶν Ἁγίων Γραφῶν» οὗ περιεχόμενά εἰσιν : Ἑρμηνεία ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ὁ Βαπτιστὴς προαπειλεῖ τοὺς Ἰουδαίους διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Ὁ χριστιανισμός. Αἱ θυσίαι, τύποι καὶ εἰκὼν τῆς θυσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αἱ θλίψεις εἶναι ἀπόδειξις τῆς πρὸς ἡμᾶς

θείας ἀγάπης. Περὶ τῶν θείων Μυστηρίων τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Περὶ τοῦ Μυστηρίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

— *Ἡ Ἀνάπλασις.* — Περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου ἐν Ἀθήναις Συλλόγου. Περιεχόμενα: Λόγος Ι. Ε. Μεσολωρᾶ, Δ. Φ. Περὶ ἐπιστήμης καὶ θρησκείας κτλ. ὑπὸ Σ. Νικοκάβουρα ἀρχιμανδρίτου. Περὶ τῶν προσγινομένων εἰς τὰ ἔθνη ἀγαθῶν ἐκ τῆς παιδιόθεν χριστιανικῆς τροφῆς καὶ παιδείας τῶν νέων ὑπὸ Θεοδοσίου Βενιζέλου, καθηγητοῦ. Τὰ ἄδικα πλούτη ὑπὸ Δ. Μαρίνου, καθηγητοῦ. Ὁμιλία Γ' ἐπὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ ρητοῦ «Δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου, καθηγητοῦ.

Ὁ μὲν τὸ ὑψηλὸν Βουγιουρουλτὶ συνοδεύων ὑπουργικὸς Τεσκερὲς ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἀκολούθως:

Ἀριθμ. Πρωτ. 42064.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Πατριαρχείου.

Ὑποβληθέντος τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου διορισμοῦ τῆς Ὑμετέρας φιλίας, ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Θρόνου, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν ἐπὶ τούτῳ διάταγμα.

Τὸ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βεζυρείας ἐκδοθὲν ὑψηλὸν Βουγιουρουλτὶ ἀποστέλλεται διὰ τοῦ τμηματάρχου τῶν Θρησκευμάτων ἐξοχωτάτου Ζιδὲρ βέη, ὅπως κατὰ τὴν τάξιν ἀναγνωσθῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐφ' ᾧ εἰς δήλωσιν ἐγράφη ὁ παρὼν φιλικὸς τεσκερές.

Τῇ 4 Σεφὲρ 1309

27 Αὐγούστου 1307 (1891).

Ὁ ὑπουργὸς ΡΙΖΑ.

Τὸ δὲ ὑψηλὸν Βουγιουρουλτὶ ἔχει κατὰ μετάφρασιν ὧδε:

Ἀριθμ. Πρωτ. 42064.

(Τ. Σ.)

Ἀχμὲτ Δζεβὰτ

Ἀριθμ. 44.

Τοποτηρητὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Μητροπολῖτα Βελεγράδων κὺρ Δωρόθεε καὶ τὰ μέλη τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου,

Συνεπείᾳ τεσκερὲ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων διαβιβάζοντος πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων μαζβατᾶν συνταχθέντα ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, δι' οὗ ἀνηγγέλλετο ἡ κατὰ τοὺς Κανονισμοὺς ἐκλογὴ ὡς Τοποτηρητοῦ τῆς χηρευσάσης θέσεως τοῦ Πατριάρχου τῶν Ρωμαίων, τοῦ κὺρ Δωροθέου, ἀποφάσει δὲ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὑποβληθείσῃ τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι ἐξεδόθη ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα περὶ διορισμοῦ τοῦ κὺρ Δωροθέου, ὡς Τοποτηρητοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ συνῳδὰ τῷ ὑψηλῷ αὐτοκρατορικῷ Διατάγματι διορίζεται Τοποτηρητὴς ὁ κὺρ Δωρόθεος, διὰ ταῦτα ἀξιοῦσθε ἵνα ἐνεργήσητε τὰ δέοντα κατὰ τὸν Κανονισμὸν πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑποβάλητε διὰ τοῦ εἰρημένου ὑπουργείου τῇ Ὑψ. Πύλῃ.

Τῇ 3 Σεφὲρ 1309

26 Αὐγούστου 1307 (1891).

Ἡ ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ ἁγίου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου ἀπαγγελθεῖσα προσλαλιὰ ἔχει ὧδε:

Ἐνδοξότατε,

Στερούμενος λόγων καταλλήλων ἵνα ἐκφράσω δεόντως τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Γαληνότατον ἡμῶν Ἄνακτα, τὸν εὐδοκήσαντα ἵνα περιβάλῃ δι' Αὐτοκρατορικοῦ κύρους τὸν διορισμόν μου ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀρκοῦμαι εἰς τὴν ἁπλῆν ἐκδήλωσιν τῶν εὐχαριστιῶν μου καὶ ἀποδεχόμενος τὴν ἐπικυρωθεῖσαν σεβαστήν μοι ταύτην ἐκλογήν, διαβεβαιῶ μετὰ θάρρους, ὅπερ ἀρύομαι ἐκ τῆς ἐνδειχθείσης μοι εὐμενείας τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ὅτι θέλω καταβάλει πᾶσαν τὴν δυνατὴν προσπάθειαν ὅπως φανῶ ἄξιος τῆς τοιαύτης ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς τιμῆς διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν ὑπὸ τῆς Τοποτηρητείας ἐπιβεβλημένων μοι καθηκόντων. Παρακαλῶ δὲ τὴν Ὑμετέραν Ἐνδοξότητα ὅπως εὐαρεστουμένη ὑποβάλῃ τὰς θερμοτάτας μου εὐχαριστίας τοῖς Ἐξοχωτάτοις Ὑπουργοῖς, καὶ τὰς ταπεινάς μου ὑποκλίσεις εἰς τοὺς πόδας τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Θρόνου τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, Ὅστις, οἷα πατὴρ φιλοστοργότατος, οὐ παύεται ἐπιδαψιλεύων ἀπείρους χάριτας καὶ εὐεργεσίας καὶ πρὸς τὸ τῶν Ρωμαίων γένος, ὅπερ εὐγνωμόνως διακηρύττον ταύτας εὔχεται δερόμενον ἐνθέρμως μετ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ, ἵνα ὁ Κύριος τῶν Κυριευόντων καὶ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων διατηρῇ τὸν Κραταιότατον, Φιλόλαον καὶ Εὐεργετικώτατον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν Ἐφένδην ἡμῶν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ ἐπὶ

τοῦ ἐνδόξου τῶν Ὀσμανιδῶν Θρόνου πρὸς δόξαν μὲν τοῦ θεοφρουρήτου Αὐτοῦ Κράτους, χαρὰν δὲ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετουμένου καὶ εἰλικρινῶς Αὐτῷ ἀφωσιωμένου πιστοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ. Ἀμήν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, ὁσιώτατοι προϊστάμενοι καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου.

Ἀριθ. $\begin{cases} \text{πρωτ. } 4060 \\ \text{διεκπ. } 2617 \end{cases}$

Ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου, Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διωρίσθη ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος Γνωστοποιοῦσα δὲ ὑμῖν τοῦτο ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία προτρέπεται ὑμᾶς, ἵνα τοὐντεῦθεν μέχρι νεωτέρας ὁδηγίας, μνημονεύητε ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Σεβασμιότητος. Εἶτε δὲ ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ιϛ' αὐγούστου ,αωϛα'.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ**.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ*

Ἡ ἀδιάλυτος ἁρμονία μεταξὺ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, μεθ' ὅλην αὐτῶν τὴν φαινομενικὴν διαφορὰν, ἀνεγνωρίσθη πάντοτε ἀπ' αὐτῆς ἤδη τῆς πρώτης ἀρχαιότητος. Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν γενικὴν παράδοσιν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις. Ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν βιβλίων τούτων περιέχει αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἦτο ἀδύνατον νὰ παραδεχθῇ τις ἀσυμφωνίαν τινὰ μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ ἀντιφάσκῃ πρὸς ἑαυτόν; Οὕτως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Β' αἰῶνος συμφωνίαι ἢ Διατεσσάρων, ὅπως ἀπεκάλουν ταύτας, συνετάχθησαν ὅπως ἀγάγωσιν εἰς ἑνότητα τὰς τέσσαρας θεοπνεύστους διηγήσεις. Ἡ ἐκ προτέρων ἑνότης δικαιολογεῖται διὰ μελέτης κριτικῆς, διὰ προσεκτικῆς παραβολῆς τῶν ἱστορικῶν μνημείων. Οὐ μόνον τὰ τρία πρῶτα Εὐαγγέλια, ἅτινα ἀπεκλήθησαν συνοπτικὰ ἕνεκα τῆς προφανοῦς ὁμοιότητος τοῦ σχεδίου αὐτῶν, συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἀλλ' εὑρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ καὶ πρὸς τὸ τέταρτον μεθ' ὅλας τὰς φαινομενικὰς διαφοράς.

Ἀληθῶς πρώτην φορὰν ριπτόμενον βλέμμα ἐπὶ τοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου ἀποδεικνύει ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὰ ἄλλα τρία, ἅτινα προηγήθησαν αὐτοῦ. Τὰ γεγονότα, τὸ γεωγραφικὸν καὶ χρονολογικὸν σύστημα, οἱ λόγοι, τὰ πάντα φαινομενικῶς διαφέρουσι. Τινὲς τῶν κριτικῶν ἐκ τῶν ἐναντιοφανειῶν τούτων ὁρμώμενοι ἔσπευσαν νὰ ἐξαγάγωσι τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ἀντίφασις καὶ ἑπομένως διετύπωσαν τὸ ἑξῆς δίλημμα. Ἐὰν τὰ συνοπτικὰ Εὐαγγέλιά εἰσιν ἀκριβῆ κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν διαγράφουσι τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ἅγιος Ἰωάννης παρέσχε τότε ἡμῖν κατὰ φαντασίαν ἱστορίαν· καὶ ἐὰν τοὐναντίον οἱ ὑπὸ τῶν τριῶν Εὐαγγελίων ἀναφερόμενοι λόγοι εἰσὶν αἱ ἀληθεῖς ὁμιλίαι τοῦ Κυρίου, αἱ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου ἀναφερόμεναι εἶσι προϊὸν τεχνητῆς συντάξεως καὶ τἀνάπαλιν ἐὰν τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιόν ἐστι τὸ ἀληθινὸν ἐν ταῖς διηγήσεσι καὶ ταῖς ὁμιλίαις, τὰ τρία πρῶτα δὲν δύνανται τότε νὰ ὦσι τοιαῦτα.

Οὐχὶ μόνον αἱ φαινομενικαὶ διαφοραὶ, ἃς παρατηροῦμεν μεταξὺ τοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου καὶ τῶν τριῶν συνοπτικῶν δὲν παρέχουσιν ἡμῖν τὸ δικαίωμα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις ἀσυμβίβαστος, ἀλλὰ τοὐναντίον δεικνύουσιν αὗται μᾶλλον τὴν ἀδιάλυτον ἁρμονίαν τῶν τριῶν τούτων ἱστορικῶν μνημείων. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης δὲν ἀντιφάσκει πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ γράψαντας Εὐαγγελιστὰς, τοὐναντίον συμπληροῖ καὶ ἐξηγεῖ τούτους ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ γεωγραφικοῦ καὶ χρονολογικοῦ σχεδίου τοῦ βίου τοῦ Κυρίου, τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ περιεχόμενον τοῦ βίου τούτου καὶ τῶν ὁμιλιῶν, αἵτινες παρέχουσι περίληψιν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τὰ τρία πρῶτα Εὐαγγέλια ὡς στάδιον τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ παρουσιάζουσι τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἡ διήγησις τοῦ Ἰωάννου τοὐναντίον δεικνύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς πρὶν ἢ κηρύξῃ εἰς τὴν Γαλιλαίαν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἐκήρυξεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν ἐν τῇ Μητροπόλει διὰ τῆς ἐξώσεως ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν πωλούντων ἐν αὐτῷ. Οἱ συνοπτικοὶ μόνον περὶ τοῦ τελευταίου ταξειδίου τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ὁμιλοῦσι καθαρῶς, ἀναβάντος ὅπως ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα καὶ ἀποθάνῃ ἐν αὐτῇ, ὁ Ἰωάννης ἀναφέρει ὅλα τὰ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν διάφορα ταξείδια τοῦ Ἰησοῦ, τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ εἰς Ἐφραὶμ ἀποχώρησιν αὐτοῦ κατὰ τὰ σύνορα τῆς ἐρήμου. Τὰ συνοπτικὰ Εὐαγγέλια ἄρχονται τῆς διηγήσεως τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Ἰησοῦ μόνον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς καθείρξεως Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιον τοὐναντίον ἄρχεται τοῦ δημοσίου βίου ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ καὶ προσδιορίζει τὴν ὅλην διάρκειαν αὐτοῦ διὰ τῶν τριῶν Πάσχα, ἅπερ ἀναφέρει (Ἰωάνν. 2, 13, 4, 4, 12, 1, 13). Τὰ συνοπτικὰ Εὐαγγέλια δὲν χορηγοῦσιν ἡμῖν σημεῖόν τι, ἐξ οὗ ἀναχωροῦντες νὰ δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὰ γεγονότα τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Κυρίου, ὁ Ἰωάννης τοὐναντίον τὰ γεγονότα ταῦτα σημειοῖ ἐπακριβῶς διὰ τῶν διαφόρων ταξειδίων τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ (Ἰωάνν. 5, 1, 7, 2, 10, 22) καὶ τὰς μεγάλας ἑορτὰς τῶν Ἰουδαίων. Ἐπειδὴ τὰ συνοπτικὰ Εὐαγγέλια δὲν ἀναφέρουσι τὰς διαφόρους διατριβὰς τοῦ Κυρίου ἐν τῇ Μητροπόλει, δὲν ἠδύναντο νὰ πληροφορήσωσιν ἡμᾶς τί κατ' αὐτὰς ἔ-

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 182—183 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

πραξεν, οὔτε τὰς ἐπιστήμους διδασκαλίας, ἃς ἐποίησε κατ' αὐτάς. Διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἀναφέρει ἡμῖν ταῦτα ἐν ἀρθονίᾳ καὶ λεπτομερείᾳ.

Ὅλαι αὗται αἱ πολύτιμοι πληροφορίαι, ὡς καταφαίνεται, δὲν ἀντιφάσκουσι κατ' οὐδὲν πρὸς τοὺς συνοπτικοὺς Εὐαγγελιστάς, τοὐναντίον πληροῦσι τὰ χάσματα αὐτῶν καὶ ἔχουσι περὶ πλέον τὴν ἀξίαν ὅτι ἐξηγοῦσι τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν. Ἄνευ αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπαραστήσῃ τις τὸ συγκινητικὸν δρᾶμα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ νὰ νοήσῃ τὸν ἰδιαίτερον αὐτοῦ τρόπον τοῦ διδάσκειν καὶ παιδεύειν. Οἱ μεγάλοι ἀγῶνες, αἱ ὑψηλότεραι διδασκαλίαι θὰ εἶχον κατ' ἀνάγκην ὡς μάρτυρας τὴν Μητρόπολιν καὶ τὰς ἐθνικὰς ἀρχάς. Ἐκεῖ ἔδει νὰ περατωθῇ τὸ τοῦ Μεσσίου στάδιον καὶ ἐκεῖ ἔδει νὰ παρουσιασθῇ οὗτος ἐν ὑπερτάτῃ δόξῃ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ. Ἡ Γαλιλαία διὰ τὸν Ἰησοῦν ἦν μόνον τόπος σχετικὸς ἤρεμος, ὅπου μακρὰν τοῦ κέντρου καὶ τῆς ἑστίας τοῦ μίσους, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡμέρας ἠπείλει αὐτόν, ἠδυνήθη νὰ εὐαγγελισθῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἁλιεῖς καὶ τοὺς ταπεινούς, νὰ μορφώσῃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ νὰ ἱδρύσῃ τὰς βάσεις τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐν ταῖς συνειδήσεσι τῶν πιστῶν τῶν προωρισμένων νὰ συνεχίσωσιν αὐτό. Ἀλλ' ἐὰν ἀπεσύρθη εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὡς λέγουσιν οἱ συνοπτικοὶ (Ματθ. 4, 12. Μάρκ. 1, 14. Λουκ. 4, 14) ὁ Ἰωάννης μόνος παρέχει ἡμῖν τὸ ἱστορικὸν αἴτιον τῆς ἐκεῖ ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ (Ἰωάνν. 4, 3).

Κατὰ τὰ πρῶτα τρία Εὐαγγέλια παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὡς θαυματουργός, Κύριος καὶ διδάσκαλος ἐνεργεῖ καὶ λαλεῖ μετὰ ἐξουσίας προσωπικῆς ἀπολύτου. Ὅταν θεραπεύῃ τοὺς ἀσθενεῖς, ἐπιτάσσῃ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, ἀνιστᾷ νεκρούς, δὲν βλέπομεν αὐτὸν ἐπικαλούμενον ἀνώτερόν τι ὂν παρ' οὗ νὰ λαμβάνῃ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ. Ὁμιλεῖ, ἐπιτίθησι τὰς χεῖρας, ἐντέλλεται καὶ οἱ ἀσθενεῖς θεραπεύονται, οἱ δαίμονες φεύγουσιν, οἱ νεκροὶ ἀνίστανται. Ὅταν διδάσκῃ, τὴν αὐτὴν λαμβάνει στάσιν, ἀφίησι τὰς ἁμαρτίας ὡς Θεός, δημοσιεύει τὸν ἠθικὸν νόμον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι ὡς Θεός. Δὲν ἐπιβάλλει τὸν ἠθικὸν νόμον ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι ἑαυτοῦ, θέλει δὲ ἵνα οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀναγνωρίζωσιν αὐτὸν ὡς τὸν ἀληθῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐπαινεῖ δὲ αὐτοὺς ὅταν ἔρθασαν εἰς τὴν ὑψίστην ταύτην καὶ τὰ πάντα περιλαμβάνουσαν πίστιν. Ὁποιόν τι εἶναι ἓν τοιοῦτον ὄν; ποία εἶναι ἡ φύσις αὐτοῦ; ποία εἶναι ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ σχέσις πρὸς ἐκεῖνον, ὃν ἀποκαλεῖ πατέρα αὐτοῦ; ποῖον εἶναι ἐν ταῖς συνειδήσεσι τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον; Τίς εἶναι ὁ Μεσσίας ὁ ὑπὸ τῶν προφητῶν προαναγγελθείς, ἐν αὐτῷ δὲ πραγματωθείς; Ποῖον εἶναι τὸ μυστηριῶδες βασίλειον τὸ ἱδρυθὲν ὑπ' αὐτοῦ;

Τὰ τρία πρῶτα Εὐαγγέλια ἀναφέρουσι μόνον τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ ὅλα ταῦτα τὰ γεγονότα ἐρρήθησαν ἐν παραβολαῖς καὶ σημείοις. Ἀπέκειτο εἰς τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιον νὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν πλήρη σαφήνειαν ἐπ' αὐτῶν, ἀναγράφον τοὺς ἐπισημοτέρους λόγους τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοὺς οἰκειοτέρους, ἐν οἷς ὁ Ἰησοῦς ἐν γλώσσῃ, ἣν οὐδὲν κτίσμα δύναται νὰ λαλήσῃ ἐξήγησε τὰ ἄρρητα ταῦτα μυστήρια.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι εἷς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα ὅπερ δίδωσι πάντοτε εἰς ἑαυτόν. Εἶναι ἓν μετὰ τοῦ πατρὸς (Ἰωάν. 10, 30) τῆς αὐτῆς οὐσίας, πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ γενέσθαι, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι (Ἰωάνν. 8, 58) ἦν καὶ ἦν ἐν τῷ Πατρὶ (Ἰωάν. 17, 5), πάντα ἔλαβε παρὰ τοῦ Πατρὸς, δύναμιν, φῶς καὶ ζωήν. Εἶναι ἡ ἐκφραστικωτέρα, ἡ μόνη καὶ τελεία παράστασις τοῦ Πατρός, ὁ βλέπων αὐτὸν ἑώρακε καὶ τὸν Πατέρα, εἶναι ἐν τῷ Πατρὶ ὡς καὶ ὁ Πατὴρ ἐν αὐτῷ ἐστιν.

Αἱ θεῖαι καὶ ἀνώτεραι πάσης ἀνθρωπίνης συνειδήσεως ἀποκαλύψεις αὗται δὲν δύνανται νὰ γίνωσιν ἀποδεκταὶ εἰμὴ ὑπὸ ἐκείνου, ὅστις πιστεύει εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ. Αἱ ὑψισται αὗται ἀποκαλύψεις μεταφέρουσιν ἡμᾶς εἰς θείας σφαίρας ἀπροσίτους καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐξόχους διανοίας, προσιτὰς ὅμως εἰς τὰς ψυχὰς τὰς ἁπλᾶς καὶ εἰς τὰς καρδίας τὰς εὐθείας.

Τοιαῦται ὁμιλίαι οὐχὶ μόνον δὲν ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰ ἠθικὰ διδάγματα τοῦ Ἰησοῦ καὶ πρὸς τὰς παραβολὰς, ἀλλὰ τοὐναντίον παρέχουσιν αὐταῖς τὴν μόνην ἐξήγησιν, ἥτις δύναται νὰ διαφωτίσῃ ταύτας.

Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς ὡμίλησε πράγματι, ὅπως ὁ ἅγιος Ἰωάννης παρουσιάζει αὐτὸν ὁμιλοῦντα, τότε καὶ ἐγὼ ἐννοῶ τὸν θαυματουργόν, τὸν διδάσκαλον τῶν συνοπτικῶν Εὐαγγελίων, ἐννοῶ τὴν ὑπερτάτην ἰσχὺν μεθ' ἧς οὗτος ἐνεργεῖ καὶ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν μεθ' ἧς διατυποῖ τὸν νόμον αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ—ὁ μονογενὴς, ὁ ἀληθινὸς ἄνευ μεταφορικῆς ἐννοίας ἢ ἐπιφυλάξεως—ἔδει νὰ ἐπιτάσσῃ καὶ νομοθετῇ· ἄνευ τούτου ὁ Ἰησοῦς τῶν συνοπτικῶν Εὐαγγελίων ἀποβαίνει αἴνιγμα ἀνεξήγητον καὶ ἀναγινώσκων τις μόνους τούτους ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν πῶς εἷς ἁπλοῦς ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐτόλμησε νὰ ἀναλάβῃ τρόπον τοῦ ζῆν, τοῦ ἐνεργεῖν καὶ τοῦ ὁμιλεῖν, ὅστις ἁρμόζει εἰς μόνον τὸν Θεόν.

Ἡ ἑνότης τῶν Εὐαγγελίων ὡς ἱστορικῶν μνημείων τυγχάνει ἀδιάλυτος. Δὲν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ τις τὸ ἓν εἰς τὸ ἕτερον ἢ ποιῶν χρῆσιν λόγων καὶ ἐπιχειρημάτων ξένων εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἐκεῖνοι οἵτινες χωροῦσιν ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἁπλοῦς ἄνθρωπος, εἰσὶ προφανῶς καταδεδικασμένοι νὰ θυσιάσωσιν ὅλον τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιον, τὰ γεγονότα ὡς καὶ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις τὰ μὲν καὶ νὰ ἀπορρίψῃ τοὺς δέ, καθόσον ἀμφότερα ἀποτελοῦσιν ἓν ὅλον ἀδιάσπαστον. Ὁ συγγραφεὺς ὅστις βεβαιοῖ τὰ γεγονότα, ἐπικυροῖ διὰ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ τοὺς λόγους. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐστιν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀληθές, τὰ δὲ καθέκαστα αὐτοῦ συνέχονται πρὸς ἄλληλα καὶ ἀποτελοῦσιν ἓν ὅλον μετὰ τῶν

ἑτέρων τριῶν Εὐαγγελίων. Ἀδύνατον λοιπὸν νὰ γράψῃ τις βίον τοῦ Ἰησοῦ σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κριτικῆς καὶ τῆς ἱστορίας χωρὶς, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὰς περὶ τούτου πληροφορίας τοῦ Ἰωάννου. Ὁ πρῶτος ὅρος ὅπως συντάξῃ τις ἱστορίαν προσώπου τινὸς ἀνωτέρου, εἶναι τὸ παραστῆσαι φανερῶς τὴν περὶ ἑαυτοῦ συνείδησιν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου προσώπου, ὁ δὲ Ἰωάννης γράφων τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ τοῦτον ἀκριβῶς προὐτίθετο τὸν σκοπόν, ἀποκαλῦψαι δηλαδὴ ἡμῖν τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην καὶ ἐνδόμυχον συνείδησιν ἐν τῷ Ἰησοῦ.

Ὁ ἱστορικὸς δὲν ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ἐὰν τοιαύτη τις ἀποκάλυψις ἀντικρούῃ τὰς ἰδέας ἢ τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ σύστημα· τὸ ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι σπουδαιότερον, μᾶλλον ἀμερόληπτον, ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει νὰ ἐκθέσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἐν πλήρει αὐτῆς τῇ λεπτομερείᾳ καὶ ἀκριβείᾳ τὴν μαρτυρίαν ἐκείνων οἵτινες εἶδον καὶ ἤκουσαν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιθεωρηθέντων καὶ ὡς μόνων εἰσακτέων εἰς τὰς Σχολὰς ἀποφασισθέντων διδακτικῶν βιβλίων.

Α'. Θρησκευτικά.

Ἱερὰ Ἱστορία	Σφύρα.
» »	Βερναρδάκη.
» »	Παλαμᾶ.
» »	Μοσχάκη.
» »	Δ. Κυριακοῦ.
» »	Τσιάκα.
» »	Κοραῆ.
» »	Σ. Μωραΐτου.
» »	Εὐσταθίου καὶ Κουζουλάρη.
Κατήχησις	Βαφείδου.
»	Παρίτση.
»	Καλλίφρονος.
»	Βερναρδάκη.
Ἠθικὴ	Παλαμᾶ.
»	Παρίτση.
Λειτουργικὴ	Παλαμᾶ.
Προσευχαὶ	Κοκκώνη.
Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	Φ. Βαφείδου.
Ἐγχειρίδιον θρησκευτ. μαθημάτων	Καλλίφρονος.
Προσευχαὶ	Καλλίφρονος.
Ἑρμηνεία Ἰ. Εὐαγγελίου	Κ. Δελικάνη.
Ἱερὸς Συνέκδημος	Βουτυρᾶ.
Συλλογὴ Ἀποστόλων	Καλλίφρονος.
Πρακτικὴ Ἠθικὴ	Ἰ. Δ. Α.
Χριστιανικαὶ δεήσεις	Α. Μελᾶ.
Περίληψις Π. καὶ Ν. Διαθήκης	Πανωρίου καὶ Ἀλιμπέρτου.

Β'. Ἑλληνικά, Γραμματικὰ καὶ Ἀναγνωστικά.

Γραμματικαὶ	Χριστοδούλου.
»	Πετρακίδου.
»	Σακελλαρίου.
»	Καλλίφρονος.
»	Γουσσοπούλου, Ἐγγονοπούλου καὶ Κυλίτη.
»	Γεράκη.
»	Ἀντωνιάδου.
»	Καταιβαίνη.
»	Βερναρδάκη.
»	Παπασλιώτου.
»	Γενναδίου.
Συντακτικὰ	Χριστοδούλου.
»	Καταιβαίνη.
»	Παπανικολάου.
»	Κυριακοπούλου.
Ὁμηρικὴ Μορφολογία	Α. Δημητριάδου.
Ἀνώμαλα Ρήματα	Σ. Νικολαΐδου.
» »	Μ. Πανταζῆ.
Σειρὰ Ἑλλ. Ἐγκυκλίων μαθημάτων	Καλλίφρονος.
Χρηστομάθεια	Καλλίφρονος.
»	Οἰκονομίδου.
»	Ραγκαβῆ
»	Α. Κωνσταντινίδου.
»	Γ. Ζηκίδου.
»	Παπαβασιλείου.
»	Σ. Βουτυρᾶ.
Ἀλφαβητάριον	Ἰ. Α. Βρετοῦ.
Μικρὸς Γεώργιος	» » »
Ὁ καλὸς Πατὴρ	» » »
Ἡ καλὴ Μήτηρ	» » »
Ἡ μικρὰ Σοφία	» » »
Πρακτικὴ Ἠθικὴ	Β. Σωτηριάδου.
Σχολεῖον τῶν παίδων	Σφύρα.
Μυθολογία	Μαλιάκα.
»	Δ. Πανταζῆ.
»	Ζαχαριάδου.
Ἀνθολόγιον τῶν Κορασίων	Ἰακώβου Βασιάδου.
Ἀναγνωστικὸν Γεωργαλᾶ καὶ Πολυβίου.	
Ὁ παῖς Ἰφιγενείας	Ζαχαροπούλου.
Βιογραφικὴ Ἱστορία τῶν Σουλτάνων	Α. Βαπορίδου.
Ἐπιστολαὶ	Σικελιανοῦ.
Ὑγιεινὴ	Δημ. Γρηγορᾶ.
Ἐποπτικὴ διδασκαλία	Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους.
Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία	Παπαθεοδώρου.

Πραγματολογία Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους.
Ἀνθῶν Μαρκοπούλου.
Ἀναγνωστικὸν Κούζου καὶ Ἰλλίδου.
Ἀνθολόγιον Παπαρρούση.

Γ'. Μαθηματικὰ καὶ Φυσικά.

Ἀριθμητικὴ Γ. Κωνσταντινίδου.
» Χρ. Γεωργιάδου.
» Γ. Κόββα.
» Χουρμουζιάδου.
» Γ. Λιανοπούλου.
» Ἡ. Βαλσαμάκη.
» Ἀφίδου καὶ Βλούσου.
» Ζησιμοπούλου.
» Λάκωνος.
» Δαμασκηνοῦ.
Προβλήματα Λιανοπούλου.
» Λ. Ἀντίπα.
Ἀριθμητικαὶ ἀσκήσεις »
Τὰ τέσσαρα πάθη τῶν ἀριθμῶν Χουρμουζιάδου.
Γεωμετρία Δαμασκηνοῦ.
» Γεράκη.
» Λιανοπούλου.
» Σπαθάρη.
Ἄλγεβρα καὶ Τριγωνομετρία »
Φυσικὴ Ἱστορία Ἀθανασιάδου.
» » Γερμανοῦ.
» Πειραματικὴ Δαμασκηνοῦ.
» » Δασκαλάκη,
» » Λάκωνος.
Κοσμογραφία Ζαχαριάδου.
» Σκυριανοῦ.
Χημεία Π. Κονδύλη.
» Βαλσαμάκη.
Ζωολογία Ἰ. Βρετοῦ.
» Λαμπίση.
Βοτανικὴ »
» Ὀρυκτολογία καὶ Σωματολογία Μ. Ράλλη.
Σωματολογία Πρωτοπαπαδάκη.
Φυτολογία Πονηροπούλου.

Δ'. Ἱστορικά.

Ἑλληνικὴ Ρωμαϊκὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἱστορία Ζαχαριάδου.
Γενικὴ Ἱστορία Ἀριστοκλέους.
Ἱστορία Ἀνατολικῶν ἐθνῶν Ζαχαριάδου.
» Βιογραφικὴ Βλούσου.

Ε'. Γεωγραφικά.

Γεωγραφία Δ. Π. Μελανδινοῦ.
» Β. Κυφιώτου ἡ «Κωνσταντινούπολις».
» Ζαχαριάδου καὶ Σπαθάρη.
» Παπαρρούση.
» Ἁγίας Γῆς Σαμαρτζίδου.
» Βλούσου καὶ Ἀφίδου.
» Ν. Γεωργιάδου.

ΣΤ'. Ἰχνογραφίαι καὶ Καλλιγραφίαι.

Ἰχνογραφία Ν. Βούρου.
» Ὀρφανουδάκη.
Καλλιγραφίαι Σαμίου.
» Σ. Κ. Μορφιάδου.
» Ἀρβανιτάκη.
» Γ. Καλλιγᾶ.

Ζ'. Γαλλικά.

Γαλλικὰ συγγράμματα Γ. Μακρίδου.
» » Δ. Κοντογεώργη.
Μέθοδος Ὀλενδόρφου.
Sciences Physiques Saffray.
Γραμματικὴ Δημητριάδου καὶ Κεραμάρη.
Διαλογικὸν Ἐγχειρίδιον Γ. Λαμπίση.

Η'. Λατινικά.

Γραμματικὴ Σεμιτέλου.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ εἰδοποιεῖ ὅτι τὴν προσεχῆ δευτέραν 2 σεπτεμβρίου ἡ ἀπὸ τῆς 2 ὥρας τῆς πρωΐας τουρκιστὶ ἐξακολουθήσει ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησις τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων, σκευῶν καὶ λοιπῶν πραγμάτων τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου, δηλοῦσα σύναμα τοῖς πιστωταῖς καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ, ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι ὀφείλουσιν ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ἵνα ὑποβάλωσιν ἁρμοδίως τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν, οἱ δὲ δεύτεροι ἐντὸς ἓξ μηνῶν, ὅτε γενήσεται ἡ ὁριστικὴ ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 30 αὐγούστου 1891.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς
Σ. Παπαδάκης.

Πληροφορῶ τὸν σεβαστὸν κλῆρον ὅτι ἐν τῷ ἀρτίως συστηθέντι ἐν Φαναρίῳ ὑπ' ἀριθ. 45 καταστήματί μου εὑρίσκονται ἐνδύματα ἀπὸ διάφορα ὑφάσματα, δηλ. ράσα, ἀρτερία, κοντόρρασα, παντελόνια κληρικά, ἐπανωκαλύμμαυχα, ὡς καὶ ἄμφια ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Πρὸς τούτοις δέχομαι καὶ παραγγελίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω κατασκευάζονται ἐν τῷ καταστήματί μου κομψῶς, στερεῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

(9) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ